ଶରଣାଗତ
ମୋ ଜୀବନ

ପ୍ରଫେସର ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା

Sambalpur
12.10.2017

Delivered to Digital library project of N.I.T Rourkela for uploading in the web portal for public Reading & research.
NIT Rourkela is authorised accordingly.

for Prof Niranjan Panda.

[signature]
12-10-17

Authorised Representative.

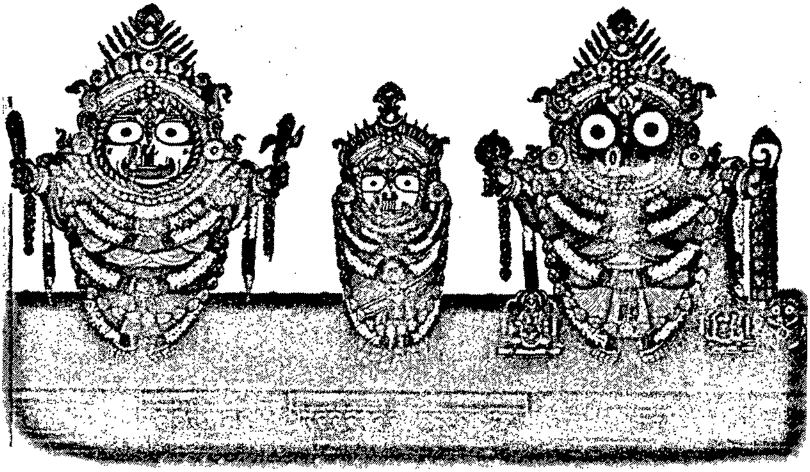

ଶରଣାଗତ
ମୋ ଜୀବନ

ଶରଣାଗତ
ସୋଭୀଏଟ

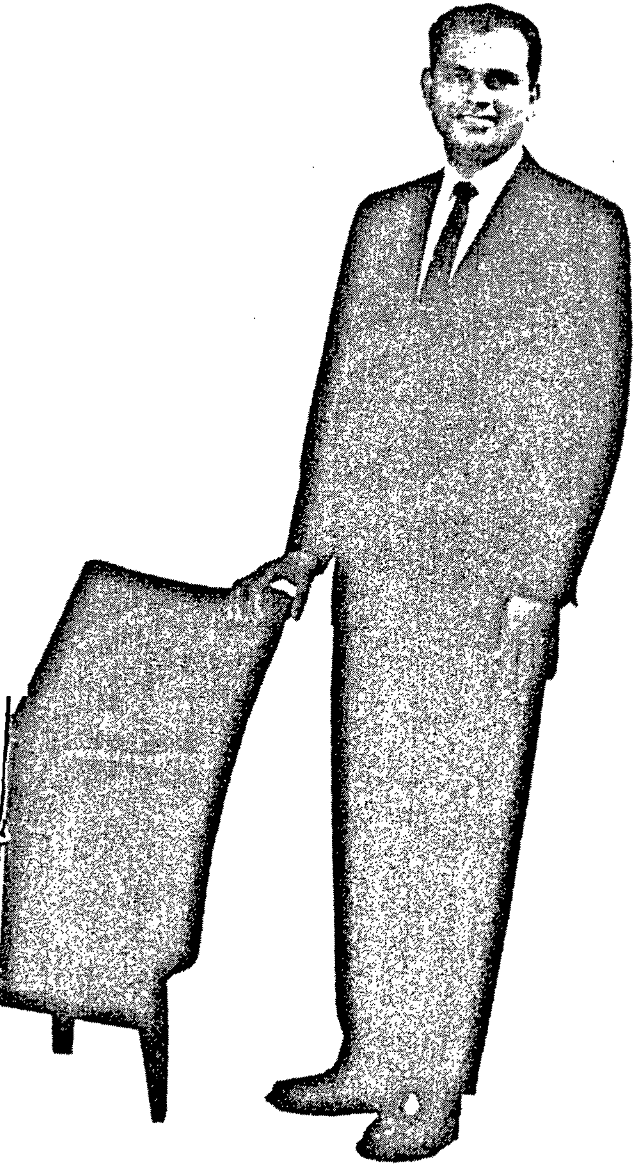

ଶରଣାଗତ ମୋ ଜୀବନ

ଲେଖକ - ପ୍ରଫେସର ଡଃ ନିରଂଜନ ପଣ୍ଡା

ସଂପାଦନା - ଶ୍ରୀ ଅଭୟ କୁମାର ପାଢ଼ୀ

ପ୍ରକାଶକ - ଶ୍ରୀ ସ୍ୱରୂପ ପଣ୍ଡା
ବୃନ୍ଦାବନ ଏନ୍‌କ୍ଲେଭ, ଖଣ୍ଡଗିରି ବାରି, ପି.ଓ.-ଖଣ୍ଡଗିରି,
ଭୁବନେଶ୍ୱର - 30

ମୁଦ୍ରକ - ଏବି ଇମେଜିଂ ଆଣ୍ଡ ପ୍ରିନ୍ଟ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିଃ, ପ୍ଲଟ୍
ନଂ-62/63, ଗଂଗା ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର - 751001

ପ୍ରକାଶଣି ସମୟ - ଡିସେମ୍ବର, 2013

© ପ୍ରକାଶକ - ଶ୍ରୀ ସ୍ୱରୂପ ପଣ୍ଡା

ମୂଲ୍ୟ - ଶହେ ଟଙ୍କା

Sharanagata Mo Jeebana

Author - Prof. Dr. Niranjan Panda
Editor - Shri Abhaya Kumar Padhi
Publisher - Shri Swarup Panda
Brundaban Enclave, Khandigiri
Bari, P.O. Khandagiri.
Bhubaneswar - 30
Printer - Ab Imaging & Prints Private Ltd,
Plot 62 & 63, Ganga Nagar, Unit-6
Bhubaneswar - 751001
Printing - December, 2013
© Publisher - Shri Swarup Panda
Price - Rs.100/-

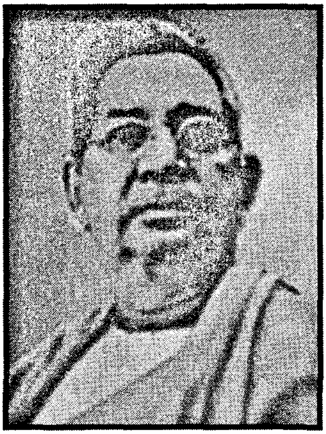

ଋଷି ପ୍ରତିମ ବଡ଼ଖା ବାପା

ଡାକ୍ତର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପୂଜାରୀଙ୍କ

ଚରଣ କମଳରେ...

ଆଦ୍ୟକଥନ

ପାଣ୍ଡୁଲିପି ସମ୍ପାଦନା କରିବାର ପ୍ରଥା କେବଳ ଭାରତର ନୁହେଁ, ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଏକ ସ୍ପର୍ଶକାତର ବିଷୟ । ଜଣେ ସୃଜନଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଲେଖା ତାଙ୍କର ମାନସନ୍ତାନ । ସେଇ ଲେଖାର ସ୍ୱତ୍ୱାଧିକାରୀ ଲେଖକ । ତେଣୁ ଯେ କୌଣସି ଲେଖାର ସମ୍ପାଦନା ସ୍ପୃହଣୀୟ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ସେଇ ଲେଖା ପ୍ରକାଶିତ କରି ପାଠକମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଲେଖାକୁ ଅଧିକ ପଠନୀୟ ଓ ଗ୍ରହଣୀୟ କରିବା ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡିଥାଏ । ଏହାକୁ ସମ୍ପାଦନା ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବା ଅସଙ୍ଗତ । ପ୍ରଫେସର ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଏହି ପ୍ରକାଶିତ ରଚନା ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଇତିବୃତ୍ତ । ରଚନାଟି ଯେଉଁ ସମୟ, ପରିବେଶ ଓ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଲେଖା ଯାଇଥିଲା ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଓ ଅତି ଦୁଃଖଦାୟକ । ତେଣୁ ରଚନାଟିକୁ ସାମାନ୍ୟ ସଂଗଠିତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରି ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରେମମୟୀ (ଭାରତୀ) ପଣ୍ଡା ଏବଂ କନିଷ୍ଠ ଭ୍ରାତା ଶ୍ରୀ ଅର୍ଜୁନ ରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ମୋର ସାମର୍ଥ୍ୟ ମତେ ଯତ୍‌କିଞ୍ଚିତ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିଛି ଏ ଦିଗରେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଫେସର ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଜୀବନ ଆଲେଖ୍ୟ ପାଠକଙ୍କ ହାତରେ ।

ଅସ୍ତରାଗର ଆଭାରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ହୋଇ ଜୀବନର ସାୟାହ୍ନରେ ପ୍ରଫେସର ପଣ୍ଡା ନିଜର ଜୀବନ, ଜୀବିକା, ଜଞ୍ଜାଳ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଆସକ୍ତି, ଅନୁଭୂତି ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏଇ ଉଦ୍ୟମର ପଛରେ ପ୍ରେରଣା ଥିଲେ ତାଙ୍କର ଧର୍ମପତ୍ନୀ । ବିଭିନ୍ନ ଚିକିତ୍ସାଳୟର ରୁଦ୍ଧ ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ଭିତରେ ଅନ୍ତିମ କ୍ଷଣକୁ ଅପେକ୍ଷା କଲାବେଳେ ପ୍ରଫେସର ପଣ୍ଡା ପଶ୍ଚାଦାବଲୋକନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ନିଜ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ବିଗତ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ । ସେଇ ସ୍ମୃତିସମ୍ଭାରକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କଲେ ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ଦିନଲିପି ପୁସ୍ତିକାରେ । ସମୟ ଅତିବାହିତ ହୋଇ ଚାଲିଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ ଜୀବନ ଦୀପ ଜ୍ୟୋତିର ମ୍ଳାନ ପଡି ଆସୁଥିଲା । ତେଣୁ ସମୟକୁ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ସେ ଲେଖିଲେ କେତେବେଳେ ଶବ୍ଦଟିଏ, କେତେବେଳେ ବାକ୍ୟଟିଏ ଏବଂ କେତେବେଳେ ପରିଚ୍ଛେଦଟିଏ ।

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମଜୀବନୀ ବା ଜୀବନବୃତ୍ତାନ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ । ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ମୃତିର ବିରାଟ ଗନ୍ତାଘରରୁ ଅନେକ ସାଧାରଣ ଘଟଣା ଉକୁଟି ଆସେ

ଆତ୍ମଜୀବନୀର ଲେଖାରେ ଏବଂ କେତେକ ଅସାଧାରଣ ଘଟଣା ମଧ୍ୟ ସ୍ମୃତିର ଅତଳ ଗର୍ଭରେ ଲୁଚିରହେ । ତେଣୁ ପ୍ରଫେସର ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଏଇ ଇତିବୃତ୍ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ ବୋଲି ମୋର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା । ତାଙ୍କ ଜୀବନ ସହ ନିବିଡ ଭାବରେ ଜଡିତ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ । ନିଜ ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନର ଅନେକ ଅଳୀକ ଘଟଣାବଳୀ ନିଜ ସ୍ମୃତିର ଫରୁଆରୁ ଗୋଟାଇ ଆଣି ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ସନ୍ନିବେଶିତ କରିଛନ୍ତି । ସେଭଳି ପ୍ରଫେସର ପଣ୍ଡାଙ୍କର ଭଗ୍ନୀପତି ପ୍ରଫେସର ଦୁର୍ଗା ପ୍ରସାଦ ନାୟକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ପରିଣତ ବୟସରେ ନିଜ ସ୍ମୃତିରୁ କେଇପଦ ଲେଖି ଏ ପୁସ୍ତକରେ ସନ୍ନିବେଶିତ କରି ପୁସ୍ତକକୁ ଅଧିକ ପୁଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ।

ଏହା ଏକ ସମ୍ପାଦିତ ପୁସ୍ତକ ନୁହେଁ । ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ ଥିଲା କେବଳ ପୁସ୍ତକକୁ ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନ ଯୋଗ୍ୟ କରିବା । ପ୍ରଫେସର ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା ଥିଲେ ଶିକ୍ଷାରେ ଜଣେ ବୈଜ୍ଞାନିକ, ବୃତ୍ତିରେ ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ଏବଂ ଜଣେ ପ୍ରଶାସକ । ସେ ନିଜେ ଥିଲେ ସାହିତ୍ୟାନୁରାଗୀ, ମାତ୍ର ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ ସେ କେବେ ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲା ଭଳି ଜଣା ପଡ଼େନାହିଁ । ତେଣୁ ଜଣେ ସଂଯମୀ ଧୈର୍ଯ୍ୟଶୀଳ ଛାତ୍ରର ଏକାଗ୍ରତା, ସତ୍ୟ ସନ୍ଧାନୀ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ, ଜଣେ ଶିକ୍ଷକର ସରଳତା ଓ ଜଣେ ଉତ୍ତମ ପ୍ରଶାସକର ନିଷ୍ଠା ଓ ଦୃଢ଼ତା ଏ ପୁସ୍ତକର ପ୍ରତି ଅଂଶରେ ପ୍ରତିଫଳିତ । ଏ ପୁସ୍ତକକୁ କଦାପି ସ୍ୱୟଂସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କୁହା ଯାଇ ନପାରେ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରଫେସର ପଣ୍ଡାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କରେ ଓ ନିବିଡ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥିବା ପ୍ରିୟପରିଜନ ତାଙ୍କ ବିସ୍ତୃତ ଜୀବନୀ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ପ୍ରକାଶିତ କରିପାରିଲେ ପ୍ରଫେସର ପଣ୍ଡାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଅନ୍ୟ ଦିଗ ଓ ଦିଗନ୍ତ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇପାରିବ । ଏ ଦିଗରେ ସେମାନେ ଯତ୍ନଶୀଳ ହେବେ ବୋଲି ମୋର ଦୃଢ଼ ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ।

ଏ ପୁସ୍ତକର ପ୍ରକାଶନ କାର୍ଯ୍ୟ ସହ ମୁଁ କିଞ୍ଚିତ୍ ମାତ୍ରାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ହୋଇ ପାରିଥିବାରୁ ଅନେକ ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରିଛି ଏବଂ ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସର ସହ ଦେଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଶ୍ରୀମତୀ ପ୍ରେମମୟୀ ଭାରତୀ ପଣ୍ଡା, ଶ୍ରୀ ଅର୍ଜୁନ ରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା, ଡାକ୍ତର ଯତୀନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ପୂଜାରୀ ଓ ଶ୍ରୀ ସ୍ୱରୂପ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ମୋ ହୃଦୟର ଅନ୍ତରତମ କୋଣରୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରୁଛି ।

ଅଭୟ କୁମାର ପାଢୀ

ସୂଚିପତ୍ର

୧.	ଶରଣାଗତ ମୋ ଜୀବନ	୧
୨.	ସଂଘର୍ଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାତ୍ରାବସ୍ଥା	୨
୩.	ଶିକ୍ଷାର ନୂତନ ପ୍ରସ୍ଥ	୬
୪.	ଆମେ ଆଠ ଭାଇ- ଭଉଣୀ	୭
୫.	ମାତୃକୁଳ	୧୩
୬.	ଚପଳ କୈଶୋର	୧୪
୭.	ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତିନି ବର୍ଷ	୧୭
୮.	ବଲାଙ୍ଗିରରେ ଦୁଇବର୍ଷ ଚାକିରୀ ଜୀବନ	୨୧
୯.	ଏଲ୍ଲାହାବାଦ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଦୁଇବର୍ଷ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଛାତ୍ର	୨୫
୧୦.	ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାରେ ୨୯ ମାସ	୨୯
୧୧.	ବ୍ୟୋମଯାନରେ ବିହଙ୍ଗ	୩୭
୧୨.	ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ନିଡ- ନିର୍ମାଣ ଓ ତା'ପର କଥା	୩୯
୧୩.	ଅଧ୍ୟାପନାର ବିବିଧ ସୋପାନ	୪୪
୧୪.	ଛାତ୍ର ଉସୃଙ୍ଖଳତା ଓ ସମାଧାନ	୪୬
୧୫.	ପଦ ପଦବୀର ଛକା ପଞ୍ଝା	୪୯
୧୬.	ବହୁବିଧ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଉପଯୋଗିତା	୫୨
୧୭.	ଓଡିଶା ବିକାଶଧାରାର ଅନୁଭୂତି	୫୫
୧୮.	ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତିନିବର୍ଷ	୫୬
୧୯.	କୁଳପତି ପଦରୁ ଅବ୍ୟାହତି ପର ୧୨ ବର୍ଷ	୭୮
୨୦.	ରଖେ ହରି ମାରେ କିଏ !	୮୪
୨୧.	ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ	୮୬
୨୨.	ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୧ ତାରିଖ ଓ ତା' ପରେ.....	୯୭
୨୩.	ଡ: ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା : ଏକ ବିରଳ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ	୧୦୪
୨୪.	ମୋ ସ୍ମୃତିର ଜୀବନ	୧୦୮
୨୫.	ସ୍ମୃତି ସଂପଦ	୧୨୩

ଓଁ

ଶରଣାଗତ ମୋ ଜୀବନ

ହେ ମହାପ୍ରଭୂ! କଲିକତାର Belle Vue (ବେଲ୍ ଭିଉ) ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ରେ ଚତୁର୍ଥ ମହଲାର ଛଅ ନମ୍ବର କୋଠରୀର ରୋଗଶଯ୍ୟାରେ ଆଜି ସପ୍ତମ ଦିନ ହେଇଗଲା । ଏବେ କୋଠରୀର କାନ୍ଥକୋଣର ଉପରେ ଥିବା ଟିଭିରେ 'ଭାଗବତ' ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି । କାଲି କୃଷ୍ଣଜନ୍ମ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଥିଲା ଓ ମୁଁ ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ନୀରବରେ ଦେଖୁଥିଲି । ଆଜି ସକାଳେ ପତ୍ନୀ ଭାରତୀକୁ କହିଲି, ''କାଲି ରାତିସାରା ମୁଁ କହ୍ନେୟା ଲାଲ୍‌କୁ ବହୁତ ଝୁଲାଇଛି ଓ ବହୁତ ବଢିଆ ଭାବରେ ଶୋଇଛି'' । ଭାରତୀ ପ୍ରଥମେ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନଥିଲା କିନ୍ତୁ ପରେ ଟିଭିରେ ପ୍ରଚାରିତ 'ଭାଗବତ' କଥା ମନେ ପକାଇ କହିଲା, ''ଓହୋ! ସ୍ୱପ୍ନରେ କାହ୍ନାକୁ ବହୁତ ଝୁଲାଇଛ । ଯାହାହେଉ, ଟିଭି ଚଳାଇବା ଲାଭ ହେଲା'' ।

ମୁଁ ନିଜ ବିଷୟରେ ଭାବିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଅତୀତକୁ ଫେରିବାର ପ୍ରୟାସ । ୭୯ ବର୍ଷ ବୟସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ଦିନ ବି ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପାଇଁ ଛୁଟି ନେବାକୁ ପଡି ନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ସାରା ଜୀବନର ହିସାବ କିତାବ ସବୁଯାକ ସାଇତା ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏଇ ଦୁଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ । ଏଇ ବେଲ୍‌ଭିଉ ହସ୍ପିଟାଲରେ ହିଁ ଏଇଥରକୁ ମିଶାଇ ଚାରିଥର ଭର୍ତ୍ତି ହେଲିଣି ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ । ତା ପୂର୍ବରୁ କଟକର ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଂଜ ମେଡିକାଲ କଲେଜ ର ହସ୍‌ପିଟାଲ୍ (S.C.B Medical College & Hospital), ଏସିଏନ୍ ହାର୍ଟ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍, ମୁମ୍ବାଇ (Asian Heart Institute, Mumbai), ଏପୋଲୋ (Apollo), ଫୋର୍ଟିସ୍ (Fortis) । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତସର୍ବମୋଟ୍ ଦଶଥର ହସ୍ପିଟାଲରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି ଓ ଚାରିଥର ଅପରେସନ୍ ଥିଏଟର୍‌କୁ ଯିବାକୁ ପଡିଲାଣି । ସବୁବେଳେ ଭଗବାନଙ୍କର କୃପାରୁ ଭଲହୋଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଛି, କିନ୍ତୁ ଏଥର ଆଖି ପାଉନି..... ।

ଜୀବନ ପୁସ୍ତକର ପୃଷ୍ଠାଗୁଡିକ ଓଲଟାଇବାକୁ ଲାଗିଲି । ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ଜୀବଟି ୧୦ ଜୁନ୍, ୧୯୩୧ ମସିହାରେ ମାତା ଜାନକୀ ଓ ପିତା ବୃନ୍ଦାବନ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଔରସରୁ ତୃତୀୟ ସନ୍ତାନଭାବେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ମାଁ କହୁଥିଲା, ମୁଁ ଗର୍ଭରେ ଥିବା ସମୟରେ ତାକୁ ବସନ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଅଧିକ ସମୟ ଗର୍ଭରେ ରହିଥିଲି । ବାପା ମାଁ ମହାନଦୀ

ପୂର୍ବକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ହଳଦୀ ଗ୍ରାମର ବାସିନ୍ଦା । ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଠପଢା ସୁବିଧା ହେବ ବୋଲି ମୋ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ସମ୍ବଲପୁରକୁ ଚାଲିଆସି ପ୍ରଥମେ ଝାଡୁଆପଡା (ବ୍ରହ୍ମପୁରା ମନ୍ଦିର ସାମ୍ନା ଗଳି) ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସହସିଆ ପଡା / ପଟ୍ଟନାୟକ ପଡାର ଭଡା ଘରମାନଙ୍କରେ ରହୁଥିଲେ । ମୋର ବାପା ଥିଲେ ଦୂରଦର୍ଶୀ । ତାଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତ କରାଇ ଆଦର୍ଶ ଚରିତ୍ରବାନ୍ ମଣିଷରୂପେ ଓ କିଛି ବିଶେଷତ୍ୱ ଥାଇ ଜୀବନରେ ଆଗେଇ ପାରିବାର ଗୁଣୀ ବ୍ୟକ୍ତି ରୂପେ ଦେଖିବାକୁ ସେ ଚାହୁଁଥିଲେ । ଆମେ ତାଙ୍କର ଆଠ- ସନ୍ତାନ- ସାତ ପୁତ୍ର ଓ ଏକମାତ୍ର ଦୁହିତା ।

ସଂଘର୍ଷପୂର୍ଣ୍ଣ ଛାତ୍ରାବସ୍ଥା

ମୋର ସ୍କୁଲ୍ ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ସମ୍ବଲପୁରର ପଟ୍ଟନାୟକ ପଡ଼ା ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ । ଏ ବିଦ୍ୟାଳୟର ନାମ ପରବର୍ତ୍ତି ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁରର ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ସମାଜସେବୀ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ସ୍ୱର୍ଗତଃ ବ୍ରଜମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ପରେ ଗୁରୁପଡ଼ା ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହୋଇ ସେଠାରୁ ମୁଁ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ପାସ୍ କଲି । ସେହି ଗୁରୁପଡ଼ାରେ ଏକ ମଧ୍ୟ ଇଂରାଜୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିବାରୁ ସେଠୁ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀରେ ବୋର୍ଡ ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲି । ଏହାପରେ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲରେ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମଲେଖା ହେଲା । ଏହା ୧୯୪୪ ମସିହାର କଥା । ସେହି ବର୍ଷ ହିଁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଯଦିଓ ୧୯୩୬ ମସିହାରେ ବିହାର- ଓଡିଶା ପ୍ରଦେଶରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଓଡିଶା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରୂପେ ଗଠିତ ହୋଇସାରିଥିଲା, ତଥାପି ଏକ ସ୍ୱକୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ସାତ ବର୍ଷ ସମୟ ଲାଗି ଯାଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନେ ହିଁ ମେଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା କରାଉଥିଲେ । ନୂତନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କାରଣରୁ ପାଠ ପଢ଼ା ପୂର୍ବଭଳି ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ସମାପ୍ତ ନ ହୋଇ ଜୁନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଲା । ଜାନୁଆରୀରୁ ଜୁନ୍ ଭିତରେ ଛ ମାସରେ ବର୍ଷକର ପାଠ ଶେଷ କରିବାକୁ ହେଲା । ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଆମ ବାପା ଆମକୁ 'କୁଠି'ପଢ଼ା ବା ଟ୍ୟୁସନ୍ (Tuition) ପାଇଁ ପଠାଉଥିଲେ । ସେ ବୋଧହୁଏ ଭାବୁଥିଲେ ଯେ ସ୍କୁଲ ସମୟ ଛଡ଼ା ଟ୍ୟୁସନରେ ପ୍ରାୟ ଦିନକୁ ତିନିଘଣ୍ଟା ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଆମେ ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ି ପାରିବୁ, କାରଣ ଘରୋଇ ଶିକ୍ଷକ କମ୍ ସଂଖ୍ୟକ ଛାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି ବେଶୀ ଧ୍ୟାନ ଦେଇପାରିବେ । ମୋର ଜଣେ ଅତି ସ୍ନେହୀ ଶିକ୍ଷକ ଶ୍ରୀ କୈଳାଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସାହାଣୀ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରର ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଯାହା ଜୀବନରେ ଭୁଲିବା ଅସମ୍ଭବ । ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ପରେ ମୁଁ ଆଉ ଟ୍ୟୁସନ କରିନାହିଁ । ଶେଷରେ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ତିନିମାସ ପୁଣି ଗଣିତ ଟ୍ୟୁସନ୍ ପାଇଁ ଯାଉଥିଲି ଜଣେ ପ୍ରବୀଣ ଗଣିତ ଶିକ୍ଷକ କାହ୍ନୁଚରଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ ପାଖକୁ । ସେତେବେଳେ ଟ୍ୟୁସନ୍ ପାଇଁ ମାସିକ ୨୦ ଟଙ୍କା ଫିସ୍ (Fees) ଥିଲା ।

ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲର ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ଛାତ୍ର ଥିଲାବେଳେ ମୋର ଜଣେ ସହପାଠୀ ଅକ୍ଷୟ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଲି । ସେ ଜଣେ ସହଜାତ ପ୍ରତିଭାବାନ୍ ଛାତ୍ର ଥିଲା । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ତାର ନିଜସ୍ୱ ସାଧନା ମଧ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଥିଲା ଯାହାକି ମୋତେ ଅନେକାଂଶରେ ପ୍ରଭାବିତ କଲା ଓ ମୁଁ ଅକ୍ଷୟର ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗ ପାଇଁ ତାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲି ଯେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବି ଏବଂ ଆମେ ଏକାଠି ପଢ଼ିବୁ । ତାର ବାପାଙ୍କ ସମ୍ମତି କ୍ରମେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ପଢ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କଲି । ଅକ୍ଷୟ ମତେ ପଢ଼ାରେ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଅକ୍ଷୟର ବାପା ଥିଲେ ଜଣେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ । ସେ ମଧ୍ୟ ସମୟ ବିଶେଷରେ ଆମକୁ ଇଂରାଜୀ ବ୍ୟାକରଣ ଓ କଠିନ ଶବ୍ଦର ଶବ୍ଦାର୍ଥ ବୁଝାଇ ଦେଉଥିଲେ । ଆମେ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର ଥିଲାବେଳେ ତା'ର ବାପାଙ୍କୁ ବାଲେଶ୍ୱର ବଦଳି ହେବାରୁ ଅକ୍ଷୟ ସମେତ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ ହେଲେ । ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ମୁଁ ସେ ପରିବାରର ସାହାଯ୍ୟ ହରାଇଲି । ମୋର ଆଉଜଣେ ସାଙ୍ଗ ଅନନ୍ତରାମ ମିଶ୍ର, ଆମର ସାହିତ୍ୟ ଶ୍ରୀ ବାମଦେବ ମିଶ୍ରଙ୍କ ପୁତ୍ର । ଅକ୍ଷୟ ଗଲାପରେ ମତେ ସେ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ତା ସହିତ ପାଠ ପଢ଼େ କିନ୍ତୁ ମାଟ୍ରିକ୍ ପରୀକ୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ତାକୁ ଆଉ ବ୍ୟସ୍ତ ନ କରି ନିଜେ ନିଜେ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି ।

ହାଇସ୍କୁଲ ଛାତ୍ର ଥିଲାବେଳେ ମୁଁ ପ୍ରାୟତଃ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ କିଣି ନାହିଁ । ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟର ପୁସ୍ତକ ମୋର ଉପର ଶ୍ରେଣୀର ପିଲାଙ୍କ ପାଖରୁ ସାହାଯ୍ୟ ହିସାବରେ ପାଇଛି କିମ୍ୱା ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟରେ ଆଣିଛି । ସେତେବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭଳି ପ୍ରତିବର୍ଷ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ବଦଳୁ ନଥିବାରୁ ଏ ସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । ଆଜିକାଲି ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଅତି ଶୀଘ୍ର ନୂତନ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରଚଳନ ଏକ ପରମ୍ପରା ହୋଇଯାଇଛି, ଯଦିଓ ସେଇ ନୂତନ ପୁସ୍ତକରେ ବିଶେଷ କିଛି ନୂତନତ୍ୱ ଥିବା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉନାହିଁ ।

ସ୍କୁଲରେ ମୁଁ କେବେ ଟ୍ୟୁସନ୍ ଫିସ୍ ଦେଇନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀରେ ମତେ ଫ୍ରି-ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସିପ୍ (Free Studentship) ମିଳୁଥିଲା । ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରେ ଆଇ. ଏସ୍‌ସି (I.Sc) ପଢ଼ିଲା ବେଳେ ଅଧା ଫ୍ରି - ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସିପ୍ ମିଳେ ଓ ଅଧା ସୋସିଆଲ୍ ସର୍ଭିସ୍ ଗିଲ୍‌ଡ୍‌ରୁ (Social Service Guild) ମିଳୁଥିଲା । କଲେଜରେ ଲେଣ୍ଡିଂ ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ (Lending Library) ବି ମତେ ଅନେକ ଆବଶ୍ୟକ ପଢ଼ା ବହି ଅନାୟାସରେ ମିଳିଛି । ଏହା ମୋ ପାଇଁ ଥିଲା ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ସାହାଯ୍ୟ । ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରୁ ୧୯୪୯ ମସିହାରେ ଆଇ. ଏସ୍‌ସି (I.Sc) ପାଶ୍ କଲି, ମାତ୍ର ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ସେତେଟା ସନ୍ତୋଷଜନକ ନଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜରେ ସିଟ୍‌ଟିଏ ପାଇବା ଆଜି ଭଳି କଷ୍ଟକର ନଥିଲା । ଯଦିଓ ମୋର ମେଡିକାଲ୍ ପଢିବାର ଖୁବ୍ ଆଗ୍ରହ ଥିଲା, ଅର୍ଥାଭାବ ଥିଲା ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ତେଣୁ ମୋର ସେ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାର ମଧ୍ୟ ଅବକାଶ ନଥିଲା । ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରେ ବି.ଏସ୍‌ସି (B.Sc) ଖୋଲି ନଥାଏ । ପରିବାରର ଅସ୍ୱଚ୍ଛଳ ଆର୍ଥିକ ପରିସ୍ଥିତି ପାଇଁ କଟକ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ପଢିବା ମୋ ପକ୍ଷରେ କେବଳ ଏକ କଳ୍ପିତ ସ୍ୱପ୍ନ ନୁହେଁ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା । ତେଣୁ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଅନିଚ୍ଛା ସତ୍ତ୍ୱେ ବି.କମ୍ (B.Com) କ୍ଲାସରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି । କମର୍ସ କ୍ଲାସ୍ (Commerce Class)ସକାଳେ ହୁଏ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ୍ (Principal) ଥାଆନ୍ତି ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ଉଦ୍ଭିଦ ବଜ୍ଞାନୀ (Renowned Botanist) ଡ. ପର୍ଶୁରାମ ମିଶ୍ର, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପରେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ତୃତୀୟ କୁଳପତି ଓ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରଥମ କୁଳପତି ଆସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ସେ ମତେ ଲେବୋରାଟୋରୀ ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ (Laboratory Assistant) ହିସାବରେ ଏକ ଚାକିରୀ ଦେଲେ । ତେଣୁ ଏକ ସମୟରେ ମୁଁ ଥିଲି ବି. କମ୍‌ର (B.Com) ଛାତ୍ର ଓ ତତ୍ ସହିତ ବୋଟାନି ବିଭାଗରେ ଲେବୋରାଟୋରୀ ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ । ସେତେବେଳେ ମୂଳ ଦରମା ମାସକୁ ୭୦ ଟଙ୍କା ଓ ମହଙ୍ଗା ଭତ୍ତା ୨୦ ଟଙ୍କା, ଏ ଭଳି ସର୍ବମୋଟ୍ ୯୦ ଟଙ୍କା ବେତନ ମିଳୁଥିଲା । ଲେବୋରିଟୋରୀ ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଥିବା ସମୟରେ ମୁଁ କଲେଜକୁ ହାଫ୍ ପେଣ୍ଟ (Half pant) ପିନ୍ଧି ଯାଉଥାଏ । ଦିନେ ମୁଁ ଓ ରସାୟନ ଅଧ୍ୟାପକ ତଥା ମୋର 'ସାର୍' ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ନାୟକ ବେଡ୍‌ମିଣ୍ଟନ ଖେଳୁଥାଉ । ସେ ମୋତେ କହିଲେ, ''ତୁମେ ଏବେ ଲେବୋରିଟୋରୀ ଏସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷକ, ତେଣୁ ହାଫ୍ ପେଣ୍ଟ ନପିନ୍ଧି ଫୁଲ୍ ପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧି ଆସ'' । ତାଙ୍କ ଉପଦେଶ ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଦୁଇଟି ଫୁଲ୍‌ପେଣ୍ଟ (Full pant) ତିଆରି କଲି । ଏହା ମୋର ପ୍ରଥମ ଫୁଲ୍‌ପେଣ୍ଟ ପରିଧାନ ଅନୁଭୂତି ।

ଶିକ୍ଷାର ନୂତନ ପ୍ରସ୍ଥ

ତା' ପର ବର୍ଷ ମୋର ଆଉ ବି.କମ୍ ପଢିବାର ଇଚ୍ଛା ହେଲାନାହିଁ । ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କର କୃଷି ଓ ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ବିଭାଗ (Agriculture and Food Department) ଓ ପଶୁର ବିଜ୍ଞାନ (Animal Husbandry) ବିଭାଗ ତରଫରୁ ଦରଖାସ୍ତ ଆହ୍ୱାନ କରାଗଲା ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟରେ କୃଷି ଶିକ୍ଷା ଓ ପ୍ରାଣୀ ବିଜ୍ଞାନ ଓଡିଶା ବାହାରେ (Bachelor in Agriculture) ଓ ପ୍ରାଣୀପାଳନ ଓ ଚିକିତ୍ସା (Bachelor in Veterinary and Animal Husbandry) ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଷ୍ଟାଇପେଣ୍ଡରୀ (Stipendary) ହିସାବରେ ପଢିବା ପାଇଁ । ମୁଁ କାହାରି ପରାମର୍ଶ ନ ନେଇ ଦୁଇଟିଯାକ ବିଷୟ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କଲି । କିଛିଦିନ ପରେ କଟକରେ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ଡକାଗଲା । ସାକ୍ଷାତକାରରେ ମୋର ଭଲ ପ୍ରଦର୍ଶନ ହୋଇଥାଏ ତେଣୁ ଫଳାଫଳ ଜାଣିବା ପାଇଁ ମୋର ଅନେକ ଉତ୍କଣ୍ଠା ଥାଏ, କାରଣ ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ ବିନା ମୋର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଲାଭର ଆକାଂକ୍ଷା ପୂରଣ ହେବା ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା କିଛିଦିନ ପରେ ଦୁଇଟି ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ପାଇଲି । ସେଥିରେ ସୂଚନା ଥିଲା ଯେ ମୁଁ ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ (Beneras Hindu University) ବି.ଏସ୍‌ସି (କୃଷି) ପଢିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍‌ଟି ସୂଚନା ଦେଲା ଯେ ମୁଁ ମାଡ୍ରାସ୍ ଭେଟେରିନାରୀ କଲେଜରେ (Madras Veterinary College) ଚାରି ବର୍ଷିଆ ଡିଗ୍ରୀ କୋର୍ସ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହୋଇଛି । ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ କୃପା ଓ ମୋର ବଡଖା ବାପା, ଋଷିପ୍ରତିମ ଡାକ୍ତର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପୂଜାରୀଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ ବିନା କ'ଣ ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ । ବଡଖା ବାପାଙ୍କୁ ଦୁଇଟିଯାକ ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ ଦେଖାଇ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଲୋଡିଲି । ସେ ହସି ହସି କହିଲେ , ''ତୁ କ୍ଷୀଣକାୟ ଦୁର୍ବଳ ପିଲା, ସେ ହାତୀ ଘୋଡା ପାଠ ନ ପଢି କାଶୀ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ର ହେବାପାଇଁ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କରିଦେ'' । ସେହି ପରାମର୍ଶ ମୋର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବୃତ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଅତ୍ୟଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କଲା ।

ଆମେ ଆଠ ଭାଇ-ଭଉଣୀ

ଅଗ୍ରଜ ମନୋରଞ୍ଜନ

ଆମେ ସାତ ଭାଇରେ ଏକ ଭଉଣୀ । ବଡଭାଇ ମନୋରଞ୍ଜନ ବନ ବିଭାଗରେ ଫରେଷ୍ଟର (Forester) ଭାବରେ ଚାକିରୀ ଆରମ୍ଭ କରି ୫ ଟି ପ୍ରମୋଶନ୍ ପାଇଥିଲେ ଓ ଶେଷରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ଡିଏଫ୍ଓ (Divisional Forest Officer) ହୋଇ ଅବସର ନେଇଥିଲେ । ସେ ଶୃଙ୍ଖଳା, ସଂଯମ ଓ ସ୍ୱାଭିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଧାନ୍ୟ ଦେଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତା, ଅଙ୍ଗିକାର, ସରଳ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ଓ ପରୋପକାର ଅତି ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଥିଲା ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶ୍ରଦ୍ଧା ଭାଜନ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । ଜଙ୍ଗଲ ପ୍ଲାଣ୍ଟେସନ୍ (Forest Plantation) କାମରେ ତାଙ୍କର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଦକ୍ଷତା ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟର୍ ବା ସ୍ଥପତି (Civil Engineer/ Architect) ନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଘରର ନକ୍ସା ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେବା ତାଙ୍କର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଥିଲା । ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବାର ମାତ୍ର ଚାରିବର୍ଷ ପରେ ସେ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ।

ନାନୀ ସୈରେନ୍ଧ୍ରୀ

ଆମର ଏକମାତ୍ର ଭଉଣୀ ସୈରେନ୍ଧ୍ରୀ ୧୯୨୮ ରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ ୧୯୯୫ ମସିହାରେ ୬୭ ବର୍ଷ ବୟସରେ ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ କଲେ । ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ବିରୋଧୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସୈରେନ୍ଧ୍ରୀନାନୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱ କଥା ଆଜି କିମ୍ୱଦନ୍ତୀ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧର ଯଥେଷ୍ଟ ତଳ ଦିଗକୁ ଥିଲା ଆମର ଗାଁ ହଲଦି ଏବଂ ଯଦିଓ ଆମର ଜମି ଜଳମଗ୍ନ ହେଉ ନଥିଲା କିନ୍ତୁ ମହାନଦୀ ଓ ଇବ୍ ନଦୀ ଅବବାହିକାରେ ଶତାଧିକ ଗ୍ରାମ ଜଳମଗ୍ନ ହେବାର ଥିଲା । ମୁଖ୍ୟତଃ ଉପକୂଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ବସବାସ କରୁଥିବା ଲୋକେ ବନ୍ୟାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବେ ବୋଲି ଏହି ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ଜଳସେଚନ ଓ ବିଜୁଳି ଉତ୍ପାଦନକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇ ନଥିଲା । କଲେଜ ଛାତ୍ରୀ ସୈରେନ୍ଧ୍ରୀ ପଣ୍ଡା (ବିବାହ ପରେ ନାୟକ) ବନ୍ଧ ବିରୋଧୀ ସଭାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦିନ ନେତୃତ୍ୱ ନେଉଥିଲେ ଏବଂ ୧୪୪ ଧାରାର ନିଷେଧାଦେଶର ଅବମାନନା ଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କୁ ପୋଲିସର ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଓ ଲାଠିମାଡ ମଧ୍ୟ ସହିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ୧୯୪୭ ମସିହା ମଇ ମାସରେ ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀମାନେ ସହରରେ ଆଇନ୍ ଅମାନ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ପ୍ରଥମ ଦିନ ଋଷିପ୍ରତିମ ଡାକ୍ତର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ

ପୂଜାରୀ ଓ ତାଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ କମଳା ଦେବୀ ପଟୁଆରରେ ପୁରୋଭାଗରେ ରହି ବନ୍ଧ ନିର୍ମାଣ ବିରୋଧୀ ଧ୍ୱନୀ ଦେଇ କାରାବରଣ କଲେ । ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟର କଥା ଯେ ଡାକ୍ତର ପୂଜାରୀଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏକ ଇଞ୍ଚ ବି ଜମି ଜଳମଗ୍ନ ହେବାର ନଥିଲା । ହିରାକୁଦ ବନ୍ଧ ବିରୋଧୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ତୀବ୍ରତର ହେଲା ଓ ଉଭୟ ପତି -ପତ୍ନୀଙ୍କୁ ସମ୍ବଲପୁର ଜେଲରେ ରଖାଗଲା । ପରେ ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର ଜେଲକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଗଲା ଓ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କଟକ ଜେଲରେ କିଛି ସମୟ ରହିଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରାଗଲା । ସୈରେନ୍ଧ୍ରୀ ତାଙ୍କର ଅଗ୍ନିଗର୍ଭା ଭାଷଣରେ ବନ୍ଧ ନିର୍ମାଣର ଅଯୌକ୍ତିକତା ଦର୍ଶାଉଥିଲେ ଓ ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଅନେକଥର ଥାନାରେ ଅଟକ ରହିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଆଇ. ଏ (I.A) ପଢିଲାବେଳେ ତାଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଛାତ୍ର ନେତା, ପ୍ରଗାଢ ଜ୍ଞାନୀ, ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦ ନାୟକଙ୍କ ସହିତ । ଛାତ୍ରୀ ହିସାବରେ ସେ ବି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ବିବାହର କିଛି କାଳ ପରେ ସୈରେନ୍ଧ୍ରୀନାନୀ ଡଃ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ କଂଗ୍ରେସ ଦଳରେ ଜଣେ ସକ୍ରିୟ ସଭ୍ୟା ରୂପେ ଯୋଗଦେଲେ ।

ସୁଗୃହିଣୀ ହିସାବରେ ତାଙ୍କର ପାରଦର୍ଶିତା ସମ୍ବଲପୁର ସହରରେ ପ୍ରଶଂସିତ ହେଉଥିଲା । ତାଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁରାଳୟରେ ଆମ ଭେଣେଇ ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦଙ୍କୁ ମିଶାଇ ପାଞ୍ଚ ଭାଇ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଘର ସାମ୍ନାରେ ଏକ କୂଅ ସମସ୍ତଙ୍କର ସାଧାରଣ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଥିଲା । ସେହି କୂଅରୁ ଗରିଆରେ (ଗରା) ପାଣି ଟାଣି ଆଣି ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ ଚଳାଉଥିଲେ । ଏପରିକି ବି.ଏ (B.A) ପଢିଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ ନାନୀ କୂଅ ମୂଳରେ ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କ ଲୁଗାପଟା କାଚି ସଫା କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏପରି କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲେ । ରନ୍ଧାବଢା, ରୋଗୀ ସେବା, ଛୋଟ ଦିଅରମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେବା, ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନର ସହିତ ସେବା କରିବା, ଅତିଥି ସତ୍କାର କରିବା କେଉଁଥିରେ ବି ସେ ଊଣା କରୁନଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଧନ୍ୟ କୁହାଯିବ । ସେ ବାସ୍ତବରେ ଥିଲେ ସ୍ନେହଶିଳା ବହ୍ନିକନ୍ୟା ।

ସୁଗୃହିଣୀ ହେବା ସହିତ କଲେଜରେ ନେତ୍ରୀ ହିସାବରେ ତାଙ୍କର ଭଲ ନାମଥିଲା । ସମ୍ବଲପୁର ମ୍ୟୁନିସିପାଲଟିର କାଉନ୍‌ସିଲରର ଦାୟିତ୍ୱରେ ସେ ୧୧ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଥିଲେ । ସମ୍ବଲପୁର ପ୍ରାଇମେରୀ ଟିଚର ଏସୋସିଏସନର (Primary Teachers' Association) ସଭାନେତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଦୀର୍ଘ ୧୩ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଥିଲେ । ୧୯୪୭ ମସିହାରେ କଂଗ୍ରେସ୍ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ସେ ବିଧାନ ସଭାକୁ ନିର୍ବାଚିତ ହେଇଥିଲେ । ସ୍ୱର୍ଗତ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧୀ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ

ଥିଲାବେଳେ, ୧୯୭୫ ମସିହା ଜୁନ୍ ମାସ ୨୬ ତାରିଖ ଦିନସାରା ଦେଶରେ ଜରୁରୀକାଳିନ ଆଇନ୍ (Emergency) ଲାଗୁହେଲା । ଲୋକେ କହନ୍ତି ଝାରସୁଗୁଡାରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିରୋଧ ଯୋଗୁଁ କେହି ସେତେବେଳେ ଜେଲ୍ ଯାଇନଥିଲେ । ୧୯୭୭ ରେ ନାନୀ ପୁନଃନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ । ବିନା ଅର୍ଥବଳ ଓ ବିନା ବାହୁବଳରେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ରସଂହାର ନକରି ନିର୍ବାଚିତ ହେବାରେ ସେ ପ୍ରଶଂସନୀୟା ଥିଲେ । ସେ କହୁଥିଲେ ନିଜର ନିର୍ବାଚିତ ମଣ୍ଡଳୀରେ କିଛି କାମ କରାଇବା ପାଇଁ କନିଷ୍ଠରୁ ବରିଷ୍ଠ ସବୁ ସରକାରୀ ଅମଲା ଓ ଅଫିସରମାନଙ୍କୁ ଭଲ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବା ଦରକାର । ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ କେବଳ ନିତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କିଛି କାମ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । କାରଣ ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାମ ପାଇଁ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରନ୍ତି ।

ଅନେକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ହୋଇ ସେ ଜନସେବାରେ ଲାଗି ପଡୁଥିଲେ । ଲେଡି ଲୁଇସ୍ ବାଳିକା ବିଦ୍ୟାଳୟ (Lady Lewis Girls' High School), ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ବେହେରା ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲ , ବୀର ସୁରେନ୍ଦ୍ର ସାଏ ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ, ଝାରସୁଗୁଡାର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ କଲେଜ ପ୍ରଭୃତି ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନର ପରିଚାଳନା ଓ ବିଭିନ୍ନ ଉନ୍ନତିକର କାର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ସେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଥିଲେ । ଓଡିଶାର ଖଦି ଓ ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗ ବୋର୍ଡର ସଭ୍ୟା ଥାଇ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଲୋକପ୍ରିୟତା ବୃଦ୍ଧିରେ ସେ ସହାୟିକା ଥିଲେ । ଅନେକ ଶ୍ରମଜୀବି ସଂଗଠନ ସହିତ ସେ ସଂପୃକ୍ତ ଥାଇ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ନିମିତ୍ତ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲେ । ସେ ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ ରେଡକ୍ରସ୍ ସୋସାଇଟି ସଂଗଠନର ସଂପାଦିକା ଓ ଜିଲ୍ଲା ରେଡକ୍ରସର ଉପସଭାନେତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ସମ୍ବଲପୁର ନାରୀସେବା ସଂଘର ସମ୍ପାଦିକା ଥିଲେ । ସମ୍ବଲପୁରରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ, ମହିଳା କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ । ୧୯୭୪ ରୁ ୧୯୭୭ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସିନେଟ୍ ଓ ସିଣ୍ଡିକେଟ୍‌ର ମଧ୍ୟ ସଭ୍ୟାଥିଲେ । ପ୍ରାଦେଶିକ କଂଗ୍ରେସ୍ ସଂଗଠନର ମହିଳା ଶାଖାର ସେ ସଭାନେତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଆଗରୁ ଏ ଅଞ୍ଚଳରେ ବାଳାଶ୍ରମ ନଥିଲା । ସହର ଉପକଣ୍ଠସ୍ଥ ଧନକଉଡା ଗ୍ରାମରେ ବାଳାଶ୍ରମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ନାରୀସେବା ସଂଘର ପୁରରୁଦ୍ଧାର ତାଙ୍କ ଉଦ୍ୟମର ଫଳ । ତତ୍କାଳୀନ ପୂର୍ବ ଜର୍ମାନୀର ରାଜଧାନୀ ବର୍ଲିନ୍ (Berlin) ରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବିଶ୍ୱ ମହିଳା ସମ୍ମିଳନୀରେ ଭାରତୀୟ ଦଳର ଜଣେ ସକ୍ରୀୟ ସଭ୍ୟାରୂପେ ସେ ବର୍ଲିନ୍ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । କଂଗ୍ରେସ୍ ପାର୍ଟିର ବିଭାଜନ ପରେ ସେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲେ ସେ ନେସନାଲ୍ କଂଗ୍ରେସରେ ରହିବା ପାଇଁ, ଇନ୍ଦିରା

କଂଗ୍ରେସରେ ନୁହେଁ । ଜନତା ସରକାରରେ ବିଜୁ ବାବୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ନେସନାଲ୍ କଂଗ୍ରେସର ବିଧାୟକମାନେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲେ ଯେ ସେମାନେ ଜନତା ପାର୍ଟିରେ ମିଶିଯିବେ । ସେହି ପାର୍ଟିର ସଭ୍ୟା ହିସାବରେ ସମ୍ବଲପୁର ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀ ପାଇଁ ବିଜୁ ବାବୁଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ନିର୍ବାଚନ ଲଢ଼ିଲେ କିନ୍ତୁ ଅକୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । ସେ ଓଡ଼ିଶା ଜନତା ପାର୍ଟିର ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ କମିଟିର ସଭ୍ୟା ଥିଲେ । ପର ଇଲେକ୍ସନ୍‌ରେ ବିଧାନସଭା ଟିକେଟ୍ ତାଙ୍କୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ବିଜୁ ବାବୁ କହିଲେ, 'ନାନୀ ତୁ ଅନେକ କାମ କଲୁଣି ଏବେ ବିଶ୍ରାମ ନେ, ମୁଁ ତତେ ପଣ୍ଡିଚେରୀର ଲେଫଟେନେଣ୍ଟ୍ ଗଭର୍ଣ୍ଣର୍ (Lieutenant Governor) କରିଦେବି' । ତାର ଉତ୍ତରରେ ନାନୀ କହିଲେ, 'ମୋର ଲୋଭ ନାହିଁ କାରଣ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଜନସେବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବି । ବିଶ୍ରାମ ହାରାମ ଅଟେ ଓ କର୍ମ ହିଁ ଭଗବାନ' । ନନ୍ଦିନୀ ଦେବୀ ସେତେବେଳେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ନାନୀଙ୍କୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । ସେତେବେଳେ ସେ କହିଲେ, 'ମତେ ମନ୍ତ୍ରୀ ନ କରି ବରଂ କୃପାସିନ୍ଧୁ ଭୋଇଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରୀ କରନ୍ତୁ । ମୁଁ ବିଧାୟିକା ଥାଇ ପ୍ରକୃତ ଜନସେବା କରିପାରିବି' । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଡଃ କୃପାସିନ୍ଧୁ ଭୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ । ଏପରି ତ୍ୟାଗର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବିରଳ । ନାନୀ ୧୯୯୫ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ ୨୭ ତାରିଖରେ ବନାରସ ଗସ୍ତରୁ ଫେରିଲା ବେଳେ ହଠାତ୍ ହୃଦ୍ ଘାତରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲେ । ମୋର 'ଗଇଁ'(ଭଗ୍ନିପତି) ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦ ନାୟକ ଅବସର ନେବା ପରେ 'ଅଗ୍ନିଶିଖା' ଦୈନିକ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ମୁଖ୍ୟ ସଂପାଦକ ହିସାବରେ ଅନେକ ସଂପାଦକୀୟ ଲେଖୁଛନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ 'ଅଗ୍ନିଶିଖା' ସଂପାଦକୀୟ ଅଗ୍ରଲେଖା ଉଚ୍ଚ ପ୍ରଶଂସିତ । ମୋର ନାନୀ ଥିଲେ ସମସ୍ତଙ୍କର 'ନାନୀ' ମାନେ ସର୍ବଜନୀନ ନାନୀ (Universal Sister) । ତାଙ୍କୁ ଏପରିକି ବିଜୁବାବୁ, ନନ୍ଦିନୀ ଶତପଥୀ ମଧ୍ୟ 'ନାନୀ' ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲେ । ପାଠକବୃନ୍ଦ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବୁଥିବେ ଯେ ନିଜର ଆତ୍ମଜୀବନୀରେ ଲେଖକ କାହିଁକି ନିଜର ନାନୀ କଥା ଏତେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଲେଖୁଛନ୍ତି । ଏହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଅଟେ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଲେଖିବାର କାରଣ ହେଲା ଯେ ଜଣେ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ଝିଅ ହୋଇ, ଜଣେ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର ବୋହୂ ହୋଇ, ଜଣେ ନାରୀ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣତା, ତ୍ୟାଗ ମନୋଭାବ, ପରୋପକାର, ନିର୍ଭିକ ଚିନ୍ତାଧାରା, ଦୃଢ଼ ମନୋବଳ ଦ୍ୱାରା କ'ଣ କରିପାରେ ତାହାର ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଓ ବଳିଷ୍ଠ ଉଦାହରଣ । ସେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ନମସ୍ୟା ।

ଅନ୍ୟ ଅନୁଜ

ମୋର ପରଭାଇ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା, ଦୟାଳୁ ଓ ପରୋପକାରୀ କମ୍ପାଉଣ୍ଡର (Compounder) ବା ଆଜିକାଲିର ଭାଷାରେ ଫାର୍ମାସିଷ୍ଟ (Pharmacist) । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ମୁଖ୍ୟ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ କାମ କରି ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ନିଜର ଗୋଟିଏ ଔଷଧ ଦୋକାନ, କଲ୍ୟାଣ ଫାର୍ମାସି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲା । ଦୋକାନଟି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ମାରୱାଡି ପଞ୍ଚାୟତ ଧର୍ମଶାଳା ଗଳିରୁ । ଏବେ ତାହା ଚାଲିଛି ରାମସାଗର ବନ୍ଧ ପାଖ ଦୈନିକ ଅଗ୍ନିଶିଖା କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ନିକଟରେ । ଅତି କମ୍ ସମୟରେ ସେହି ଦୋକାନ ଜନପ୍ରିୟ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ସେ ଓଡିଶା କେମିଷ୍ଟ ଓ ଡ୍ରଗିଷ୍ଟ ଏସୋସିଏସନ (Odisha Chemist & Druggist Association)ର ଦୁଇଥର ସଭାପତି ଭାବରେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଛି । ତାର ସଠିକ୍ ପରାମର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ଏସୋସିଏସନର ଅନେକ ଉନ୍ନତି ହୋଇଛି । ସେ ଆଞ୍ଚଳିକ ରେଲବାଇ ବ୍ୟବହାରକାରୀ କମିଟିର ସଭ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ଏବଂ ଓଡିଶା ମୁଖ୍ୟତଃ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାରେ ରେଳଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସୁବିଧା ଦିଗରେ ଅନେକ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଲୋକପ୍ରିୟ ହୋଇଥିଲା । ସମାଜସେବୀ ବ୍ରହ୍ମପୁରା ମନ୍ଦିରର ମେନେଜମେଣ୍ଟ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଭାବରେ ସେ ଅନେକ ବର୍ଷ ରହି ଯାହା କରିଛି ତାର ଅବଦାନ କମ୍ ନୁହେଁ । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟ୍ରଷ୍ଟି ରହିଛି ଓ ମନ୍ଦିରର ଉନ୍ନତି କରିବା ସହିତ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜମିର ଜବରଦଖଲକାରୀଙ୍କୁ ମକଦ୍ଦମା ଜରିଆରେ ଜମି ଫେରସ୍ତ କରାଇଛି । ମନ୍ଦିର ପରିସରରେ (ଯାହାକୁ ବଡ ଦୁଆର କୁହାଯାଏ)ଏକ ଅଡିଟୋରିୟମ୍ (Auditorium) ନିର୍ମାଣ ହେବା ତାର ସତ୍‌ଚେଷ୍ଟାର ପରିଚାୟକ । ସେହି ଅଡିଟୋରିୟମ୍‌ରେ ଧାର୍ମିକ ସଭାସମିତି, ପ୍ରବଚନ, ଅନ୍ୟ ସାମାଜିକ ସଭାସମିତି ସହିତ ସମୂହ ବ୍ରତୋପନୟନ ପର୍ବ ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁରୀ ନାଟକ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଭଳି ଅନେକ ଜନପ୍ରିୟ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହେଉଛି । ଅତି ସ୍ୱଳ୍ପ ଅର୍ଥରେ ଅଡିଟୋରିୟମ୍‌କୁ ଭଡା ସୂତ୍ରରେ ଦେଇ ବିବାହ ବ୍ରତ ଇତ୍ୟାଦି କର୍ମ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରୁଛି ଯାହାକି ପଡାର ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଅତି ସୁବିଧାଜନକ ତଥା ଆନନ୍ଦଦାୟକ ହୋଇପାରୁଛି ।

ମୋର ଭାଇ ଅର୍ଜୁନ ରଞ୍ଜନ ଓଡିଶାର ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଓ ପାରଦର୍ଶିତା ସମ୍ପନ୍ନ ସାମ୍ବାଦିକ । ଯେତେବେଳେ ସାମ୍ବାଦିକତା ଏକ ବୃତ୍ତି ରୂପେ ଲୋକେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁଥିଲେ ସେତେବେଳେ ଅର୍ଜୁନ ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ସେଇ ପେଷାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଣେ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ପାଦକ ରୂପେ ଓଡିଶାରେ ପରିଗଣିତ । ସେତେବେଳେ ଓଡିଶାରେ ଆଜି ଭଳି ଏତେ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ନଥିଲା । ସିମିତ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ ଦୈନିକ

‘ସମାଜ, ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ଓ ମାତୃଭୂମି’ । ବାଳକୃଷ୍ଣ କରଙ୍କ ସମ୍ପାଦନାରେ କଟକରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘ଦୈନିକ ମାତୃଭୂମି’ର ସମ୍ବଲପୁର ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ ଅର୍ଜୁନ ୨୧ ବର୍ଷ ବୟସରେ, ୧୯୬୧ ମସିହାରେ ନିଜର ପେଷାଗତ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲା । ସେ ନିର୍ଭିକ, ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ ଓ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା । ଏହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ୧୯୬୮ ମସିହାରେ ପାକ୍ଷିକ ‘ଅଗ୍ନିଶିଖା’ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲା ନିଜର ମନୋବଳ ଦ୍ୱାରା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ‘ଅଗ୍ନିଶିଖା’ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଏକ ଦୈନିକ ଭାବରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଅର୍ଜୁନର ସାଂଗଠନିକ ଦକ୍ଷତା ଯୋଗୁ ସେ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସାମ୍ବାଦିକ ସଂଘ ଓ ଓଡିଶା ସାମ୍ବାଦିକ ୟୁନିୟନ ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଗଢିବାରେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅର୍ଜୁନର, ଫୁଟବଲ୍, ବେଡ୍‌ମିଣ୍ଟନ୍ ଖେଳ ତଥା ଟେବୁଲ୍ ଟେନିସ୍‌ରେ ତାର ପାରଦର୍ଶିତା ଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ କ୍ରୀଡାରେ ସେ କଲେଜ ତଥା ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିବେଚିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଭାଇ ରମଣୀ ରଞ୍ଜନ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଏଥ୍‌ଲେଟ୍ । ଜିଲ୍ଲା ଏଥ୍‌ଲେଟିକ୍ ଅସୋସିଏସନର ସେକ୍ରେଟେରୀ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । କଳା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଅନୁରାଗି ରମଣୀ ସମ୍ବଲପୁର କଳା ପରିଷଦର ଜଣେ ସକ୍ରୀୟ ସଦସ୍ୟ । ସେ ଟେକ୍ସ ଏଡ୍‌ଭୋକେଟ୍ (Tax Practitioner) ହିସାବରେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।

ପିତାଙ୍କର ସପ୍ତମ ସନ୍ତାନ ଭାଇ ବିଭୂତିରଞ୍ଜନ ପ୍ରାୟ ୧୧/୧୨ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଆମାଶୟ (cholera)ରୋଗରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲା । ଛୋଟ ଭାଇ ନାରାୟଣ ରଞ୍ଜନ ଏକ ଉତ୍ତମ ଖେଳାଳୀ ଓ ଗୋଲ୍ କିପର ହିସାବରେ ତାର ନାମ ଥିଲା ।

ମାତୃକୁଳ

ମୋ ମା'ଙ୍କର ଦୁଇଟି ନାନୀ ଓ ଏକ ଭଉଣୀ । କୌଣସି ଭାଇ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବଡ ନାନୀ କମଳା ଦେବୀ ଋଷିପ୍ରାଣ ଡାକ୍ତର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପୂଜାରୀଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ଆମ ବାପାଙ୍କର ବଡଭାଇ ନଥିବାରୁ ମାଉସୀଙ୍କୁ ଆମେ ବଡଖା ମାଁ ଓ ମଉସାଙ୍କୁ ଅମେ ବଡଖା ବାପା ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲୁ । ମା'ଙ୍କର ମଧ୍ୟମ ନାନୀ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଜ୍ୟୋତିଷ, ବରଗଡ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାଙ୍କେଲଦାଦର ଗୌନ୍ତିଆଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଅକାଳ ବିୟୋଗ ହୋଇଥିଲା । ସାନ ଭଉଣୀ ମାଉସୀ ସରସ୍ୱତୀ ଦେବୀ ଅକ୍ଷୟ ତାରକା ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ବେହେରାଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ଶ୍ରୀ ବେହେରାଙ୍କ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଅକାଳ ବିୟୋଗ ହୋଇଥିଲା । ମାଁ ର ମାମୁଁ ଘର ସମ୍ବଲପୁର ସହରର ସାକ୍ଷୀପଡାରେ । ତାଙ୍କର ପରିବାର ସେତେବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିତ୍ତସମ୍ପର୍ଣ୍ଣ, ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଓ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିଲେ । ମା' ଙ୍କର ମାମୁଁ ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ଡେପୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ଓ ସବ୍‌ଡିଭିଜନ୍ ଅଫିସର ଥିଲେ । ମୁଁ ୧୯୪୬ ମସିହାରେ ଏକାଦଶ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର ଥାଏ । ମୋର ବଡଖା ବାପା ଡାକ୍ତର ପୂଜାରୀ ଆମ କୁଟୁମ୍ବ ବଡ ଓ ଘର ଛୋଟ ହୋଇଥିବାରୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଠ ପଢାରେ ଅସୁବିଧା ବିଷୟ ଅନୁଭବ କରି ମୁଁ ତାଙ୍କ ଘରେ ରହିବା ପାଇଁ କହିଲେ ଓ ମୁଁ ସେହି ବର୍ଷଠାରୁ ତାଙ୍କ ଘରେ ରହି ପାଠ ପଢିଲି ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରିବାରର ଜଣେ ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ପରିଗଣିତ ହେଲି । ତା' ପରେ ନିଜର ଘର ୧୯୫୩ ମସିହାରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସେଠିକି ନ ଯାଇ ଏଠି ରହିଲି କାରଣ ମତେ ସମସ୍ତେ ଅତି ସ୍ନେହ କରୁଥିଲେ ଏପରିକି ମୋର ବିବାହ ମଧ୍ୟ ବଡଖା ବାପାଙ୍କ ଘରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଚପଳ କୈଶୋର

ମାଟ୍ରିକ୍ ପଢିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଡାପିଲାଙ୍କ ସହିତ ବେଶ୍ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ଆମେ ପ୍ରାୟ ଅନେକ ସମୟ ପଡାର ବ୍ରହ୍ମପୁରା ମନ୍ଦିର ଓ ହନୁମାନ ମନ୍ଦିରରେ କାଟୁଥିଲୁ । ମୋର ସାଙ୍ଗମାନେ ସବୁବେଳେ ଦୁଷ୍ଟାମୀ କରୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ପ୍ରାୟ ନିରବଦ୍ରଷ୍ଟା ଥିଲି । ସେତେବେଳେ ଖରାଦିନେ ଅନେକ ଲୋକ ମନ୍ଦିରରେ ବିଶ୍ରାମ ନିଅନ୍ତି ଥଣ୍ଡାପାଇଁ । ମୋର ସାଙ୍ଗମାନେ ଖରାରେ ତାତି ଥିବା ଛୋଟ ଛୋଟ ପଥର ଆଣି ଶୋଇଥିବା ଲୋକର ପେଟରେ ଚେଙ୍କ ଦେଇ ଦଉଡି ପଳାଇ ଯାଆନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ମହାନଦୀର ବଡଧାର ଓ ସାନଧାର ମଧ୍ୟସ୍ଥ ବାଲିରେ କୁଞ୍ଜେଲପଡାର କେଉଁଟ ଓ ରାନୀବଗିଚ୍ଚ ପାଖର ମାଳି ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକେ କାକୁଡି, ଫୁଟି, ବଙ୍ଗଳା ଇତ୍ୟାଦି ଫଳ ଚ଼ଷ କରୁଥିଲେ । ଆଜି ସେ ମହାନଦୀ କାହିଁ ? ସେ ନଦୀ କେବଳ ଏକ ବିସ୍ମୃତ ଦାରୁଣ ସ୍ମୃତି ମାତ୍ର । ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧ ହେଲାପରେ ମହାନଦୀର କେବଳ ବଡଧାର ସାନଧାର ନୁହେଁ, ବାଲି ମଧ୍ୟ ବିଲୁପ୍ତ । ନଦୀ ସହ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଜୀବିକା ଜଡିତ ଥିଲା ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପନ୍ଥାଶ୍ରୟୀ । ସେତେବେଳେ ନଦୀ ପଠାର ବାଲିରେ ଋତୁ ଅନୁଯାୟୀ, ମୁଖ୍ୟତଃ ଖରାଦିନେ ।

ବଡବଜାର, ରାନିବଗିଚ୍ଚ, କୁଞ୍ଜେଲପଡା ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକେ ଅନେକ ବଗିଚ୍ଚ କରୁଥିଲେ ଏବଂ କାକୁଡି, ଗମଲା, ତରଭୁଜ, ଫୁଟି ଆଦି ଫଳ ଓ ବିଭିନ୍ନ ପରିବା ଚ଼ଷ କରୁଥିଲେ । ମୋର ସାଙ୍ଗମାନେ ରାତିରେ ଦଳବାନ୍ଧି ସେ ଫଳ ଓ ପରିବା ଚୋରିକରି ଆଣି ହନୁମାନ ମନ୍ଦିରରେ ଜମା କରନ୍ତି ଏବଂ ଖାଦ୍ୟୋପଯୋଗୀ ଫଳ ରଖି ପରିତେଜ୍ୟ କଞ୍ଚା ଫଳଗୁଡିକ ଫୋପାଡି ଦିଅନ୍ତି ।

ମୁଁ ସବୁବେଳେ କୌଣସି ଚଗଲାମି ଓ ଦୁଷ୍ଟକାମରେ ସାମିଲ୍ ନହୋଇ ନିରବ ରହୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ହେତୁ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସାହାଚର୍ଯ୍ୟ ହରାଇବାର ଆଶଙ୍କାରେ ତାଙ୍କର ଦୁଷ୍ଟାମୀକୁ ପ୍ରତିରୋଧ ନ କରି ତାଙ୍କ ସହ ରହିଥାଏ । ବ୍ରହ୍ମପୁରା ମନ୍ଦିରର ମହାନଦୀ ଘାଟରେ ଘରେ ପାଇଖାନା ନଥିବା ସାହିଲୋକ ପାହାଚ ଚଟାଣ ଉପରେ ଝାଡା ଫେରନ୍ତି ଯାହାକି ଭୋରରୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ପିଲାମାନେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପଥରଖଣ୍ଡ ହନୁମାନ ମନ୍ଦିରରେ ଆଗରୁ ଜମାକରି ରଖି ଭୋରରୁ ସମସ୍ତେ ଡକାଡକି ହୋଇ

ଆସି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଝାଡା ଫେରିବାରେ ବାଧା ଦେବାପାଇଁ ପଥରଖଣ୍ଡ ଗୁଡିକ ଫୋପାଡନ୍ତି । ଅନ୍ଧାର ହୋଇଥିବାରୁ କିଏ କେଉଁଠୁ ଫୋପାଡୁଛି ଜଣାପଡେ ନାହିଁ । ମୁଁ ବି ଏଥିରେ ସାମିଲ୍ ହୁଏ କିନ୍ତୁ କିଛି ନ କରି ଚୁପ୍ ଚାପ୍ ଥାଏ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଦୁଷ୍ଟାମୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ ହୋଇନପାରେ କାରଣ ପିଲାମାନେ ବ୍ରହ୍ମପୁରା ଘାଟ ଭଳି ଏକ ପବିତ୍ର ଘାଟକୁ କଳୁଷିତ ଓ ପ୍ରଦୂଷିତ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ସଚେତନ କରିବା ପାଇଁ ପଥର ଫିଙ୍ଗିଥିଲେ । ମାତ୍ର ଦୁଃଖର କଥା ମୋର ସମବୟସ୍କ ସାହି ସାଙ୍ଗମାନେ କେହି ମାଟ୍ରିକ୍ ଉପରକୁ ଉଠି କଲେଜରେ ପାଦ ଦେଇ ପାରିନଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ କୁଳଶୀଳ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଯୌବନର ଉଦ୍ଦାମତା ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ ଏବଂ ପରିବାର ପୋଷଣ ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରତି ବିତସ୍ପୃହାଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିବାର ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଛି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟତଃ କେହି ଆଉ ଇହଜଗତରେ ନାହାନ୍ତି ।

କୁଞ୍ଜେଲପଡାର ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଗୌରୀଶଙ୍କର ବହିଦାରଙ୍କ ପୁତ୍ର ନିଖିଳେଶନାଥ (ନିଖି) ସହିତ ମୋର ବନ୍ଧୁତା ହେଲା ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢିଲାବେଳେ, ସେ ଯଦିଓ ପଟ୍ଟନାୟକପଡା ହାଇସ୍କୁଲରେ ପଢୁଥାଏ ଓ ମୁଁ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ର ଥାଏ । I.Sc ପଢିଲାବେଳେ କଲେଜରେ ଆଉ ଦୁଇଜଣ ପାଠୁଆ ସାଙ୍ଗ ମିଳିଲେ, ଜଣେ ବିନୋଦ ପୁରୋହିତ ଓ ଆଉଜଣେ ଅଜୀତ୍ ପଟ୍ଟନାୟକ । ଆମେ ଚାରିଜଣ ପ୍ରତିଦିନ ମହାନଦୀ କୂଳେ କୂଳେ ବଡବଜାର ଡେଇଁ ନରସିଂହ ଗୁଡି ଆଡକୁ ବା କେବେ କେମିତି ବୁଢାରଜା ପାହାଡ ଉପରିସ୍ଥ ମନ୍ଦିର ବା ଆଉ କେବେ କେବେ ବାଲିବନ୍ଧାର ସୋମନାଥ ମନ୍ଦିର (ସାମିଆଁ ଗୁଡି) ନିକଟସ୍ଥ ବୁରୁଜ୍ (Tower) କୁ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଉ । ନିଖି ପାଠରେ ଉଦ୍‌ଯୋଗୀ ନଥିଲା । ମୁଁ ବିନୋଦ ସହିତ ପାଠ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁଥିଲି । ଆମର ଇଂରାଜୀ ଦ୍ୱିତୀୟ ପତ୍ରରେ *Non-Detailed Studies ଥାଏ ।* ବିନୋଦ ସେହି ବହିର ବିଷୟଗୁଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଓଡିଆରେ କାହାଣୀ ଭଳିଆ କହେ ଓ ମୁଁ ମନଦେଇ ଶୁଣେ । ପରୀକ୍ଷାରେ ସେହି ବହିର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରଗୁଡିକ ମୁଁ କାହାଣୀ ଶୁଣାରୁ ଇଂରାଜୀରେ ଲେଖି ପାଶ୍ କରିଛି । ମୋ ପାଖରେ କୌଣସି Non-Detailed ପୁସ୍ତକ ନଥିଲା । ସେମିତି ପାଠ ବିଷୟରେ ଅଜୀତ୍ ବି ବୁଲିବା ସମୟରେ ଆଲୋଚନା ଛଳରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ପରେ ବିନୋଦ ହେଲା ଡାକ୍ତର ଓ ଅଜୀତ୍ ମାଇନିଂ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଓ ମୁଁ କୃଷି ବୈଜ୍ଞାନିକ, କିନ୍ତୁ ନିଖି ? ନିଖି I.Sc ପାଶ୍ କରି ନପାରି କଟକ କ୍ରାଏଷ୍ଟ କଲେଜରେ ଆଇ. ଏ ପଢିଲା । ସେ ସେଠାରେ ଅନେକ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ସମ୍ବଲପୁର ଫେରିଆସି ହୀରାକୁଦରେ ଚାକିରୀ କଲା । ସେତେବେଳେ

ଜଙ୍ଗଲ କଟାହୋଇ ବନ୍ଧରେ ବୁଡି ଅଞ୍ଚଳର ଲୋକଙ୍କୁ ଥଇଥାନ କରିବା ପାଇଁ ଚାଷ ଜମି ତିଆରି ହେଉଥାଏ । ପରେ ନିଖି ଗୋଟିଏ ଟ୍ରକ୍ କିଣି ଭଡାରେ ଲଗାଇଲା ଓ ପରେ ପରେ ଜଙ୍ଗଲ ଠିକାନେଇ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ହେଲା । ସେ ତାର ନିଜ କୁଟୁମ୍ବ ସହିତ ପରିବାରର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବି ଯେପରି ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି ତାହା ପ୍ରଶଂସାଯୋଗ୍ୟ । ନିଖି ମୋ ଠାରୁ ବୟସରେ ବର୍ଷେ ବଡ, ଏବେ ୨୦୧୨ ମସିହାରେ ଜୁନ୍ ଶେଷ ଭାଗରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲା । ଏପରି ବନ୍ଧୁ ପ୍ରକୃତରେ ବିରଳ ।

କବି ଗଙ୍ଗାଧରଙ୍କ ଭାଷାରେ ମୁଁ ଉଚ୍ଚପଦ ବା ଉନ୍ନତ ବେଶଭୂଷାର ଲାଳାୟିତ ନଥିଲି ବା ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ଦରିଦ୍ର ଭାବରେ ବଞ୍ଚିବାର, ଜୀବନ କଟାଇବାରେ ଲଜ୍ଜିତ ନୁହେଁ । ସାଧୁତା ରକ୍ଷା ମୋ ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । କବିଙ୍କ ମତରେ, ଶିକ୍ଷା ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶେଷ ହୁଏନାହିଁ, ଶିକ୍ଷା ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନବ୍ୟାପି ମହାବ୍ରତ । ସମଗ୍ର ଜଗତ ଏକ ବିସ୍ତୃତ ଶିକ୍ଷାଳୟ ଓ ପ୍ରକୃତି ନିତ୍ୟ ପଠନୀୟ ବିରାଟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଟେ । ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜକୁ ଭଗବାନ ଚାରିଗୋଟି ସତ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଜୀବନ ଦୁଃଖମୟ, କାମନା ଦୁଃଖର କାରଣ, କାମନାର ବିନାଶରେ ଦୁଃଖର ବିନାଶ, ନୀତିମୟ ଜୀବନଯାପନ କଲେ କାମନାର ବିନାଶ ହୁଏ । ଏହା ଥିଲା ଭଗବାନ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ପାଇଁ ମହତ୍ ବାଣୀ । ଭଗବତ୍ ଗୀତାରେ ଭଗବାନ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ମନୁଷ୍ୟ ସମାଜ ପାଇଁ ମହତ୍ ବାଣୀ । ଭଗବତ୍ ଗୀତରେ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ କହିଛନ୍ତି, କର୍ମରେ ହିଁ ତୁମର ଅଧିକାର କିନ୍ତୁ କର୍ମଫଳରେ ନୁହେଁ । ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ କହିଛନ୍ତି, 'ତୁମମାନଙ୍କ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ପ୍ରେମ କର, ଯେଉଁମାନେ ତୁମକୁ ଘୃଣା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ କର' । ହଜରତ୍ ମହମ୍ମଦ କହିଛନ୍ତି, ନିଜର କର୍ମର କିଛି ପ୍ରତିଦାନ ପାଇବା ଆଶାରେ କର୍ମ କରନାହିଁ । ସେ ସବୁକୁ କିପରି ପୁରସ୍କୃତ କରିବାକୁ ହୁଏ ତାହା କେବଳ ଆଲ୍ଲା ଜାଣନ୍ତି । ଆଲ୍ଲାଙ୍କଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖ । ସମଗ୍ର ମାନବ ସମାଜକୁ ସ୍ନେହ କର । ଏହି ନୀତି ଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲି ଏବଂ ଏହା ମୋ ଜୀବନରେ କିପରି ରୂପାନ୍ତରିତ ହେବ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ସଚେଷ୍ଟ ଥିଲି । ମୋର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା ଜୀବନକୁ ଉନ୍ନତ କରିବା । ୧୯୫୦ ମସିହାରେ ମୋର ଜୀବନରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ Turning Point ହେଲା । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଇ ମୁଁ କାଶୀ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଠ ପଢିବା ପାଇଁ ଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲି ।

ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତିନିବର୍ଷ

ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରୁ ବି. କମ୍ ପାଠ ଓ ଲାବୋରାଟୋରୀ ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ କାମ ଛାଡ଼ି ୧୯୫୦ ଜୁଲାଇରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତିନିବର୍ଷିଆ ବି.ଏସ୍.ସି. ଏଜି (B.Sc. Ag) କୋର୍ସରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି । ଆମେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ବାଇଲୋଜି ପଢ଼ିଥିବା ପାଞ୍ଚଜଣ ଛାତ୍ର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାରୁ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିଲୁ । ଶ୍ରୀ ଶଚୀନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରୀ (ମୟୁରଭଞ୍ଜ), ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ବେହେରା (ମୟୁରଭଞ୍ଜ), ଶ୍ରୀ ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣ ବେହେରା (କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା), ଶ୍ରୀ ସୀତାନାଥ ଦାସ (ଜଗତସିଂପୁର) ଓ ମୁଁ (ସମ୍ବଲପୁର) । ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶନାମା ଅନୁସାରେ ବନାରସରେ ଯୋଗଦେଲୁ । ଓଡ଼ିଶାର ସରକାର କଲେଜ ଟ୍ୟୁସନ୍ ଫିସ୍ ସମେତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଫିସ୍ ଏବଂ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିବା, ଖାଇବା, ପିଇବା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ, ବହି କିଣିବା ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ବୃତ୍ତି ଆକାରରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତରଫରୁ ଦିଅନ୍ତି । ହଷ୍ଟେଲରେ ଦି'ଓଳି ଖାଇବା ଓ ଦି' ଓଳି ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ପାଇଁ ୬୦ ରୁ ୬୫ ଟଙ୍କା ପଡ଼ୁଥାଏ । କିନ୍ତୁ କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଚଳିବା ପାଇଁ ଠିକା ମେସ୍ ବି ଥାଏ ଯେଉଁଠାରେ ଖାଲି ଦି ଓଳି ଖାଇବା ପାଇଁ ୩୫ ଟଙ୍କା ପଡ଼େ । ସେଥିପାଇଁ କୌଣସି ଅର୍ଥାଭାବ ନହୋଇ ଚଳିଯିବାକୁ ହୁଏ । ସେହି ପଇସାରୁ ମୁଁ କାଶୀ ବିଶ୍ୱନାଥ ବାବାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ଦୁଇଥର ଗୋଧୂଳିଆକୁ ଯାଏ କାରଣ ରିକ୍ସା ବା ଟାଙ୍ଗୀରେ ଗଲେ ଭଡ଼ା ଅତି କମ୍ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଅଚିହ୍ନା ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ ବସିବାକୁ ଏପରିକି ଥରେ ଥରେ ଧୋବାର ମଇଳା କପଡ଼ା ବୋଝ ସହିତ ବସିବାକୁ ହୁଏ ।

ବଦାନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ସଦ୍‌ଇଚ୍ଛା, ଉଦାରତା ଓ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସେତେବେଳେ ଅନେକ ହଷ୍ଟେଲ୍ ତିଆରି ହୋଇଥାଏ, ଯଥା- ରୁଇୟା, ବ୍ରୋଚ, ବିର୍ଲା, ମୋରଭି, ଧନରାଜଗିରୀ, ରାଜପୁତାନା, ଲମ୍ବଡ଼ି, ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣ ଓ ପ୍ରୋଫେସର ହଷ୍ଟେଲ । ପ୍ରଫେସର ଦେ'ଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଏକ ଘର ଦେଇ ତାଙ୍କର ସବୁ ଦେଖିରେଖି କରୁଥାନ୍ତି କାରଣ ସେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିକୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଦାନ ଆକାରରେ ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସଂଗୀତ ଓ ଚାରୁକଳା କଲେଜ (College of Music & Fine Arts), କଲେଜ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡୋଲୋଜି (*College of Indology and Sanskrit Studies*),

ସଂସ୍କୃତ କଲେଜ, ଆର୍ଟସ କଲେଜ (Arts College), ସାଇନ୍‌ସ କଲେଜ (Science College), ଏଗ୍ରିକଲଚର କଲେଜ (Agriculture College), ମାଇନିଂ ଓ ମେଟୋଲର୍ଜି କଲେଜ (College of Mining & Metallurgy), ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଆଲ୍ କେମେଷ୍ଟ୍ରୀ କଲେଜ (College of Industrial Chemistry), ସେରାମିକ୍ସ ଟେକ୍ନୋଲୋଜି କଲେଜ (College of Ceramic Technology) ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜ (College of Engineering) ଥାଏ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଆୟୁର୍ବେଦ କଲେଜ ମଧ୍ୟ ଥାଏ । କେବଳ ଭେଟେରିନାରୀ କଲେଜ ନଥାଏ ।

ଛାତ୍ରମାନେ ରହିବା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଚୀର ବିଶିଷ୍ଟ ଗୋଟିଏ ବଡ ହଷ୍ଟେଲ୍ ଥାଏ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରସର ମଧ୍ୟରେ ଆମିଷ ଭୋଜନ ବାରଣ ଥାଏ ସେଥିପାଇଁ ମେସ୍‌ରେ କେବେ ଆମିଷ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଏ ନାହିଁ । ହଷ୍ଟେଲ ବିଷୟରେ ଲେଖିଲାବେଳେ ଶୌଚାଳୟ ବିଷୟରେ ଲେଖିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ହଷ୍ଟେଲ୍ ଗୁଡିକରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶୌଚଳୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥାଏ କିନ୍ତୁ ହଷ୍ଟେଲ୍ ପରିସରରୁ ଦୂରରେ ଥାଏ । ସେତେବେଳେ ଫ୍ଲସ୍ ସିଷ୍ଟମ୍ (Flush System) ନ ଥିଲା ତେଣୁ ଜଣେ ବ୍ୟବହାର କରି ସାରିବା ପରେ ସଫାଇୱାଲା (Sweeper) ପାଣି ଢାଳି ସଫା କଲା ପରେ ଆଉ ଜଣେ ବ୍ୟବହାର କରେ । ମେସ୍ ଗୁଡିକରେ ରବିବାର ଦିନ ଲନ୍‌ରେ ଭୋଜି ହୁଏ । ଖାଦ୍ୟ ସହିତ ମିଠା ବି ପରିବେଷଣ କରାହୁଏ କିନ୍ତୁ ରାତିରେ ମେସ୍ ବନ୍ଦ ହୁଏ ତେଣୁ ଆମେ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଗେଟ୍ ସମ୍ମାରେ ଥିବା ଲଙ୍କା ବଜାରକୁ ଯାଇ 'ପୁରୀ- ସବଜୀ, କଚୋଡି, ଛୋଲେ' ଇତ୍ୟାଦି ଖାଇ ଫେରୁ ।

ଏଥର କିଛି ପାଠପଢା କଥା । ଆମ କଲେଜରେ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଆସି ପିଲାମାନେ ନାମ ଲେଖାଇ ଥାଆନ୍ତି । ସବୁଠୁ ବେଶୀ ଛାତ୍ର ଥାଆନ୍ତି ବଙ୍ଗବାସୀ । ଓଡିଆ ପାଞ୍ଚଜଣ ବ୍ୟତୀତ, କେରଳ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ତାମିଲ୍‌ନାଡୁ, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ, ବିହାର, ରାଜସ୍ଥାନ, ଗୁଜୁରାଟ, ଆସାମ, ତ୍ରିପୁରା । ଏପରିକି ତତ୍କାଳୀନ ପୂର୍ବ ପାକିସ୍ଥାନ ଏବଂ ଅଧୂନା ବାଙ୍ଗଲାଦେଶର ଢାକାରୁ ମଧ୍ୟ ପିଲାମାନେ ଆସିଥାଆନ୍ତି ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ । ପ୍ରତିବର୍ଷ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ କିନ୍ତୁ ତୃତୀୟ ବର୍ଷର ଫଳାଫଳ ଉପରେ କ୍ଲାସ୍ ବା ଡିଭିଜନ ମିଳେ । ଆମ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ମଧ୍ୟ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳର । ଉତ୍ତରପ୍ରଦେଶ (U.P.) କୁ ଛାଡି ପଞ୍ଜାବ, ବିହାର, ବଙ୍ଗାଳା ଓ ମାଡ୍ରାସ୍ (ତାମିଲ୍‌ନାଡୁ)ର ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ପ୍ରତି କଲେଜରେ ଥାଆନ୍ତି । ଭାରତର ବିଭାଜନ ପରେ ପଶ୍ଚିମ ଓ ପୂର୍ବ ପାକିସ୍ଥାନରୁ ବିସ୍ଥାପିତ

ହୋଇ ଆସିଥିବା କେତେକ ଅଧ୍ୟାପକ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । କେତେକ ଅଧ୍ୟାପକ ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ଅବୈତନିକ ଶିକ୍ଷକରୂପେ ଶିକ୍ଷାଦାନ କରୁଥାଆନ୍ତି । ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ କ୍ଲାସ୍ ଗୁଡିକ ସକାଳେ ହୁଏ ଯାହାର କି ବିଲରେ କାମ ଯଥା, ଅଗ୍ରୋନମି, ଏନିମଲ୍ ହସ୍‌ବେଣ୍ଡ୍ରି, ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଇତ୍ୟାଦି । ଆମେ ପାଖରେ ଥିବା ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜରେ କାର୍ପେଣ୍ଟ୍ରି (Carpentry/ Smithy) ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ କରୁ । ମୋର ଏଗ୍ରୋନମି ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍‌କୁ ଭାରି ଭୟ, ପ୍ରାୟ ଯାଏନାହିଁ । କାରଣ ସେଥିରେ ମାଟି ହାଣିବା, ହଳ ବୁଲାଇବା କାମ ବି କରିବାକୁ ପଡେ, ସେଥିପାଇଁ ଏଗ୍ରୋନମି ଅଧ୍ୟାପକ ମୋ ଉପରେ ସବୁବେଳେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ । ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନେ ଏଗ୍ରୋନମିରେ (କ୍ଷେତ୍ର ବିଜ୍ଞାନ) ୭୫ ନମ୍ବରକୁ ୫୦/୬୦ ପାଇଲା ବେଳେ ମୁଁ ୩୦/୩୫ ପାଉଥାଏ କାରଣ ମାଟି ହାଣିପାରେ ନାହିଁ କିମ୍ବା ପ୍ଲଟ୍ ତିଆରି କରିପାରେ ନାହିଁ ମାତ୍ର ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ଦେଇ ପୁରା ନମ୍ବର ପାଏ ।

ଗୋଟିଏ କୌତୁକିଆ କଥା ମନେ ପଡିଗଲା । ଆମର ଫିଜିକ୍ସ (Physics) ଅଧ୍ୟାପକ ଶ୍ରୀରାମମୁରତ୍ ସିଂ କ୍ଲାସରେ ପଢାଉ ଥାଆନ୍ତି । ହଠାତ୍ ଏକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ଦେଲେ ହିନ୍ଦିରେ । ମୁଁ ହିନ୍ଦିରେ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନର ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ଦେବାରୁ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ହେଇଗଲେ, ସଠିକ୍ ଉତ୍ତର ପାଇଁ ଯେତେ ନୁହେଁ ହିନ୍ଦୀରେ ବୋଲି ବେଶି ଖୁସି ହେଲେ । ସେ ପଚାରିଲେ, 'ତୁମ୍ କୈସେ ହିନ୍ଦୀ ଇତ୍‌ନି ଅଛି ବୋଲ୍ ଲେତେ ହୋ ? ପର୍ ଓଡିଶା ପ୍ରାନ୍ତ୍ କେ ଦୁସ୍‌ରେ ଛାତ୍ର ସହି ହିନ୍ଦୀ ନହିଁ ବୋଲ୍ ସକ୍‌ତେ ହୈ ?' । ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେଲି, ଆମ ଘର ସମ୍ବଲପୁରରେ ଯାହାର କି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶ ସହିତ ଘନିଷ୍ଠ ସମ୍ପର୍କ ଅଛି । ଏପରିକି ଆମ କୋର୍ଟର ଭାଷା ୧୯୦୫ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହିନ୍ଦୀ ଥିଲା । ମତେ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ସମେତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲେ କାରଣ ମୁଁ ପାଠପଢାରେ କ୍ଲାସରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଗ୍ରଣୀ ଥିଲି । ମୁଁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଥିଲି ଯେ ବଳ କିମ୍ବା ମେଧା ଅପେକ୍ଷା ନିରନ୍ତର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ମଣିଷକୁ ଯେ କୌଣସି କାମରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ କରାଏ । କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ନିର୍ଭର କରେ ଉଚିତ୍ ଦିଗ୍ ଦର୍ଶନ, ସଠିକ୍ ଭାବନା ଓ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ।

ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆମେ ଛାତ୍ର ଥିଲାବେଳେ କୌଣସି କଲେଜରେ ନାଟକ ଇତ୍ୟାଦି ହେଉନଥିଲା । ସବୁ କଲେଜର ଛାତ୍ର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଏକମାତ୍ର ଛାତ୍ର ସଂଘ (Student's Union) ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ରାଜନେତାମାନେ ବହୁତ ତତ୍ପର ଥାଆନ୍ତି, କାରଣ ଛାତ୍ର ସଂଘର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ

ରାଜନୈତିକ କର୍ମୀ ଭାବରେ ନେଇ ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ ପ୍ରଚାର ଓ ନିର୍ବାଚନରେ ସଫଳତା ସହଜସାଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ତେଣୁ ରାଜନେତାମାନଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନାରେ ଜଣେ ଜଣେ ଛାତ୍ରନେତା ପାଠପଢା ନାଁ ରେ ୨/୪ ବର୍ଷର ପାଠ ଆଠ ବର୍ଷରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରନ୍ତି । ସେ ଯାହାହେଉ 'କାଳିଆ'ର ଅଶେଷ କୃପା ହେତୁ ମୁଁ ଭଲ ଫଳ (result) କରି ୧୯୫୩ ମସିହା ମେ ମାସରେ ଓଡିଶାକୁ ଫେରିଲି ଓ କୃଷି ବିଭାଗରେ ଚାକିରୀ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଲି । କଥାରେ ଅଛି -

Yesterday is history,
Tomorrow is mystery
Today is gift,
That's why
We call it Present.

ମୋର ପରିସ୍ଥିତିର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ନିଜସ୍ୱ ଇଚ୍ଛା ବୋଲି କିଛି ନଥିଲା । ମୁଁ ମୋର ଆଜିର gift କୁ ନେଇ ହିଁ ଚାଲିବା ଚେଷ୍ଟାରେ ଆଗେଇ ଥାଏ ।

ବଲାଙ୍ଗିରରେ ଦୁଇବର୍ଷ ଚାକିରୀ ଜୀବନ

ବନାରସରୁ ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତ କରି ଫେରିବାର ପ୍ରାୟ ତିନିମାସ ପରେ ଓଡିଶା କୃଷି ବିଭାଗରୁ ନିଯୁକ୍ତି ଆଦେଶନାମା ଜାରିହୋଇ ମୋର ପ୍ରଥମ ପୋଷ୍ଟିଙ୍ଗ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପାଖରେ କୃଷି ଓଭରସିଅର ପଦବୀରେ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ମୋର ଠିକଣା ଭୂଲ ହେତୁ ମୋର ଆଦେଶ ପତ୍ରଟି ଝାରସୁଗୁଡାକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାଏ । ଝାଡୁଆପଡା ସ୍ଥାନରେ ଝାରସୁଗୁଡା ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ଶୁଣିଲି ଯେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୧ ତାରିଖରେ ପୋଷ୍ଟିଙ୍ଗ୍ ଅର୍ଡର ବାହାରି ସାରିଲାଣି । ଝାରସୁଗୁଡା ଯାଇ ସେଠାକାର ପୋଷ୍ଟ ମାଷ୍ଟର ସାଙ୍ଗରେ ସାକ୍ଷାତ କରି ମୋର ଚିଠିକୁ ଆଣିଲି । ଆଉ ସମୟ ନଷ୍ଟ ନକରି ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୭ ତାରିଖ (୧୯୫୩ ମସିହା) ଦିନ ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କେଟ୍‌ରାଓଙ୍କ Joining Report ଦେଲି । ସେଦିନ ଆଉ ଜଣେ ପିଲା ଶ୍ରୀ ଭରତ ଚନ୍ଦ୍ର ହୋତା ମଧ୍ୟ Joining Report ଦେଲେ । ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କେଟ୍‌ରାଓ ଆମକୁ ସାକ୍ଷାତକାର କଲା ପରି କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ଓ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇ କହିଲେ ଯେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ତାଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ରେ କାମ କରିବି; 'ଆଦର୍ଶ ବଗିଚା'କୁ ଯାଇ ଦେଖରେଖ କରିବି ଓ ପୃଥ୍ୱୀରାଜ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଏଗ୍ରିକଲଚର୍ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ବା ଅତିରିକ୍ତ ବିଷୟ (Additional Subject) ପଢାଇବି । ସେତେବେଳେ ଦରମା ମାସକୁ ଟ. ୧୨୦/- ଓ ମହଙ୍ଗାଭତ୍ତା ୨୪ ଟଙ୍କା ମିଳୁଥିଲା । ତା ସହିତ Optional Subject ପଢାଇବା ପାଇଁ ୨୫ ଟଙ୍କା ମିଳୁଥାଏ । ଶ୍ରୀ ହୋତାଙ୍କୁ ରାଜେନ୍ଦ୍ର (Experimental Farm) ରେ ପୋଷ୍ଟିଙ୍ଗ କଲେ । ସେଠାରେ ଶ୍ରୀ ହୋତାଙ୍କୁ କିଛି ଦିନ ରଖିବା ପରେ କଳାହାଣ୍ଡିର ଆରବପାଲି ଫାର୍ମକୁ କପା ଉନ୍ନତି ଯୋଜନାରେ କାମ କରିବା ପାଇଁ ପଠାଇଲେ । କିଛି ମାସ ପରେ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କେଟ୍‌ରାଓ ବଦଳି ହୋଇଗଲେ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନରେ ବିଲାତ ଫେରନ୍ତା ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ମିଶ୍ର ଜିଲ୍ଲା କୃଷି ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ଯୋଗଦେଲେ ।

ପୃଥ୍ୱୀରାଜ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପାଠ ପଢାଇବା ସମୟର ଏକ କୌତୁକିଆ ଘଟଣା । ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀର ଷଡ୍-ମାସିକ ପରୀକ୍ଷା ହେଲା । ମୁଁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନରେ ପଚାରିଥିଲି 'ସବୁଜ ସାର କ'ଣ, ସେ ବିଷୟରେ ଯାହା ଜାଣ ଲେଖ' । ପରୀକ୍ଷା ଖାତା ଦେଖି ସାରିବା ପରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖାତା ଦେଖାଇବାକୁ ଫେରାଇଲି । ତ୍ରିପାଠୀ ନାମକ ଜଣେ ପିଲା ଠିଆହୋଇ

କହିଲା, ସାର୍ ମତେ ଏ ଉତ୍ତରରେ ୨୦ ରୁ ୨୦ ନମ୍ବର ମିଳିବା କଥା ଆପଣ ମତେ ୨ କେମିତି ଦେଲେ । ମୁଁ କହିଲି ତୋର ଉତ୍ତର ୨ ନମ୍ବର ପାଇବା ପାଇଁ ବି ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ତା' ପରେ ସେ କହିଲା ଆପଣ କହିଛନ୍ତି 'ଯାହା ଜାଣ ଲେଖ', ମୁଁ ଯାହା ଜାଣିଛି ଲେଖିଛି ତେଣୁ ମୁଁ କାହିଁକି ପୁରା ନମ୍ବର ନ ପାଇବି ? କ୍ଲାସରେ ଏକ ହାସ୍ୟରୋଳ ହେଲା । ଅନେକ ବର୍ଷ ପରେ ପଦ୍ମପୁର ଡାକ ବଙ୍ଗଳାରେ ସେ ପିଲା ସହିତ ମୋର ଦେଖାହେଲା । କୃଷି ବିଭାଗରେ କୌଣସି ପଦରେ ଚାକିରୀ କରୁଥିଲା ବୋଧହୁଏ ।

ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନ ମିଶ୍ର ଆସିବା ପରେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାଜନ ହୋଇଗଲି କାରଣ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ ଓ ତା'ର କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ ଅନେକ ଆଲୋଚନାରେ ଭାଗନେଇ ପାରୁଥିଲି । ସେ ଦିନେ ମତେ କହିଲେ ଯେ ବିତ୍ତ (Finance) ବିଷୟ ବ୍ୟତୀତ ସବୁ ଫାଇଲ୍ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଦେଖିବି ଯଦିଓ ମୋ ଉପରେ Md. Jabbar ବୋଲି ଜଣେ ସୁପରଭାଇଜର କାମ କରୁଥିଲେ । ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ମନେକରେ । ଜିଲ୍ଲାରେ ଫଳ ଚାରାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶରୁ ଚାରା ଗଛ ଗୁଡିକ ଟିଟିଲାଗଡ ରେଳ ଷ୍ଟେସନରେ ପହଞ୍ଚି ଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚାରାରେ ଚେର ଖୋଲା ନରଖି ମଟାଳ ମାଟିରେ ଗୁଡା ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଟିଟିଲାଗଡରେ ସୁପରଭାଇଜର ଏକ ସାଙ୍ଗରେ ଟ୍ରକରେ ଅନେକ ଚାରା ବଲାଙ୍ଗିରକୁ ପଠାଇ ପାରିବେ ଭାବି ଚେରରୁ ମାଟିକୁ ବାହାରକରି ଟ୍ରକ୍‌ରେ ସବୁ ପଠାଇ ଦେଲେ । ଅବସ୍ଥା ଖରାପ ହେଲା କାରଣ ଚେର ମାଟିବିନା ଖୋଲାହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏହା ଦେଖି ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡିଲେ ଓ କ'ଣ କରିବାକୁ ହେବ ବୋଲି plant physiologist ଡାକ୍ତର ବଂଶୀଧର ପରିଜା ଯେ'କି ବଲାଙ୍ଗିର ଗ୍ରାମସେବକ ତାମିଲ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ୍ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଲୋଡିଲେ । ସେ କିଛି କହି ନ ପାରି ଭିଟାମିନ୍ - ବି ବଟିକାକୁ ପାଣିରେ ଗୋଳାଇ ଚେରକୁ ସେଥିରେ ବୁଡାଇ ଆଉଥରେ ମାଟିରେ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ସେୟା କରାଗଲା କିନ୍ତୁ କୌଣସି ସୁଫଳ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଅନେକ ଚାରା ଲଗାଇବା ପରେ ମରିଗଲା ।

ମୋର ଅଫିସର୍ ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ମୋତେ ବହୁତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ, ଏପରିକି କୌଣସି ପର୍ବ ପର୍ବାଣୀରେ ଛୁଟି ଦିନ ବି ସମ୍ବଲପୁର ଆସିବାକୁ ମନା କରୁଥିଲେ । ଆମର ଅଫିସର ଟ୍ରକ୍ ଯିବା ଆସିବା ଦେଖିବା ପାଇଁ ବିପିନ୍ ବାବୁ ବୋଲି ଜଣେ କୃଷି ସବ୍-ଓଭରସିଅର୍ ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ଟ୍ରକ୍ ଯୁଆଡେ ଯାଉଛି ମତେ ବୁଲାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ କହନ୍ତି । ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁଙ୍କଠୁ ଅଫିସ୍ ପରିଚାଳନା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଅନେକ

ଶିକ୍ଷା ପାଇଛି । ସେ ନିଜ ପାଖରେ କାମ କରୁଥିବା କର୍ମଚାରୀର ଭୂଲ୍ ହେଲେ ନିଜ ମୁଣ୍ଡରେ ସେହି ଭୂଲ୍ ନେଇଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ଭଲ କାମଟିଏ ହେଲେ ଅନ୍ୟକୁ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି । ଅଫିସର ମହଲରେ ଏପରି ଗୁଣ ବିରଳ ।

ଥରେ ଟିଟିଲାଗଡ ଡାକ ବଙ୍ଗଳାରେ ସେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ରହୁଥାଆନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଶ୍ରୀ କପିଲା, (I.A.S) ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ରାଜସ୍ୱ ଆୟୁକ୍ତ (Revenue Divisional Commissioner, Northern Division) ଗସ୍ତରେ ଆସି ରହିଥାଆନ୍ତି । ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁଙ୍କ କେତେକ ବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଆସିଲେ । ଉଚ୍ଚ ପାଟିରେ କଥାବର୍ତ୍ତା ଓ ହାସ୍ୟରୋଳ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଶ୍ରୀ କପିଲା ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପରିଚୟ ପଚାରିଲେ ଓ ବିରକ୍ତି ଭାବ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ କହିଲେ କୋଠରୀଟି ମୋ ନାଁରେ ଅଛି ଏବଂ ଯଦି କିଛି ହୋହଲ୍ଲା ହେଲା କଣ ଅନ୍ୟାୟ ହେଲା । ଶ୍ରୀ କପିଲା ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ 'I will see you' ! ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ଉତ୍ତରରେ କହିଲେ 'I invite that occasion' । ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁଙ୍କର ଏପରି ସିଧାସଳଖ କଥା, ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେନ ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ ।

କୃଷି ବିଭାଗରେ ନିୟମ ଥାଏ ଯେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ କାମ କରିବା ପରେ ଉପାଧ୍ୟୁତ୍ତର ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ Study Leave ବିନା ଦରମାରେ extra- ordinary leave ହିସାବରେ ନିଆଯାଇ ପାରିବ ଓ ଉପାଧ୍ୟୁତ୍ତର ପାଠପଢ଼ା ସମୟ ଚାକିରୀ ଅବଧିରେ ମିଶିବ । ଏହାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ମୁଁ ବଲାଙ୍ଗୀରରେ ଦୁଇବର୍ଷ ଚାକିରୀ କଲି କାରଣ ମୁଁ ହେହେତୁ ସେପ୍ଟେମ୍ବରରେ ଚାକିରୀରେ ଯୋଗ ଦେଇଥାଏ, ସେତେବେଳେକୁ ସବୁ କଲେଜରେ ନାମଲେଖା ସମୟ ଆଉ ନଥାଏ । ଏତେ ସ୍ୱଳ୍ପ ଦରମାରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ପଇସା ପାଠ ପଢ଼ିବି ବୋଲି ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖିଥିଲି । ନିଜପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନକରି କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ହୋଟେଲରେ ଖାଉଥାଏ । ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ ଚାକିରୀ କରିବା ପରେ ମୁଁ ବନାରସ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଉପାଧ୍ୟୁତ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ଆବେଦନ କରିଥାଏ । ଏଗ୍ରୋନମି, ଯେଉଁଥିରେ କି ନାମ ଲେଖାଇବା ପାଇଁ ବହୁତ ଭିଡ ହୁଏ ସେଥିରେ ଏକ ସ୍ଥାନ ମିଳିଥାଏ ଏବଂ ଏଲାହାବାଦରେ କେମିଷ୍ଟ୍ରିରେ ପିଜି କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆବେଦନ କରିଥାଏ ଓ ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ସିଟ୍ ମିଳିଥାଏ । ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ମତେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ କୃଷି ରସାୟନରେ ପଢ଼ିଲେ ଭଲହେବ ବୋଲି । ଯଦିଓ ମୁଁ ତା ପୂର୍ବରୁ ବନାରସକୁ ଏଗ୍ରୋନମି ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ତାର ଯୋଗେ ଏଡ୍‌ମିଶନ୍ ପାଇଁ ଫିସ୍ ପଠାଇ ସାରିଥିଲି ତଥାପି ମୁଁ ଏଲହାବାଦରେ କେମିଷ୍ଟ୍ରିରେ ନାମ ଲେଖାଇଲି କାରଣ ମୋର (M.Sc. Degree) ପାଇଁ

ଆଗ୍ରହ ଥାଏ । (IARI) ରେ (Associateship) ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଆବେଦନ କଲିନାହିଁ । (Study Leave) ତ ଦୂର କଥା ଏପରିକି ମୋତେ ରିଲିଭ୍ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଆସୁ ନଥାଏ । ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ମୋତେ ଅଗଷ୍ଟ ୨୪ ତାରିଖ ଦିନ ରିଲିଭ୍ କରିଦେଲେ । ମୁଁ ଯାଇ ଏଲାହାବାଦ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କୃଷି ରସାୟନ ବିଭାଗରେ କେମିଷ୍ଟ୍ରି ଛାତ୍ର ଭାବରେ ପାଠ ଆରମ୍ଭ କଲି । ଧନ୍ୟ ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁଙ୍କ ସାହସ !

କଥାରେ ଅଛି:

ମହତ୍ ଏକା ମହତ୍ ଚିହ୍ନଇ ଇତର ତହିଁକି ଅନ୍ଧ
ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖି ପୃଥିବୀ ହସଇ ଉଲ୍ଲୁକର ଦୃଷ୍ଟି ବନ୍ଦ ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା:

ଯେଉଁ ଜୀବିକାରେ ଧନ ସନମାନ ଉଭୟ ମିଳଇ ଖରେ
ସେପରି ବୃତ୍ତିକୁ ନ ତେଜିବ କେବେ ମନେରଖ ତୁମେ ନରେ ।

ଏଲ୍ଲାହାବାଦ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଦୁଇବର୍ଷ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଛାତ୍ର

୧୯୫୫ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଏଲ୍ଲାହାବାଦ ଗଲି । ଆଗରୁ ନାମ ଲେଖାଇବା ପାଇଁ ଫିସ ଇତ୍ୟାଦି ପଠାଇ ଦେଇଥାଏ ସୁତରାଂ ନାମ ଲେଖାପର୍ବ ସରି ଯାଇଥାଏ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ହଷ୍ଟେଲରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ପାଇବା ଅତି କଷ୍ଟକର । ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିବା ପାଇଁ ବାରବାର ୱାର୍ଡେନ୍ ସହିତ ଦେଖା କରିବା ଦରକାର, ତା' ଛଡା ସେହି ହଷ୍ଟେଲରେ ପୁରାତନ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସୁପାରିଶ୍ ଦରକାର । ଯାହାହେଉ, ଧମା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ବରଗାଁର ମୂଳ ନିବାସୀ ଓ ସମ୍ବଲପୁରର ବନ୍ଧୁ କମଳାକାନ୍ତ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, (I.A.S) ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ଏଲ୍ଲାବାଦ ଯାଇ ଏକ ଲଜ୍‌ରେ ରହୁଥିଲା । ସେହି ଲଜ୍‌ଟି 'ଅମରନାଥ ଝା' ହଷ୍ଟେଲର ଅତି ନିକଟରେ ଥାଏ । ଆମର କେମିଷ୍ଟ୍ରି ବିଭାଗ ବି ଅତି ନିକଟରେ ଥାଏ, ଯାହାହେଉ କମଳାକାନ୍ତ ନିଜ ସହିତ ମୋତେ ରଖିଲା । ଆମେ ଚଟାଣରେ ଶୋଉଥାଉ ଓ ଅମରନାଥ ଝା ହଷ୍ଟେଲ୍ ଠିକା ମେସ୍‌ରୁ ଆମପାଇଁ ଦୁଇଟି ମିଲ୍ ଠିକାଦାର ପଠାଇ ଦିଏ । ସେଥିପାଇଁ ଖାଇବା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା ନଥାଏ । ପ୍ରାୟ ଦୁଇମାସ ହଷ୍ଟେଲ୍ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରି ଶେଷରେ 'ଗଙ୍ଗାନାଥ' ଝା ହଷ୍ଟେଲରେ ସିଟ୍ ଟିଏ ମିଳିଲା । ଆମ ବନ୍ଧୁ ଶତର ପୂଜାରୀ (ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଓଡିଆ ଚଳଚିତ୍ର ଜଗତର ଲୋକପ୍ରିୟ ଅଭିନେତା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ) ସେତେବେଳେ ସେହି ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଥାଆନ୍ତି । ସେ ଅର୍ଥନୀତି ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଶେଷ ବର୍ଷର ଛାତ୍ର ଥାଆନ୍ତି । ମତେ ସିଟ୍ ପାଇଁ ସେ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଗଙ୍ଗାନାଥ ଝା ହଷ୍ଟେଲରେ ଆହୁରି ଓଡିଶାର ଛାତ୍ର ବି ରହୁଥାଆନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି I.A.S ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲେ ଓ ପରେ I.A.S ହେଲେ । ଯଥା: ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରସାଦ ଦାସ, ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ କଟକର ଶ୍ରୀ ମୋଦି ।

ଏଲ୍ଲାହାବାଦରେ ଖାଇବା ପାଇଁ ମେସିଂ କିଛି ନଥାଏ । କେତେଜଣ ବ୍ୟବସାୟ ସୂତ୍ରରେ ଚଳାଉଥାନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଖାଲି ଦୁଇଓଳା ଖାଇବାକୁ ମିଳୁଥାଏ ଏବଂ ଜଳଖିଆ ବାହାରେ ଖାଇବାକୁ ପଡେ । ସବୁଦିନ ହରଡ ଡାଲି ହିଁ ଖାଇବାକୁ ପଡେ କାରଣ ମୁଗ ଡାଲି ରନ୍ଧାଯାଏ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ବିରିଡାଲି ସମୟ ସମୟରେ ରନ୍ଧାଯାଏ । ଦିଓଳା ଖାଇବା ପାଇଁ ୩୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ । ପନିପରିବା ପ୍ରଚୁର ମିଳୁଥିବାରୁ ସବୁଦିନ ଭଲ ତରକାରୀ ଖାଇବାକୁ

ମିଳେ । ଗଙ୍ଗାନାଥ ଝା ହଷ୍ଟେଲରେ ବିଜେପି ନେତା ମୁରଲୀ ମନୋହର ଯୋଶୀ ମଧ୍ୟ Ph.D ଗବେଷକ ଛାତ୍ର ହିସାବରେ ରହୁଥାନ୍ତି । ହଷ୍ଟେଲରେ ପାଇଖାନା ଓ ଗାଧୁଆଘର ସବୁ ଚଳନୀୟ ଥାଏ । କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅସୁବିଧା ହେଉନଥିଲା । ହଷ୍ଟେଲରେ ଶରତ ପୂଜାରୀ ପରି ପପୁଲାର୍ ପିଲା ଥିବା ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ରେଗିଂରୁ (ragging) ବଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲି । ସେଠାରେ ପୁରୁଣା ଆସବାବ ପତ୍ର ମାସିକ ଭଡା ସୂତ୍ରରେ ମିଳେ । ଗୋଟିଏ ବୁଣା ଆରାମ ଚୌକି ମାସକୁ ୩୦ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଭଡା ସୂତ୍ରରେ ଆଣିଥିଲି ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ । ଏହ୍ଲାହାବାଦରେ ପଢିବା ବେଳେ ହେମଗିରି ଜମିଦାନର ବିଶ୍ୱମ୍ଭର ସିଂ କିଛି ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ । ମୋର ସଞ୍ଚିତ ଅର୍ଥରେ ମୁଁ ଚଳିଯାଉଥାଏ । ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ପଢୁଥିବା ସାଙ୍ଗ ସାଥିଙ୍କ ଧାରଣା ଥିଲା ମୁଁ ଜଣେ ଧନୀ ଘରର ପିଲା । ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ କ୍ଲାସରେ କାମ କଲାବେଳେ ଅନେକ ଥର ସାଙ୍ଗମାନେ ମତେ ସିଙ୍ଗଡା ଓ ଜଲବି ମଗାଇ ଖାଇବାକୁ ଦେବା ପାଇଁ ପହନ୍ତି ଓ ମୁଁ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ହଁ କରି ଖାଇବାକୁ ଦିଏ । ଦିନେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ମତେ କହିଲେ 'ଆରେ ପଣ୍ଡା, ତୁ ବହୁତ ଅମିର ହେ ନା ?' ମୁଁ ଉତ୍ତରରେ କହିଲି, 'ତୁମ୍‌ହାରା ୟେ ସୋଚ୍ ବିଲ୍‌କୁଲ୍ ଗଲତ୍ ହେ । ଅସଲମେ ମୈ ଅମିର୍ ନହିଁ ହୁଁ ଲେକିନ୍ ମେରା ଦିଲ୍ ବହୁତ୍ ବଡା ହେ' ।

ମୁଁ ନାମ ଲେଖାଇଥିବା କୋର୍ସ ସବୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କେମିଷ୍ଟ୍ରି ବିଭାଗରେ ପଢା ଯାଉଥାଏ । କେବଳ ସପ୍ତାହରେ ଦୁଇ Period ଆମକୁ 9-D. Bell Road ରେ ଥିବା Sheila Dhar Institute of Soil Science ଯିବାକୁ ପଡେ । ସେଠାରେ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ପ୍ରଫେସର ନିଲ୍ ରତନ୍ ଧର୍ ଆମକୁ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ପଢାଉଥାନ୍ତି । ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ନିଜେ ପ୍ରଫେସର ଧର୍ ସମସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରି ତିଆରି କରିଥାନ୍ତି । ସେଠାରେ କେବଳ Ph.D ଓ D.Sc. scholar ମାନେ ଗବେଷଣା କରନ୍ତି । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଧୀନରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ଅନୁଷ୍ଠାନ ସାମ୍ନାରେ କିଛି ଚଷଜମି ଓ ବିଲ ମଧ୍ୟ ଥାଏ ପିଲାମାନଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ପାଇଁ । କାହିଁକି କେଜାଣି ମତେ ପ୍ରଫେସର ଧର୍ ବହୁତ ଭଲ ପାଉଥିଲେ । ଯଦିଓ ମୁଁ କ୍ଲାସରେ Second ହୁଏ । ତଥାପି ମୋତେ ସେ Ph.D ପାଇଁ ଫେଲୋସିପ୍ ଦେବାକୁ ରାଜି ହେଲେ ।

ସାଧାରଣ M.Sc ପିଲାଙ୍କ ପରି ଆମକୁ ମଧ୍ୟ Organic, inorganic, physical ତଥା analytical chemistry ପଢା ଯାଉଥାଏ । ସାଧାରଣ Chemistry ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଆମର କ୍ଲାସ ବି କରୁଥିଲେ । Pure Chemistry Course ବ୍ୟତୀତ

ଆମକୁ advance ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ, ମିନେରାଲୋଜି, ବାୟୋକେମିଷ୍ଟ୍ରି, ମାଇକ୍ରୋବାୟୋଲୋଜି ମଧ୍ୟ ପଢିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଆମର ପାଠ୍ୟ କ୍ରମର ଶେଷ ବର୍ଷରେ ଶିବ ଗୋପାଲ ମିଶ୍ର ବୋଲି ଜଣେ ସଦ୍ୟ ଡକ୍ଟରେଟ୍ କରିଥିବା ଅଧ୍ୟାପକ ଯୋଗଦେଲେ । ସେ ଆମର Soil Science ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ କ୍ଲାସ୍ କରାଉଥାନ୍ତି । ସେ ଅତି ଯତ୍ନରେ କାମ କରାନ୍ତି । ମୁଁ M.Sc. ପଢିଲା ବେଳେ ଆଲିଗଡ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଏଗ୍ରିକଲ୍‌ଚର୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରି ସୋସାଇଟିର ବାର୍ଷିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଦୁଇଟି ପେପର ଉପସ୍ଥାପନା କରିଥିଲି । ମୁଁ (M.Sc.) ଛାତ୍ର ଭାବେ ପେପର ଉପସ୍ଥାପନା କରିବା ବିଷୟରେ କେତେଜଣ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଥିଲେ ମାତ୍ର ପ୍ରଫେସର ଧର୍ ଦୃଢ ଭାବରେ ମୋତେ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ।

କେମିଷ୍ଟ୍ରି ବିଭାଗର ମୂଖ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି Prof. S. Ghose କିନ୍ତୁ Agriculture Chemistry ପିଲାଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଭାବରେ ଥିଲେ Dr. Mitra, ଯେକି Prof. Dharaଙ୍କ ଭଣଜା । Ag. Chemistry ପିଲାଙ୍କର ବହୁତ ସୁବିଧା କରୁଥିଲେ ଡକ୍ଟର ମିତ୍ର, ଏପରିକି ପରୀକ୍ଷା ପାଖେଇ ଆସିଲେ ସେ ନିଜ ବସାକୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଡକେଇ କ୍ଲାସ୍ କରୁଥିଲେ । ଅନ୍ୟ ବିଷୟରେ ପ୍ରାକ୍ଟିକାଲ୍ କ୍ଲାସ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ଦାୟୀତ୍ୱ ଶିବ ଗୋପାଲ ମିଶ୍ର ନେଇଥିଲେ । M. Sc. ପ୍ରଥମ ବର୍ଷର ୟୁନିଭରସିଟ୍ ପରୀକ୍ଷା ୧୯୫୭ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୪ ତାରିଖରେ ହେଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପେପର୍ ପ୍ରସ୍ତୁତି ପାଇଁ ୫/୬ ଦିନର ସମୟ ବ୍ୟବଧାନ ଥାଏ । ପେପର୍ ଗୁଡିକର କ୍ରମ ୧,୨,୩,୪ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ହୁଏ । ଆମ ବର୍ଷ କ୍ରମ ବଦଳି ୧, ୩, ୪, ୨ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଯାହାକି ପ୍ରୋଗ୍ରାମମରେ ବାହାରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଭଲ ଭାବରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନଥିଲି । ପ୍ରଥମ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ୬ ଦିନ ସମୟ ମିଳିଲା ଓ ମୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ପେପର୍ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥାଏ । ପରୀକ୍ଷା ହଲରେ ଦେଖିଲି ଯେ ତୃତୀୟ ପେପର୍‌ର ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ଦିଆଯାଇଛି । ମୁଁ ତାହା ଦେଖି ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇ ପରୀକ୍ଷା ଛାଡି ଉଠି ଆସିବାକୁ ଭାବୁଥାଏ କିନ୍ତୁ ମୋର ବିବେକ କହିଲା ଯାହାହେଲେ ବି ପରୀକ୍ଷା ଦେବି, ଯାହା ଜାଣିଛି ଲେଖିବି । କାରଣ ଗୋଟିଏ ପେପର୍ ପାଇଁ ବର୍ଷେ ନଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ୍ ହେବନାହିଁ । ଯାହା ପାରିଲି ଲେଖିଲି ଓ ସେ ପେପରରେ କେବଳ ୩୫ ନମ୍ବର ପାଇଲି । ସେଥିପାଇଁ ମୋର Aggregate percentage କମିଗଲା କିନ୍ତୁ ଯାହାହେଉ ଶେଷ ବର୍ଷ ପରୀକ୍ଷାରେ ତିନୋଟିଯାକ ପେପରରେ ଭଲ କଲି ଓ ଦୁଇବର୍ଷର ମାର୍କକୁ ମିଶାଇ ୫୮.୬ ପ୍ରତିଶତ ନମ୍ବର ପାଇ କ୍ଲାସରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲି । ପରୀକ୍ଷା ସବୁ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ସମାପ୍ତ ହେଲା । ଏଲ୍ଲାହାବାଦ ଛାଡି କଟ୍‌ନୀ ବିଲାସପୁର ବାଟ ଦେଇ ସମ୍ବଲପୁର ଫେରିଲି । ମୋର ବାପା

ଅସୁସ୍ଥ ଥିବାରୁ ଅନେକ ଫଳ କିଣି ଆଣିଥିଲି । ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲାବେଳେ ହଠାତ୍ ଘର ଭିତରୁ କାନ୍ଦ ଶୁଣି ଜାଣିପାରିଲି ଯେ ବାପାଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି । ମୋର ପରୀକ୍ଷା ଚାଲିଥିବାରୁ ମୋତେ ଖବର ଦିଆଯାଇନଥିଲା, ଏପରିକି ମୋର ଭାଇ ଚିତ୍ତରଂଜନ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଓ ଅସ୍ଥି ବିସର୍ଜନ ପାଇଁ ଏଲ୍ଲାହାବାଦ ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମତେ ଦେଖା କରିବାକୁ ବଡଖା ବାପା ତାକୁ ମନା କରିଥିଲେ ।

ମୋର ଚାକିରୀ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ମତେ ଯେତେବେଳେ ୧୮ ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା ଲେବୋରିଟୋରୀ ଆସିଷ୍ଟେଣ୍ଟ ଭାବରେ ମାସକୁ ୯୦ ଟଙ୍କା ଦରମାରେ । ଏକ ବର୍ଷ କାମ କରିସାରି B.Sc. (Ag.) ପଢିଲି ତିନିବର୍ଷ । B.Sc. (Ag.) ପରେ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଚାକିରୀ କଲି କୃଷି ବିଭାଗରେ । ତାପରେ M.Sc. (Ag. Chemistry) ପଢିଲି । M.Sc. ପାଠ ସମାପ୍ତ ହେବାପରେ ଚାରି ବର୍ଷ କୃଷି କଲେଜରେ କାମ କରି ଆମେରିକାରେ Ph.D କରିବା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ହେଲି ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ୨୯ ମାସରେ Ph.D କରି ଫେରିଲି । ଆମରେିକାରୁ ଫେରିବା ପରେ କୃଷି କଲେଜ କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଧିନକୁ ଆସି ଯାଇଥିଲା ଓ ମୁଁ ୧୯୬୪ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତକାରରେ Associate Professor ହେଲି ।

M.Sc. ପଢିଲାବେଳେ ମୁଁ ପ୍ରଥମ କରି ଜୀବନର ମାଧୂର୍ଯ୍ୟ ଅନୁଭବ କଲି । ସବୁ ସହପାଠୀ ଓ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ମୋ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବ ଥିବାରୁ ମୁଁ ଆଗରୁ ମୋ ଜୀବନରେ ଘଟିଯାଇଥିବ ସବୁ କଷ୍ଟକୁ ଭୁଲି ଯାଉଥିଲି । ଆଗରୁ ମୋ ମୁହଁରେ ହସ ନଥିଲା କିନ୍ତୁ ଯା ପରେ ମତେ ଭଗବାନ ବହୁତ ଖୁସି, ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ଓ ବହୁତ ସୁଖ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଭଗବାନଙ୍କର ଶରଣାଗତ ହୋଇ ଆଗେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି । ତେଣୁ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲି ଏକ ଆଲୋକବର୍ତ୍ତିକା ମତେ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ଶକ୍ତି ଦେଉଥାଏ । ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟୁତ ବଲ୍‌ବରେ ଫିଲାମେଣ୍ଟ ନଥିଲେ ଯେପରି ଆଲୋକ ଦିଏ ନାହିଁ ସେମିତି ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଭଗବାନଙ୍କ କୃପା ନଥିଲେ ଜୀବନ ପ୍ରକୃତ ଜୀବନ ହୋଇ ରହେନାହିଁ ।

ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାରେ ୨୯ ମାସ

ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକାର (USAID) ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଚାଲିଥାଏ ଭାରତରେ ଓ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟ ମିଶୋରୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (Missorri University) ସହ ଅନୁବନ୍ଧିତ ହୋଇଥାଏ । କୃଷି କଲେଜ ଓ ଭେଟେରୀନାରୀ କଲେଜରୁ ଦୁଇ ଜଣ ଲେଖାଏଁ ଅଧ୍ୟାପକ ବଛାହୋଇ ବର୍ଷକିଆ ପ୍ରୋଗ୍ରାମରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ମିଶୋରୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ୧୯୫୮ ମସିହାରୁ ପ୍ରତି ବର୍ଷ ଯାଉଥାଆନ୍ତି । ୧୯୬୧ ବର୍ଷ ମୋର selection ହେଲା । ଆମେ ବି ଚାରିଜଣ ବଛା ହେଲୁ USAID ଅଥରିଟି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲେ ଯେ ଓଡିଶା ସରକାର ଯଦି ମୋତେ Ph.D ପ୍ରୋଗ୍ରାମରେ ପଠାଇବେ ତାହା ଅତି ସୁଖର କଥା ହେବ । ସେହି ହିସାବରେ ଓଡିଶା ସରକାରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଗଲା ଓ ଓଡିଶା ସରକାର ମୋତେ ଦୁଇବର୍ଷ Ph.D ପ୍ରୋଗ୍ରାମରେ ପଠାଇବା ପାଇଁ ରାଜି ହେଲେ । ସେତେବେଳେ ଓଡିଶାରେ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ ଅଫିସ୍ ନଥିଲା । Home Department ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କଲିକତା ପଠାଉଥାନ୍ତି । ଆମର ବି ସେୟା ହେଲା । ଆମେ ଚାରିଜଣ କଲିକତାରୁ ପାସ୍‌ପୋର୍ଟ ନେଇ ଦିଲ୍ଲୀ ଗଲୁ । ଦିଲ୍ଲୀରେ ହୋଲି ଫେମିଲି ହସ୍ପିଟାଲରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା ହେଲା । ଆମେରିକାନ୍ ଦୂତାବାସରୁ ସାକ୍ଷାତକାର ପରେ 'ଭିସା' (Visa) ମିଳିଲା । ଦୁଇଦିନ orientation ପରେ ଆମର ଆମେରିକା ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । Wishington DC ରେ ଆଉ ଦୁଇଦିନ orientation ହେବା ପରେ ଆମକୁ ୧୦୦ ଡଲାର ଲେଖାଏଁ ଅଗ୍ରିମ ଦିଆଗଲା । ରେଳ ଯୋଗେ କଲମ୍ବିଆ, ମିଶୋରୀରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଭଡା ଏପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଗୁଡିକରେ ରହିଲୁ । ମୋର ଗାଇଡ୍ ମୋତେ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ଯେ ମୁଁ calculus ପଢିଛି କି ନାହିଁ । ମୁଁ Biology ଛାତ୍ର ହିସାବରେ Mathematics Course ନେଇନାହିଁ । ସେ କହିଲେ ଯେ ମତେ calculus ରେ ତିନୋଟି କୋର୍ସ ଓ ଫିଜିକାଲ୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରିରେ ଦୁଇଟି କୋର୍ସ ନେବାକୁ ପଡିବ । ମୁଁ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନକରି ରାଜି ହେଇଗଲି । ସେମିଷ୍ଟାର୍ କୋର୍ସ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ସାରା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପିଲାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ହଲ୍‌ରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନରେ ହୁଏ । ସେଠି ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି ଓ କୋର୍ସ କାର୍ଡରେ ଦସ୍ତଖତ କରନ୍ତି । କୋର୍ସ କାର୍ଡରେ ସେମିଷ୍ଟାରରେ ଯେଉଁ କୋର୍ସ ଗୁଡିକ ପଢାହେବ ଲେଖା ହୋଇଥାଏ । ମତେ ପ୍ରଥମ ସେମିଷ୍ଟାରରେ calculus କୋର୍ସ ନେବାକୁହେଲା । ତାହା Under Graduate Course

ହୋଇଥିବାରୁ ସଦ୍ୟ ବା ନୂତନ ଛାତ୍ର (Freshman) ମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କୋର୍ସ ଦେବାକୁ ପଡିଲା । ପ୍ରଥମ ମାସିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ମୋର ୧୦୦ ରୁ ୩୦ ନମ୍ବର ରହିଲା ଯଦିଓ କ୍ଲାସ୍ ଏଭେରେଜ୍ ୬୦ ନମ୍ବର ହୋଇଥାଏ । ମୋର ଗାଇଡ୍ (Dr. C.W. Woodruff) ଗଣିତ ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଥାନ୍ତି । ସେ ଜାଣିଲେ ଯେ ମୁଁ ୩୦ ନମ୍ବର ପାଇଛି । ରାତିରେ ମୁଁ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ କାମ କରୁଥାଏ, ସେ ମୋତେ ମୋ (result) ବିଷୟରେ ପଚାରିଲେ ଓ କହିଲେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନାହିଁ । ଏଠି ଆମେରିକାନ୍ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ Maths language କୁ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ କାରଣ ମୁଁ କହିଥିଲି ଯେ ଯେହେତୁ ଏହା ମୋର ପ୍ରଥମ ସେମିଷ୍ଟାର ମୁଁ Maths ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ କଥା ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ । ମୁଁ କହିଲି ମୁଁ କୋର୍ସକୁ drop କରିଦେବି ଓ ଆର ସେମିଷ୍ଟାରରେ ଦେବି । ସେ ରାଜି ହେଲେନାହିଁ ଓ କହିଲେ ତୋର ଦୁଇ ବର୍ଷରେ calculus ପରେ Physical Chemistry Course ନେବାକୁ ହେବ ତେଣୁ ସମୟ ହେବନାହିଁ । ସେଦିନଠୁ ମୁଁ ଅନ୍ୟ କୋର୍ସଗୁଡ଼ିକୁ neglect କରି ଘରେ କାଲୁକୁଲସ୍ ଅଭ୍ୟାସ କଲି । ମିଡ୍ ଟର୍ମରେ ୬୦ ନମ୍ବର ରହିଲା ଓ ଫାଇନେଲରେ ଆହୁରି ଭଲ କଲି । Maths ଅଧ୍ୟାପକ ମୋର adviserଙ୍କୁ କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ମୁଁ 'A' Grade ଦେଇଥାନ୍ତି କିନ୍ତୁ B+ ଦେଉଛି । ତାପରେ ଆଉ କାଲ୍‌କୁଲ୍‌ସ କୋର୍ସ ଗୁଡ଼ିକ ଅସୁବିଧା ହେଲାନାହିଁ । Physical Chemistry Course ରେ ମଧ୍ୟ 'B Grade' ପାଇଲି । ମୋର Adviser Dr. Woodfuff ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ହେଲେ ଓ କହିଲେ ତୋର deficiency ଅଛି କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ କୋର୍ସ କହୁଛି ତୁ ତାହା ନେଇ ଭଲ କରୁଛୁ ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସିର କଥା ।

Ph.D କରିବାକୁ ହେଲେ ଦୁଇଟି Foreign language କୋର୍ସ ନେବାକୁ ହୁଏ ମୋ ପାଇଁ English ପ୍ରଥମ ଓ (German) ଦ୍ୱିତୀୟ କୋର୍ସ ହିସାବରେ ବଛାଗଲା । ଜର୍ମାନ୍ କୋର୍ସରେ ୧୦୦ ରୁ ୯୭ ନମ୍ବର ପାଇ Vocabulary test ରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମ ହେବାରୁ ମୋର adviser ମୋ ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ହେଲେ । Traslation test ରେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଥରକରେ ପାସ୍ କଲି । ମୋର ଗାଇଡ୍ କହିଲେ ଆମେରିକାନ୍ ପିଲାମାନେ German କୁ ଭୟରେ ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମେ ଭାରତୀୟମାନେ ପିଲାଦିନୁ ଇଂରାଜୀ ପଢିଥିବାରୁ ଓ ସଂସ୍କୃତ ଜ୍ଞାନ ଥିବାରୁ ଆମକୁ ଜର୍ମାନ (language) କଷ୍ଟ ହୁଏନାହିଁ । Social Science Department କୋର୍ସ ବ୍ୟତୀତ ମତେ Plant physiology, physical chemistry, geology, agriculture chemistry, mathmatics, radioisotopes ରେ କୋର୍ସ ଗୁଡିକ ନେବାକୁ ପଡିଲା । ତା ସାଙ୍ଗରେ ରକ୍‌ଫସ୍‌ଫେଟର୍ କେମିଷ୍ଟ୍ରିରେ ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ

ଗବେଷଣା କରିବାକୁ ପଡିଲା । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି କୋର୍ସ କାମ ଓ ଗବେଷଣା କାମ ଦୁଇବର୍ଷ ଆଗରୁ ସରିଲା ନାହିଁ । (Ph.D) କରିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ଗୋଟେ qualifying test ହୁଏ । ଏହି ପରୀକ୍ଷାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଛାତ୍ରର (background) କଣ ଓ ସେ କ'ଣ କ'ଣ ଜାଣିଛି । ସେଥିରୁ ଯାହା deficiency ଥାଏ ସେହି ଅନୁସାରେ କୋର୍ସ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ହୁଏ । ଦେଢ ବର୍ଷ ପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ (comprehensive) ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ । ନିଜର ପରାମର୍ଶଦାତା କମିଟିର ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ସଦସ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି ସେମାନେ ଏହି ପରୀକ୍ଷା କରନ୍ତି (ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା ଓ ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷା) । ଏହାକୁ ଅତିକ୍ରମ କଲେ ଗବେଷଣା ଉପରେ ଯୋର୍ ଦେଇ କାମ କରବାକୁ ହୁଏ । ଗବେଷଣା କାମ ସମାପ୍ତି ପରେ ସବୁ ଫଳାଫଳକୁ ନେଇ ଏକ Thesis ଲେଖିବାକୁ ହୁଏ । ସେହି ଲେଖାକୁ ଗାଇଡ୍ ପ୍ରଥମେ ଦେଖନ୍ତି ଓ Advisory Committee ଆଉଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ପଢନ୍ତି । ପରିଶେଷରେ type କରାହୋଇ Post-Graduate Schoolରେ ଦାଖଲ ହୁଏ । ଆଉଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ Thesisକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କଲେ, ତାପରେ ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷା ହୁଏ । ଏହି ମୌଖିକ ପରୀକ୍ଷାରେ Ph.D Committeeର ସଦସ୍ୟମାନେ ଓ ଅନ୍ୟ ଯେକେହି ବସିପାରିବେ ଓ Ph.D ପ୍ରାର୍ଥୀର (Presentation)କୁ ଶୁଣି ପ୍ରଶ୍ନ କରିପାରିବେ । ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର ଠିକ୍ ହେଲେ ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ସଦସ୍ୟମାନେ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାନ୍ତି ଓ ପ୍ରାର୍ଥୀ Ph.D Degree ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହୁଏ । ବର୍ଷରେ ଦୁଇଥର ସମାବର୍ତ୍ତନ ଉତ୍ସବ ହୁଏ । ମୋତେ ୧୯୬୪ର ଜାନୁୟାରୀ ମାସର Convocation ରେ Ph.D Degree ମିଳିଥିଲା । ସେଠାରେ (Convocation) କୁ (Commencement) କୁହାଯାଏ । (Ph.D) ପାଇଲାବେଳକୁ ମତେ ଯେଉଁ ପାରମ୍ପରିକ ପୋଷାକ (Hood) ମିଳିଥିଲା ମୁଁ ତାକୁ ଏବେ ବି OUAT Convocation ବେଳେ ବ୍ୟବହାର କରିଛି ।

ମୋତେ ଯଦିଓ ପ୍ରଥମେ ଦୁଇବର୍ଷ ସମୟ ମିଳିଥିଲା, କାମ ନ ସରିବାରୁ ମୋର Guide ଗୋଟିଏ ଫେଲୋସିପ୍ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଦେଲେ । ସେଆଡେ USAID କୁ ମୋର ରହଣି ସମୟ ଓ ବୃତ୍ତି ସମୟ ବଢାଇବା ପାଇଁ । USAID ଅଧିକ ଏକ ବର୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ସମୁଦାୟ ତିନିବର୍ଷ ସମୟ ଗ୍ରାଣ୍ଟ କଲେ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଫେରି ଆସିବାର ବ୍ୟଗ୍ରତା ହେତୁ ୨୯ ମାସରେ ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଭାରତ ଫେରିଆସିଲି । ମୋର ଗାଇଡ୍ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଥିବା ଫେଲୋସିପ୍‌କୁ ଫେରାଇ ଦେଲି କାରଣ USAID ରୁ ସବୁ ଭତ୍ତା ମିଳିଲା । ଆମେରିକା ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ନିଜ ପଇସାରୁ ଗୋଟିଏ ବି ନୂଆ ବହି କିଣି ନଥିଲି କିନ୍ତୁ ଆମେରିକାରେ USAID

ର ସାହାଯ୍ୟ ହେତୁ ଓ ମୋର ଗାଇଡ୍‌ଙ୍କର ସୁପାରିଶ୍ ହେତୁ ଅନେକ ବହି କିଣି ପାରିଲି । (USAID) ର (funding) ହେତୁ ଆମେରିକାନ୍ ସୋସାଇଟି ଅଫ୍ ସଏଲ୍ ସାଇନ୍‌ସ (Americal Society of Soil Science)ର ତିନିବର୍ଷ ପାଇଁ ମେମ୍ବର ହେଲି । ଓଡିଶା ଫେରିବା ପରେ ବି ତିନିବର୍ଷ Journal ଆସୁଥାଏ । ଆମେରିକାରେ ପଢିଲାବେଳେ ଦୁଇବର୍ଷ (Society) ର ବାର୍ଷିକ (Conference) ରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲି ଓ (abstract) ମୋର ଗବେଷଣାଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ ବି ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ।

ମୁଁ Calculus କୋର୍ସ କଲାବେଳେ ଗୋଟିଏ (Under Graduate) ପିଲା ସହିତ ବନ୍ଧୁତା ହୋଇଥାଏ । ସେ ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କଲା ଯେ ଅର୍ଦ୍ଧ- ବାର୍ଷିକୀ ଅବକାଶରେ (Semester break) ଦୁଇ ତିନି ଦିନ ଯାଇ ତା ଘରେ ରହନ୍ତି ଓ ଆମେରିକେନ୍ ପରିବାରର ଜୀବନ- ଯାତ୍ରା ଓ ଚାଲିଚଳନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅଭିଜ୍ଞତା ଲାଭ କରନ୍ତି । ତା' ଘର କଲମ୍ବିଆରୁ ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ମାଇଲ୍ ଦୂର । ମୋତେ ସେ ତାର ପରିବାରର କାର୍‌ରେ ନେଇଗଲା । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଛୁଟି ସମୟରେ ଦୈନିକ କର୍ମଜୀବି ଅର୍ଥାତ୍ ଦିନ ମଜୁରିଆ ହିସାବରେ ରୋଜଗାର କରୁଥାଏ । ସେହି ଅର୍ଥକୁ ସଂଚୟ କରି ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ କରେ । ପୁଅପିଲା କଲେଜରେ ପଢିବାପାଇଁ ଆମେରିକେନ୍ ସମାଜରେ ବାପା ବା ଅନ୍ୟ ପରିବାରର କୌଣସି ସଦସ୍ୟ ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ ବା ସାହାଯ୍ୟ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଝିଅମାନେ ଅବଳା ବୋଲି ଭାବି ବୋଧହୁଏ ଅର୍ଦ୍ଧେକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦିଅନ୍ତି । ତାର ବଡ ଭଉଣୀ କଲମ୍ବିଆ (Columbia) ବା ମିସୋରୀ (Missourri) ୟୁନିଭରସିଟିରେ ପଢୁଥାଏ । ମୋର ସେହି ସାଙ୍ଗ ମତେ କହିଲା ତାର ବଡ ଭଉଣୀ ସହିତ (dating) କରିବା ପାଇଁ । Dating ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଯୁବକ- ଯୁବତୀ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବ୍ୟବହାର , ଯାହା ଅନେକ ସମୟରେ ଶାରିରୀକ ରୂପ ନେଇ ବ୍ୟଭିଚାରରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ଆହୁରି କହିଲା ଯେ ସେ ଭଉଣୀକୁ କହିଦେବ ବୋଲି । ମୁଁ ସେ ସାଙ୍ଗକୁ ଆମ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିରେ ଏଭଳି ସମ୍ପର୍କ ଅଗ୍ରହଣୀୟ ଓ ଅଶାଳୀନ ବୋଲି କହି ମନାକଲି । ୟୁନିଭରସିଟି ପରିସରରେ ସଂଗୀତ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ପିଲାମାନେ ଏକ ନାଟକ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଆମ ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟର ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଟିକେଟ୍ ଓ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ପାଇଁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଟିକେଟ୍ କରିଦେଇ ଡ୍ରାମା ଦେଖିଯିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଆମେ ଡ୍ରାମା ଦେଖିବାକୁ ଗଲୁ ସତ କିନ୍ତୁ ମୋତେ ବହୁତ ବିବ୍ରତ ଲାଗିଲା । ଅନ୍ୟ ଭାରତୀୟ ଛାତ୍ରମାନେ ମତେ ଚିଡାଇଲେ ଯେ ମୁଁ ବି (dating) କରୁଛିବୋଲି ।

ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତା ବାବଦରେ ଏକ ଘଟଣାର ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ, ତେଣୁ ଲେଖୁଛି । ଥରେ ସେମିଷ୍ଟାର୍ ବ୍ରେକ୍‌ରେ Indian Programme Coordinator ଆମମାନଙ୍କୁ ୟୁନିଭରସିଟିର ଗୋଟିଏ ବସରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ନେଲେ । ଯିବା ସମୟରେ ରାତ୍ରି ହୋଇଗଲେ ଆମେ ମୋଟେଲ୍ ଗୁଡିକରେ ବି ରହୁଥିଲୁ । ବସ୍ ଚାଲିଛି, ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଚା’ ପାନ ପାଇଁ ବସ୍‌କୁ ରଖାଗଲା ଓ Co-ordinator ଦଶ ମିନିଟ୍ ସମୟରେ ସମସ୍ତେ ବସ୍‌କୁ ଫେରିଯିବାକୁ କହିଲେ । ଜଣେ ସେହି ସମୟ ଭିତରେ ଆସି ପାରିଲା ନାହିଁ । ଆମେ Co-ordinatorକୁ କହିଲୁ ଆଉ କିଛି ସମୟ ବସ୍ ରଖିବା ପାଇଁ । ସେ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଇଙ୍ଗିତ କଲେ ବସ୍ ଚଳାଇବାକୁ ଆଉ କହିଲେ Time is time, let him learn a lesson ! କିଛି ମାଇଲ୍ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ଖବର ପହଞ୍ଚିଲା ଯେ ପଛରେ ରହି ଯାଇଥିବା ପିଲାଟି ଅନ୍ୟ ଜଣକ ସାହାଯ୍ୟରେ ଆସୁଛି, ଟିକିଏ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧକୁ ଏଡାଇ ବସ୍ ଚାଲିଥାଏ । ଯାହାହେଉ କିଛି ରାସ୍ତା ଅତିକ୍ରମ କରିବା ପରେ ପିଲାଟି ଆସି ଯୋଗଦେଲା । ଏଥିରୁ ଜଣାପଡେ ଯେ ଆମେରିକାନ୍‌ମାନେ ସମୟକୁ ଓ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତାକୁ କେତେ ସମ୍ମାନ ଦିଅନ୍ତି ।

ଥରେ Semester Break ରେ ମୋତେ ଗୋଟିଏ କୃଷକର ଘରେ ଅତିଥି ହେବାକୁ ପଡିଲା । ଆମେରିକାର କୃଷକମାନେ foreign student କୁ ନେଇ ତାଙ୍କ ଘରେ ଅତିଥି ହିସାବରେ ରଖିବାକୁ ଭାରି ଭଲ ପାଆନ୍ତି (ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ ଯେ ସେହି କୃଷକର ଘରେ flush latrine ନଥିଲା । ମତେ ସେ କୃଷକ (host) ଶିଶୁ ସୁଲଭ ଜିଜ୍ଞାସାରେ ଅନେକ ସରଳ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ । ‘ଏତେ ବାଘ, ଭାଲୁ ଓ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଥାଇ ତମେ ଭାରତରେ କେମିତି ବସବାସ କରୁଛ’ ? ‘ତମ ଭାରତରେ ଆଇସ୍‌କ୍ରିମ ମିଳେ କି’ ? ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନରୁ ବୁଝାପଡେ ଯେ ସେମାନେ ଆମ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେ ଅନଭିଜ୍ଞ ଅଥବା କୌତୁହଳୀ । ଥରେ ଗୋଟିଏ ପିଲାର Comprehensive Viva ହେଉଥାଏ । ସେ ପିଲାର Advisory Committee ରେ ମୋର Guide Dr. Woodruff ବି ଥାଆନ୍ତି । ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା ଛଳରେ ତାକୁ (Atlas)ରେ ଭାରତ କେଉଁଠି ଅଛି ଦେଖାଇବାକୁ କହିଲେ । ସେ ପିଲାଟି ମୋଟେ ଦେଖାଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ଓ ଖାଲି କହିଲା ଯେ ମୁଁ ଏତିକି ଜାଣିଛି ଯେ ଭାରତ ଓ ଚୀନ୍ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଛି । ସେ ୧୯୬୨ ମସିହାର କଥା । Dr. Woodruff ସାମାନ୍ୟ ବିରକ୍ତିଭାବ ପ୍ରକାଶ କରି ସେ ପିଲାକୁ ଏକ ଭୂଗୋଳ କୋର୍ସ ନେବାପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ।

ମୁଁ ଯେଉଁ ଲେବୋରେଟୋରୀରେ ମୋର ଗବେଷଣା କାମ ଗବେଷଣଶ କାମ କରୁଥାଏ ସେଇଠି ଆଉଜଣେ ବନ୍ଧୁ John D. Mikulcik ବୋଲି ତାହାର ମଧ୍ୟ Study Table ଥାଏ । ସେହି ବନ୍ଧୁର ସ୍ତ୍ରୀ ଥରେ ଥରେ ଆମ ଲାବୋରେଟୋରୀକୁ ଏମିତି ଆସନ୍ତି ଓ ସେତେବେଳେ ମୋର ଲାବୋରେଟୋରୀର କାଚପାତ୍ରକୁ (Glassware) ସଫା କରିଦିଅନ୍ତି ଓ ସେମିତି ଆଉ ଜଣେ ସାଙ୍ଗ (Bobby R Wells)ର ସ୍ତ୍ରୀ ମୋର (Thesis)କୁ (rough typing) ଓ (final typing) ବେଳକୁ ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଥରେ ଏକ ମଜାର କଥା - ମୁଁ ସବୁଦିନ ରାତିରେ ଆମ ଲାବୋରେଟୋରୀକୁ ଯାଏ ପଢାପଢି କରିବା ପାଇଁ । ମୋର Study Table ରେ ମୋର ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଭାରତୀର ଗୋଟିଏ ଫ୍ରେମ୍ ବନ୍ଧା ଫଟୋ ରଖା ହୋଇଥାଏ । Department ର ସଫେଇ କର୍ମୀ ganiter ପ୍ରତିଦିନ ରାତିରେ ଆସି ସବୁ କୋଠରୀ ଖୋଲି ଝାଡୁ ମାରେ ଓ ଚଟାଣକୁ detergent ଦେଇ ସଫା କରେ । ସବୁ ଦିନ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ ହେତୁ ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ବେଶ୍ ଜମିଲା । ଦିନେ ମୋତେ କହିଲା ଏତେ ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅକୁ India ରେ ଛାଡି ଆସିଛୁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କେହି ତାକୁ ବାହାହେଇ ଯିବଣି । ମୁଁ ତାକୁ ଆମ ଭାରତୀୟ ପତି-ପତ୍ନୀର ଐଶ୍ୱରୀୟ ସମ୍ପର୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୁଝାଇଦେଲି । ଆମେରିକାର duty ସମୟ ହେଲା ସକାଳ ୮ ରୁ ଦିନ ୧୨ ଟା ଓ ଦିନ ଗୋଟାଏରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଆଠ ବାଜିବା ପୂର୍ବରୁ ସମସ୍ତେ ଦୌଡି ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବେ । ସେମିତି ୫ ଟା ବାଜିଲା ମାତ୍ରେ କାମ ସରି ଥାଉକି ନଥାଉ ଭୃକ୍ଷେପ ନକରି ଦୌଡି ଦୌଡି ବାହାରିବେ । ସମୟବର୍ତ୍ତିତା ଅନୁଶାସନର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ହୋଇଥାଏ ।

ଥରେ ମୋର ଗାଇଡ୍ ମତେ ତାଙ୍କ ଘରେ ରାତ୍ରିଭୋଜନ ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ । ମୋର ଯିବାର ସୁବିଧା ପାଇଁ John D. Mikulcik ସାଙ୍ଗକୁ କହିଲେ ମୋତେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ । ଆହୁରି କହିଲେ ସାଙ୍ଗରେ HiFi Music systen ନେବା ପାଇଁ ଯେପରି Jaz ଇତ୍ୟାଦି କିଛି American music enjoy କରି ପାରିବି । ଆମେ ତାଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ, କିଛି ସମୟ ପରେ ମୋ ଗାଇଡ୍ କହିଲେ ଆସ ଏକ ଯାଗାକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କ ପୁଅ Bobକୁ ନେଇ ଆସିବା । ଆମେ ବିକ୍ରିବଟା ହେଉଥିବା ଏକ ବଡ଼ Departmental Store ରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ । ଦେଖିଲୁ Bob ର ଛୁଟି ସମୟ ହୋଇନାହିଁ । ସେ ମାଂସ କାଟି ବିକୁଛି । ମୁଁ ପଚାରିଲି ଏକଥା କ'ଣ ? ମୋର ଗାଇଡ୍ କହିଲେ Bob ଏଠାରେ part time କାମ କରେ ଓ କଲେଜରେ ପାଠ ବି ପଢ଼େ । ସେ କହିଲେ "Let him know how difficult to

earn!" ସେଠାରେ ସମସ୍ତେ ଆଗେଇ ଚାଲନ୍ତି ନିଜର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ବଳରେ ଯାହାକି ଭାରତୀୟଙ୍କ ପାଖରେ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ । ଆମ ଦେଶ ଏତେ ସମୃଦ୍ଧଶାଳୀ ହୋଇ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ ଓ ବୈଭବରେ ଭରପୁର ହୋଇ, ଜନ ସମ୍ପଦରେ ଭର୍ତ୍ତି ଓ ଜ୍ଞାନ ଗାରିମାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଆମର ଅବସ୍ଥା ଏତେ ଦୟନୀୟ କେବଳ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ନଥିବା ଯୋଗୁଁ । ମତେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା ଯେ Mrs. Woodruff, Dr. Woodruff ଓ ଦୁଇ ପୁଅ ସହିତ ମୁଁ dining table ରେ ବସିଲୁ । ମୁଁ କହିଲି ମୋର ସାଙ୍ଗ ଯେକି ମତେ କାର୍‌ରେ ଆଣିଥିଲେ John ସେ ଆସିବେ କି ? Dr. Woodruff ନୀରବ ରହିଲେ । ଏହି ଘଟଣାରୁ ଅନୁମାନ କରିହେବ ଯେ ସେମାନେ କେତେ matter of fact କୁ ମାନନ୍ତି । ଆମ ଭାରତରେ ଯେକେହି ବନ୍ଧୁ ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ ବି ଆସିଗଲେ ଆମେ ଖୁଆଇ ପିଆଇ ତାକୁ ଛାଡ଼ିଥାଉ । ଆମର ସଂସ୍କୃତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଲଗା ।

ଜାନୁୟାରୀ ୧୯୬୪ରେ Ph.D ହାସଲ କରି ଭାରତକୁ ଫେରିବା ପୂର୍ବରୁ ପଶ୍ଚିମ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରରେ କେତେକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଗବେଷଣାଗାର ଦେଖିବାକୁ ବାହାରିଲି । California ପହଞ୍ଚିବା ଆଗରୁ Utah ର Salt Lake City ଓ California ର Great Canion ଦେଖିବାକୁ ଗଲି । California ରେ Davis Campus ରେ ବନ୍ଧୁ ସୀତାନାଥ ଦାସର ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲି । ସେ, ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ଥାଏ । ଡେଭିସ୍ କେମ୍ପସ୍‌ରେ Nematology ରେ Ph.D କରୁଥାଏ ସୀତାନାଥ ଦାସ । ସେଠାରେ N.S Randhwa ଯେ'କି Micronutrient ରେ Ph.D କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । Sanfrancisco Campus ରେ ଶ୍ରୀ ନାରାୟଣ ସି ବୋଲି ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ପିଲା ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ବୃତ୍ତି ପାଇ କୀଟ ବିଜ୍ଞାନରେ Ph.D କରୁଥାଏ, ତାକୁ ଦେଖାକଲି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ Soil-acidity Merrygo Round ର ପ୍ରବର୍ତ୍ତକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ Soil Acidity ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା ହେଲା । Riverside campus ରେ Salivity Laboratory ଦେଖିଲି । ସେଠାରେ ସେତେବେଳେ Bernsetin ଗବେଷଣା କରୁଥାଆନ୍ତି । Riverside ରେ ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ଡକ୍ଟର ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ (ପ୍ରାଣନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ I.A.S. ଙ୍କ ଜୋଇଁ) ଘରେ ଗୋଟିଏ ରାତି ରହିଥିଲି । Dysney Land, Hollywood ଇତ୍ୟାଦି California ରେ ଦେଖିଲି । ପୁଣି କଲମ୍ବିଆ ମିଶୋରୀକୁ ଫେରିଆସି କିଛି ଦିନ ପରେ ସ୍ୱଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ । ଫେରିଲାବେଳେ Washington DCର ପାଖରେ ଥିବା American National Laboratory ପରିଭ୍ରମଣ କରି ବିଭିନ୍ନ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ

ସାଙ୍ଗରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କଲି । Cornnel University ର Ithaca Campus ରେ ଗୋଟିଏ ଦିନ କଟାଇଥିଲି । Niagra Fall ଦେଖିବାକୁ ଯାଇ ବେଶ୍ ଉପଭୋଗ କରିଥିଲି । New York ରେ ଦୁଇଦିନ ଧରି ବୁଲାବୁଲି କଲି । ଫେରିଲାବେଳେ ଲଣ୍ଡନରେ ଦୁଇଦିନ ରହିଲି ଓ ଲଣ୍ଡନରୁ Frankfurt (Germany) ବାଟ ଦେଇ ଫେରିଲି । Frankfurt ରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦିନ ରହିଥିଲି । ବମ୍ବେରେ ୧୮ ଫେବୃଆରୀ ସକାଳେ ପହଞ୍ଚିଲି । Connecting flight ଚାଲିଯାଇ ଥିବାରୁ ମତେ Airlines Taj Hotel ରେ ରଖିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟା ଫ୍ଲାଇଟରେ ଦିଲ୍ଲୀ ପହଞ୍ଚିଲି । ମୋର ଧର୍ମପତ୍ନୀ ଭାରତୀ ମୋର ଆଗମନ ଅପେକ୍ଷାରେ ଦିଲ୍ଲୀ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ ଥାଏ । ତା'ର କାକା ଓ ବଡ଼ଭାଇ ମଧ୍ୟ ତା' ସହିତ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସିଥିଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଚାନ୍ଦିନୀ ଚୌକର ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲରେ ରହିଲୁ । ତା'ପରଦିନ ଦିଲ୍ଲୀର ସବୁ ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନ ଦେଖିଲୁ । ଫେରିଲାବେଳେ ବନାରସରେ break journey କରି ବିଶ୍ୱନାଥ ମନ୍ଦିର, ଦଶାସମେଧ ଘାଟ, କାଶୀ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ବିର୍ଲା ମନ୍ଦିର, ସାରନାଥ, ଭାରତମାତା ମନ୍ଦିର, ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଘାଟ ଇତ୍ୟାଦି ଦେଖି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କଲୁ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦୁଇଦିନ ଗୋଟିଏ ହୋଟେଲରେ ରହି ମୁଁ ମୋର joining report ଦେଲି । ସେତେବେଳେ Agriculture College ଓ Veterenary College କୁ ନେଇ Orissa University of Agriculture & Technology ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ୧୯୬୨ ଅଗଷ୍ଟ ୨୪ ତାରିଖରୁ । ସେ ଦିନଟି ୟୁନିଭର୍ସିଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସ ହିସାବରେ ପାଳିତେ ହେଉଛି । ଏବେ ୨୦୧୧-୧୨ରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଜୟନ୍ତୀ ବର୍ଷ ପାଳିତ ହେଲା । ଶୁଭାରମ୍ଭ ୨୦୧୧ରେ ଓଡ଼ିଶାର ମହାମହିମ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଶ୍ରୀ ଚନ୍ଦ୍ରକାନ୍ତ ଭଣ୍ଡାରେ କରିଥିଲେ ଓ ୨୦୧୨ ଅଗଷ୍ଟ ୨୩ ତାରିଖ ଦିନ ଆସାମର ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଆତିଥ୍ୟରେ ସମାପନ ହୋଇଥିଲା । ୟୁନିଭର୍ସିଟି ସ୍ଥାପନ ହେବା ବର୍ଷଠାରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଅଗଷ୍ଟ ୨୪ ତାରିଖ ଦିନ ୟୁନିଭର୍ସିଟି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସ ପାଳିତ ହେଉଛି ଯାହାର ମୁଖ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ ହେଲା କୃଷକ ମେଳା ଓ କୃଷି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ।

ବ୍ୟୋମଯାନରେ ବିହଙ୍ଗ

ମଇ ମାସ ୧୭ ତାରିଖ ୧୯୫୭ ମସିହାରେ M.Sc(Ag.) ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ସମାପ୍ତି ପରେ ଆଖୁ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗରେ Sr. Chemical Assistant ହିସାବରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଯୋଗଦେଲି । ଏହି ଯୋଜନା କୃଷି କଲେଜରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥାଏ ଓ ମୁଁ କୃଷି କଲେଜର କେମିଷ୍ଟ୍ରି ବିଭାଗରେ ରାସାୟନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କାମସବୁ କରୁଥାଏ । ସେତେବେଳେ ମୂଳ ଦରମା ଥାଏ ମାସକୁ ୧୭୫ ଟଙ୍କା ଓ ମହଙ୍ଗାଭତ୍ତା ୨୯ ଟଙ୍କା । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ମନରେ ଭାବିଥାଏ ଯେ ଅଧ୍ୟାପକ ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ ବାହା ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଫ୍ଲାଇଙ୍ଗ୍ କ୍ଲବ (Bhubaneswar Flying Club) ବେଶ୍ କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷ ଥାଏ । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଅଶ୍ୱିନୀ ମହାପାତ୍ର, ଜୟଦେବ ପାଢ଼ୀ ଓ ମୁଁ କ୍ଲବରେ ଉଡ଼ାଣ ଶିଖୁଥାଉ । ଫ୍ଲାଇଙ୍ଗ ଇନ୍‌ଷ୍ଟ୍ରକ୍ଟର (Flying Instructor) ସାଙ୍ଗରେ ଏକଘଣ୍ଟା ଶିଖିଲେ ୧୦ ଟଙ୍କା ଫିସ୍ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ମୋତେ ସେତେବେଳେ ୨୫/୨୬ ବର୍ଷ ହେଉଥାଏ । ଉଡ଼ାଣ ଶିଖି ମୁଁ ପ୍ରାୟ ୪୫ ଘଣ୍ଟା ଉଡ଼ାଣ ପରେ "A" ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ପାଇଲଟ୍ ଲାଇସେନ୍‌ସ ପାଇଲି । ଗୋଟିଏ ମଜା କଥା, ମୁଁ ଶିଖିଲା ବେଳେ କେପ୍‌ଟେନ୍ ଧାରଗଲ୍‌କର୍ ଶିଖାଉ ଥାଆନ୍ତି, ଟାଇଗର୍ ମୋଡ୍ ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ । ସେଥିରେ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ଦୁଇଜଣ ଥାଆନ୍ତି ଓ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ହାତରେ ସମାନ ଭାବରେ ଯନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ଥାଏ । ଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ କିଛି ଭୁଲ୍ କଲେ ଶିକ୍ଷକ ସେହି ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ କରି ଦିଅନ୍ତି । ଶିଖିଲା ବେଳେ ଉଡ଼ାଜାହାଜ ଲେଣ୍ଡିଂ ପରେ runway ରେ ଚଳାଇବାକୁ ପଡ଼େ । ମୁଁ ସେ କାମଟି ଠିକ୍ ଭାବରେ କରିପାରୁ ନଥାଏ । ଥରେ ଲେଣ୍ଡିଂ ପରେ କେପ୍‌ଟେନ୍ ଧାର୍‌ଗଲ୍‌କର୍ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ମତେ କହିଲେ, ତୁ ତ ମଟରଗାଡ଼ି ଚଳେଇ ପାରୁଥିବୁ, runway ରେ ପ୍ଲେନ୍ ଗଡ଼ାଇବାରେ ତୋର କାହିଁକି ଅସୁବିଧା ହେଉଛି ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନି । ମୁଁ ହଠାତ୍ ଉତ୍ତର ଦେଲି ମତେ Car Driving ଆସେ ନାହିଁ । ସେ କହିଲେ, "Oh, from, bicycle to aeroplane" ! ମୁଁ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଉତ୍ତର ଦେଲି ଘଣ୍ଟାକୁ ୧୦ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି କେପ୍‌ଟେନ୍ ଧାର୍‌ଗଲ୍‌କର୍‌ଙ୍କ ସହିତ ଉଡ଼ିପାରୁଛି ଏହା କ'ଣ ଅନ୍ୟଥା car driving ରେ ସମ୍ଭବ ? ସେ ଯାହାହେଉ ମୁଁ କେତେଘଣ୍ଟା ଏକାକୀ (Solo) ଉଡ଼ାଣ ପରେ ପରୀକ୍ଷା ଦେଲି ଓ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲି । ଦୁଇ ତିନିବର୍ଷ ପରେ Auxiliary Airforce ରେ

Flying Officer ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ ବାହାରିଲା । ମୋର ବନ୍ଧୁ ଅଶ୍ୱିନୀ ମହାପାତ୍ର ଓ ମୁଁ ଦରଖାସ୍ତ କରିଥିଲୁ । ସାକ୍ଷାତକାର ହେଲା, ସେହି ବୋର୍ଡ଼ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରୁଥିଲେ ଶ୍ରୀ ସାମୁଏଲ୍ ଦାସ ଯେକି ଓଡ଼ିଶା ପବ୍ଲିକ୍ ସାର୍ଭିସ୍ କମିଶନର ଚେୟାରମେନ୍ ଥିଲେ । ସେହି ବୋର୍ଡ଼ରେ Airforce ର ଆଠଜଣ ଅନ୍ୟ ସଭ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ସାକ୍ଷାତ୍କାରରେ ମୁଁ ଭଲ କଲି ଓ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେଲି କିନ୍ତୁ ଅଶ୍ୱିନୀ ବାବୁଙ୍କ ୧୫୦ ଘଣ୍ଟା ଉଡ଼ାଣ ସହିତ M.Sc.Physics Degree ଥାଇ ମଧ୍ୟ ସେ ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତା'ପର ବର୍ଷ ମନୋନୀତ ହୋଇ ଯୋଧପୁରରେ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଓ ପରେ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇ ସେଠାରୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ମୋର ଚୟନ ପରେ ମେଡ଼ିକେଲ୍ ଟେଷ୍ଟ କଲିକତା ବେରକପୁରରେ ଓ ଆଲିପୁର ଆର୍ମି ହସ୍ପିଟାଲରେ ହୋଇଥିଲେ । ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କଠୁ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତିପତ୍ର ଆସିଗଲା କିନ୍ତୁ ମୁଁ Auxiliary Airforce ରେ ଯୋଗ ନଦେଇ ଆମେରିକା ଯିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଗଲି ।

ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ନିଡ-ନିର୍ମାଣ ଓ ତା'ପର କଥା

ଆମର ବଡଖା ମାଁ, ବଡଖା ବାପା (ଡାକ୍ତର ବାପା)ଙ୍କ ବଡ଼ ଝିଅ ଶୈଳନାନୀର ଗୋଟିଏ ଝିଅ (ରେଣୁ)ର ବିବାହ ପର୍ବ ଚାଲିଥାଏ ୧୯୫୮ ମସିହାରେ । ମୁଁ ସେହି ବିବାହ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗ ଦେବା ପାଇଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ସମ୍ବଲପୁର ଆସିଥାଏ । ବିବାହ ଉତ୍ସବ ଚାଲିଥିଲା ବେଳେ ମୋର ନଜର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା । ସେ ଝିଅଟି ତା'ର ମାଁଙ୍କ ସହିତ ବିଭାଘରକୁ ଆସିଥାଏ । ସେ ଝିଅଟିର ପରିଚୟ ପାଇଁ ନାନୀକୁ ପଚାରିଲି । ଉତ୍ତର ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ କହି ପକାଇଲି 'ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅଟିଏ' । ସେ ଝିଅଟି ବୟସରେ ଅତି ଛୋଟ ଦେଖାଯିବାରୁ ସେ ବିଷୟରେ ମୋ ମନକୁ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ଆସି ନଥାଏ ଓ ପରେ ପରେ ମୁଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି ମଧ୍ୟ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ମୋ ବାହାଘର ବିଷୟରେ ଯେତେବେଳେ ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଲା ମୋର ନାନୀ କହିଲା ଯେ ନିମାଇଁ ଦାଦାଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ଝିଅଟିଏ ଅଛି, ସେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାଶ୍ କଲାଣି ତା' ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେବା । ଏଥିରେ ସମସ୍ତେ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କଲେ ଓ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆହେଲା - ସେମାନେ ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ ଯଦିଓ ସେମାନେ ମୁଁ କ'ଣ ଚାକିରୀ କରିଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନଥିଲେ । ଖାଲି ଏତିକି ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ମୁଁ ବହୁତ ଭଲ ପିଲା, ବନାରସ ଓ ଏହ୍ଲାବାଦରୁ ପଢ଼ି ଫେରିଛି ଓ କିଛି ଗୋଟେ ଭଲ ଚାକିରୀ କରୁଥିବି ନିଶ୍ଚୟ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ । ମତେ ନାନୀ ମୋତେ ପଚାରିଲା ନାହିଁ, କାରଣ ସେ କୁଆଡ଼େ କହିଲା ଯେ ନୀରକୁ (ମତେ) ପଚାରିବାର ଦରକାର ନାହିଁ କାରଣ ସେ କିଛି କହିନି ସିନା କିନ୍ତୁ ଦୁଇବର୍ଷ ତଳେ ପସନ୍ଦ କରି ସାରିଛି । ମୋର ବାହାଘର ୧୯୬୦ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ୨୮ ତାରିଖ ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଦିନ ହେଲା ।

ମୋର ଶ୍ୱଶୁର ଶ୍ରୀ ନିମାଇଁ ଚରଣ ମିଶ୍ର । ସହରରେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ନିମାଇଁ କମ୍ପାଉଣ୍ଡର ବୋଲି ଜାଣନ୍ତି । ସେ ଅତି ଜନପ୍ରିୟ ଥିଲେ । ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତା, ପରୋପକାର, ବିନାଦ୍ୱିଧାରେ ରୋଗୀ ସେବା ଇତ୍ୟାଦି ସଦ୍‌ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ପରିଚିତ କରାଇଥିଲା । ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାହସୀ ଥିଲେ । ପିଲାଦିନେ ମୋର ମନେ ଅଛି, ମହାନଦୀରେ ଯେତେବେଳେ ଭୟାବହ ବନ୍ୟା ଆସିଥାଏ ସେ ନଦୀ ମଝିରେ ଗୋଟିଏ ହାତରେ ଛତା ଧରି ଅନ୍ୟ ହାତରେ ଶଙ୍ଖ ବଜାଇ ସନ୍ତରଣ କରୁଥିଲେ । ଯେଉଁଦିନ ତାଙ୍କର

ଏହି ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଥିବ ସହରର ଲୋକେ ନଦୀଘାଟ ଗୁଡ଼ିକରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ଏପରି ସନ୍ତରଣ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ । ମୋର ଶ୍ୱଶୁର ଘର ବହୁକୁଟୁମ୍ବୀ । ତାଙ୍କର ବହୁତ ଭଣଜା, ଭାଣିଜୀ ଥାଆନ୍ତି । ମହିୟସୀ ମହିଳା ମୋର ଶାଶୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ନେହୀ ଓ ଅତିଥିସେବାରେ ସବୁବେଳେ ତତ୍ପର ଥିଲେ । ଦିନ ଦ୍ୱିପହରରେ ବା ଅସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଗାଁ-ଗଣ୍ଡାରୁ ବନ୍ଧୁ-ବାନ୍ଧବମାନେ ଆସିଲେ ଖୁଆଇ ପିଆଇ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡୁଥିଲେ । ସୀମିତ ଆୟରେ ମଧ୍ୟ ସେ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଗୃହ ପରିଚାଳନା କରୁଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଆମ ପଡ଼ାରେ ତାଙ୍କ ଗୃହଚାଳନାର ଶୈଳୀ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଯାଇଛି ।

ଅମରବିବାହ ଏପ୍ରିଲ ୨୮ ତାରିଖ ୧୯୬୦ ରେ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମୁଁ ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ସମ୍ବଲପୁର ବିଧାୟକଙ୍କ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ରହୁଥାଏ । ବାହାଘର ପରେ କତରବଗା ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପଣ୍ଡାଙ୍କ (ପୁରୁ ବାବୁ) ସରକାରୀ ଘରେ ରହିଲି । ବିଭାଘର ଦୁଇମାସ ପରେ ମୋର ସହଧର୍ମିଣୀ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲା (ମତେ ତାକୁ ବହୁତ ଛୋଟ ପରି ଲାଗୁଥିଲା ତେଣୁ ମୁଁ ତାକୁ ମୋଟେ 'ତମେ' ବୋଲି କହି ପାରିଲିନାହିଁ ଓ ତାକୁ କାରଣଟା ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇଦେଲି) । ପୁରୁ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଦୁଇମାସ ରହିବା ପରେ (ପୁରୁ ବାବୁ ଖାଲି ଏସେମ୍ବ୍ଲି ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ରହୁଥିବାରୁ ଆମକୁ କିଛି ଅସୁବିଧା ହୋଇନି) ମତେ କଲେଜ ତରଫରୁ ଏକ ବାସଗୃହ ମିଳିଲା ଓ ଆମେ କଲୋନୀର ଘରକୁ ଚାଲିଆସିଲୁ । ସେତେବେଳେ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଦରମା ଥିଲା ଟ. ୨୦୦-୭୦୦ ଓ ମହଙ୍ଗା ଭତ୍ତା ଟ. ୨୯/- ମିଳୁଥାଏ । ସେତିକି ଟଙ୍କାରେ ଆମେ ବେଶ୍ ଚଳି ଯାଉଥିଲୁ । ପ୍ରଥମେ କେତେ ମାସ ଗାଁରୁ ଚାଉଳ ଆଣୁଥିଲି, ପରେ ଆଣିବା ଅସୁବିଧା ଯୋଗୁଁ କିଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଆମ ପାଖରେ ଟ.୧୦/- ରେ ରନ୍ଧାବଢ଼ା, ବଜାର ସଉଦା ଇତ୍ୟାଦି ସବୁ କରିବା ପାଇଁ ପିଲାଟିଏ ଥାଏ । ୧୯୬୧ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ଆମେରିକାରେ Ph.D. ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଆମେରିକା ଗଲି । ଆମର ସବୁ ଜିନିଷ ମୋର ପରମବନ୍ଧୁ ଜୟଦେବ ପାଢ଼ୀଙ୍କ ଘରେ ରଖିଦେଲି (ଯେ'କି ୨୪ ବର୍ଷ ପରେ ମୋର ସମ୍ମୁଧି ହେଲେ) । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ'ର ନାଁ ପ୍ରେମମୟୀ କିନ୍ତୁ ମୋର ବଡଖା ବାପା ଡକ୍ଟର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପୂଜାରୀ ତା'ର ନାମ ଭାରତୀ ରଖିଲେ ଶାଶୁଘର ନାଁ ହିସାବରେ । ମୋର ବାହାଘର ତାଙ୍କ ଘରେ ହିଁ ହୋଇଥିଲା ଓ ଆମେ ସେଇଟା ଆମଘର ବୋଲି ଭାବୁଥିଲୁ । ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ 'ଭାରତୀ' ନାମରେ ପରିଚିତା ।

ମୁଁ ଆମେରିକା ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ନାନୀକୁ କହିଯାଇଥିଲି ଭାରତୀର ନାଁ କଲେଜରେ ଲେଖା ହୋଇଗଲେ ସେ ପାଠ ବି ପଢ଼ିବ ଓ ସମୟ ବି ତା'ର ସୁରୁଖୁରୁରେ କଟିବ । ନାନୀ ତ

ମହିଳା କଲେଜର ଗଭର୍ଣ୍ଣିଙ୍ଗ ବଡ଼ିର ମେମ୍ବର ଥାଏ, ସେଥିପାଇଁ ତା'ର ଟିକେ ଜୋର୍ ଥାଏ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ ଥିଲେ ମିସ୍ ଆଶା ମିତ୍ର । ନାନୀ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲା । ସେତେବେଳେ ମହିଳା କଲେଜ ଟାଉନ୍‌ହଲରେ ଚାଲିଥାଏ । ନାମଲେଖା ସମୟ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇଥିବାରୁ ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ ଭାରତୀକୁ ନନ୍ କଲେଜିଏଟ୍ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟ ହିସାବରେ ନେଲେ ସୁବିଧା ହେବ ବୋଲି କହିଲେ ଓ ସେ ନନ୍ କଲେଜିଏଟ୍ ହିସାବରେ ପଢ଼ିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁଦିନେ କଲେଜ ଯାଇ କ୍ଲାସ୍ କଲା କିନ୍ତୁ ପରୀକ୍ଷା regular student ହିସାବରେ ନଦେଇ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଭାବରେ ଦେଲା । ନାନୀ ଭାରତୀକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଦେଲା ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ଘରେ ରହି ଆରାମ ରେ ପଢ଼ିପାରିବ ନଚେତ୍ ଶାଶୁଘରେ ରହି ପଢ଼ିଲେ ବହୁତ ଦାୟୀତ୍ୱ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏତେ ଛୋଟ ବୟସରୁ ଏତେ ଭୋଝ ନେବା ଉଚିତ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ସେ ଅନୁଭବ କଲା ।

ସେତେବେଳେ କଲେଜର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷକୁ ପ୍ରି-ୟୁନିଭର୍ସିଟି (Pre-university) କୁହାଯାଉଥିଲା । ପ୍ରି-ୟୁନିଭର୍ସିଟି ପାଶ୍ କରିବା ପରେ ସେ ପ୍ରି-ପ୍ରଫେସନାଲ୍ (Pre-professional) କୋର୍ସ କରି ପାଶ୍ କଲା । ତାପରେ ସେ ବି.ଏ. ପଢ଼ିଲା । ବି.ଏ.ର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷର ପରୀକ୍ଷା ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଆମେରିକାରୁ Ph.D. କରି ଫେରି ଆସିଲି ଓ ଭାରତୀ ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି କଟକ ଶୈଳବାଳା ମହିଳା କଲେଜରେ ବି.ଏ. ଫାଇନାଲ୍ କ୍ଲାସରେ ନାମ ଲେଖାଇଲା । ତା'ର ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ହେଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ସେ ସବୁଦିନ ବସରେ କଟକ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଯାଉଥାଏ । ବକ୍ସିବଜାରରେ ଓହ୍ଲାଇ ରିକ୍ସାରେ ଶୈଳବାଳା ମହିଳା କଲେଜକୁ ଯାଏ । ସେତେବେଳେ ସେ ଯିବା ଆସିବାରେ ଅନେକ ହଇରାଣ ହୋଇଛି । ଯାହାହେଉ, ୧୯୬୪ ସାଲରେ ଅନେକ Students' strike ହେଉଥାଏ ତେଣୁ କଲେଜ ଯିବାରେ କିଛି ଅବ୍ୟାହତି ମିଳୁଥିଲା । ବେଳେବେଳେ O.S.R.T.C. ବସ୍ ନ ପାଇ ବକ୍ସି ବଜାରରେ ବସି ବସି ହଇରାଣ ହୁଏ । ସେତେବେଳେ ସେ ଅନ୍ତସତ୍ତ୍ୱା ଥିଲା । ଜୁଲାଇ ୧୩ ତାରିଖ ଦିନ ତାର ବି.ଏ. ପାଶ୍ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିଲା ଓ ସେହିଦିନ ଆମର ଝିଅ ମଧୁମିତାର ଜନ୍ମ ସମ୍ବଲପୁରରେ ହେଲା । ମୁଁ ଚାହୁଁଥିଲି ସେ ଓଡ଼ିଆରେ M.A. କରି ଏକ ଅଧ୍ୟାପିକା ହୁଅନ୍ତା କିନ୍ତୁ ସେ ଚାକିରୀ ଭୟରେ ପଢ଼ିଲା ନାହିଁ ଓ ହସିହସି କହିଲା ମୁଁ ତ ମାଁ ହୋଇଗଲି ଆଉ ପଢ଼ିବା କ'ଣ ଦରକାର । ଅବଶ୍ୟ ଝିଅ ଜନ୍ମ ହେବାର ୧୩ ମାସ ପରେ ବଡପୁଅ ସ୍ୱରୂପର ଜନ୍ମ ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଯାଆଁଳା ପରି ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ପଡ଼ିଲା ।

ଆମ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବୁଝାମଣା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଓ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ । ସେ ପ୍ରକୃତରେ ମୋର ସହଧର୍ମିଣୀ । ମୋର ସୁଖ-ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ ପାଇଁ ସେ ସବୁବେଳେ ତତ୍ପର ଥାଏ ଓ ମୋର

ଇଚ୍ଛାସ୍ରୋତରେ ତାର ଇଚ୍ଛାକୁ ମିଶାଇ ଦେଇଥାଏ । ଆମ ଭିତରେ କେବେ କଳହ ହେବାର ମୁଁ ଜାଣେନା । ସାମାନ୍ୟ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ହେଲେ ବି ତାହା କ୍ଷଣିକ ମାତ୍ର, ଖୁବ ଶିଘ୍ର ଦୂର ହୋଇଯାଏ । କେହି କାହାରି ଦୋଷକୁ ମନ ଭିତରେ ନରଖି ଆମେ ଆଗେଇ ପାରୁଥିଲୁ । ମୁଁ ଆମର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବି କେବେ ଜାବୁଡ଼ାଟେ ଦେଇନି । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଶାସନ କରିବାଟା ମାଁ'ର ଦାୟୀତ୍ୱ । ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କଥା ହେଲା ଯେ ମୋ' ସ୍ତ୍ରୀ ମୋ' ମନକଥା ସବୁ ଜାଣିପାରେ ଓ ସେ ମତେ ଚକିତ କରିଦିଏ । ଆମେ ଆମ କୁଟୁମ୍ବ, ବନ୍ଧୁମହଲ ଓ ସମାଜରେ ଆଦର୍ଶ ଦମ୍ପତି ହିସାବରେ ପରିଗଣିତ । ଆମର ବଡ଼ପୁଅ ସ୍ୱରୂପର ଜନ୍ମ ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ୨୯ ତାରିଖ ସମ୍ବଲପୁରରେ ହେଲା । ଜନ୍ମହେବା ପୂର୍ବଦିନ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ସମ୍ବଲପୁରକୁ ଆସିଥାଏ । ଆମ କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ଅନୁପର ଜନ୍ମ ୬ ବର୍ଷ ପରେ ୧୯୭୨ ମସିହା ନଭେମ୍ବର ମାସ ୨୨ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ହେଲା । ଅନୁପ ଜନ୍ମ ହେବାର ଛଅ ମାସ ପରେ ଭାରତୀ ତାର ନାନୀକୁ ଅନୁପର ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଇ ଫ୍ରାନ୍‌ସ ଗୋଟିଏ ମାସ ପାଇଁ ଯାଇଥିଲା । ମୁଁ ତାକୁ ଆମେରିକା ମୋ ସହିତ ନେଇ ନପାରିଥିବାରୁ (କାରଣ ମୁଁ ଯେଉଁ ପ୍ରୋଗ୍ରାମରେ ଯାଇଥିଲି ସେଥିରେ ପରିବାର ନିଆଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଆମକୁ ସର୍ତ୍ତ ରଖା ଯାଇଥାଏ) ମୋ ମନରେ ଦୁଃଖ ଥାଏ ତେଣୁ ଭଗବାନ ଯେତେବେଳେ ସୁଯୋଗ ଦେଲେ ତାକୁ ଫ୍ରାନ୍‌ସ ପଠାଇବାକୁ ପଛାଇଲି ନାହିଁ ଯଦିଓ କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଥାଏ । ସେହି ଦଳରେ ଆମ ଡିନ୍ ଡକ୍ଟର ବୈଦ୍ୟନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ସୁବିର ସିହ୍ନା, ଶରତ୍ ପୂଜାରୀ, ରବି ମିଶ୍ର, ଦୁର୍ଗା ପ୍ରସାଦ ସିଂ, କରୁଣାକର ସୂପକାର ଇତ୍ୟାଦି ବହୁତ ଜଣାଶୁଣା ଲୋକଥିଲେ । Indo- Fresh Friendship Society ସେତେବେଳେ ଗଢି ଉଠିଥିଲା କେତେଜଣଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ । ତାଦ୍ୱାରା ଦୁଇ ଦେଶର କଲ୍‌ଚର୍ ବିଷୟରେ ଦୁଇଦେଶର ଲୋକେ ଦୁଇ ଦେଶରେ ଜାଣିପାରିବାର ସୁଯୋଗ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ଦେଶରୁ ଦୁଇଥର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଆସିଥିଲେ ଓ ଭାରତ ବର୍ଷରୁ ଥରେ ମାତ୍ର ଏମାନେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଯାଇଥିଲେ । ତାପରେ ଏହା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଏମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପରିବାରର ଆତିଥ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଓ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଓ ଏଠି ବି ସେମାନେ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଘରମାନଙ୍କରେ ଆମମାନଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ରହିଥିଲେ । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଫ୍ରାନ୍‌ସ ବ୍ୟତୀତ ସୁଇଜରଲ୍ୟାଣ୍ଡ ମଧ୍ୟ ଯାଇଥିଲେ ଓ ଲଣ୍ଡନରେ ଦୁଇଦିନ ରହି ଫେରିଲେ । ଆମର ବାହାଘର ବେଳେ କଉଡି ଖେଳରେ ପରଂପରାଗତ ଭାବେ ହାରି ମୁଁ ପ୍ରୋମିସ୍ କରିଥିଲି ଯେ ତାକୁ କଲେଜରେ ପଢାଇବି ଏବଂ ଉଡାଯାହାଜରେ ବସାଇବି । ଦୁଇଟିଯାକ ପ୍ରୋମିସ୍ ରକ୍ଷା ହୋଇଥିଲା । ଏଠି କହିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ଯେ ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିବାହର ବୈଦିକ କର୍ମ ପରେ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକାଚାର ରୂପେ ବର- କନ୍ୟା କଉଡି ଖେଳନ୍ତି । ସେଇ ଦ୍ୟୁତକ୍ରୀଡାରେ ବର ପରାସ୍ତ ହେବା ଅନିର୍ବାର୍ଯ୍ୟ । ମୁଁ ଜାଣେନା ଏ ପରଂପରା ଓଡିଶା ବା ଅନ୍ୟ ଯାଗାରେ ଅଛି ନା ନାହିଁ ।

ଆମର ଏକମାତ୍ର ଝିଅ ମଧୁମିତା Phychology ରେ ସମ୍ମାନ ନେଇ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାଶ୍ କରି ଏମ୍ .ଏ ସାଇକୋଲୋଜି ବାଣୀ ବିହାରରେ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ତାର ବାହାଘର ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପାଢୀ ପରିବାରର ଏଗ୍ରିକଲ୍‌ଚର୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ ପାଢୀଙ୍କ ସୁପୁତ୍ର ସଞ୍ଜିତ ପାଢୀଙ୍କ ସହିତ ହେଲା । ଆମ ଜୋଇଁ ଅହମଦାବାଦର Indian Institute of Management ରୁ (Marketingରେ) ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ମୋର ସମୁଧି ସହିତ ୩୦ ବର୍ଷ ହେଲା ବନ୍ଧୁତା ଥାଏ ଓ ମୋର ସମୁଧୁଣୀ ମହିୟସୀ ମହିଳା ଶ୍ରୀମତୀ ଜ୍ୟୋତି ପାଢୀଙ୍କ ସହିତ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀର ୨୫ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ (ଆମ ବାହାଘର ପରଠୁ) ନିବିଡ ବନ୍ଧୁତା ଥାଏ । ସମୁଧୁଣୀଙ୍କ ବାପା ଖ୍ୟାତନାମା ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କବିରାଜ ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତ ତ୍ରିପାଠୀ ଶର୍ମା ଓ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଭାଇନା ଯକ୍ଷ୍ମା ରୋଗ ବିଶାରଦ ଡାକ୍ତର ଶ୍ରୀରାମ ତ୍ରିପାଠୀ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗରେ ଡାଇରେକ୍ଟର ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଆମ ଝିଅପାଇଁ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରୁ ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡିକ ଆସିଲା, ସମୁଧୁଣୀ ଜାଣିପାରି ତାଙ୍କର ପୁଅ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀକୁ କହିଲେ ତମର ଯଦି ସମ୍ମତି ଥାଏ ତେବେ ଦୁଇବର୍ଷ ପ୍ରକଟ ନକରି ଦୁଇବର୍ଷ ପରେ ବାହାଘର କରିବା କାରଣ ସେତେବେଳେ ଆମ ଜୋଇଁକୁ ମାତ୍ର ୨୨ ବର୍ଷ ହୋଇଥିଲା ଓ ଝିଅକୁ ୧୮ ବର୍ଷ । ଆମେ ତାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ସାଦରେ ଓ ଅତି ନମ୍ରତାର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କଲୁ ।

ଆମର ବଡପୁଅ ସ୍ୱରୂପ ଲେବର୍ ମେନେଜ୍‌ମେଣ୍ଟ ଓ ଇନ୍‌ଡଷ୍ଟ୍ରିଏଲ୍ ରିଲେସନ୍ସରେ (Labour Management & Industrial Relations) ଉପାଧ୍ୟୁତ୍ତର ଡିଗ୍ରୀଧାରୀ । ତାର ବାହାଘର ୧୯୯୧ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସ ୧୫ ତାରିଖ ଶ୍ରୀ ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଯେ କି କୃଷି ବିଭାଗର ଏଡିସନାଲ୍ ଡାଇରେକ୍ଟର ଭାବରେ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କଲେ, ତାଙ୍କର ଝିଅ ସରିତା ସହିତ ସମ୍ପାଦିତ ହେଲା । ଆମର ସାନପୁଅ ଅନୁପ ମାର୍କେଟିଂରେ ମେନେଜମେଣ୍ଟ କରି ବମ୍ବେରେ ଓ ଦୁବାଇରେ ୧୨ ବର୍ଷ ଚାକିରୀ କରିସାରିବା ପରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲା ଯେ ସେ ବାହା ହେବନାହିଁ କିମ୍ବା ଚାକିରୀ କରିବ ନାହିଁ । ସେ ଆମ ପାଖରେ ଆମର ସେବା କରିବ ବୋଲି ଦୁବାଇରୁ ଚାଲିଆସିଲା ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ । ଏବେ ତାକୁ ୪୦ ବର୍ଷ ପୁରିଲା । ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ବାନ୍ଧି ହେବାପାଇଁ ସେ ମୋଟେ ଚାହୁଁନାହିଁ, ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ପୁରାଣ ପାଠ ଓ ପୂଜାରେ ସମୟ ଦେଇ ସେ ବେଶ୍ ଖୁସିରେ ଅଛି । ସଂସାର ପ୍ରତି ଏ ବିତୃଷ୍ଣା କାହିଁକି ଆମେ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ।

ଅଧ୍ୟାପନାର ବିବିଧ ସୋପାନ

ମଇମାସ ୧୭ ତାରିଖ ୧୯୫୭ ମସିହାରେ ବରିଷ୍ଠ ରସାୟନ ସହକାରୀ ଭାବରେ ଆଖୁ ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନାରେ ଯୋଗ ଦେଲି କୃଷି କଲେଜରେ । କୃଷି ରସାୟନ ଓ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ସହକାରୀ ଅଧ୍ୟାପକ ପଦବୀ ପୂରଣ ହେଲା । ମୁଁ ସିନିୟର୍ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ମୋ ବିଷୟରେ ବିଚାର ନକରି ଶ୍ରୀ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଓ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବିଶୋଇଙ୍କୁ ଏଡ୍‌ହକ୍ Ad hoc ଅଧ୍ୟାପକ ପଦ ମିଳିଲା ଅଗଷ୍ଟ ୧୩ ତାରିଖ ୧୯୫୮ ମସିହାରେ । କିନ୍ତୁ ଆମ ତିନିଜଣଙ୍କର ନାମ ପବ୍ଲିକ୍ ସର୍ଭିସ୍ କମିଶନ୍ (Odisha Public Service Commission) କୁ ପଠାଗଲା ସର୍ଭିସ୍ ବୁକ୍ Service Book ଓ ଚରିତ୍ର ପଞ୍ଜିକା Annual Confidential Report ସହିତ । ଆମ ତିନିଜଣଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ନାମ ମଧ୍ୟ ଥାଏ । ଅନେକ ମାସ ପରେ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ହୋଇ ପବ୍ଲିକ୍ ସର୍ଭିସ୍ କମିସନ୍ ମୋ ନାମ ପ୍ରଥମରେ ରଖିଲେ । ମିତ୍ର ବାବୁ ଦୁଇ ନମ୍ବରରେ ରହିଲେ । କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ବିଶୋଇଙ୍କ ଚରିତ୍ର ପଞ୍ଜିକା ଭଲ ନଥିବାରୁ ସେ ରିଭର୍ଟ Revert ହୋଇଯାଇ ମୃତ୍ତିକା ସଂରକ୍ଷଣ ବିଭାଗକୁ ଗଲେ । ଶ୍ରୀ ମିତ୍ର ଏଡହକ୍‌ରେ ଯୋଗ ଦେବା ଦିନଠୁ ମୋର ବି ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଯୋଗଦାନ ହିସାବ କରାଗଲା । ଅଗଷ୍ଟ ୧୯୬୧ରେ Ph.D ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଗଲି ଓ ୨୯ ମାସ ପରେ ଡକ୍‌ଟରେଟ୍ ସମାପ୍ତ କରି ଫେରିଲି । ମୁଁ ଫେରିବା ପରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କୃଷି ରସାୟନ ଓ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଓ ସେମିଷ୍ଟାର୍ କୋର୍ସ କ୍ରେଡିଟ୍ କଣ୍ଟିନ୍ୟୁଅସ୍ ଇଭାଲ୍ୟୁଏସନ୍ ପଦ୍ଧତି Semester Course Credit Continuous Evaluation System ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୋର ସେ ପଦ୍ଧତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ୍ଷ ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ହେତୁ କୂଳପତି ମତେ ସେ ବିଷୟରେ ଅନେକ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେଲେ ।

ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୧୯୬୪ ମସିହାରେ କୃଷି ରସାୟନ ଓ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଏସୋସିଏଟ୍ ପ୍ରଫେସର୍ ପୋଷ୍ଟ ପାଇଁ ଆବେଦନା କରିବା ପାଇଁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବାହାରିଲା । ମୁଁ ଓ ମିତ୍ର ବାବୁ ଦୁହେଁ ଆବେଦନ କରିଥିଲୁ ସେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କଲେ ଓ ମୁଁ ଏକ ନମ୍ବର ୱେଟିଂ ଲିଷ୍ଟରେ ରହିଲି । କିନ୍ତୁ ଡଃ କେରୁର୍ ଯୋଗ ନେଦେବାରୁ ମୁଁ ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ ହିସାବରେ ଯୋଗଦେଲି । ପ୍ରାୟ ମାସେ ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପଦବୀ ପୋଷ୍ଟ ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ କ୍ଲାସ ପାଇଁ ଆସିବାରୁ ମିତ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମିଳିଗଲା । ଶ୍ରୀ ପରେଶ୍ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ ଆମ ବିଭାଗର ମୂଖ୍ୟ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାନ୍ତି । ପୋଷ୍ଟ ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ କୋର୍ସ ସବୁ ପ୍ରଣୟନ କରିବାରେ ମୋର ଅନୁଦାନ ରହିଲା କାରଣ ମୁଁ ଆମେରିକାରୁ Ph.D ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ କରି ଫେରିଥାଏ ।

କୃଷି କଲେଜ ଓ ଭେଟେରିନାରୀ କଲେଜ ଛାତ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ ସଦ୍‌ଭାବ ନଥାଏ । କାହିଁକି କେଜାଣି ସବୁବେଳେ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ଘଟିଥାଏ । ଥରେ ସେ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ହୋଇ ସୁପାରିଶ୍ ହେଲା ଯେ ଭେଟେରିନାରୀ କଲେଜକୁ ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଉ । ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଖଣ୍ଡନ କରି କହିଲି ଏହା ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ନୁହେଁ । ପିଲାମାନେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସଗତ ତେଣୁ ସ୍ଥାନ ନ ବଦଳାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ସମସ୍ୟା ସମ୍ଭାଳିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ଦୁଇ କଲେଜର ଛାତ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ସମାଧାନର ଅନ୍ୟ ବାଟ ଖୋଜିବା ଉଚିତ୍ ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବୋର୍ଡ ଅଫ୍ ମେନେଜ୍‌ମେଣ୍ଟରେ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରତିନିଧି ସଭ୍ୟ ପାଇଁ ୧୯୬୬ ମସିହାରେ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବାହାରିଲା । ମୁଁ ଭୋଟରେ ଲଢ଼ିବା ପାଇଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲି ଓ କେତେ ଶିକ୍ଷକ ମଧ୍ୟ ମତେ ସହଯୋଗ ଷଳ । ମୋ ବିପକ୍ଷରେ ଛିଡା ହେଲେ ଆମର ଡିନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରିନ୍‌ସପାଲ୍ (Dean/ Principal) ଡଃ ବଂଶୀଧର ପରିଜା । ସିକ୍ରେଟ୍ ବେଲ୍‌ଟ (Secret Ballot) ନିର୍ବାଚନ ପଦ୍ଧତି ଯୋଗୁଁ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଡିନ୍‌ଙ୍କୁ ଭୋଟ୍ ନଦେଇ ମୋତେ ଦେଲେ । ମୁଁ ଜିତିବା ଘୋଷଣା କରାହେଲା । ସେତେବେଳେ କୁଳପତି କେ. ରାମାୟା କହିଲେ, ଡଃ ପରିଜା ଏତେ ବଡ ପୋଜିସନରେ ଥାଇ ଜଣେ ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ ପ୍ରତିପକ୍ଷରେ ଭୋଟ୍ ଲଢ଼ିବା ବୁଦ୍ଧିମତାର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲାନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷକତା ସମୟରେ ମୁଁ ବେଶ୍ ଉପଲବ୍ଧି କରି ପାରିଥିଲି ଯେ, ଜୀବନ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଗଢ଼ିବାକୁ ହେଲେ ମୂଲ୍ୟବୋଧ (Value) କୁ ଆଦରିବା ଦରକାର । ଯଥାସମ୍ଭବ ସରଳ ଜୀବନଯାପନ ସବୁ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ । ଅଭ୍ୟାସ କରି ସତ୍ୟର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ହେଉଛି ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ନିଦର୍ଶନ । ସେହିପରି ଅନ୍ୟକୁ ଯଥୋଚିତ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଅଟେ । ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ (Introvert) ହେବା ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଚାବିକାଠି । ଆମ ଭିତରେ ନମ୍ରତା ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ଯାହାକି ଆମପାଇଁ ରକ୍ଷାକାରୀ । ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଅଥବା ନିର୍ମଳ ମନୋଭାବ ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଜନନୀ ଅଟେ । ମଣିଷ ଭିତରେ ସାହସ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଗୁଣ ଯାହାକୁ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଏହା ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ହୃଦୟ ଅଟେ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବା, ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବା ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ରାଣୀ ଓ ସୁଖ ନୁହେଁ, ଶାନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରାଜାର ମାନ୍ୟତା ପାଇଛି । ମଣିଷର ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ସଚ୍ଚୋଟପଣିଆ, ଏହା ସମସ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅଗ୍ରଭାଗରେ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ସଦୃଶ୍ୟ ରହିଥାଏ । ଏପରି ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ଅଭ୍ୟାସ କଲେ ଆମ ଭିତରେ ଆସିବ ମଣିଷପଣିଆ ଓ ଆମେ ସମାଜରେ ଉଚିତ୍ ସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିବା । ମଣିଷ ଜୀବନରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଉପରେ ଜୋର୍ ନ ଦେଇ ନିଜର ଗୁଣାତ୍ମକ ବିକାଶ ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ହେବା ଉଚିତ୍ ।

ଛାତ୍ର ଉଚ୍ଛୃଙ୍ଖଳତା ଓ ସମାଧାନ

ଥରେ କୃଷି କଲେଜ ଓ ଭେଟେରିନାରୀ କଲେଜ ପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେଲା । ପୋଲିସ୍ ଆସି ବି ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଦୁଇପଟୁ ଏପରି ଭାବରେ ପଥର ବୃଷ୍ଟି ହେଲା ଯେ ରାସ୍ତାରେ କେହି ଚାଲିପାରିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ସାହସ ବାନ୍ଧି ରାସ୍ତା ମଝିରେ ଯାଇ ଛିଡାହୋଇ ମୋତେ ମାର ବୋଲି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଚିତ୍କାର କଲି । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ଦୁଇପଟୁ ପଥର ବୃଷ୍ଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଗଣ୍ଡଗୋଳ ବଢିଲା ସିନା ଥମିବାର ନୁହେଁ । ଭେଟେରୀନାରି ପିଲେ ମାରଣାସ୍ତ୍ର ଧରି ଆସିଲାବେଳେ କୃଷି କଲେଜ ପିଲା ଖଟରେ ମଶାରୀ ବାଡି ଧରି ବାହାରୁ ଥାଆନ୍ତି । ସେତେବେଳେ କୁଳପତି ଥାଆନ୍ତି ଡଃ କିସନ୍ କାନୁନ୍‌ଗୋ ଓ ମୁଁ କୃଷି କଲେଜର ଡିନ୍ ଥାଏ । ପୋଲିସ୍ ଡିଆଇଜି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ଯେ କଲେଜ ଗୁଡିକୁ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପାଇଁ (sine die) ବନ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ । କୁଳପତି ମତେ କହିଲେ ଆଉ ଉପାୟ ନାହିଁ । କଲେଜ ବନ୍ଦ କରି ହଷ୍ଟେଲ୍ ଖାଲି କରିବାକୁ ପଡିବ । ସେ ଯାହାହେଉ ପିଲାମାନେ ମତେ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଉଥିଲେ ।

କେତେକାଂଶରେ ଭେଟେରୀନାରୀ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ । Sine die ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ମୁଁ ବିରୋଧ କରିବାରୁ କୁଳପତି କହିଲେ ତାହାହେଲେ ଏତେ ବଡ ଗଣ୍ଡଗୋଳକୁ ଯଦି ପୋଲିସ୍ ବି ବନ୍ଦ କରିପାରୁନି କ'ଣ କରାଯିବା ? ମୁଁ ବିଚାର କଲି ଯେ ଗୋଟିଏ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇପାରେ ତଦ୍ଵାରା ଅନ୍ତତଃ ରାତ୍ରିର ମାଡପିଟ୍ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କମିଯିବ । କୃଷି କଲେଜର ଦୁଇ ନମ୍ବର ହଷ୍ଟେଲ ମଝି ରାସ୍ତାକୁ ଲାଗିଛି । ମୁଁ ହଷ୍ଟେଲର ପୋର୍ଟିକୋରେ ରାତିଯାକ ବସିଗଲେ କୃଷି ପିଲା ଆଉ ରୁମ୍‌ରୁ ବାହାରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ପଟରେ କେହି ନଥିଲେ ଅନ୍ୟପଟ ପିଲା ମାନେ ତାଙ୍କ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିଯିବେ । ତାହାହିଁ ହେଲା ଓ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବଡ ସୋଫାରେ ରାତିଯାକ ବସିଗଲି । ମଝିରେ ମଝିରେ ପିଲାମାନେ ଆସି ମତେ ଅନୁରୋଧ କରୁଥାଆନ୍ତି ଘରେ ଯାଇ ଶୋଇବା ପାଇଁ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ମାନିଲି ନାହିଁ ଓ ସକାଳ ହେବାପରେ ଘରକୁ ଆସିଲି । ଆଉ କଲେଜ ଗୁଡିକୁ ବନ୍ଦ କରିବା ଦରକାର ପଡିଲା ନାହିଁ । କୁଳପତି ମୋ ଉପରେ ବହୁତ ଖୁସିହେଲେ ମୋ ସତ୍ ସାହସ ଦେଖି ।

ଆଉ ଏକ ଘଟଣା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ । କୃଷି କଲେଜ ସାମ୍ନାରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଆଡକୁ ଯିବାର ରାସ୍ତା ଥାଏ । ସେହିବାଟେ ବସ୍ ଗୁଡିକ ଯିବା ଆସିବା କରେ । ଥରେ ବସ୍ କର୍ମଚାରୀ ଓ କୃଷି କଲେଜର କିଛି ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ କୌଣସି କାରଣରୁ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେଲା । ଫେରନ୍ତା ବସ୍‌କୁ

ହଷ୍ଟେଲର ପିଲାମାନେ 'ହାଇଜାକ୍' କରିନେଇ କୃଷି କଲେଜର ୩ ନମ୍ବର ହଷ୍ଟେଲକୁ ନେଇଗଲେ ଓ ବସ୍ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଲୁକ୍କାୟିତ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଗଲେ । ମୋଟେ ଛାଡିଲେ ନାହିଁ । ଏହାଦ୍ୱାରା କଲେଜ ପିଲା ଓ ନୟାପଲ୍ଲୀ ଗାଁ ର ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳର ସୂତ୍ରପାତ ହେଲା । କାରଣ ସେହି ଡ୍ରାଇଭରଟି ନୟାପଲ୍ଲୀ ଗାଁ ର ବାସିନ୍ଦା । ପୋଲିସ୍ ଖୋଜାଖୋଜି କଲେ କିନ୍ତୁ କୌଣସି ହଷ୍ଟେଲକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁନଥାଆନ୍ତି । ଦୁଇଦିନ କାଳ ମୁଁ ବି ହଷ୍ଟେଲରେ ଖୋଜାଖୋଜି କରି ବିଫଳ ହେଲି । ତୃତୀୟ ଦିନ A.S.P ଶ୍ରୀ ମହାପାତ୍ର କୁଳପତି ଡଃ ନିଶାମଣି ନନ୍ଦଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାକୁ ଯାଇ କୁଳପତିଙ୍କୁ ଧମକ ଚମକ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଆଜି ୩ ଦିନ ହେଲା, ଡ୍ରାଇଭରକୁ ନ ଛାଡିଲେ ପୋଲିସ୍ ଖୋଜିବା ବାହାନାରେ ହଷ୍ଟେଲ ଭିତରକୁ ପଶି ଚଢାଉ କରିବ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ମୁଁ କୁଳପତିଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଯାଇ ଏ ଧମକ କଥା ଶୁଣିଲି । ରାଗିଯାଇ ମୁଁ A.S.P ଙ୍କୁ ଏପରି ବ୍ୟବହାରରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହେବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲି ଓ ମତେ କିଛି ଘଣ୍ଟା ଆଉ ସମୟ ଦିଅନ୍ତୁ ମୁଁ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି ବୋଲି କହିଲି । ମୁଁ ପୁଣି ତିନି ନମ୍ବର ହଷ୍ଟେଲକୁ ଗଲି ଖୋଜିବା ପାଇଁ ସୌଭାଗ୍ୟବଶତଃ ଜଣେ ପ୍ରିୟ ଛାତ୍ର ସୁବିଧା ଦେଖି ମୋତେ କହିପକାଇଲା ଯେ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଏକ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପାଇଖାନା ଘରେ ରଖାଯାଇଛି ଓ ବାହାରୁ ତାଲା ପକାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ମୁଁ କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି ସବୁ ମହଲାରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ବୁଲିଆସି ସେହି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପାଇଖାନା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲି ଓ ପଚାରିଲି ସେଥିରେ କାହିଁକି ତାଲା ପଡିଛି । ଚାବି ଆଣିବାପାଇଁ କହିବାରୁ ହଷ୍ଟେଲର କର୍ମଚାରୀ ଚାବି ଆଣିଲେ । ତାଲା ଖୋଲିବାକୁ କହିଲି ଓ ସେ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ବାହାର କରି ପୋଲିସ୍ ଜିମାରେ ଦେଲି ।

ନାମଲେଖା ସମୟରେ ହଷ୍ଟେଲରେ 'ରେଗିଂ' ଏକ ଦୈନନ୍ଦିନ ଘଟଣା ଯାହାକି ନୂଆଁ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବିବ୍ରତ କରିପକାଏ । ପୁରାପୁରି ରେଗିଂ ବନ୍ଦ କରି ନ ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାର ଅତ୍ୟଧିକ ମାତ୍ରା କମାଇବା ପାଇଁ ମୁଁ ହଷ୍ଟେଲଗୁଡିକୁ ଅଚାନକ ପହଞ୍ଚିଯାଏ ଉପର କ୍ଲାସ୍ ପିଲାଙ୍କୁ ଭୟଭୀତ କରିବା ପାଇଁ । ମୋତେ ସମସ୍ତେ ଟିକେ ସମ୍ମାନ ଓ ଭୟ କରୁଥିଲେ କାରଣ ସେମାନେ ଜାଣୁଥିଲେ ଯେ କୌଣସି ଦଣ୍ଡ ନଦେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ପାଟି କରିବି ଓ ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଲଜ୍ଜିତ କରିବି । ଦିନେ ଜଣେ ତ୍ରିପୁରାର ବଙ୍ଗାଳୀ ପିଲା ମୋ ହାବୁଡରେ ପଡିଗଲା । ସେ ଇକୋନମିକ୍ସର ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଛାତ୍ର ହେଲେବି ପଛପଟୁ ତାର ବେକ ଧରି ଧକ୍କା ଦେଲି ଯଦିଓ ମୁଁ ବୁଝି ପାରିଲି ଯେ ଧକ୍କାଦେବା ଏକ ଗର୍ହିତ କାମ କିନ୍ତୁ ପିଲାମାନଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଭକ୍ତି, ସ୍ନେହ ଓ ସମ୍ମାନ ପାଇଁ ମୋର ତାଡନା ସହି ଯାଉଥିଲେ ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କଲେଜଗୁଡିକରେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଛାତ୍ର ସଂଘ କାମ କରେ । ଥରେ ସଂଘର ସେକ୍ରେଟାରୀ କେତେକ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ପିଲାଙ୍କ କଥା ନ ମାନିବାରୁ ତାକୁ ଅସମ୍ମାନ

ଦେଖାଇ ମାଡ ଦେଲେ । ଏହି ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା କୃଷି କଲେଜର ଦୁଇ ନମ୍ବର ହଷ୍ଟେଲରେ । ମୁଁ ଖବର ପାଇ ହଷ୍ଟେଲ ସୁପରିଣ୍ଟେଡେଣ୍ଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଖୋଲତାଡ କରାଇ ଦୁଷ୍ଟ ପିଲାଙ୍କର ନାମ ପାଇପାରିଲି । ସେହି ପିଲାମାନଙ୍କୁ 'ସୋ- କଜ୍ ନୋଟିସ୍' (show cause notice) ଦେଲି ସେମାନେ ପିଟିନାହିଁ କହି ନିଜର ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କଲେ ନାହିଁ । କଲେଜରେ ଏମିତି ବିଷୟ ପାଇଁ କେତେଜଣ ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ନେଇ ଡିସିପ୍ଲିନ୍ ବୋର୍ଡ (Discipline Board) ଥାଏ । ମୁଁ ଡାଃ ମିତ୍ରଙ୍କୁ ସେହି ବୋର୍ଡର ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ କରି ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ କହିଲି । ଡିସିପ୍ଲିନ୍ ବୋର୍ଡରେ ସମସ୍ତ ପିଲା ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ କିନ୍ତୁ ଦୋଷ ମାନିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଗଲା ଏବଂ ଦଣ୍ଡ ହିସାବରେ ବହିଷ୍କାର ଆଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଏପରି ଡରାଇ ସତ୍ୟ ବାହାର କରିବା ପାଇଁ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳରେ ଏକ ଡିସିପ୍ଲିନ୍ କମିଟି (Discipline Committee) ଥାଏ ଓ ସେଥିରେ କୁଳପତି ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରନ୍ତି । ବହିଷ୍କାର ଦଣ୍ଡକୁ ଗ୍ରହଣ ନକରି ସେମାନଙ୍କୁ ୫୦୦ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ହେଲା ଏକାଡେମିକ୍ କାଉନ୍ ସିଲ୍‌ରେ (Academic Council) । ମୁଁ ଡିନ୍ ହିସାବରେ ଏହି ଆଦେଶକୁ ଗ୍ରହଣ କଲିନାହିଁ ଓ ଫାଇନ୍ ଗ୍ରହଣ କଲିନାହିଁ । ବହିଷ୍କାର ଆଦେଶ ସିନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲାନାହିଁ ମୁଁ ସେହି ପିଲାମାନେ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର ନକରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଋବି ବାହାର କଲି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଥିଲେ B.Sc.Ag. ର ଶେଷ ବର୍ଷର ଛାତ୍ର, ପରୀକ୍ଷା ଫଳକୁ ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅପେକ୍ଷା । ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ଚୂଡାନ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ଡିନ୍ ଙ୍କ 'ଚରିତ୍ର ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର' ବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଫିସ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବା ଦରକାର । ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କର ଫଳ ସବୁ ବାହାରିଲା ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ କାରଣ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଖରାପ କି ଭଲ କିଛି ବି ଦେଲିନାହିଁ । ଏମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ସ୍ଥଗିତ ରହିଲା । ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନପାଇ ପିଲାମାନେ ଓକିଲ ଶ୍ରୀରାମ ଦାସଙ୍କୁ ଦେଖାକଲେ । ସେ ଦୋଷ ମାନିଯିବା ପାଇଁ ଉପଦେଶ ଦେଲେ । ଗଭର୍ଣ୍ଣରଙ୍କର ଅଣ୍ଡର- ସେକ୍ରେଟାରୀ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କହିଲେ ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଆଇନସବୁ ବହୁତ ଭଲ ଭାବରେ ଜଣା । ସୁତରାଂ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରି କ୍ଷମା ମାଗି ରକ୍ଷା ପାଇଯାଅ । କୁଳପତି ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଉ ଆଗକୁ ବଢ଼ି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ପରିଶେଷରେ ସବୁ ପିଲା ଲିଖିତ ଆକାରରେ ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରି କ୍ଷମା ମାଗିଲେ । ମୁଁ କହିଲି ମୋର କ୍ଷମାଦେବାର କିଛି କଥା ନାହିଁ ୟୁନିୟନ୍ ସେକ୍ରେଟାରୀ କ୍ଷମା ଦେବା କଥା । ସବୁ ପିଲା ୟୁନିୟନ୍ ସେକ୍ରେଟାରୀକୁ ବୁଝାଇ ସୁଝାଇ ମୋ ଆଗରେ କ୍ଷମା ମାଗିଲେ ଓ ସେଥିରେ ସେକ୍ରେଟାରୀ ନିଜର ସମ୍ମତି ଦେଲେ । ତାପରେ ଯାଇ ବହିଷ୍କାର ଆଦେଶ ଉଠାଇ ଦିଆଗଲା ଓ ମୁଁ ଭଲ ଚରିତ୍ର ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦେଲି । ସେମାନଙ୍କ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ପ୍ରାୟ ମାସେ ପରେ ବାହାରିଲା ।

ପଦ ପଦବୀର ଛକା ପଞ୍ଜା

ଡ଼ାକ୍ତର ଚୌଧୁରୀ ନିଶାମଣି ନନ୍ଦ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଥାଆନ୍ତି । ସୁନାମଧନ୍ୟ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଶ୍ରୀ ଗତିକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ର ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଥାଆନ୍ତି ଓ ତତ୍ ସହିତ କୁଳାଧିପତି ମଧ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ର କେତେକ ସଭ୍ୟ ଯଥା କନିକା ରାଜା, ଡ଼ଃ ବିଶ୍ୱନାଥ ସାହୁ, ବିଧାୟକ ଭାବରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲେଙ୍କା ଓ କେତେକ ସରକାରୀ ସଭ୍ୟ ହାତ ମିଳାଇ କୁଳପତିଙ୍କ ଉପରେ ନାନା ଦୋଷାରୋପ କଲେ ଓ କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ସେ ବିଷୟରେ କହିଲେ । କୁଳାଧିପତି କୁଳପତିଙ୍କୁ ଡ଼ାକି ସେ ବିଷୟ ପଚାରିଲେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନହୋଇ ଏକ କମିଶନ ଅଫ୍ କନ୍‌କ୍ୱାରୀ (commission of Inquiry) ବସାଇଲେ । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ବୋର୍ଡ଼ର ସଦସ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଥିଲି ତେଣୁ ମୁଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବିରୋଧ କଲି ଓ କହିଲି ଯେହେତୁ ଏ ବିଷୟରେ ବୋର୍ଡ଼କୁ କିଛି ପଚରାଯାଇ ନାହିଁ ତଥା କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ଇଚ୍ଛାକୁ ଆଗରୁ ପ୍ରକଟ କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଏବେ ଏହି ନୋଟିସ୍ ଆଇନ ବିରୁଦ୍ଧ ଅଟେ । ଏକଥା ମୁଁ କହିବା ମାତ୍ରେ କନିକା ରାଜା କହିଲେ, ଆପଣ କ'ଣ ଆଇନ୍ ବିଷାରଦ ମୁଖ୍ୟନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କଠୁ ଅଧିକ ଆଇନ୍ ଜାଣିଛନ୍ତି ? ମୁଁ ଅତି ସରଳ ଭାବରେ ଉତ୍ତର ଦେଲି ଯେ ମୁଁ ଅଧିକ ଆଇନ୍ ଜାଣେ ବୋଲି କହିନାହିଁ କି ପ୍ରୟାସ ବି କରିନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ ଟିକେ ଗଭୀର ଭାବେର ଏ ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ କହିଲି । ଏସବୁ କଥା ପ୍ରୋସିଡ଼ିଙ୍ଗସ୍‌ରେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରାଗଲା ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳେ ପ୍ରୋଚାନ୍‌ସେଲର୍ ଓ ବୋର୍ଡ଼ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥାଆନ୍ତି କୃଷି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିନାକୟ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ । ବୋଡ଼ ମିଟିଙ୍ଗ୍ କୃଷି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଆହୂତ ହୋଇଥାଏ । ବୋର୍ଡ଼ ମିଟିଙ୍ଗ୍ ସମାପ୍ତି ପରେ କେତେକ ବୋର୍ଡ଼ ମେମ୍ବର କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କଲେ, ଲେଖାରେ ନୁହେଁ କଥାରେ । ଏହାର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ପରେ ଜଣାଗଲା । ଭେଟେରିନାରୀ କଲେଜର ଡ଼ଃ ନୃସିଂହ ଚରଣର ପଣ୍ଡା (N.C.Panda) କୁକୁଡ଼ା ଫାର୍ମର ପରିଚଳନା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ସେହି କଲେଜର ତାଙ୍କର କେତେ ସହକର୍ମୀ ଅର୍ଥ ତୋଷରପାତଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ନାନା ଅଭିଯୋଗ ଆଣି କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ଲେଖିଥାଆନ୍ତି । ଏକଥା N.C.Panda ଜାଣିପାରି କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ଦେଖା କରିବାକୁ

ଚାହିଁଲେ । ଢେଙ୍କାନାଳର ଆଉ ଜଣେ ନ୍ୟାୟାଧିଶଙ୍କ ଜରିଆରେ କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ ସମୟ ମିଳିଲା । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଡ଼ଃ ନୃସିଂହ ଚରଣ ପଣ୍ଡା କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ଦେଖାକରି ଅତି ନମ୍ର ଭାବରେ ପ୍ରମାଣ କରିବା କ୍ଷଣି ଅତି ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କୁଳାଧିପତି କହିଲେ, "ମତେ ଆଇନ୍ ଜଣାନାହିଁ ? କି ସାହାସ ତୁମର" ! ଆହୁରି କହିଲେ, "ତମ ଘର ସମ୍ବଲପୁରରେ ପରା" ? କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବିମୂଢ଼ ହୋଇ ଡ଼ଃ ପଣ୍ଡା ଉତ୍ତର ଦେଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ଘର ସମ୍ବଲପୁରରେ ନୁହେଁ, ଢେଙ୍କାନାଳରେ । ଆଉ ଜଣେ N. Panda ଅଛନ୍ତି ଯାହାଙ୍କ ଘର ସମ୍ବଲପୁରରେ । ସେ କୃଷି କଲେଜର ପ୍ରଧ୍ୟାପକ ଅଛନ୍ତି ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ରେ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରତିନିଧି ରହିଛନ୍ତି । କୁଳାଧିପତି N.C.Panda & N. Panda ଦୁଇଜଣ ଭିନ୍ନ ଲୋକ ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ ନ କରି ହଠାତ୍ N.C. Panda ଙ୍କ ଉପରେ ରାଗି ଯାଇଥିଲେ ।

ୟୁଜିସି ଦରମା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲାଗୁ ହେଲାପରେ କୃଷି କଲେଜରେ ସମସ୍ତ ବିଭାଗର ପ୍ରଫେସର ପଦବୀ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାପନ ୧୯୭୧ ମସିହାର ଶେଷ ଭାଗରେ ବାହାରିଲା । କିଛି ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେବାପରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ହେଲା । Statutory Selection Committee ରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର କୃଷି ବିଭାଗର ସେକ୍ରେଟେରୀ ସଭ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । ଦୁଇଜଣ ବିଷୟ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଅନ୍ୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କିମ୍ବା ଭାରତୀୟ କୃଷି ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରିଷଦରୁ ଆସନ୍ତି । ଖବର ମିଳିଲା ଯେ କୌଣସି ବିଭାଗରେ କେହି ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ହେଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ୭/୮ ମାସ ପରେ ଆମ ବିଭାଗର ସାକ୍ଷାତ୍କାର ହେଲା । ମୋ ସହିତ ଶ୍ରୀ ପରେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ଘୋଷ, ଶ୍ରୀ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର ମିତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥୀ ଥାଆନ୍ତି । ସିଲେକ୍ସନ୍ କମିଟି ମୋ ନାମ ସୁପାରିଶ କଲେ । ସାକ୍ଷାତ କମିଟିରେ ଭାରତୀୟ କୃଷି ଗବେଷଣାର ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ (I.A.R.I) ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଡ଼ଃ ରାମମୂର୍ତ୍ତୀ ଓ ହାଇଦ୍ରାବାଦରୁ ଡ଼ଃ କୃଷ୍ଣମୂର୍ତ୍ତୀ expert ହୋଇ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ମୋରର ସାକ୍ଷାତକାର ବେଶ୍ ଭଲ ହୋଇଥିଲା । ଶେଷରେ କୁଳପତି ଚେୟାରମେନ୍ ହିସାବରେ expert member ମାନଙ୍କୁ ମତାମତ ପଚାରିଲେ । ଦୁଇଜଣ ଯାକ ମୋ ନାମ କହିଲେ କିନ୍ତୁ କୃଷି ସେକ୍ରେଟେରୀ ମତଦେଲେ ଯେ କୌଣସି ବିଷୟରେ କାହାରିକୁ ସୁପାରିଶ କରାଯାଇ ନାହିଁ ସୁତରାଂ ଏ ବିଷୟରେ ବି ସେୟା ହେଉ । ଦୁଇଜଣ ଯାକ expert ଏକ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ ଆମେ ସବୁ କଥାକୁ ବିଚାର କରି ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ଚୟନ କରିଛୁ, ଆପଣଙ୍କ ଯଦି ଭିନ୍ନ ମତ ଆପଣ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିପାରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଓ ଆଉ କେତେଜଣ ପରିଚଳାନା ବୋର୍ଡ଼ର

ସଭ୍ୟ ଏକଯୁଟ ହୋଇ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଆଳରେ ସୁପାରିଶକୁ ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ରେ ନାକଚ କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ମୋର ବିଷୟ ଯେତେବେଳେ ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ପେସ୍ କରାଯାଏ ଏଜେଣ୍ଡାରେ ସେହି ବିଷୟକୁ ପ୍ରତିଥର adjourn କରୁଥାଆନ୍ତି । ବର୍ଷରେ ମୋଟେ ତିନି ଚାରିଥର ମିଟିଂ ବସୁଥାଏ, ଏହିପରି ୧୫ ମାସ ବିତିଗଲା । ଇତି ମଧ୍ୟରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ପ୍ରଫେସର କରି ଦିଆଗଲା ଯଦିଓ ତାଙ୍କର Ph.D.degree ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଚୟନ କମିଟି କହିଥିଲେ ଯେ ବର୍ଷକ ଭିତରେ ସେ Ph.D. ପାଇଲେ ପ୍ରଫେସର ହେବେ । ଏହି ସୁପାରିଶକୁ ଅନ୍ୟ ଭାବରେ ନେଇ ତାଙ୍କ ବନ୍ଧୁ କୁଳପତି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଶ୍ରୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ପ୍ରଫେସର କରିଦେଲେ ଯଦିଓ ସେ ତିନିବର୍ଷ ପରେ Ph.D ପାଇଲେ ।

ମୋର ଚୟନକୁ ଗ୍ରହଣର ନ କରି ମାସ ମାସ ବିତୁଥାଏ । ଥରେ ବୋର୍ଡ଼ରେ ମୋର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉତ୍‌ଥାପନ ହେଲାବେଳେ କୁଳପତି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିଷୋଦ୍ଗାର କରି ପ୍ରଫେସର କରି ନଦେବା ପାଇଁ ଜିଦ ଧରିଲେ । ସେହି ମିଟିଂକୁ Ex-officio ସଭ୍ୟ ହିସାବରେ ଶ୍ରୀ ଆନନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଢ଼ୀ ଆସିଥାଆନ୍ତି । କୁଳପତିଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ସେ ହଠାତ୍ ରାଗିଯାଇ କହିଥିଲେ କ'ଣ କୁଳପତି ଥଟ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ବୋଧହୁଏ । ସେ ଅତି କର୍କଶ ଭାବରେ କୁଳପତିଙ୍କ କଥାକୁ ତୀବ୍ର ଭାବରେ ବିରୋଧ କଲେ । କିଛି ମାସ ପରେ ବୋର୍ଡ଼ରେ ସଭ୍ୟ ଥିବା ବିଧାନ ସଭାର ବାଚସ୍ପତି ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦକିଶୋର ମିଶ୍ର ବୋର୍ଡ଼ରେ କହିଲେ, ''Niranjan Panda is an outspoken person. Moreover, being a highlander he calls a spade, a spade..'' ସେହିଦିନ Selection Committee ମୋର ନାମ ସୁପାରିଶକୁ ବୋର୍ଡ଼ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ବହୁବିଧ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଉପଯୋଗିତା

ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିଚଳାନା ବୋର୍ଡ଼ର ସଭ୍ୟ ଭାବରେ ଅଭିଜ୍ଞତା ୨୦ ବର୍ଷ ହେଇଗଲାଣି । ଏବେ ବି ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଭାବରେ ସଭ୍ୟ ଅଛି । ଆସାମ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିଚଳନା ବୋର୍ଡ଼ରେ ଆସାମର କୁଳପତିଙ୍କ ମନୋନୀତ ହୋଇ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଭାବରେ ସଭ୍ୟ ଅଛି । ଆସାମ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ରେ ଆସାମର କୁଳପତିଙ୍କ ମନୋନୀତ ସଭ୍ୟ ହିସାବରେ ୧୯୮୨ ରୁ ୧୯୯୭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଭ୍ୟଥିଲି । ଆସାମରେ ମୋର ବୋର୍ଡ଼ ମିଟିଂ ଗୁଡ଼ାକରେ ଅନୁଭୂତିଭରା ପରାମର୍ଶ ଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଉଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ (Troubleshooter) ମୁଁ ନିରନ୍ତର କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ଛାତ୍ର ବିଶୃଙ୍ଖଳା, କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଆନ୍ଦୋଳନ, ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ କୁଳପତି ମତେ କମିଟି ଗୁଡ଼ିକରେ ଚେୟାରମେନ୍ ରଖୁଥିଲେ । ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ମୁଁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନର ରାସ୍ତା ଦେଖାଉଥିଲି । ଆସାମ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗବେଷଣା ଓ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ କାର୍ଯ୍ୟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ମୋର ଅନେକ ଅବଦାନ ରହିଛି । ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପ୍ରଫେସର ଓ ଗବେଷକ ଭାବରେ ଅନେକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ନାନା କମିଟିର ଚେୟାରମେନ୍ ଓ ସଭ୍ୟ ଭାବରେ କାମ କରିଛି । ବିଭିନ୍ନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଯଥା କଲିକତା, ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର, ରାଞ୍ଚି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭାରତୀୟ ବୋର୍ଡ଼ ଅଫ୍ ଷ୍ଟଡ଼ିସ୍‌ର (Board of Studies) ମଧ୍ୟ ସଭ୍ୟ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛି । ଆସାମ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଭାରତୀୟ କୃଷି ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ରଙ୍ଗା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ହାଇଦ୍ରାବାଦରେ ଏକାଡ଼େମିକ୍ କାଉନ୍‌ସିଲ୍‌ର ସଭ୍ୟ ରହିଛି । ଚେୟାରମେନ୍ ଓ ସଭ୍ୟ ହିସାବରେ ଭାରତ ସରକାର, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଭାରତୀୟ କୃଷି ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ଅନେକ ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିଛି । World Bank ଯୋଜନାରେ ଜାତୀୟ କୃଷି ଗବେଷଣା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ବର୍ଷ ବିଭିନ୍ନ କମିଟିରେ ସଭ୍ୟ ଓ ଚେୟାରମେନ୍ ଥିଲି । (I.C.A.R Society)ର ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ସଭ୍ୟ ଥିଲି । ଏବେ World Bankର ଆର୍ଥିକ ସହାୟତାରେ ଚାଲିଥିବା

(N.A.I.P) ଯୋଜନାରେ କେତୋଟି କମିଟିରେ ଚେୟାରମେନ୍ ଅଛି । I.C.A.R ଅଧିନରେ ବିଭିନ୍ନ ଗବେଷଣା ପରାମର୍ଶ କମିଟିର ଚେୟାରମେନ୍ ଓ ସଭ୍ୟ ଭାବରେ କାମ କରିଛି ।

ଭାରତ ସରକାର ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ଚାରି ସଭ୍ୟ ବିଶିଷ୍ଟ (deligation)ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ହିସାବରେ ଚୀନ ୧୪ ଦିନ ଭ୍ରମଣର ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି । ସେ ଦେଶର କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟରେ ପୋଷାକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ରିପୋର୍ଟ ଦେଇଛି । ଚୀନର ବିଭିନ୍ନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରଫେସରମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରି ହୃଦୟଙ୍ଗମ ହେଲା ଯେ କୃଷି ଗବେଷଣାରେ ଭାରତୀୟ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନୀମାନଙ୍କ ଅବଦାନ ଅନେକ ବେଶୀ କିନ୍ତୁ ଆମର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଯୋଜନା ଓ କୃଷକଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେବାରେ ତୃଟି ହେତୁ ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ଖାଦ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ ଉଚିତ ମତେ ବଢ଼ି ପାରୁନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ସୋସାଇଟି ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ୧୮୮୪ ମସିହାରେ ଜର୍ମାନୀର ହେମ୍ବର୍ଗ ଠାରେ ହୋଇଥିବା International Society of Soil Scienceରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲି । ମୋର ଗସ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଭାରତୀୟ କୃଷି ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରିଷଦ ବହନ କରିଥିଲା । ୧୯୮୮ ରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ମୌସୁମୀ ଜଳାଶ୍ରିତ କୃଷି (Rainfed agriculature) ବିଷୟରେ ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ ଇଂଲଣ୍ଡ ଗସ୍ତରେ ମାସକ ପାଇଁ ଯାଇଥିଲି । Norwitch ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ୧୫ ଦିନ ଓ ଅନ୍ୟ ୧୫ ଦିନ ବିଭିନ୍ନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବୁଲି ଆମେ ୬ ଜଣ ଭାରତୀୟ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନୀ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥିଲୁ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା ଓ ମରୁଡ଼ି ଯେପରି କୃଷି ପାଇଁ ଅଭିଶାଷ (curse) ସେହିପରି ମୃତ୍ତିକାର ଅମ୍ଳତା ଲୁକ୍କାୟିତ ଭାବରେ ଭାବରେ ରହିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ଅଭିଶାପ ବୋଲି ଧରିବାକୁ ହେବ । ଓଡ଼ିଶାର ୭୦ ପ୍ରତିଶତ ଭାଗ ମାଟି ଅମ୍ଳ ହୋଇଥିବାରୁ ଫସଲ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ ବିଶେଷ କରି ଛୁଇଁ ଜାତୀୟ ଫସଲ, ମୁଗ, ବିରି, ହରଡ, ଚିନାବାଦାମ ଇତ୍ୟାଦି । ଅମ୍ଳ ମାଟିର ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ଅନେକ ବର୍ଷ ନିରନ୍ତର ଗବେଷଣା ଦ୍ୱାରା ବୁଝିପାରିଛି ଯେ ଏପରି ମାଟିର ବିଶୋଧନ ପାଇଁ ଚୁନ ପ୍ରୟୋଗ ନିତାନ୍ତ ଦରକାର । କିନ୍ତୁ ଆମର ଗରୀବ ଚାଷୀ ସାଧାରଣ ଚୁନ ପ୍ରୟୋଗ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ କାଗଜ କଳର ଲାଇମ୍ସ୍ଲଜ୍ ପ୍ରୟୋଗ କରି ତାହାର ଉପକାରୀତା ପ୍ରମାଣିତ କରିଛି । ଓଡ଼ିଶାର ଅମ୍ଳ ମୃତ୍ତିକାରେ ଫସ୍‌ଫରସ୍ (Phosphorus) ଉତ୍ପାଦନ ଉଦ୍ଭିଦକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏନାହିଁ କାରଣ ଅମ୍ଳ ମାଟିରେ ଲୌହ ଓ ଏଲୁମିନିୟମ୍ ଧାତୁ ଦ୍ରବଣୀୟ ଭାବରେ ରହି ଫସ୍‌ଫରସ୍

ଉପାଦାନକୁ ବାନ୍ଧି ରଖେ କିନ୍ତୁ ରକ୍ ଫସ୍‌ଫେଟ୍‌ର Rock Phosphate ଫସ୍‌ଫସରସ୍‌କୁ ସେତେ ମାତ୍ରାରେ ବାନ୍ଧି ପାରେନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଆମ ଦେଶରେ ମିଳୁଥିବା ରକ୍‌ଫସ୍‌ଫେଟ୍‌ର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଗବେଷଣା କରି ସେହି ରକ୍‌ଫସ୍‌ଫେଟ୍ ସ୍ୱଳ୍ପ ବ୍ୟୟରେ ତାହାର ବିଭିନ୍ନ ଫସଲରେ ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତଥ୍ୟ ବାହାର କରିଛି । ସେହି ଗବେଷଣାଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟ developing ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକରେ ବେଶ୍ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଛି । ରକ୍‌ଫସ୍‌ଫେଟ୍‌ରେ କମ୍ ଏସିଡ୍ ମିଶାଇ ବ୍ୟବହାର କଲେ Partially acidulated ଭଲ କାମ କରୁଛି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଅବସ୍ଥିତ ଫସ୍‌ଫେଟ୍ ପାଇରାଇଟ୍ କେମିକେଲ୍ କମ୍ପାନୀ ମତେ ସମ୍ମାନୀତ କରିଛନ୍ତି ।

ମୁଁ (Indian Society of Soil Science) ର ଫେଲୋ (Fellow) । ସେହି ସୋସାଇଟି ମତେ ସାରା-ଜୀବନ ପାଇଁ ଅନରାରୀ ସଭ୍ୟ (dLifetime honorary member) ହିସାବରେଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ଯାହାକି ସୋସାଇଟି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସବୁଠୁ ବଡ଼ ସମ୍ମାନ । ପ୍ଲାଟିନମ୍ ଜୁବୁଲି ବର୍ଷ ଅବସରରେ (dIndian Society of Soil Science) ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷଣାରେ ମୋର ଆଜୀବନ ଅବଦାନ ପାଇଁ ୨୦୦୯ ମସିହାରେ ମୋତେ ଡ଼ି.ଏସ୍.ସି (Doctor of Science, Honris Cause) ର ସମ୍ମାନ ଅର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି । ଅମ୍ଳ ମାଟିର ବିଶୋଧନ ବିଷୟରେ ଆହୁରି ଅନୁଧ୍ୟାନ ପାଇଁ ଭାରତୀୟ କୃଷି ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରିଷଦ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗକୁ ଏକ କୋଟି ଆଠଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର କଲେ । ସେହିଅର୍ଥର ଆଂଶିକ ବ୍ୟୟରେ କୃଷି କଲେଜର କୃଷି ରସାୟନ ଓ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗକୁ ଏକ କୋଟି ଆଠଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ମଞ୍ଜୁର କଲେ । ସେହିଅର୍ଥର ଆଂଶିକ ବ୍ୟୟରେ କୃଷି କଲେଜର କୃଷି ରସାୟନ ଓ ମୃତ୍ତିକା ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗରେ ଉନ୍ନତ ଧରଣ (Analytical) ଗବେଷଣାଗାର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା । ସେହି ଗବେଷଣାଗାରକୁ ମୋର ନାମରେ ନାମିତ କରି ମୋ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯାଇଛି ।

ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶଧାରାର ଅନୁଭୂତି

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ୨୦୦୬ ମସିହାରେ ମୁଁ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୋଗଦେଇ ୨୦୧୧ରେ ଅବ୍ୟହତି ପାଇଛି । ପରେ ପରେ ପୁଣି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ଓଡ଼ିଶାର କୃଷକ କମିଶନର ସଭ୍ୟ ପଦରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଏହି ସଭ୍ୟ ପଦପାଇଁ ମାସକୁ ୨୫ ହଜାର ଟଙ୍କା ପାରିଶ୍ରମିକ ପାଇଁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ମୁଁ ନମ୍ରତାର ସହିତ ପାରିଶ୍ରମିକ ଅର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କରୁନାହିଁ । ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦ ଓଡ଼ିଶାର କେବିନେଟ୍ ମନ୍ତ୍ରୀ ସହିତ ସମାନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ କୌଣସି ଦରମା ନେଲିନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ର ସଭ୍ୟ ହିସାବରେ ମୋର ପ୍ରଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହେଲା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିଚଳନାରେ ଯଥୋଚିତ ସହଯୋଗ କରିବା ଓ ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରି ଯେମିତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟ ମିଳିବ ସେଥିପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ହେବା । ପରିଚାଳନା ବୋର୍ଡ଼ରେ ସଭ୍ୟଥାଇ ମୁଁ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଡ଼ିନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସମାନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖି ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କାମକରେ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଶିକ୍ଷା, ଗବେଷଣା ଓ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିପରି ଉନ୍ନତି ହେବ ଅନେକ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଏ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣତାକୁ ମୁଁ ସବୁବେଳେ ଶୀର୍ଷ ସ୍ଥାନରେ ରଖିଥାଏ । ଭୀମଭୋଇଙ୍କର ଏକ ପଙ୍କ୍ତି ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି,

ଧର୍ମ ପଛେ ନିନ୍ଦା ପାଉ,
ଧରଣୀ ଆକାଶ ରହୁ, ଧରଣୀ ଶୂନ୍ୟ ଆକାଶ,
ଆକାଶ ଭାସି ନା ଯାଉ' ।

ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ତିନିବର୍ଷ

ସମ୍ବଲପୁର ସହରରେ ଜନ୍ମହୋଇ, ସେହି ପାଣି ପବନରେ ବଢ଼ି ୧୯୬୭ ଜାନୁଆରୀରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କେମ୍ପସ୍ ଦେଖି ନଥିଲି । ୧୯୯୦ ମସିହା ଡ଼ିସେମ୍ବର ମାସ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ କୁଳପତି ମନୋନୟନ ପାଇଁ ସାର୍ଚ୍ଚ କମିଟି (Search Committee) ବସିଲା । ସେଥିରେ ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ଜଳସେଚନ ଚିଫ୍ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଶ୍ରୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ନୋମିନି ଅଧ୍ୟକ୍ଷ (dChancellor Nominated Chairman) ରହିଲେ । ୟୁଜିସି ନୋମିନି ଭାବରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର୍ ଡ଼ଃ ବିଭୂତି ଦେଓ ଏବଂ ଏବଂ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସିଣ୍ଡିକେଟ୍ ନୋମିନି ଶ୍ରୀ ବିଘ୍ନରାଜ ପଟେଲ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ (I.A.S) ସଭ୍ୟ ରହିଲେ । ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ସବୁ ସଭ୍ୟ ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ତିନୋଟି ନାମ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିବା ଦରକାର । ତିନିଜଣ ଯଦି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନାମ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ବୁଝାପଡ଼ିବ ଯେ ଲିଷ୍ଟଟି ସର୍ବସମ୍ମତି ପ୍ରାପ୍ତକଲା । ତାପରେ ସୁପାରିଶ ହୋଇଥିବା ନାମ ମଧ୍ୟରୁ କୁଳାଡିପତି ଜଣକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବେ । ପ୍ରାପ୍ତ ଖବର ଅନୁସାରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଡ଼ଃ ବିଭୂତି ଦେଓ ନାମ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ସେହି ବିଶ୍ୱିଦ୍ୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ ଜୁଲୋଜି ପ୍ରଫେସର ଡ଼ଃ ଚଣ୍ଡିଚରଣ ଦାସଙ୍କ ନାମ । ଶ୍ରୀ ବିଘ୍ନରାଜ ପଟେଲ, ଶ୍ରୀ ଅମୂଲ୍ୟ ମିଶ୍ରଙ୍କ ନାମ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖିଲେ । ଅମୂଲ୍ୟ ମିଶ୍ର ସେତେବେଳେ ବିଜେବି କଲେଜର ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ ଥାଆନ୍ତି । ସେ ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରେ ୧୯୪୭-୪୯ ରେ ମୋର ସହପାଠୀ ଥିଲେ । ତା ପରେ କମିଟିର ଚେୟାରମେନ୍‌ଙ୍କ ପାଳି ପଡ଼ିଲା । ସେ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିଲେ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ନାମ ବିଷୟ ଚିନ୍ତା କଲାବେଳେ ଗଭର୍ଣ୍ଣରଙ୍କ ସେକ୍ରେଟାରୀ କହିଲେ ଗୋଟିଏ ବାଇଓଡ଼ାଟାଟି ମୋର ଆସିଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ତ୍ରିପାଠୀ ଚେୟାରମେନ୍ ମୋର ନାଁ ଦେଖି କହିଲେ ମୁଁ ଏହାକୁ ଜାଣେ । ମୁଁ ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖୁଛି । ସର୍ବସମ୍ମତିକ୍ରମେ ସୁପାରିଶ ହୋଇଗଲା । କୁଳାଧିପତି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଲୋଡ଼ିଲେ । ଶ୍ରୀ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଥାଆନ୍ତି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ । ପ୍ରାୟ ଏକମାସ ପରେ ଜାନୁୟାରୀ ୫ ତାରିଖ ୧୯୯୧ ଦିନ କୁଳାଧିପତି ଶ୍ରୀ ଯଜ୍ଞଦତ୍ତ ଶର୍ମା ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଆଲୋଚନା କଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ମୋର ବାଇଓଡ଼ାଟା ସହିତ

ଅନ୍ୟ ଦୁଇ ବାଇଓଡ଼ାଟା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ମୋର ନାମ ସୁପାରିଶ କରିବା ପାଇଁ କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ସେହିଦିନ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ଅଣ୍ଡର୍ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଶ୍ରୀ ସୁଦର୍ଶନ ନାୟକ କୁଳାଧିପତି ମତେ କୁଳପତି ନିଯୁକ୍ତି କରିବା ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକଟ କରି ମୋର ସମ୍ମତି ମାଗିଥିବା ଚିଠିନେଇ ଆମ ଘରକୁ ଆସିଲେ ।

ମୁଁ ଲେଖା ଜରିଆରେ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କଲି । ଏହି ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ ପରେ କୁଳାଧିପତି ମତେ ତାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ସାକ୍ଷାତକାର ହେଲାବେଳେ ସେ ପଚାରିଲେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କାହିଁକି ଚାହାନ୍ତି ମୁଁ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ହେବାପାଇଁ ? ମୋ ପାଖରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନର କୌଣସି ଉତ୍ତର ନଥିଲା । ମୁଁ ଜଣେ କୃଷି ବିଷାରଦ ଓ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବରିଷ୍ଠ ପ୍ରଫେସର ହୋଇଥିବାରୁ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କୁଳପତି ହେବପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟତା ସମ୍ପନ୍ନ ଅଟେ । କିନ୍ତୁ କୁଆଡ଼େ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ମାନିଲେ ନାହିଁ ଓ କହିଲେ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କେହି କୁଳପତି ୬ ମାସରୁ ଅଧିକ ରହିପାରୁ ନାହାନ୍ତି, ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ପଠାଇଦେଲେ ସେ ଚଳାଇନେବେ । ଏକଥା ଶୁଣି ମୁଁ କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ କହିଲି, ''ମହାଶୟ, ବିଜୁବାବୁଙ୍କ ସହିତ ମୋର ଥରେମାତ୍ର ଦେଖା ହୋଇଛି ଯେତେବେଳେ ସେ ୧୯୯୦ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ କମେମୋରେସନ୍ ପର୍ବକୁ (Commemoration ceremony) ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ।''

ନିଯୁକ୍ତି ପତ୍ର କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ଅଫିସରୁ ଆସିଲା ଓ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ଛିଣ୍ଡାଇ ନୂତନ ନିଯୁକ୍ତିରେ ଯୋଗଦାନ କରିବାପାଇଁ କିଛି ସମୟ ନେଲି । ମୋର ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ ସହିତ ନୂତନ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବାପାଇଁ ମୁଁ ଗଲି ଓ ଆମେ ଯିବା ବାଟରେ ପ୍ରଥମେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିଷ୍ଠାତ୍ରୀ ଦେବୀ ମାଁ ସମଲାଇଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଓ ଆଶିର୍ବାଦ ଭିକ୍ଷା କଲୁ । ତାପରେ ଗଲୁ ବୁର୍ଲାସ୍ଥିତ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଜ୍ୟୋତି ବିହାର ପରିସରକୁ । ଜୀବନର ପରବର୍ତ୍ତି ତିନି ବର୍ଷ ଅନେକ ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ ଓ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଭୂତି ସହ ସେଠି ଅତିବାହିତ ହେଲା ।

କୁଳପତି ଭାବରେ ଯୋଗଦେବାର ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହେ ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା ମୋର ଅଗ୍ନି ପରୀକ୍ଷା । ପ୍ରାୟ ମାସେ ତଳେ ବଲାଙ୍ଗୀର କଲେଜ ପିଲାମାନେ ସିଣ୍ଡିକେଟ (Syndicate)ମିଟିଂକୁ ଘେରାଉ କରି ଭଙ୍ଗାରୁଜା କରିଥିଲେ ଓ ଅସ୍ଥାୟୀ କୁଳପତିଙ୍କଠୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପ୍ରତିଶୃତି କଳେ ବଳେ କୌଶଳେ ହାସଲ କରିଥିଲେ । ସେ ଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବଲାଙ୍ଗୀର କଲେଜର ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ପିଲା ଦୁଇଟି

ଟ୍ରକରେ ବୋଝେଇ ହୋଇ ଆସିଗଲେ । ଅଫିସର ଜଣେ ଲୋକ ଆସି ମତେ ଖବର ଦେଲା । ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ବିବ୍ରତ ହେଲି, କାରଣ କୃଷି କଲେଜରେ ଏପରି ଅବସ୍ଥା କେବେ ଦେଖିନଥିଲି । ମନରେ ସାହାସ ବାନ୍ଧି ତଳ ମହଲାକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଲି । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଅଫିସକୁ ପଶି ନଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମୁଁ ଏକା ନିଜେ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସିଲି ଓ ମୁଁ ଫାଟକରେ ତାଲା ବନ୍ଦକରି ଦେବା ପାଇଁ କହିଲି । ଅଫିସ ଭିତରୁ କିରାଣୀମାନେ ଝରକା ବାଟେ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଉପଭୋଗ କରୁଥାଆନ୍ତି କାରଣ ଏହା ପୂର୍ବରୁ କୁଳପତି ଏକାକୀ ଅଶାନ୍ତ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଦେଖି ନଥିଲେ । ସ୍ଲୋଗାନ ଚାଲିଥାଏ । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଥମ ଦାବୀ ଥିଲା ଯେ ପରୀକ୍ଷା ଖାତାଗୁଡ଼ିକ ଆଉଥରେ ଦେଖାଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ପାଶ୍ ନମ୍ବର ମିଳୁ । ଏ ଦାବୀ ଉପରେ ମୁଁ କହିଲି ଅସମ୍ଭବ, ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟ ସୁପ୍ରିମ କୋର୍ଟ ମଧ୍ୟ ବାରଣ କରିଛନ୍ତି । ସୁତରାଂ ମୁଁ କିଏ, ଏପରିକି କୁଳାଧିପତି ମଧ୍ୟ ଏପରି ଆଦେଶ ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଦାନବୀ ହେଲା ଆସନ୍ନ ପରୀକ୍ଷା ଏକମାସ ପାଇଁ ଆହୁରି ସମୟ ମିଳୁ । ଏହାର ଉତ୍ତରରେ ମୁଁ କହିଲି ଆରେ ମାସେ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ତମର ହିଁ ଅନିଷ୍ଟ ହେବ । ଆଉ ତମ ଅଭ୍ୟାସ ମୁଁ ଜାଣେ ସାତଦିନ ସମୟ ଦେଲେ ଚଳିବ । ଅତି କଷ୍ଟରେ ପିଲେ ରାଜିହେଲେ । ଆଉ ଛୋଟ ଛୋଟ ଦାବୀ ଯଥା ପରୀକ୍ଷା ଖାତା ଠିକ୍ ଦେଖା ହୋଇନାହିଁ ଇତ୍ୟାଦି । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ କହିଲି ଯାହାର ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି ମତେ କେଉଁ ପେପର୍ ଓ ରୋଲ୍ ନମ୍ବର ଲେଖି ଦିଅ ମୁଁ ବେନିୟମ କାମ ହେଲେ ବି ଖାତା ଦେଖାଇଦେବି । ଏହାପରେ ସ୍ଲୋଗାନ ହେଲା, ଭାଇସ୍ ଚାନ୍‌ସେଲର୍ ଜିନ୍ଦାବାଦ୍, ଆମକୁ ଏମିତି ଭାଇସ୍ ଚାନ୍‌ସେଲର୍ ଦରକାର୍ । ଅଧିକ ପିଲା ସମ୍ବଲପୁରୀ ବୁଝୁଥିବାରୁ ସମ୍ବଲପୁରୀରେ ଉତ୍ତର ଦିଏ । ପିଲାମାନେ ସମ୍ବଲପୁରୀରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ ।

ମୁଁ କୁଳପତି ଭାବରେ ଯୋଗଦେବାର ପ୍ରାୟ ୪ ମାସ ପରେ ରାଜ୍ୟପାଳ ସମ୍ବଲପୁର ଗସ୍ତରେ ଆସି ହୀରାକୁଦ ବନ୍ଧରେ ଥିବା 'ଅଶୋକ ନିବାସ'ରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହିତ ମୋର ସୌଜନ୍ୟ ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । ସେ ମୋତେ ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ହୋଇ ପଚାରିଲେ କ'ଣ କରିବାରୁ ଜ୍ୟୋତି ବିହାର କେମ୍ପସରେ ଆଉ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେଉନାହିଁ । ପୋଲିସ ବି ଆଉ ଦରକାର ପଡୁନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ଉତ୍ତରରେ କହିଲି ପିଲା ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରିବା ପାଇଁ ଆସୁଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଭିତରକୁ ପଶି ନଦେଇ ଗେଟରେ ତାଲା ପକାଇ ମୁଁ ନିଜେ ଏକା ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କରୁଛି ଓ କେତେକାଂଶରେ ସେମାନଙ୍କ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ କରିପାରୁଛି । ଗଭର୍ଣ୍ଣର କହିଲେ ହଁ

(Intelligence Report) ଅନୁସାରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଠିକ୍ ଚାଲିଛି । ଶ୍ରୀ ନିମାଇଁ ଚରଣ ପାଢ଼ୀ ସମ୍ବଲପୁର ପୋଲିସ୍ ଡ଼ିଆଇଜି ଥାଆନ୍ତି । ମୋତେ ଥରେ ପଚାରିଲେ କ'ଣ କରିବାରୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କେମିତି ଏତେ ଶାନ୍ତ ? ପୋଲିସ୍ ଆଉ ସେଠାରେ ଦରକାର ପଡୁନାହିଁ । ସେହିପରି ନାନା ପ୍ରକାର ଉପାୟ କରି ଚତୁର୍ଥଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀ ସଂଘ ଓ ଶିକ୍ଷକ ସଂଘକୁ ସମ୍ଭାଳି ଥିଲି ଉନ୍ମୁକ୍ତ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ । ଥରେ ମୋତେ ଦୁଇଜଣ ପ୍ରଫେସର ପଚାରିଲେ, ଗଣ୍ଡଗୋଳର ସୂତ୍ରପାତ ହେଲେ ମୁଁ କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡୁନାହିଁ ? ମୁଁ ଉତ୍ତରରେ କହିଲି ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିବି ଯେ ପିଲାମାନେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ କଥା ମାନୁଛନ୍ତି ସେତେବେଳେ ସିନା ମୁଁ ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିବି ।

ଆଉ କେତେମାସ ପରେ ରାଜ୍ୟପାଳ ତଥା କୁଳାଧିପତି ମୋତେ କହିଲେ, ''କୃଷିମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମଲ୍ଲିକ କହୁଛନ୍ତି ତୁମକୁ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କୁଳପତି କରିବା ପାଇଁ, ତମର ମତ କଣ, ଏଠି ରହିବ ନା କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯିବ'' । ମୁଁ କହିଲି, 'ଦେଖନ୍ତୁ ମହାମହିମ ! ଏଇଟା ଆପଣଙ୍କ ପିରୋଗେଟିଭ୍' । କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଚୟନ ପାଇଁ କୌଣସି ନୟମ ନାହିଁ, ସର୍ଚ୍ଚ କମିଟିର ଦରକାର ନାହିଁ । ନିର୍ଣ୍ଣୟ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ହାତରେ । ଯେହେତୁ ମତେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ ଏଠାକୁ ପଠାଯାଇଛି ମୁଁ କିଛି କହିବା ଉଚିତ ହେବନାହିଁ । ସେ କହିଲେ, ହଁ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳକୁ କିଏ ସମ୍ଭାଳିବ ? ଏବେ ଏହା ଠିକ୍ ଭାବରେ ଚାଲିଛି ତେଣୁ ତୁମେ ଏଠାରେ ହିଁ ରୁହ । ମୁଁ ଅତି ନମ୍ରତାର ସହିତ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କଲି ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ କ୍ଲବ, କଟାପାଲି ୟୁକୋବ୍ୟାଙ୍କ ପାଖରେ କେତୋଟି ଦୋକାନ ଓ ଏକ ଭଲ ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟ ମଧ୍ୟ ଥାଏ । ତାହା ଷ୍ଟାଫ୍ କଲୋନୀ ପାଖରେ ଥାଏ । ହଷ୍ଟେଲରୁ ଅନେକ ପିଲା ସେଠାକୁ ଜଳଖିଆ ଖାଇବା ପାଇଁ ଆସନ୍ତି । ଥରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କର୍ମଚାରୀ ଓ ୨/୪ ଜଣର ପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ରେଷ୍ଟୁରାଣ୍ଟରେ ଝଗଡ଼ା ହେଲା । କିଛି ସମୟ ପରେ ହଷ୍ଟେଲରୁ ପିଲାମାନେ ଦଳବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଆସି କର୍ମଚାରୀମାନେ ରହୁଥିବା କଲୋନୀରେ ମାଡ଼ପିଟ କଲେ । ସେହି ଗଣ୍ଡଗୋଳରେ ଗୋଟିଏ ଛାତ୍ର ଆଘାତ ପାଇଲା । ମୁଁ ଖବର ପାଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇ ଦୁଇ ଦଳକୁ ବୁଝାଇଲି । ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସିନା କିଛି ଥମିଗଲା କିନ୍ତୁ ବନ୍ଦ ହେଲାନାହିଁ । ଏପରିକି ପିଲାମାନେ ଦଳବଦ୍ଧ ହୋଇ ଆସି ଜଣେ ପ୍ରଫେସରଙ୍କ ଘର ସାମ୍ନାରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କଲେ । ପିଲାମାନେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆସି ରାତିରେ ଷ୍ଟାଫ୍ କଲୋନୀକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବେ ବୋଲି ମସୁଧା କରିଥାଆନ୍ତି । ପୋଲିସ୍ ଓ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନ ପାଖରେ ଏ ଖବର ପହଞ୍ଚିଗଲା । ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ରି ପରେ ପିଲାମାନେ କଲୋନୀକୁ

ଆସି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । କଲୋନୀ ଷ୍ଟାଫ୍ ମଧ୍ୟ ବାଡ଼ିଧରି ବାହାରି ଥାଆନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଖଣ୍ଡଯୁଦ୍ଧ ହେଲା । ପିଲାମାନେ ଅଧିକ ଆହତ ହେଲେ । ପ୍ରାୟ ରାତି ୨/୩ଟା ବେଳେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ତ୍ରିପାଠୀ ଓ ଜିଲ୍ଲା ପୋଲିସ ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ ଦିଲ୍ଲିପ ରଥ କିଛି ପୋଲିସ ଧରି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ପିଲାମାନେ ସବୁ ଲୁଚି ଏଆଡ଼େ ସେଆଡ଼େ ପଳାଇଗଲେ । କେତେଜଣ ପିଲାଙ୍କୁ ଧରି ପୋଲିସ୍ ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ରଖିଲେ । ମୋତେ କଲେକ୍ଟର ଗଣ୍ଡଗୋଳ ସ୍ଥାନକୁ ଆସିବାକୁ ଡାକିଲେ ଓ ଧରା ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ପିଲାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ମୋର ସାମ୍ନାରେ ଉପସ୍ଥିତ କରାଇଲେ । ମୁଁ ସେହି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଛାଡିଦେବାପାଇଁ କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧକଲି ଓ ସମସ୍ତେ ଛାଡ଼ ପାଇଲେ । ତଥାପି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ନ କମିବାରୁ ହଷ୍ଟେଲ ଖାଲି କରିବାକୁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଇ କ୍ଲାସ ବନ୍ଦ ଓ ହଷ୍ଟେଲ ଖାଲି କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦିଆଗଲା । ପିଲାମାନେ ହଷ୍ଟେଲ ଛାଡ଼ିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଜିଦ୍ ଧରିଲେ । ରାତିରେ କେତେକ ପିଲା ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କ ଅଫିସ ଭିତରକୁ ପେଟ୍ରୋଲ୍ ଫୋପାଡ଼ି ନିଆଁ ଲଗାଇଦେଲେ । ରାତିରେ ଜଗୁଥିବା ଲୋକ ଶୋଇପଡ଼ିଥିବାରୁ ଏ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଲା । ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ ପେଟ୍ରୋଲ୍ ପମ୍ପରୁ ପେଟ୍ରୋଲ ଆଣିଥିଲେ ପୋଲିସ୍ ସନ୍ଦେଶ ବି ପାଇଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ମନାକଲି । ଯାହାହେଉ କିଛି ଦିନ ବନ୍ଦ ପରେ ପୁଣି ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ହଷ୍ଟେଲରେ ରହିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲା ।

ଆଉ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ । ଦୁଷ୍ଟାମୀ କରି କିପରି ନିଜକୁ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବୋଲି ଧାରଣା ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ପାଠକ ଏଥିରୁ ବୁଝିପାରିବେ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସାମ୍ନାରେ ଚା, ଜଳଖିଆ, ପାନ, ସିଗାରେଟ୍ ଇତ୍ୟାଦିର ପିଲାମାନଙ୍କ ଚାହିଦା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଓ ନିଜେ ବି କିଛି ରୋଜଗାର କରିବା ପାଇଁ ଲୋକମାନେ କେତେକ ଉଠାଦୋକାନ ଓ କେବିନ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାରେ ପାକାଇ ଥାଆନ୍ତି । ଦିନେ ରାତିରେ ହଷ୍ଟେଲର କିଛି ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଗୋଟେ ଦୋକାନୀର ବଚସା ହେଲା ଓ ମାଡ଼ପିଟ ବି ହେଲା । ପିଲାମାନେ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିଆସି ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖବର ଦେଲେ । ହଷ୍ଟେଲରୁ ଅନେକ ପିଲା ଆସି କେତୋଟି କେବିନ୍ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ବନ୍ଦଥିଲା ସେଥିରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଲେ ଯଦ୍ୱାରା ଖଟିଖିଆମାନଙ୍କ ଅନେକ ଅନିଷ୍ଟ ହେଲା । ପୋଲିସ ଖବର ପାଇ ହଷ୍ଟେଲର ୱାର୍ଡ଼େନକୁ ଫୋନରେ ଖବର ଦେଲେ । ୱାର୍ଡ଼େନ କହିଲେ ବାହାରେ ଯାହା ଗଣ୍ଡେଗୋଳ ହେଲେ ସେ କ'ଣ କରିବେ କହି ଘଟଣା ସ୍ଥଳକୁ ରାତିରେ ଯିବାପାଇଁ ମନା କରିଦେଲେ । ତା' ପରେ ପୋଲିସ ଫୋନ୍ କରି ମୋତେ ଏକଥା କହିଲେ । ମୁଁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲି ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ଯିବାପାଇଁ ଯଦିଓ ମୋ ଘରୁ

ତାହା ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ କିଲୋମିଟର ଦୂର । ଗାଡ଼ି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏତେ ରତିରେ ଡ୍ରାଇଭରଙ୍କୁ ଡ଼ାକିବା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ମୁଁ ଘର ଗେଟରେ ତାଲା ପକାଇ ବାଡ଼ିଟିଏ ଧରି ଚାଲି ଚାଲି ଗଲି । ଘରେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଏକାଟିଆ । ମୁଁ ଘଟଣାସ୍ଥଳରେ ପହଞ୍ଚିବା କ୍ଷଣି କେତେକ ଦୋକାନୀ ମୋର ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । ସେମାନେ ଅନେକ କହିଲେ ଯେ ଜ୍ୟୋତି ବିହାର କେମ୍ପସ୍ ହେଲା ଦିନଠୁ ଗେଟ୍ ସାମ୍ନାରେ ସେମାନେ ଦୋକାନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଗରୁ ଏମିତି ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହୁଏ କିନ୍ତୁ କୁଳପତି ଏତେ ରାତିରେ ବାଡ଼ିଖଣ୍ଡେ ଧରି ଏକାକୀ ଆସିବା ଆମେ ଦେଖିନାହୁଁ । କିଛି ସମୟ ପରେ ପୋଲିସ୍ ଭ୍ୟାନ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ସେତେବେଳେ ପିଲାମାନେ ଚାଲାକି କରି ସ୍ଲୋଗାନ ଦେଇ ମୋ ଘର ଆଡ଼କୁ ଆସି କାଳେ ପିଲାମାନେ ମୋ ଘରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ କରିବେ ବୋଲି ନଜର ରଖିଥାଆନ୍ତି । ଆରଦିନ ମୁଁ ଅଫିସକୁ ଯିବାମାତ୍ରେ କେତେ ଦୋକାନୀ ଆସି ସମସ୍ତ ଘଟଣା କହିଲେ ଓ କେତେ ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ମାଡ଼ ଖାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ କଲେ । ଉପରଓଳି ମୁଁ ଏକ ମିମାଂସା ପାଇଁ କିଛି ଦୋକାନୀ ଓ ଛାତ୍ର ୟୁନିୟନର କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଡ଼ାକି ଏକ ସଭା କଲି । ସଭାରେ ପିଲାମାନେ ମାଡ଼ ଖାଇଲୁ ବୋଲି କଥାକୁ ଦୋହରାଉଥାନ୍ତି । କିଛି ସମୟ ଆଲୋଚନା ପରେ ମୋର ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା ଯେ ଗୋଟିଏ ପିଲା ନଛୋଡ଼ବନ୍ଧା ହୋଇ ଖାଲି ପାଟି କରୁଛି । ତାକୁ ମୋ ପାଖକୁ ଡ଼ାକିଲି ଓ କହିଲି ତୋର ନାମରେ ଦୋକାନୀ ଅଭିଯୋଗ ଆଣିଛନ୍ତି ତୁ ଏରେଷ୍ଟ ହେଇପାରୁ । ଏରେଷ୍ଟ ହେଲେ ମତେ ପୁଣି ଜାମିନରେ ଆଣିବାକୁ କହିବୁ ନାହିଁ । ସେ ତା'ପରେ ନୀରବ ରହିଲା । ପୁଣି କିଛି ସମୟ ଆଲୋଚନା ପରେ ମୁଁ କହିଲି ଦେଖ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପିଲା ହଷ୍ଟେଲରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ରହିବେ । ସେମାନଙ୍କ ଚାହିଦା ପରୁଣ କରିବା ପାଇଁ ଦୋକାନ ବି ରହିବ । ସୁତରାଂ ଯାହା ପୋଡ଼ି ନଷ୍ଟ ହୋଇଛି ସବୁତକ ତ ଭରଣା କରିହେବ ନାହିଁ, ତେଣୁଯେତେ ସମ୍ଭବ ହଷ୍ଟେଲର ପିଲାମାନେ କିଛି କିଛି ଅର୍ଥ ଦେଇ ଯତ୍‌କିଞ୍ଚିତ୍ ଭରଣା କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କର । ମୁଁ ମୋର ବିଲ୍‌ଫୋଲ୍‌ଡରୁ ୧୦୦ ଟଙ୍କା କାଢ଼ି କହିଲି ଏଇଟା ମୋର ନିଜସ୍ୱ ଚାନ୍ଦା । ଯାହା ହେଉ, ଦୁଇଦଳ ମଧ୍ୟରେ ମିମାଂଶା ହୋଇଗଲା । ଦୋକାନବାଲାମାନେ ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍ ବି କଲେ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଏ ଘଟଣା ଖବରକାଗଜରେ ବି ବାହାରିଲା ନାହିଁ ।

ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ୧ ଜାନୁୟାରୀ ୧୯୬୬ ମସିହାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ସୁତରାଂ ୧୯୯୧-୯୨ରେ ରୌପ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀ ବର୍ଷ ହିସାବରେ ପାଳନ କରାଗଲା । ବର୍ଷସାରା ରୌପ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀ ବକ୍ତୃତା ହିସାବରେ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିସରଭୁକ୍ତ ବିଭିନ୍ନ କଲେଜରେ ବକ୍ତୃତା ହେଲା । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ କରିବା ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ଯେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅବସ୍ଥିତ କଲେଜ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଏହାଦ୍ୱାରା ସମ୍ମାନ

ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା । ବରିଷ୍ଠ ବକ୍ତା ଡଃ ପାଇଣ୍ଟାଲ୍, I.C.M.R.ର ଡାଇରେକ୍ଟର ଜେନେରାଲ ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର କଲେଜ ଓ ବୁର୍ଲା ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ । ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ବୁର୍ଲା ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଲେ । ଜବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଜଣେ ପ୍ରବୀଣ ଇତିହାସ ପ୍ରଫେସର ଆସିଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଲରମ୍ଭା କଲେଜରେ ବକ୍ତୃତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ସୁଖର କଥା ଯେ ଡଃ ସାମ୍ ପିତ୍ରୋଡା ଏବର କମିଶନର ଚେୟାରମେନ୍ ମଧ୍ୟ ଆସି ତାଙ୍କ ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ଟିଟିଲାଗଡ଼ରେ ତାଙ୍କର ବକ୍ତୃତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଦିଲ୍ଲୀରୁ କାଶ୍ମୀରର ପୂର୍ବତନ ମହାରାଜା ଡଃ କରନ୍ ସିଂ ମଧ୍ୟ ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ଭାବରେ ଏକ ସଭାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦାସ କଟକରୁ ଆସି ଜୋତି ବିହାର କେମ୍ପସରେ ଅଲେଖ ମହିମା ଧର୍ମର ଅନୁଯାୟୀ ସନ୍ଥ କବି ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ରଚିତ ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିଥିଲେ । ରୌପ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀର ଉଦ୍‌ଯାପନୀ ଉତ୍ସବ ୧୯୯୨ରେ ହୋଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କି ଆମର ଉପରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଡଃ ଶଙ୍କର ଦୟାଲ ଶର୍ମା ତାଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କ ସହିତ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବରେ ଆସିଥିଲେ । ସେହି ଉଦ୍‌ଯାପନୀ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ତଥା କୁଳାଧିପତି ଯଜ୍ଞଦତ୍ତ ଶର୍ମା ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତରଫରୁ ଅନେକ ପବ୍ଲିକେସନ୍ ବାହାରିଥିଲା । ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ବୈଭବ, ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦ, ଶିଳ୍ପ, କୃଷି, ବୟନ ଶିଳ୍ପ, ପର୍ବପର୍ବାଣୀ ବିଷୟକୁ ଆଧାର କରି ବିଭିନ୍ନ ଲେଖକ ଲେଖିଥିଲେ ଯାହାକି ଇଂରେଜି ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଫେସର ମଧୁସୂଦନ ପତିଙ୍କ ସମ୍ପାଦନାରେ ଏକ ପୁସ୍ତକ ହିସାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏକ ସ୍ମରଣିକା ଓ ଏକ ଗବେଷଣାତ୍ମକ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ସ୍ମରଣିକାରେ ପୂର୍ବତନ କୁଳପତି, ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାରମାନେ ଓ କଳାହାଣ୍ଡି ମହାରାଜାଙ୍କର ସମେତ ଅନେକ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ରୌପ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀ ଉପଲକ୍ଷେ ଜୀବିତ ସମସ୍ତ ପୂର୍ବତନ କୁଳପତି ଓ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାରମାନଙ୍କୁ ଉପଢୌକନ ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ସମ୍ମାନିତ କରା ହୋଇଥିଲା । ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ନିଜକୁ ତୁଳନା ନକରି ମୁଁ ଏତିକି କହିପାରେ ଯେ ରୌପ୍ୟ ଜୟନ୍ତୀ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁଖପ୍ରଦ ହୋଇଥିଲା ।

ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯୋଗଦେବାମାତ୍ରେ ମୋ' ମନରେ ପ୍ରଚଳିତ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତି ବଦଳରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି କିପରି ହେବ ସେହି ଚିନ୍ତା ଥିଲା । ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ୨୫ ବର୍ଷପୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ନଥିଲା । ଆସାମ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୌହାଟୀଠାରେ ଏକ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ତିଆରି ଚାଲିଥାଏ । ସେହି ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟର

ଏକ ନକ୍ସା ଆଣି ଟିକିଏ ଅଦଳ ବଦଳ କରି ଏକ ନକ୍ସା ତିଆରି କରାଇଲି । ମୋ ସହିତ ପ୍ରଫେସର ଗୋପବନ୍ଧୁ ବେହେରା, ସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀ ଉମାଶଙ୍କର ପଣ୍ଡା ସିଣ୍ଡିକେଟ୍ ପ୍ରତିନିଧି ହିସାବରେ ୧୯୯୧ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର୍ ମାସ ୧୩ ତାରିଖରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦେଖା କଲୁ ଓ ଏକ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲୁ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନକ୍ସା ଦେଖି କହିଲେ ଏହା ଅତି ଛୋଟ ହୋଇଛି, ଆହୁରି ବଡ଼ କରି ଯୋଜନା କର । କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଥାଏ ହଠାତ୍ ବିଜୁବାବୁ ମୋତେ କହିଲେ, "ମିଷ୍ଟର କୁଳପତି, ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତ ଥିଲା ଆଉ ଦୁଇଟି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବ୍ରହ୍ମପୁର ଓ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇ ୨୫ ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରମ କରି ମଧ୍ୟ କ'ଣ ନୂଆ ଯୋଜନା ହୋଇଛି । ସେହି ଅଙ୍କ ଇତିହାସ, ରାଜନୀତି ଇତ୍ୟାଦି ପାଠ ପଢ଼େଇବା ଛଡ଼ା..." । ମୁଁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଗଲି ଓ ହଠାତ୍ କହି ପକାଇଲି ମୁଁ ଯଦି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ସହାୟତା ପାଏ ତାହାହେଲେ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତିରେ ନୂଆ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଆଣିବାକୁ ଭାବିଛି । ସେହି ଚିନ୍ତାଧାରା କ'ଣ ବୋଲି ପଚାରିବାରୁ ମୁଁ କହିଲି ସାର୍ ମୁଁ କୋର୍ସ କ୍ରେଡିଟ୍ ସେମିଷ୍ଟାର ନିରନ୍ତର ଇଣ୍ଟରନାଲ୍ ଆକଳନ (Course Credit Semester Continuous Internal Evaluation) କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି । ସେ ଟିକିଏ ନୀରବ ରହି କହିଲେ, "ହଁ ସତକଥା ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନ ବେଳେ ସେମାନେ ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ଚାହୁଁଥିଲେ ସେହି ପଦ୍ଧତି ଆମର ସ୍ୱାଧିନତା ପ୍ରାପ୍ତିର ୪୫ ବର୍ଷ ବିତି ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ବଦଳାଇ ପାରିନାହୁଁ, କିନ୍ତୁ ଇଂରେଜମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତି ବଦଳାଇ ସାରିଲେଣି ।" ସେ ଯୋର୍ ଦେଇ ସେହି ଶିକ୍ଷା ଓ ପରୀକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ବଦଳାଇବା ପାଇଁ ମତେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ମୁଁ ଅତି ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲି, ଯାହା ମୁଁ ଚିନ୍ତା କରୁଛି ସେହି ପଦ୍ଧତିକୁ କେବଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଉପାଧ୍ୟୁତ୍ତର ଶ୍ରେଣୀରେ ପ୍ରଚଳନ କରି ପାରିବି ଅନ୍ୟ କଲେଜଗୁଡ଼ିକରେ ନୁହେଁ, କାରଣ ସେଗୁଡ଼ିକର ପରୀକ୍ଷା କେବଳ ଆମେ କରୁଛୁ, ସେଗୁଡ଼ିକର ପରିଚାଳନା ମୋର ଅଧିକାର ବହିର୍ଭୂତ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ମତି ଦେଇ କହିଲେ, "ହଁ, ଆଗ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆରମ୍ଭ କର ତା'ପରେ କଲେଜଗୁଡ଼ିକ କଥା ବିଚାର କରିବା ।"

୧୯୯୧ ଅକ୍ଟୋବର୍ ୨୩ ତାରିଖ ଦିନ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ କୁଳପତିମାନଙ୍କ ତ୍ରୈମାସିକ ସଭା ରାଜଭବନରେ ଆହୂତ ହୋଇଥାଏ । ଶିକ୍ଷା ପଦ୍ଧତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଏକ ମେମୋରେଣ୍ଡମ୍ (Memorandum) ପଷସ୍ତୁତ କରି କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ପଠାଇଲି କୁଳପତିମାନଙ୍କ ସଭାରେ ଆଲୋଚନା ପାଇଁ । କୁଳପତିମାନଙ୍କ ସଭାରେ

ସରକାରଙ୍କର ବିତ୍ତ, ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା, ଯୋଜନା ସମନ୍ୱୟ ଓ ଅନ୍ୟ ସଂଯୁକ୍ତ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକର ସେକ୍ରେଟାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି । ସେଦିନ ସଭାରେ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ଅନୁମତି ନେଇ ମୋର ଯୋଜନାକୁ ବିତ୍ତ ବିଭାଗର ବରିଷ୍ଠ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ଯୋଜନା ସମନ୍ୱୟର ସେକ୍ରେଟାରୀ ଶ୍ରୀ ଅଭୟ ରଥ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ସମର୍ଥନ କରି କହିଲେ ଆପଣମାନେ ବିରୋଧ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତିଙ୍କୁ ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତୁ । ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ସେକ୍ରେଯାରୀ ଶ୍ରୀ ଭାସ୍କର ଚାଟର୍ଜୀ ମଧ୍ୟ ନୂତନ ପଦ୍ଧତିକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ସମର୍ଥନ କଲେ । ପରିଶେଷରେ କୁଳାଧିପତି ସମ୍ମତି ଦେଲେ ଓ କହିଲେ ଉତ୍କଳ ଓ ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପଦ୍ଧତି ଚାଲୁ ।

ମୁଁ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଜ୍ୟୋତି ବିହାର ଫେରିଲି ଓ ଏ ବିଷୟରେ କଲେଜ ଉନ୍ନୟନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଡଃ ଆଦିତ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ପାଢ଼ୀ ଓ ଉପାଧ୍ୟୋତ୍ତର ଶିକ୍ଷାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଇତିହାସ ପ୍ରଫେସର ଡଃ ପ୍ରବୋଧ କୁମାର ମିଶ୍ରଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କଲି । ସେମାନେ ଅକୁଣ୍ଠିତ ଓ ନିଃସର୍ତ୍ତ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କଲେ । ସେତେବେଳେ ଦଶହରା ଛୁଟି ସାତ, ଆଠଦିନ ମଧ୍ୟରେ ନୂତନ ଶିକ୍ଷା ଓ ପରୀକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ପରିବର୍ତ୍ତନର ନିୟମାବଳୀ ନିଜେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସିଣ୍ଡିକେଟ୍‌ରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିୟମକୁ ପାଶ୍ କରାଇଲି । ନଭେମ୍ବର ୧ ତାରିଖରୁ ନୂତନ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲା । ସମୟ ଅଭାବରୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଷ୍ଟେଚ୍ୟୁଟ୍ (Statute) ବଦଳାଇବା ସମ୍ଭବ ହେଲାନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଆଇନର ୧୫(୬) ଅଧିନିୟମକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରି କୁଳପତି ହିସାବରେ ମୋର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲି । ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅନୁସାରେ କୁଳପତି ଯେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ Statutory Body ର ଅନୁମୋଦନ ପୂର୍ବରୁ କରିପାରିବେ କିନ୍ତୁ ତାହା ନିୟମ ଅନୁସାରେ ପ୍ରଥମ ସଭାରେ ଅନୁମୋଦିତ ହେବ ଯଦି ନହୁଏ ତାହା ନାକଚ ହେଲାବୋଲି ଧରାଯିବ । ୨୮ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୯୨ରେ ଏକାଡ଼େମିକ କାଉନ୍‌ସିଲ୍ ବସିଲା ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଯୋଜନାକୁ ଅନୁମୋଦନ କରାହେଲା । ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର ବିଭାଗର ଜଣେ, ରାଜନୀତି ବିଭାଗର ଜଣେ, ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗର ଜଣେ ଓ ଏନ୍ଥ୍ରୋପୋଲୋଜି ବିଭାଗର ଜଣେ ପ୍ରଫେସର ୧୯୯୨ ରେ ପ୍ରଥମ ସେମିଷ୍ଟାର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ସମାପ୍ତ ହୋଇ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଗ୍ରେଡ୍ ସିଟ୍ ବି ଦାଖଲ କଲେ । କେବଳ ଅର୍ଥନୀତି ପ୍ରଫେସର ଡଃ ଜ୍ୟୋତି ପଟ୍ଟନାୟକ ଯେତେ କହିଲେ ବି ଗ୍ରେଡ୍‌ସିଟ୍ ଦାଖଲ କଲେନାହିଁ । ମୁଁ ବିବ୍ରତ ହୋଇଗଲି । ହଠାତ୍ ଦିନେ ଦେଖିଲି ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାଳୟଳର ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ବନ୍ଦ ପାଇଁ ଷ୍ଟେ ଅର୍ଡର (Stay Order) ଆସିଛି । ପ୍ରାୟ ଦଶଜଣ ଛାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟଳୟରେ ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍ କରି Stay

Order ଆଣିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଆଦେଶନାମାକୁ ନେଇ ପୂର୍ବତନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଓ Administrative Tribunal ର ସଭ୍ୟ ଶ୍ରୀ ନିରାକାର ପୁରୋହିତଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା କଲି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଦାଦା ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରୁଥିଲି । ସେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରାମର୍ଶଦାତା ଥିଲେ । ମୋ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ, "ତୁ Statute ଆଗ ନ ବଦଳାଇ ଏ ବେନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟ କାହିଁକି କଲୁ" । ମୁଁ ନମ୍ର ଭାବରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଆଇନଗୁଡ଼ିକ ଉଦ୍ଧାର କରି ତାଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି ଯେ କୌଣସି ନିୟମବିରୁଦ୍ଧ କାମ ମୁଁ କରିନାହିଁ । ସେ ମୋର ତର୍କ ଗୁଡ଼ିକ ଶୁଣିଲା ପରେ କହିଲେ, "ତୁ ମତେ ଯାହା କହିଲୁ ଏପରି ତୁ ଯଦି High Court ରେ କହି ବୁଝାଇ ଦେଇ ପାରିବୁ ତେବେ Stay ଉଠିଯିବ । କିନ୍ତୁ ତମର ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ରମାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ବିତର୍କ କଲେ ହେବ ନାହିଁ, ତୁ ନିଜେ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବା ପାଇଁ କୋର୍ଟରୁ ଅନୁମତି ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯେଉଁଦିନ ବିତର୍କ ହେବ, ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଦିନ ହେଲେ ବି ତୁ ଗୋଟିଏ ସୁଟ୍ ପିନ୍ଧିବୁ ହାୱାଇନ୍ ସାର୍ଟ ଓ ପେଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ମୁଁ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ଆମ ଏଡ୍‌ଭୋକେଟ୍ ଶ୍ରୀ ରମାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପାଖକୁ ଧାଇଁଲି । ସେ ବି ମୋ ଉପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ଓ କହିଲେ ମୁଁ ନିୟମ ବିରୁଦ୍ଧ କାମ କରିଛି । ତାଙ୍କ ମୁଁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି କିନ୍ତୁ ସେ ରାଗିକରି କହିଲେ ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ବିଷୟରେ ମୋର ତ ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ ତେଣୁ ଆପଣ ଏହି ରିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତର କାଉଣ୍ଟର ଲେଖନ୍ତୁ । ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅତିଥିଶାଳାରେ ଅବସ୍ଥାନ କଲି । ମୋ ସହିତ ଡେପୁଟି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ବି ଆସିଥାଆନ୍ତି । ଖରାଦିନ ବୋଲି ହାଇକୋର୍ଟ ସକାଳୁଆ ହେଉଥାଏ । ତା'ପର ଦିନ ବିଭିନ୍ନ କାଗଜ ପତ୍ର, U.G.C. ର ନିୟମାବଳୀକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଆମର ଡେପୁଟି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଶ୍ରୀ ଗୁରୁଙ୍କୁ ସକାଳ ୯ଟାରୁ ଦିନ ୩ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଡିକ୍‌ଟେସନ୍ ଦେଲି । ସେ ସବୁ ହାତରେ ଲେଖିଲେ । ଟାଇପ୍ କରିବାରୁ କାଉଣ୍ଟର୍‌ଟି ୨୧ ପୃଷ୍ଠା ହେଲା । ପୁଣି ରାତ୍ରିରେ ଆମର ଏଡ୍‌ଭୋକେଟ୍‌ଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇ କାଉଣ୍ଟରଟି ଦେଖାଇଲି । ସେ ଏଠି ସେଠି ଆଖି ବୁଲାଇ କହିଲେ, 'କୁଳପତି ଲେଖିଛନ୍ତି ଆଉ ମୁଁ କ'ଣ କହିବି' । ଟାଇପିଷ୍ଟକୁ ଡାକି ଫାଇନାଲ୍ ଟାଇପ୍ ପାଇଁ କହିଲେ । ତା' ଆରଦିନ କୋର୍ଟକୁ ସକାଳେ ଯାଇ ସତ୍ୟପାଠ କରିବା ପାଇଁ ମତେ କହିଲେ । ମୁଁ ଅତି ନମ୍ରତାର ସହିତ ମହାପାତ୍ର ବାବୁଙ୍କୁ କହିଲି ନ୍ୟାୟଳୟରେ ମୁଁ ଯଦି ନିଜେ ଯାଇ ତର୍କ କରେ ଚଳିବ କି ? ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ ଆଚ୍ଛା, ଆମେ ସେଥିପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳର ଅନୁମତି ମାଗିବା । ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଅବକାଶ ପାଇଁ କୋର୍ଟ ବନ୍ଦହେବା ପାଇଁ ମୋଟେ ଦୁଇଦିନ ବାକି ଥାଏ । ଯଦି ଏ ଭିତରେ କେସ୍ ନପଡ଼ିଲା ତାହାହେଲା ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରି ପାରିବନି । ବନ୍ଦ ହେବାର ଗୋଟିଏ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ

ଯାହାହେଉ ଶୁଣାଣି ହେଲା । ଶୁଣାଣି ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧିଶ ହାଂସରିୟା ଓ ନ୍ୟାୟଧିଶ ଜଗଦେବଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ମାନ୍ୟବର କୋର୍ଟ ଆରମ୍ଭ ହେଲାମାତ୍ରେ ବିପକ୍ଷ ପକ୍ଷର ସରକାରୀ ଓକିଲ ତାହାକୁ ବିରୋଧ କଲେ । ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟଧିଶ ଆଦେଶ ଦେଲେ ଯେ ଘଣ୍ଟାଏ ସମୟ ଦିଆଗଲା ଶୁଣାଣି ଆରମ୍ଭ କରିବା ପାଇଁ । ଠିକ୍ ୧୦ଟାରେ ମାନ୍ୟବର କୋର୍ଟ ବସିଲା । ଆମର ଏଡ୍‌ଭୋକେଟ୍ ଅନୁରୋଧ କଲେ ଯେ କୁଳପତି ନିଜେ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବେ । ତା'ପରେ ମୁଁ ମୋର ଯାହା କରିବାର କଥା U.G.C. ରେ ସେମିଷ୍ଟାର ପଦ୍ଧତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ଆଗ୍ରହ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କଲି । ପ୍ରାୟ ୪୫ ମିନିଟ୍ ଉପସ୍ଥାପନା ପରେ ମୁଁ କହିଲି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଷ୍ଟେଚ୍ୟୁଟ୍ ଏମେଣ୍ଡମେଣ୍ଟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ନୂତନ ଶିକ୍ଷା ଓ ପରୀକ୍ଷା ପଦ୍ଧତି ଲାଗୁ କରିବାର ମୋର ଦୋଷ ହୋଇପାରେ ସେଥିପାଇଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯାହା ଦଣ୍ଡ ଦେବେ ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କରିବି । ମୋର ଟର୍ମ ମୋଟେ ତିନିବର୍ଷ ହୋଇଥିବାରୁ ଏକବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହିଲା ନାହିଁ କାରଣ ଏହି ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଉପଯୋଗୀ । ଏତିକି ଭୁଲ ପାଇଁ ମୋର ଅନୁରୋଧ ଯେ ଏପରି ଉପକାରୀ ପଦ୍ଧତିକୁ ନର୍ଦ୍ଦମା ନାଳରେ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଆ ନଯାଉ । ମୋର ବକ୍ତବ୍ୟ ପରେ ବିପକ୍ଷ ଓକିଲ ମୋର କଥାକୁ କାଟିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରି କହି ପକାଇଲେ ଯେ ନୂତନ ପଦ୍ଧତିର ନିୟମାବଳୀ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାସ୍ ହୋଇନାହିଁ । ମୁଁ ଉଠିପଡ଼ି କୋର୍ଟକୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି ବିରୋଧ କଲି ଓ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୮ ତାରିଖରେ ଏକାଡ଼େମିକ୍ କାଉନ୍‌ସିଲ୍ ଦ୍ୱାରା ପାସ୍ ହୋଇଥିବା ନଥିପତ୍ର ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧିଶଙ୍କୁ ଦେଲି । ତା'ପରେ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧିଶ ବିପକ୍ଷ ଓକିଲଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି କହିବାକୁ ଦେଲେନାହିଁ । ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ନିୟମାବଳୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରି କୁଳପତିର ଅଧିକାରକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି Stay Vacate ହେବାର ଆଦେଶ ଦେଲେ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧିଶ । ପ୍ରାୟ ୧୦୦ ଜଣ ଓକିଲ ଜଣେ କୁଳପତି କ'ଣ କହିବ ବୋଲି ଶୁଣିବା ପାଇଁ ସେଦିନ କୋର୍ଟ ରୁମ୍‌ରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ପରେ ପରେ ବହୁ ଓକିଲ ମୋ ପାଖକୁ ଆସି ମତେ Congratulate କଲେ ଓ କହିଲେ ମୁଁ ନିଜେ ଉପସ୍ଥାପନା କରିବା ଯୋଗୁଁ ହିଁ Stay ଉଠିଲା । ମୁଁ ସେଦିନ ଜ୍ୟୋତି ବିହାରକୁ ଫେରିଆସି ଅର୍ଥନୀତି ବିଶାରଦଙ୍କର gradesheet ପାଇବା କ୍ଷଣି ସେମେଷ୍ଟର ଫଳ ବାହାରିଲା । ମନୁଷ୍ୟ ସବୁବେଳେ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହୃଦୟ ଭିତରେ ରଖି ଅନ୍ୟର ମଙ୍ଗଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆଗେଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସଫଳ ହୁଏ ।

ଏହାର ପ୍ରାୟ ଏକବର୍ଷ ପରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ କଲେଜ ଶିକ୍ଷକ ସଂଘର ବାର୍ଷିକ ଅଧିବେସନ ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥାଏ । ଉଦ୍‌ଘାଟନୀ ଉତ୍ସବରେ ଓଡ଼ିଶା ହାଇକୋର୍ଟର ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରପତି ଶ୍ରୀ ହାଂସାରିଆ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଓ ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଉତ୍କଳ ଓ

ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତିମାନେ ସମ୍ମାନୀୟ ଅତିଥି ଭାବରେ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ତାଙ୍କର ବକ୍ତୃତାରେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହିଲେ, ଦେଖନ୍ତୁ ଆପଣମାନେ ନିଜକୁ ନ୍ୟୂନ ବୋଲି ଭାବନ୍ତୁ ନାହିଁ । ଆପଣମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଅନେକ କଥା ସମ୍ଭବ । ଥରେ ମୋ କୋର୍ଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଡଃ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶଙ୍କୁ ମୁଁ ପଚାରିଲି an educationlist of eminence ର ମାନେ କ'ଣ ? ଡଃ ଦାଶ ମତେ ବୁଝାଇଦେଲେ ଓ ତାହାକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ମୋର ଗୋଟିଏ ଆଦେଶନାମାରେ ବ୍ୟବହାର କଲି ଯାହାକି ଆଗକୁ ଏକ ସାଇଟେସନ୍ (Citation) ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କିମ୍ବା କୁଳପତିଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁନାହିଁ । ଥରେ ଏକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ମୋ କୋର୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ରିଟ୍ ପିଟିସନ୍‌କୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ତରଫରୁ ଅକାଟ୍ୟ ତର୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଓ ଜିତିଗଲେ । ସେ କୁଳପତି ବି ଜଣେ ପ୍ରଫେସର ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବିତର୍କ ଏକ ସାଇଟେସନ୍ ଭାବରେ ପରେ ଅନ୍ୟ ମକଦ୍ଦମାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲା, ଏଇଟା କ'ଣ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକର ଅବଦାନ ନୁହେଁ ? ସଭା ସମାପ୍ତି ପରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅନ୍ୟ କୋଠରୀକୁ ଚା'ପାନ ପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହେବା ସମୟରେ ଡଃ ଶ୍ରୀରାମ ଦାଶ ମୋତେ କହିଲେ, 'ହେ ପଣ୍ଡେ ! C.J. କାହା ବିଷୟରେ କୁହଥିଲେ ବୁଝି ପାରିଲ' ? ମୁଁ କହିଲି 'ଆଜ୍ଞା ଦେଶରେ କୌଣସି କୁଳପତି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସପକ୍ଷରେ କୋର୍ଟରେ ଆର୍ଗୁମେଣ୍ଟ୍ କରିଛି କି ମୋ ଛଡ଼ା ! ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧିଶଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ମତେ ଖୁସି ଲାଗିଲା ।'

ସେମେଷ୍ଟର ପଦ୍ଧତି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ଦିନେ Open House ଆଲୋଚନା ହେଲା । ଶିକ୍ଷକ ଓ ଛାତ୍ରମାନେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବେ ଓ ମୁଁ ସେ ସବୁର ଉତ୍ତର ଦେବି । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଡଃ ଜ୍ୟୋତି ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ବୃନ୍ଦାବନ ପଟେଲ ନାନା ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ମୁଁ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଲି । ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ଓ ଶେଷରେ ଦୁର୍ଗା ପାଢ଼ୀ ନାମକ ଜଣେ ଛାତ୍ରନେତା ଚାଲିଆସି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେମିଷ୍ଟର ରହିବ କି ନାହିଁ ? ତମେ ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ତର୍କରେ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆଉଥରକର କଥା । ବୁର୍ଲାର ଅନେକ ପିଲା ମୋ ଅଫିସକୁ ଆସି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ କନିଷ୍ଠ କିରାଣୀ ଚାକିରୀ ପାଇଁ ବର୍ଷେ ଦେଢ଼ବର୍ଷ ଆଗରୁ ଆବେଦନ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବାହାରିଥିଲା ଏବଂ ସେ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ଦରଖାସ୍ତ କରିଛନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ପରୀକ୍ଷା କାହିଁକି ହେଉନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ । ଯାହା ହେଉ ମନେପକାଇ ଦେଇଛ, ଏଥର ପରୀକ୍ଷାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ବୋଲି ମୁଁ କହିଲି । ପ୍ରାୟ ୧୫୦୦ ଦରଖାସ୍ତ ପଡ଼ିଥାଏ । କାରଣ

ସର୍ବନିମ୍ନ ଯୋଗ୍ୟତା +2 Intermediate ଥିଲା । ଲେଖା ପରୀକ୍ଷା ଏକ ରବିବାର ଦିନ ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହେଲା । ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜ, ମେଡ଼ିକଲ୍ କଲେଜ୍, ବାଳିକା ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ଆଗରୁ ମୁଁ ଶୁଣିଥାଏ ଯେ ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଗୋଟିଏ କନିଷ୍ଠ କିରାଣୀ ପାଇଁ ଏପରିକି ଚତୁର୍ଥଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀ କାମ ପାଇଁ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଏପରିକି କନିଷ୍ଠ କିରଣୀ ହେବାପାଇଁ ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କାର ଉତ୍କୋଚ ଦାବି କରାଯାଇଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ମୂଳରୁ ମୁଁ ସଜାଗ ରହିଲି । ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ଓ ମୋର ଷ୍ଟେନୋ ଶ୍ରୀ ବଗର୍ତ୍ତି ଦୁହେଁ କଲୁ । ବଗର୍ତ୍ତି ବାବୁ ମୋର ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଓ ଅନୁଗତ ଥିଲେ । ଇଂରାଜୀ ଓ ଅଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅବଜେକ୍‌ଟିଭ । ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ, ମଲ୍‌ଟିପୁଲ ଚଏସ୍, ଗୋଟିଏ ଧାଡ଼ିରେ ଠିକ୍ କି ଭୁଲ୍ ଉତ୍ତର ଦିଅ, ଇତ୍ୟାଦି । ତା'ପରେ ଚିନ୍ତାହେଲା ପ୍ରଶ୍ନ ପତ୍ର କେଉଁଠି ଛପାହେବ, ସେଠାରୁ ବି ପ୍ରଘଟ ହୋଇପାରେ । ସେ ବିଷୟରେ ନିଃସନ୍ଦେହ ରହିବା ପାଇଁ ୧୫୦୦ ଲେଖେଁ କପି ଜେରକ୍ସ କଲି ମୋ ନିଜ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ । ବୁର୍ଲା ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ କଲେଜରେ ଜେରକ୍ସ ମେସିନ୍ ଥାଏ । ପ୍ରତିଦିନ ରାତିରେ ମୁଁ ଓ ବଗର୍ତ୍ତି ବାବୁ ଜେରକ୍ସ ପାଇଁ ଯାଉ । ମୋର ଷ୍ଟେନୋ ଅତି ବିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଟାଇପ କରିବାକୁ ଦେଇଥାଏ । ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ମାନଙ୍କର ରୋଲ୍ ନମ୍ବର କୋଡ଼ିଂ ଓ ଡିକୋଡ଼ିଂ ସବୁ ମୁଁ ନିଜେ କଲି । ପରୀକ୍ଷା ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ମୁଁ ଅଚାନକ ଗଲି । ବାଳିକା ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ପିଲାମାନେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଗାର୍ଡ଼ ବାରଣ ବି କରୁନାହାନ୍ତି । ଖାଲି ଅପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ମୋ ଉପରେ ଅଶ୍ଳୀଳ ଗାଳି ବର୍ଷଣ ହେଉଥାଏ ଯେ ଶଳା କିଏ ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା ଯେ ଏପରି ଉତ୍ତର ଲେଖିହେଉନି । ଏପରିକି ମୋ ନଜରରେ ପଡ଼ିଲା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଦୁଇଜଣ କିରାଣୀ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପରୀକ୍ଷାରେ ବସିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ହଲ୍‌ରୁ ବାହାର କଲି ।

ପରୀକ୍ଷା ଖାତା କେମିତି ଦେଖାହେବ ଓ କିଏ ଦେଖିବ ଏହା ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟା ହୋଇ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହେଲା । ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଦଶହରା ଛୁଟି ହୋଇଥାଏ । ସହାୟକ ପ୍ରବନ୍ଧକ, ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀଠୁଁ ଆରମ୍ଭ କରି ସହାୟକ ଲାଇବ୍ରେରୀଏନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସିଣ୍ଡିକେଟ୍ ମିଟିଂ ହଲ୍‌ରେ ବସାଇ ମୁଁ ମୁଖ୍ୟ ପରୀକ୍ଷକ ଭାବରେ କାମ କରେ । ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସମସ୍ତଙ୍କୁ କପି କରାହୋଇ ଦିଆହେଲା ଓ ମୁଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରକୁ ପାଟି କରି କହୁଥାଏ । ସମସ୍ତେ ସେହି ଅନୁସାରେ ମାର୍କ ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ଏପରି ଭାବରେ

ସମସ୍ତ ଖାତାଦେଖା ୫ ଦିନରେ ହୋଇଗଲା । ମୋଟେ ୪୧ଟି ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ୫୦ ନମ୍ବର ଉପରେ ପାଇଲେ । ତଫସିଲ ଜାତି ଓ ଉପଜାତିକୁ ମିଶାଇ ୧୪ଟି ସ୍ଥାନ ପୂରଣ ହେବା କଥା । ମୁଁ ବିଚାର କଲି ଯେ ପରୀକ୍ଷା ଏତେ କଠିଣ ଥିଲା ଯେ ୧୫୦୦ ରୁ ମାତ୍ର ୪୧ଟି ପିଲା ୫୦ ନମ୍ବରରୁ ଅଧିକ ରଖିଛନ୍ତି । ସୁତରାଂ ୧:୩ ହିସାବରେ ୪୨ଟି ପିଲାଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ଡକା ଯାଇପାରିବ । ସେତେବେଳେ ଶ୍ରୀ ଆଇଜାକ ବେହେରା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର ଥାଆନ୍ତି । ସେ କହିଲେ ଜଣେ ସ୍ନାତକ ପାଶ୍ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଫିସରେ ତିନି ଚାରିବର୍ଷ ହେଲା କାମ କରୁଛି ସେ ୪୯ ନମ୍ବର ପାଇଛି ସୁତରାଂ ତାକୁ ୧ ନମ୍ବର ଗ୍ରେସ୍ ଦେଇ ସାକ୍ଷାତକାର ପାଇଁ ଡକାହେଲା । କିରାଣୀ ଚାକିରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ସାକ୍ଷାତକାର ପରୀକ୍ଷା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାରଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ । ସେ ମତେ ଅନୁରୋଧ କଲେ ଯେ ମୁଁ ବି ସାକ୍ଷାତକାର ପରୀକ୍ଷାରେ ରହିଲେ ଭଲ ହେବ କାରଣ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଅନେକ ଲୋକଙ୍କ ଚାପ ପଡୁଛି । ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର, ମୁଖ୍ୟ ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀ ପୃଷ୍ଟିବାବୁ ଓ ମୁଁ ସାକ୍ଷାତକାର ପରୀକ୍ଷା କଲୁ । ଅନେକ M.A, M.Sc. ପିଲା ସାକ୍ଷାତକାରରେ ଭଲ ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ । ଜଣେ ପିଲା କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲା, ସବୁଥର ଲେଖା ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରୁଥିଲି କିନ୍ତୁ ସେତିକି ପଇସା ଦେଇ ନପାରିବାରୁ ସାକ୍ଷାତକାର ପରୀକ୍ଷାକୁ ବି ଡକା ହେଉ ନଥିଲା । ଟେବୁଲେସନ ହେଲା ଓ ଫଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା କିନ୍ତୁ ଫଳ ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ହାଇକୋର୍ଟରୁ ଏକ Stay Order ଆସିଗଲା । ପାଞ୍ଚ ଦଶ ପିଲା ଏକ ରିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତ କରି ଆବେଦନ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏଥରର ନିଯୁକ୍ତି ପରୀକ୍ଷା ଆଇନସଙ୍ଗତ ନୁହେଁ କାରଣ ତିନିବର୍ଷ ତଳେ ଏପରି ପରୀକ୍ଷାର ଫଳାଫଳ ୧୨୫ ପ୍ରାର୍ଥୀ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ସୂଚନା ଥିଲା । ସେ ଲିଷ୍ଟ exhaust ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉଥରେ ପରୀକ୍ଷା ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସେହି ୧୨୫ ଜଣିଆ ଲିଷ୍ଟରେ ଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଗ ଚାକିରୀ ମିଳୁ ।

ଆମର ଓକିଲ ରମାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ନିଜ ହାତରେ ଏକ ଦୁଇ ପୃଷ୍ଠାର ପତ୍ର ମୋ ପାଖକୁ ଲେଖିଲେ ଯହିଁରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା ଯେ ଏହି କେସରେ ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ହାରିବା । ମତେ ଅନୁରୋଧ କରିଥାନ୍ତି କିଛି ବିକଳ୍ପ ଚିନ୍ତା କରିବା ପାଇଁ । ମୁଁ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତାକରି କାଉଣ୍ଟରରେ ତିନୋଟି କଥା ଲେଖିଲି; (୧) ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଚାକିରୀରେ ପରୀକ୍ଷାଫଳ ବା ସିଲେକ୍ଟଲିଷ୍ଟ (select list) ଏକବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଳବତ୍ତର ରହେ । ବର୍ଷକ ପରେ ସେହି ଲିଷ୍ଟର ମିଆଦ ପୁରିଯାଏ । ଏହି କେସରେ ତିନିବର୍ଷ ବିତି ଯାଇଛି ।
(୨) ପ୍ରାର୍ଥୀର ବୟସ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ୩୦ ଭିତରେ ରହିବା କଥା । ଯଦି ୧୨୫ ଜଣରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଚାକିରୀ ପାଆନ୍ତି ତାହାହେଲେ ଲିଷ୍ଟକୁ ସରିବା ପାଇଁ ୨.୫ ବର୍ଷ ଲାଗିବ ।

ଏହାଦ୍ୱାରା ଶେଷ ପିଲାର ପାଳି ତାକୁ ୫୫ ବର୍ଷ ହେଲା ବେଳକୁ ଆସିବ । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଆଇନ୍ ଅନୁମୋଦନ କରେନାହିଁ । ତୃତୀୟରେ ଲେଖିଲି, ୧୨୫ ଜଣଙ୍କର ଲିଷ୍ଟ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇ ନଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାକିରୀ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ଯେଉଁମାନେ ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କରି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ନାମ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ଏହାର ଅର୍ଥନୁହେଁ ଯେ ଏମାନଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟତା ଥିଲେ ବି ସମସ୍ତେ ଚାକିରୀ ପାଇବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଫଳ ପ୍ରକାଶିତ କରାଯାଇଛି । ତା' ଅର୍ଥ ସେମାନଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା ଥିଲେ ବି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କାଉଣ୍ଟରକୁ ଆମର ଓକିଲ ପଢ଼ି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ହେଲେ ଓ ନିଜେ କୋର୍ଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ନରହି ଜୁନିଅରକୁ ପଠାଇଲେ । ଯାହାହେଉ ରିଟ୍ ଭେକେଟ ହୋଇଗଲା । ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ବାହାରିଲା ଏବଂ ଯୋଗ୍ୟ ପିଲାମାନେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲେ ।

ଏହି ରିକ୍ରୁଟ୍‌ମେଣ୍ଟ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ମଜା କଥା ମନେ ପଡୁଛି । ଦିନେ ବୁର୍ଲାର ଗୋଟିଏ ପିଲା ଆସି ମୋତେ କହିଲା ଯେ ତା ପ୍ରତି ଅନ୍ୟାୟ ହୋଇଛି । ସେ ୧୦୦ ରୁ ୫ ନମ୍ବର କେମିତି ପାଇଲା । ମୁଁ ତାକୁ କହିଲି ତମ ସହିତ ଜଣେ ପାଠୁଆ ପିଲାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଆସ, ନିୟମ ବହିର୍ଭୂତ ହେଲେ ବି ତୁମର ପରୀକ୍ଷା ଖାତା ଦେଖାଇଦେବି । ଦିନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ପିଲାଟି ତାର ସାଙ୍ଗକୁ ନେଇ ଆସିଲା । ମୁଁ ମୋର ଅଫିସ ରୁମ୍ ଭିତରକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଲି । ସେମାନେ ଭିତରକୁ ଆସିଲା ପରେ ମୁଁ ନିଜେ କବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦେଲି । ବାହାରେ ଥିବା ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଘାବରାଇ ଗଲା । ମୁଁ ତାକୁ ବ୍ୟସ୍ତ ନ ହେବା ପାଇଁ କହିଲି । ସେ ପିଲା ଓ ତାର ସାଙ୍ଗ ଖାତା ଦେଖି ବୁଝି ପାରିଲେ ଯେ ଯେଉଁ ଉତ୍ତର ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପଚାରି ଲେଖିଛି ସେ ସିଠକ୍ ଉତ୍ତର ବୋଲି ଭାବିଛି ସବୁ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ଜାଣି ପାରିଲା । ପିଲାଟି ଆସି ମୋ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା ଓ ନିଜର ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କଲା ।

ସେମିଷ୍ଟର କୋର୍ସ କ୍ରେଡ଼ିଟ୍ କମିଟି ନିୟୁସ୍ ଇଣ୍ଟରନାଲ୍ ଇଭାଲ୍ୟୁସନ୍ ପଦ୍ଧତିରେ ପାଠପଢ଼ା ଚାଲିଥାଏ । ମୁଷ୍ଟିମେୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନାରେ ପଡ଼ି କେତେକ ପିଲା ପଦ୍ଧତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ ଅଭିଯୋଗ ହେଲା ଯେ ନୂଆ ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ଷ୍ଟେଚ୍ୟୁଟ୍ ଏମେଣ୍ଡମେଣ୍ଟର ପ୍ରସ୍ତାବ ସିଣ୍ଡିକେଟ୍ କରିବ, କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ଅଫିସରେ ତାହା ପରୀକ୍ଷା ହେବ ଓ ସରକାରଙ୍କୁ ସୁପାରିଶ୍ କରିବା ପରେ ନୋଟିଫିକେସନ୍ ବାହାରିବ । ସବୁ ନିୟମ ମାନି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଗଲା । ଶେଷରେ ଏମେଣ୍ଡମେଣ୍ଟ ଗୃହିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅନୁମୋଦନ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ

ଯାଇଥାଏ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଷ୍ଟିଲ୍ ଆଲମିରାରେ ଫାଇଲଟି ପ୍ରାୟ ଚାରିମାସ ପଡ଼ିଥାଏ । ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ଫାଇଲରେ ଦସ୍ତଖତ କରୁ ନଥାନ୍ତି । ଦିନେ ମୁଁ ସେକ୍ରେଟେରିଏଟରେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାକଲି ଓ ଦସ୍ତଖତ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲି । ସେ ମୋ ଉପରେ ରାଗିଯାଇ କହିଲେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତ ମୁଁ କିଛି ଜାଣେନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ମୋ ପାଖକୁ ଆପଣ ଆସିବାର ଦରକାର କ'ଣ ? ମୁଁ ତାଙ୍କୁ କହିଲି ଆଜ୍ଞା ଦେଖନ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କ'ଣ କହିଲେ ନକହିଲେ ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଦାୟୀ ନୁହେଁ । ଫାଇଲରେ କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କର ଅନୁମୋଦନ ଦରକାର । ମୁଁ ସେଥିପାଇଁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସିଛି । ସେ ବିରକ୍ତିଭାବ ପ୍ରକାଶ କରି ଫାଇଲ୍‌ରେ ଦସ୍ତଖତ କରିଦେଲେ । ତା' ପରେ ନୋଟିଫିକେସନ୍ ହେଲା ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ୧୯୯୨ ମସିହାରେ ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ (S.C & S.T) ପିଲାଙ୍କର ରିଜରଭେସନ୍ ପାଇଁ ଏକ ଦୁଇ ଦିନିଆଁ ସଭା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଡ଼ାକି ଥାଆନ୍ତି । ସେଥିରେ ସବୁ କଲେଜର ୟୁନିଅନର କର୍ମକର୍ତ୍ତା, ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ୍, କେତେକ ବଛା ବଛା ଶିକ୍ଷକ ଓ କୁଳପତିମାନଙ୍କୁ ଆମନ୍ତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ଦୁଇଦିନ ଯାକ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପେଣ୍ଡାଲରେ ବସି ରହି ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନା ଶୁଣୁଥାଆନ୍ତି । କଂଗ୍ରେସର ଛାତ୍ରନେତାମାନେ ବିଜୁ ବାବୁଙ୍କୁ ନାନା କଥା କହି ବ୍ୟସ୍ତ କରୁଥାଆନ୍ତି କିନ୍ତୁ ବିଜୁ ବାବୁ ବିଚଳିତ ନହୋଇ ଉତ୍ତର ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ଦଳର ପିଲାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଓ ବଚସା ହେଉଥାଏ । ମୁଁ ନଜର ରଖିଥାଏ ଯେ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନା ଓଡ଼ିଆରେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟରେ ମଝିରେ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ଓ ବଚସା ହେଉଥାଏ । ମୁଁ ନଜର ରଖିଥାଏ ଯେ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନା ଓଡ଼ିଆରେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବିଜୁ ବାବୁ ଯାହା କହୁଥାଆନ୍ତି କେବଳ ଇଂରେଜୀରେ କହୁଥାଆନ୍ତି । କେତେକ ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲଙ୍କୁ ଡ଼କାଗଲା ତାଙ୍କର ମତାମତ ଦେବାପାଇଁ । ଅନେକେ ବିଜୁ ବାବୁଙ୍କଠୁ ଗାଳି ଖାଉଥାଆନ୍ତି । ଶେଷରେ କୁଳପତିମାନଙ୍କର ପାଳି ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରଥମେ ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ଡ଼ଃ ଏସ୍. ଏନ୍. ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଡ଼କାଗଲା । ସେ ପେଣ୍ଡାଲକୁ ଯାଉ ଯାଉ କହିଲେ ଯେ ଏପରି ଖୋଲା ସଭାରେ ନିଜର ମତାମତ ଦେବାର ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତା'ପରେ ମୋ ପାଳି ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲି ଯେ ମୁଁ ମୋର ମତାମତ ଇଂରାଜୀରେ ଦେବି କାରଣ ମୁଁ ଜାଣେ ଇଂରାଜୀରେ କହିଲେ ପିଲେ ହଟଗୋଳରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ମୁଁ ୧୫ ମିନିଟ କହି ବିଜୁ ବାବୁ ଉତ୍‌ଥାପନ କରିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଲି । ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଖୁସି ହେଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଅଫିସରେ ଭେଟିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଅଫିସରେ ମୋତେ କହିଲେ ଯେ ଏକ ୧୬

ଜଣିଆ ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ସମ୍ପନ୍ନ କମିଟି କରାଯାଉଛି ମୁଁ ସେଥିରେ ଏକ ସଭ୍ୟ ରହିବି । ମୁଁ ନମ୍ରତାର ସହିତ ଆଦେଶ ଗ୍ରହଣ କଲି ।

ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଫେସର ଜ୍ୟୋତି ପ୍ରକାଶ ପଟ୍ଟନାୟକ ଜଣେ ବିବାଦୀୟ ଲୋକ ବୋଲି ଜ୍ୟୋତି ବିହାର କେମ୍ପସ୍‌ର ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିଲେ । ସେ ଅନ୍ୟର କୁତ୍ସାରଟନା କରିବାରେ ଧୁରନ୍ଧର । କ୍ଲାସ୍ ଆରମ୍ଭ ହେଲାପରେ ସେ କିଛି ସମୟ ଅନ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କହିବେ । ଯଦି ୨୦ ମିନିଟ ପାଠ ପଢ଼ାହେଲା ସେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ଭାବିବେ । ସେ ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ ନଦେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ମଧ୍ୟ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ଜ୍ୟୋତି ବିହାରରୁ ସମୟ ସମୟରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ମିଛରେ କ'ଣ ମିଟିଂ ଅଛି କହି ମଧ୍ୟ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ବିନା ଦରଖାସ୍ତରେ ଛୁଟିରେ ରହିଯିବା ତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସଗତ ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ଏସବୁ ମୁଁ କୁଳପତି ହେବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିଲେ । ସେମିଷ୍ଟର ପଦ୍ଧତି ପ୍ରଚଳନ ପରେ ନାନା ଉପାୟରେ ତାଙ୍କ ବିରୋଧ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଥାଏ । ୟୁନିଭର୍ସିଟିର ଏକ ନୂତନ ପଦ୍ଧତିକୁ ମାନିଲେ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଆଦେଶନାମାକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରି ସେମିଷ୍ଟାର ପରୀକ୍ଷାଫଳ ବି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଦେଲେନାହିଁ । ସେ ହିଁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ରିଟ୍ ଫାଇଲ୍ କରାଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରଦତ୍ତ ଗ୍ରେଡ୍ ସିଟ୍ ଓ ପରୀକ୍ଷା ଖାତାଗୁଡ଼ିକରେ ଉଣା ଅଧିକ ନମ୍ବର ଦେବାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଗଲା ଯେ ପରୀକ୍ଷା ଖାତାର ଆକଳନରେ ତୋଷରପାତ ହୋଇଛି କାରଣ ରିଟ୍ ଫାଇଲ୍ କରିଥିବା ପୁଅ, ଝିଅମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ନମ୍ବର ଦିଆ ଯାଇଡାଏ । ଏପରି ଏକ ପ୍ରଫେସରଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିବା ଏକ ସମସ୍ୟା ହୋଇଗଲା । ନୟମ ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ୧୬ ଟି ବିଭିନ୍ନ ଚାର୍ଜ ଆଣି ସିଣ୍ଡିକେଟରେ ଆଲୋଚନା ଓ ଅନୁମୋଦନ ପରେ 'ସୋ-କଜ୍ ନୋଟିସ୍' ଦିଆଗଲା । ସିଣ୍ଡିକେଟର ଅନେକ ସଭ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ ପାଇଁ ମତ ଦେଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହିଲି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଫେସରୁ ସସ୍‌ପେନ୍‌ସନ୍ କରିବା ଠିକ୍ ହେବନାହିଁ ବରଂ ତାଙ୍କୁ ତିନିମାସ ଛୁଟି ନେବାପାଇଁ କୁହାଯାଇ ସେହି ସମୟରେ କନ୍‌କ୍ୱାରୀ ସମାପ୍ତ କରି ଦିଆଯାଉ । ମୋର ପରାମର୍ଶ ସିଣ୍ଡିକେଟ୍ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଆମର ପରାମର୍ଶଦାତା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ନିରାକାର ପୁରୋହିତ ଯେ କି ଓଡ଼ିଶା ଏଡ୍‌ମିନିଷ୍ଟ୍ରେଟିଭ୍ ଟ୍ରିବ୍ୟୁନାଲର ପୂର୍ବତନ ସଭ୍ୟ, ତାଙ୍କୁ ଇନ୍‌କ୍ୱାରୀ ଅଥରିଟି କରି ନିଯୁକ୍ତ କରାଗଲା । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଫେସର ପଟ୍ଟନାୟକ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସକୁ ବେଖାତିର କରି କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେଲେନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ସମୟ ଦିଆଗଲା କିନ୍ତୁ ଉତ୍ତର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ଏପରିକି ସେ କୌଣସି ଉତ୍ତର ଦେବେନାହିଁ ବୋଲି ରୋକ୍‌ଠୋକ୍ ମନା କରିଦେଲେ ।

ଏକ୍ସପାର୍ଟ ଇନ୍‌କ୍ୱାରୀ ହେଲା । ଆମର ଡ଼େପୁଟି ରେଜିଷ୍ଟ୍ରାର୍ ଶ୍ରୀ ଗୁରୁ ମାର୍ସାଲିଷ୍ଟ ଅଫିସରର କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୬ ମାସ ପରେ ଇନ୍‌କ୍ୱାରୀ ରିପୋର୍ଟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ହସ୍ତଗତ ହେଲା ଓ ସିଣ୍ଡିକେଟ୍‌ରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହେଲା । ଚାର୍ଜ ଗୁଡ଼ିକରୁ ୨ ଟି ଚାର୍ଜକୁ ବେନିଫିଟ୍ ଅଫ୍ ଡ଼ାଉଟ୍ ଦିଆ ଯାଇଥାଏ ଓ ଆଉ ୧୪ଟି ଚାର୍ଜ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା । ଇନ୍‌କ୍ୱାରୀ ଅଥରିଟି ଡ଼ିସ୍‌ମିଶାଲ୍ ପାଇଁ ସୁପାରିଶ କରିଥିଲେ । ସିଣ୍ଡିକେଟରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇ ଡ଼ିସ୍‌ମିଶାଲ୍ ଦଣ୍ଡ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଆଦେଶ ଅମାନ୍ୟ କରି ପ୍ରଫେସର ଛୁଟି ପାଇଁ ଦରଖାସ୍ତ କଲେ ନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଦରମା ବି ଦିଆଯାଉ ନଥାଏ । ସେ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ପାଖରେ ଅଭିଯୋଗ ଆଣିଲେ । କୁଳାଧିପତି ଦରମା ବନ୍ଦକୁ ନାପସନ୍ଦ କରି ଦରମା ଦେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ । ପ୍ରକୃତରେ ଡ଼ିସ୍‌ମିଶାଲ୍ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ପାଇଁ ମୋର ଅନ୍ତର ଭିତରୁ ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା କିନ୍ତୁ ସର୍ବାଧିକ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ଥିଲେ କୁଳାଧିପତି କିମ୍ବା ମାନ୍ୟବର ହାଇକୋର୍ଟ ଦଣ୍ଡକୁ କିଛି ପରିମାଣରେ ଲାଘବ କରିପାରିବେ ବୋଲି ଭାବିଲି । ଅନେକ ଚାର୍ଜ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବା ବେଳେ କେତେକ ଚାର୍ଜ ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିଲା । ପରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ କୁଳାଧିପତି ଜଣେ ରାଜନୀତିର ଲୋକ ।

ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ବିରୋଧ କରି ପ୍ରଫେସର ପଟ୍ଟନାୟକ କୁଳାଧିପତିଙ୍କୁ ଅପିଲ୍ କଲେ । ମତେ ସାକ୍ଷାତ୍ ପାଇଁ କୁଳାଧିପତି ଆଦେଶ ଦେଲେ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଇ କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରି ଆଲୋଚନା କଲି । ଆରମ୍ଭରୁ ମତେ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନକୁ (withdraw) କରିବା ପାଇଁ କହିଲେ । ମୁଁ ମୋଟେ ରାଜି ହେଲିନାହିଁ । ସେ କହିଲେ ସେ ତ ଅର୍ଥ ତୋଷରପାତ କରିନାହିଁ ତାଙ୍କୁ କାହିଁକି ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଉଛି । ମୁଁ ଉତ୍ତରରେ କହିଲି ଜଣେ ପ୍ରଫେସରର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯାହା ସେଥିରେ ତୋଷରପାତର scope ଆସିବ କୁଆଡୁ ! ଜଣେ ପ୍ରଫେସର ଯଦି ଠିକ୍ ଭାବରେ କ୍ଲାସ ନନେଲା, ପାଠ ପଢ଼ାଇବାରେ ହେଳା କଲା, ପରୀକ୍ଷା ଖାତାରେ ଉଣା ଅଧିକ ନମ୍ବର ଦେଲା, ଅନ୍ୟ ସହକର୍ମୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ କୁତ୍ସାରଟନା କଲା, ୟୁନିଭର୍ସିଟି ଏଡ଼୍‌ମିନିଷ୍ଟ୍ରେସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରାଇଲା, ସବୁ ଆଦେଶକୁ ଅମାନ୍ୟ କଲା, ମିଥ୍ୟାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇସେ କ୍ଲାସ ନେବାରେ ବେଖାତିର ମନୋଭାବ ଦେଖାଇଲା, ଛୁଟି ଦରଖାସ୍ତ ନଦେଇ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିଲା, ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଦଣ୍ଡ ତ ପାଇବା କଥା ! ଏପରି ଦଣ୍ଡବିଧାନ ହେବା ଦ୍ୱାରା ୟୁନିଭର୍ସିଟିର ଶିକ୍ଷକ ଓ କର୍ମଚାରୀବୃନ୍ଦ ସଚେତନ ହେବେ । କୁଳାଧିପତି ମତେ କହିଲେ ସେମିଷ୍ଟର ପଦ୍ଧତି

ଉତ୍କଳ ଓ ବରହମ୍ପୁର ବିଦ୍ୟାଳୟ ନଥାଇ ତୁମେ କାହିଁକି ଆରମ୍ଭ କଲ । ମୁଁ କହିଲି ସାରା ଦେଶରେ ଏ ପଦ୍ଧତିକୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ଚାଲୁ କରିବା ପାଇଁ ଚାହାନ୍ତି କାରଣ ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ଗୁଣାତ୍ମକ ଶିକ୍ଷାଦାନର ଅନେକ Scope ଅଛି ।ଏହି ପଦ୍ଧତି ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାପ୍ରକଟ କରିଛନ୍ତି । କୁଳାଧିପତିମାନଙ୍କର ସଭାରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇ ଏହାକୁ ଆପଣଙ୍କର ପ୍ରେଡିଶେସର୍ ଅନୁମୋଦନ କରିଛନ୍ତି । କୁଳାଧିପତି କହିଲେ ପରୀକ୍ଷା ଖାତାଗୁଡିକ ଉତ୍କଳ କିମ୍ବା ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱିଦ୍ୟାଳୟରେ ଆଉଥରେ ଯାଞ୍ଚ ନକରାଇ କଲିକତା କାହିଁକି ପଠାଇଲ ? ସେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ମୁଁ କହିଲି ଦୋଷୀ ପ୍ରଫେସରର କେହି ମିତ୍ର କିମ୍ବା ଶତ୍ରୁ ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଥାଇପାରନ୍ତି । ସେହି ସମ୍ଭାବନାକୁ ଏଡାଇବା ପାଇଁ କଲିକତା ପଠାଇଲି । ତାଙ୍କର କୌଣସି କଥାରେ ମୁଁ ରାଜି ନହୋଇ କହିଲି ମହାଶୟ ଡିସିପ୍ଲିନ୍‌ରେ ମୁଁ କୌଣସି ସାଲିସ୍ କରିପାରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଆହୁରି କହିଲି ଯେ, ଦୋଷୀ ପ୍ରଫେସର୍ ତ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପିଲ୍ କରିଛନ୍ତି ଆପଣ ନିଜର ଆଦେଶ ବଳରେ ଦଣ୍ଡକୁ ନାକଚ କରିଦେଲେ ଭଲ ହେବ । ଶେଷରେ କହିଲି ମୋ ଦ୍ୱାରା (withdraw) ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋର କୁଳପତି କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଆଉ ୧୫ ଦିନ ରହିଲା । ଆସନ୍ତା ୧୯ ତାରିଖରେ ମୁଁ କୁଳପତି ପଦ ଛାଡିଦେବି, ଯଦିଓ ମୁଁ ଜାଣେ ସର୍ଚ୍ଚ କମିଟି ମୋର ନାଁ ଆଉଥରେ କୁଳପତି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଛନ୍ତି । ପରେ ମୁଁ ଶୁଣିଲି ଯେ, ମୋର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ସମାପ୍ତ ହେବାପରେ କୁଳାଧିପତି (DENOVO) ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ଇନ୍‌କ୍ୱାରୀ ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୯୧ ମଧ୍ୟଭାଗର କଥା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ଭାରତୀୟ ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କର ଜେନେରାଲ୍ ମେନେଜରଙ୍କଠାରୁ ମୁଁ ଗୋଟିଏ (D.O) ପତ୍ର ପାଇଲି । ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କର 'ମେଗ୍ ନମ୍ ଟ୍ରିପଲ୍ ପ୍ଲସ୍ ଡିପୋଜିଟ୍ ଯୋଜନା' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା । ସେଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ଯୋଜନାରେ ଡିପୋଜିଟ୍ ଗୁଡିକ ୯୦ ମାସରେ ମୂଳଧନ ତିନିଗୁଣ ହୋଇଯିବ । ଚକ୍ରବୃଦ୍ଧି ହାରରେ ପ୍ରତିଶତ ସୁଧ ଅଧିକ ଥିଲା । ସେ ପତ୍ରରେ ମୋତେ ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କର (CPF, GPF) ଡିପୋଜିଟ୍ କୁ 'ମେଗ୍ ନମ୍' ଟ୍ରିପଲ୍ ପ୍ଲସ୍ ଯୋଜନାରେ ଜମାକଲେ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଜମା କରିଥିବା ଅର୍ଥରୁ ଅଧିକ ସୁଧ ପାଇପାରିବେ । ମୁଁ ସେ ପତ୍ରକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଓ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଆମର ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରମଣି ମିଶ୍ରଙ୍କୁ ଦେଲି । ସେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିସାରିବା ପରେ ଡିପୋଜିଟ୍ ସପକ୍ଷରେ ନୋଟ୍ ଦେଲେ । ମୁଁ ସେହି ପରାମର୍ଶକୁ ଗ୍ରହଣ କରି C.P.F. କମିଟିରେ ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ଏକ ସଭା ଡାକିଲି ।

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (CPF) କମିଟିରେ ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଜଣେ ପ୍ରଫେସର, ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର ପ୍ରତିନିଧି ଓ ଜଣେ ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର ପ୍ରତିନିଧି ବି ସଭ୍ୟ ଥାଆନ୍ତି । ଏ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇ ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ଏହି ଯୋଜନାରେ ଡିପୋଜିଟ୍ ପାଇଁ ସମ୍ମତି ମିଳିଥିଲା । ଆର୍ଲି ବାର୍ଡ ଡିପୋଜିଟ୍ (Early Bird Deposit) ପାଇଁ ୦.୫୦ ରୁ ୦.୭୫ ପ୍ରତିଶତ ଇନ୍‌ସେନ୍‌ଟିଭ୍ ବି ଥାଏ । ଆମର ଡେରି ହେବାରୁ ୦.୫୦ ପ୍ରତିଶତ ଇନ୍‌ସେନ୍‌ଟିଭ୍ ପାଇଁ ଡିପୋଜିଟ୍ କଲୁ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ସବୁ ଡିପୋଜିଟ୍ ଅର୍ଥ କଟାପାଲି ୟୁକୋ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଥାଏ । ସବୁ (withdraw) ହୋଇ ସମ୍ବଲପୁର ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କରେ କିଛି ଟଙ୍କା ଓ ସେହି ବ୍ୟାଙ୍କର କ୍ଷେତରାଜପୁର ବ୍ରାଞ୍ଚରେ କିଛି ଜମାହେଲା ।

କିଛିଦିନପରେ ଆମର ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଏକ ୨୦ ହଜାର ଟଙ୍କାର (Bank Draft) ଆଣି ଦେଖାଇଲେ ଓ କହିଲେ ଏସବୁ ଯୋଜନାରେ ଡିପୋଜିଟ୍ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଏଜେଣ୍ଟ ଜରିଆରେ ହୁଏ ଓ ସେ ଏଜେଣ୍ଟ କିଛି କମିଶନ୍ ପାଏ । ମୋତେ କ୍ଷେତରାଜପୁର ବ୍ରାଞ୍ଚର ମେନେଜର ଶ୍ରୀ ବେହେରା ନାମରେ ଏକ ଏଜେଣ୍ଟ ନାମ ଆମ ଡିପୋଜିଟ୍ ଦରଖାସ୍ତରେ ଲେଖି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେହି ଏଜେଣ୍ଟ (Employees' Welfare Fund) ପାଇଁ ଏହି ଅର୍ଥ ଦେଇଛି । ମୋ ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଧାରଣା ନଥିବାରୁ କହିଲି ଭଲ କଥା ଡ୍ରାଫ୍‌ଟକୁ ରଖ । କିଛି ଦିନ ପରେ କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର କିଛି କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଆସି କହିଲେ ଯେ ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀ ଏଜେଣ୍ଟଠୁ କିଛି ଟଙ୍କା ନେଇ ଏହି ଡିପୋଜିଟ୍ କରାଇଛନ୍ତି । ଆପଣ ସାଦାସିଧା ଲୋକ, ଏହି ଜଟିଳ କଥାକୁ ବୁଝି ପାରିବେନି । ଏହି ବିଷୟରେ ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ କରି ଆନ୍ଦୋଳନ ହେଲା । ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାଳ ହେବାରୁ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଜେନେରାଲ୍ ମେନେଜରଙ୍କୁ ଏକ ପତ୍ର ଜରିଆରେ ଏ ବିଷୟ ଅବଗତ କରାଇ ଆମ ଏଜେଣ୍ଟର ନାମ କାଟି ଦେବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲି । ସେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ ସିଧାସଳଖ (Magnum Triple Plus) ଯୋଜନା ବମ୍ବେକୁ ଲେଖି ଆମକୁ ତାର ନକଲ ପଠାନ୍ତୁ, ଏଜେଣ୍ଟର ନାଁ କଟାଯାଇ ପାରିବ ଓ ତାର ଅର୍ଥ ଆମର କେହି ଏଜେଣ୍ଟ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଧରାଯିବ । ଏ ଉତ୍ତର ପାଇଲା ପରେ ମୁଁ ଏଜେଣ୍ଟକୁ ଡାକି କହିଲି ତମେ ଦେଇଥିବା (Bank Draft) ଫେରାଇନିଅ । ଏଜେଣ୍ଟ ଲେଖା ଆକାରରେ ଦେଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ନାମ କାଟି ଦିଆଗଲା ଓ ସେ ଡ୍ରାଫଟ୍ ଫେରାଇନେଲେ । ଏହାପରେ ମୁଁ କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ଡାକି କହିଲି ଯେ 'ଶିରୋନାସ୍ତି ଶିରୋପଡା' । ଆମର ତ କେହି ଏଜେଣ୍ଟ ରହିଲେ ନାହିଁ ଆଉ ସେଥିପାଇଁ ବିତ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦୁର୍ନିତୀ ସନ୍ଦେହ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ।

କୁଳପତି କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ପୂରିଲା ପରେ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଆସି କିଛିଦିନ ପରେ ଖବର କାଗଜରେ ପଢ଼ିଲି ଯେ ଏହି ମେଗ୍ ନମ୍ ଟ୍ରିପଲ୍ ଡିପୋଜିଟର୍ ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଜାଣିବା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର ଦୁଇଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ବମ୍ବେ ଯାଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ସେମାନେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରି ସତ୍ୟ ବୋଲି ବୁଝି ପାରିଲେ । ତାଙ୍କୁ ମେଗ୍‌ନମ୍ ଅଧିକାରୀ କହିଲେ ତିନିବର୍ଷ ଲକିଂ ସମୟ ଅତିକ୍ରମ କରିସାରିଛି ଯଦି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଅଥରିଟି ଚାହିଁବେ ଏବେ ଡିପୋଜିଟ୍ ଫେରସ୍ତ ନେଇପାରିବେ । ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଫେରିଲେ । ପରେ ୧୯୯୮ ମସିହାରେ ଶୁଣିଲି ଯେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ୮୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଡିପୋଜିଟରେ ପ୍ରାୟ ତିନିକୋଟି ଟଙ୍କା ପାଇଲେ । ଏଥିରେ ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାର ପର୍ସନେଲ୍ ଇଣ୍ଟେରେଷ୍ଟ କିଛି ନଥିଲା ବୋଲି ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦବୋଧହେଲା । ମୁଁ କୁଳପତି ପଦ ତ୍ୟାଗ କରିବା ପରେ ଆଉଥରେ ଖବର କାଗଜ ପଢ଼ିଲି ଯେ ସେହି ଏଜେଣ୍ଟ ବେହେରା ଖାଉଟି କୋର୍ଟରେ ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କେସ୍ କରି ନିଜର ପ୍ରାପ୍ୟ କମିଶନ୍ ମଧ୍ୟ ପାଇଲେ । ବୋଧହୁଏ କିଛି ସନ୍ଦେହଜନକ କାରବାର ହେଲା କାରଣ ଏହି କେସ୍ ବାବଦରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ନୋଟିସ୍ ଆସିନଥିଲା, ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବା ତ ଦୂରର କଥା ।

ଆମର ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ବଡବାପା ପୁଣ୍ୟାତ୍ମା ଡାକ୍ତର ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ପୂଜାରୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକୀ ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ପଡିଲା । ସେତେବେଳେ ଆମେ ଜ୍ୟୋତି ବିହାରରେ ଥିଲୁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଉତ୍ସବ ସମାରୋହ ପାଳିତ ହେବା ଆରମ୍ଭରୁ ଉଦ୍‌ଯାପନୀ ଉତ୍ସବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସକ୍ରିୟ ଭାଗ ନେଇପାରିଲି ଯାହାକି ମତେ ଅତିଶୟ ଆତ୍ମତୃପ୍ତି ଦେଇଥିଲା । ଭଗବାନଙ୍କ ପରେ ବଡଖା ବାପା ହିଁ ମୋ ହୃଦୟରେ ଅତି ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ହିଁ ମୋ ପାଇଁ ସବୁଠୁ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ଥିଲା । ଜାନୁୟାରୀ ୧୯୯୪ର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ମହାସମାରୋହରେ ସମ୍ବଲପୁର ଟାଉନ୍ ହଲ୍‌ର ଗଙ୍ଗାଧର ମଣ୍ଡପରେ ତାଙ୍କ ଶତବାର୍ଷିକୀ ଉଦ୍‌ଯାପନୀ ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି ଉତ୍ସବରେ ମହାମହିମ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରେଡ୍ଡୀ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଓ ଶ୍ରୀ ରଙ୍ଗନାଥ ମିଶ୍ର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଅବସର ପ୍ରାପ୍ତ ମୁଖ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ମୁଖ୍ୟ ବକ୍ତାର ଆସନ ଅଳଙ୍କୃତ କରିଥିଲେ । ପରେ ପରେ ମୁଁ କୁଳପତି ପଦରୁ ଅବ୍ୟାହତି ନେଇଥିଲି । ବଡଖା ବାପାଙ୍କ ଜନ୍ମତିଥି କାର୍ତ୍ତିକ ମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ତ୍ରୟୋଦଶୀ ଦିନ । ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିବସ ପାଳିତ ହୁଏ ତାଙ୍କର ସ୍ଥାପିତ ବଉଁସରା ଗ୍ରାମସ୍ଥିତ ମହାନଦୀ କୂଳରେ କଲ୍ୟାଣ ଆଶ୍ରମରେ । ଆଖପାଖ ଗ୍ରାମମାନଙ୍କରୁ ଓ ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଅନେକ ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁ ସେଥିରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି । ପ୍ରବଚନ, କୀର୍ତ୍ତନ, ଗୀତାପାଠ ଓ

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ପ୍ରସାଦ ସେବନ କରାଯାଇଥାଏ । ଆମର ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ ଆମ ଜ୍ୟୋତି ବିହାରରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିବା ତିନିବର୍ଷ ଯାକ ମୋର ସହର୍ଧମିଣୀ ଓ ମୁଁ ସେଥିରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲୁ ।

ବଡଖା ବାପାଙ୍କ କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ମୋର ଭାଇ ଡଃ ଯତୀନ୍ଦ୍ର ମୋହନ ପୂଜାରୀ ପ୍ରକୃତରେ ତାଙ୍କର ସୁଯୋଗ୍ୟ ଦାୟାଦ । ସେ ତାର ପଚାଶ ବର୍ଷ ବୟସରେ ହଠାତ୍ ସ୍ଥିର କଲା ଯେ ସେ ଆଉ ଚାକିରୀ କରିବ ନାହିଁ ଓ ଭଗବାନଙ୍କ ପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପିତ ହୋଇ ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନ ଧର୍ମକାର୍ଯ୍ୟରେ କଟାଇବ । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ରକମର ତାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଗଲା । ସେ ଓ ତାର ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଚିତ୍ରା ଦୁହେଁ ଆମିଷ, ପିଆଜ, ରସୁଣ ଇତ୍ୟାଦି ତ୍ୟାଗକରି ଏକ ଶୁଦ୍ଧପୁତ ଜୀବନ ଯାପନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ତାର ଘର ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ରମ ପାଲଟି ଯାଇଛି । ବଡଖା ବାପାଙ୍କ ସ୍ଥାପିତ 'ଗୀତାଗୁଡି'ରେ ନିୟମିତ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପାଇଁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ସେମାନେ ସତ୍ ସଙ୍ଗ କରୁଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ ବି ସେଠିକି ଆସନ୍ତି ଓ ସତ୍ ସଙ୍ଗରେ ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି । ବଉଁସରା ଆଶ୍ରମ ଓ 'ଗୀତାଗୁଡି'କୁ ଯତୀନ୍ କ୍ରୀୟାଶୀଳ କରି ରଖିଛି । ତାର ଭଗବତ୍‌ମୟ ଜୀବନ ଦେଖି ମୋର ମନେ ହେଉଛି ସେ ତାର ନାମ ଯତୀନ୍ଦ୍ରର ସାର୍ଥକତା ଆଣିପାରିଛି ।

କୁଳପତି ପଦରୁ ଅବ୍ୟାହତି ପର ୧୨ ବର୍ଷ

କୁଳପତି ଦାୟିତ୍ୱ ସମାପ୍ତ ପରେ ଆମେ ୧୯୯୪ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କେମ୍ପସ୍ ପାଖରେ ୟୁନିଟ୍ - ୮, (Boys High School) ସାମ୍ନାରେ ଡଃ ପି.କେ. ଦାସଙ୍କ ଘରେ ଭଡା ସୂତ୍ରରେ ରହିଲୁ । ସେହି ଘରେ ଆମେ ପ୍ରାୟ ୧୮ ବର୍ଷକାଳ ରହିଲୁ । ଅବସର ପରେ ମୁଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କଲି ଯେ ଓଡିଆରେ ଲେଖାଲେଖି ଆରମ୍ଭ କରିବି । କୃଷି ଓ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନେକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ କଲି । ସବୁଦିନ ପ୍ରାତଃ ଭ୍ରମଣ ଚାଲିଥାଏ, ଏହା ମୋର ଗୋଟିଏ ହବି ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା । ୨୪ ଘଣ୍ଟା ଭିତରେ ମତେ ଏହି ସମୟଟି ବହୁତ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ । ମୋ ସହିତ କଲୋନୀରୁ କେତେକ ସହକର୍ମୀ ମଧ୍ୟ ରାସ୍ତାରେ ମିଶି ଯାଆନ୍ତି । ଦିନେ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ମୋତେ କହିଲା ତମେ ତ ବମ୍ବେରେ ମାସେଖଣ୍ଡେ 'ଲାଫ୍‌ଟର୍ କ୍ଲବ' (Laughter Club) ରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲ, ଏଠି ସେମିତି ଗୋଟିଏ ଆରମ୍ଭ କାହିଁକି କରୁନାହଁ ! ସାଙ୍ଗସାଥୀ ମାନଙ୍କୁ କହିବାରୁ ସେମାନେ ବହୁତ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ପ୍ରଥମେ ନଅ ଜଣଙ୍କୁ ନେଇ କୃଷି ବିଦ୍ୟାଳୟ ଡିସ୍ପେନ୍‌ସେରୀ ପାଖରେ 'ହାସ୍ୟ' କ୍ଲବ୍ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ମୁଁ ହସଠୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସର୍ବାଙ୍ଗ ଶରୀରର ବ୍ୟାୟାମ ପଦ୍ଧତିକୁ ଡେମୋନ୍‌ଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ କରେ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ତାହା ଅନୁକରଣ କରନ୍ତି । ତାହା ବେଶ୍ ସୁଖପ୍ରଦ ହେଲା । ପ୍ରାତଃଭ୍ରମଣ ସମାପ୍ତ କରି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏଠାକୁ ଆସୁ । ବ୍ୟାୟାମଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ କିଛି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଚେତନା ଆଣିବା ପାଇଁ ସମୂହ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁ ଓ ଭଗବତ୍ ଗୀତାର ଦୁଇଟି ଶ୍ଳୋକ ଆବୃତ୍ତି ପରେ ଜଣେ ସେଇ ଶ୍ଳୋକର ଭାବାର୍ଥ ସରଳ ଭାବରେ ବୁଝାଉଥିଲେ । କ୍ଲବ୍ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ୧୯୯୭ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୮ ତାରିଖରେ । ତା'ର ନାମ ରଖାଗଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଲାଫ୍‌ଟର୍ କ୍ଲବ । ଓଡିଶାରେ ତାହାହେଲା ପ୍ରଥମ 'ହାସ୍ୟକ୍ଲବ' । ଏବେ ୧୬ବର୍ଷ ହେଲା କ୍ଲବ୍ ଅତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଚାଲିଛି । ଆମ କ୍ଲବରେ କାହାରି ନାଁ ଲେଖା, ଫିସ୍ ଦେବା, ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି କରିବା ଇତ୍ୟାଦି କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ ବୋଲି ମୁଁ କହିଲି । ତାହାର ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ସେକ୍ରେଟେରୀ ଇତ୍ୟାଦି ବଦଳନ୍ତି ନାହିଁ । ଏବେ ଅନେକ ବର୍ଷ ହେଲା ୟୁନିଟ୍-୮, ବଏଜ୍ ହାଇସ୍କୁଲ ଖେଳ ପଡ଼ିଆରେ ସବୁଦିନ କ୍ଲବ ଚାଲିଛି । ସ୍ୱଇଛାରେ ପ୍ରାୟ ୩୦/୩୫ ଜଣ ସଭ୍ୟ ପ୍ରତିଦିନ ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା ପରେ ଘରେ ବସି ଦିନ ତମାମ୍ ଖବରକାଗଜ ପଢ଼ି ସମୟ କଟୁଥାଏ । ଦିନେ ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା ଯେ ଆଗରୁ ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲ work is worship ଓ ପୂଜାରେ ସମୟ ବିତାଇବାକୁ ଚାହୁଁନଥିଲ । ଏବେ ତ ପ୍ରଚୁର ସମୟ, ଏବେ ନାହିଁ କରି ପାରିବନି । ସକାଳେ ଗାଧୋଇ ସାରି ପୂଜାପାଠ ସହିତ ମେଡିଟେଶନ୍ ବି କିଛି ସମୟ ପାଇଁ କର ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଅଭ୍ୟାସ କର । ତା'ଛଡ଼ା ଆମେ ଗୀତା, ଭାଗବତ, ରାମାୟଣ ଇତ୍ୟାଦି ପାଠ କରି ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ଓ ସେଥିରେ ଅନେକ ସମୟ ଦେଲେ ସନ୍ତୋଷ ପାଇ ପାରିବା । ମୁଁ ରାଜି ହୋଇଗଲି ଓ ଆମେ ଆମର ନୂଆ ରୁଟିନ୍ ତିଆରି କଲୁ । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ହିନ୍ଦୀ ଓ ସଂସ୍କୃତ ଭଲ ପଢ଼ିପାରେ, ତେଣୁ ସେ ପଢ଼ିଲେ ମୁଁ ଶୁଣେ । ଆମେ ଦୁହେଁ ଦିନ ଭିତରେ ସମୟ ଦେଖି ସତ୍‌ସଙ୍ଗ ଆରମ୍ଭ କରୁ ଓ ଏହା ଆମ ଦୈନନ୍ଦିନ ଅଭ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ମୋର ଭଗବତ୍ ଚେତନା ଗଭୀର ହେଲା ଓ ମୁଁ ଅନେକ ବିଷୟ ଜାଣିପାରିଲି । ସେ ତ ଆଗରୁ ସବୁ ପାଠ କରୁଥିଲା ଏଥର ମୁଁ ତା' ସହିତ ସତ୍‌ସଙ୍ଗରେ ଯୋଗଦେଲି । ସମୟ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ କଟିବା ସହିତ ମୋର ଭଗବତ୍ ଶରଣାଗତ ଭାବ ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିଲା ଏବଂ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭଗବତ୍ ଚର୍ଚ୍ଚା ପାଇଁ ମୋର ସାହସ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଏପରିକି ବିଭିନ୍ନ ସଭା ସମିତିରେ ମଧ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଉପରେ ମୁଁ ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖିପାରିଲି ।

ଆମ ଘର ଏକ ମନ୍ଦିର ଭଳିଆ ଲାଗୁଥାଏ । ଟେଲିଭିଜନରେ ଭଜନ, କୀର୍ତ୍ତନ ଓ ପ୍ରବଚନକୁ ଦୁହେଁ ବହୁତ ଉପଭୋଗ କରୁ । ଟିଭିରେ ସମ୍ବାଦ ବ୍ୟତୀତ ଆମେ ସିରିଏଲ୍ ଇତ୍ୟାଦି ବି ଦେଖୁ ନଥିଲୁ । ଟିଭିରେ ଯେତେବେଳେ ଭଗବତ୍ ଗୀତା, ଭାଗବତ, ରାମାୟଣ ଇତ୍ୟାଦି ପରିବେଷିତ ହୁଏ ଆମେ ଦୁହେଁ ବସି ତାକୁ ଶୁଣି ପରେ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରୁ ଓ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଆନନ୍ଦ ପାଉ ।

ଅବସର ଜୀବନରେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀର ମନ ମିଶିଲେ ଜୀବନ ସୁଖମୟ ହୁଏ ବୋଲି ଆମର ହୃଦୟଙ୍ଗମ ହେଉଥାଏ । ଅବସର ଜୀବନ କିପରି କଟାଇବା କଥା ସେ ବିଷୟରେ ମୁଁ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖି ଦୈନିକ ସମାଜରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି । ଦୂର ଦୁରାନ୍ତର ଲୋକେ ପଢ଼ି ଅନେକେ ମତେ ଫୋନ୍ କରିଥିଲେ । ଆମେ ଯେଉଁଆଡ଼େ ଗଲେ ଦୁହେଁ ମିଶିକରି ଯାଉ । ଏପରିକି ମୋର ସ୍ତ୍ରୀକୁ କେହି ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ପୁରୀ ଯିବା ପାଇଁ ଡାକିଲେ ବି ସେ ଏକା ଯାଏନାହିଁ । ଅବସର ଜୀବନରେ ବି ମୋତେ କୃଷି ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରିଷଦର ବିଭିନ୍ନ କମିଟିରେ ଚେୟାରମେନ୍ କିମ୍ବା ସଭ୍ୟ ରଖିଥିବାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରକୁ ମତେ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ।

ସୁବିଧା କରି ଆମେ ଅନେକ ଥର ଦୁହେଁ ଯାଉ କିନ୍ତୁ ଥରେ ଥରେ କାମ ପଡ଼ିଗଲେ ମତେ ଆଠ ଦଶଦିନ ପାଇଁ ବି ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ହୁଏ ଓ ସେ ଏକାକୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହିଲେ ବହୁତ ଉଦାସ ହୋଇଯିବାର ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ । ଆମେ ଅନେକ ଯାଗା ଦେଖିଛୁ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନ ବୁଲିଛୁ । ଚାରିଧାମ, ବଦ୍ରିନାଥ, ଦ୍ୱାରକା, ରାମେଶ୍ୱରମ୍ ତଥା ପୁରୀ ଧାମ ସହିତ ଅନେକ ଅନ୍ୟ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ବି ଦର୍ଶନ କରିଛୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଅପାର କରୁଣାରୁ ।

ଆମର ନିଜର ତିନୋଟି ନାତି, ନାତୁଣୀ । ଝିଅର ଏକ ଝିଅ ଶର୍ମିଲି (କୁନ୍‌ମୁନ୍) ଓ ଏକ ପୁଅ ମନିଷ (ସୋଁମ୍) । କୁନ୍‌ମୁନ୍‌ର ଜନ୍ମ ୧୯୮୮ ମସିହାରେ ଜୁଲାଇ ୧୦ ତାରିଖ ଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱରର କେପିଟାଲ୍ ହସ୍ପିଟାଲରେ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ଟିଭିରେ ରାମାୟଣ ସିରିଏଲ୍ ଚାଲିଥାଏ ଓ ନର୍ସ ଡାକ୍ତରମାନେ ସେଥିରେ ମଜ୍ଜି ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ଆମର ନାତି ସୋମ୍‌ର ଜନ୍ମ ବମ୍ବେରେ ନାନାବତୀ ହାସ୍ପିଟାଲରେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ହେଇଥିଲା ଡିସେମ୍ବର ୯ ତାରିଖ ୧୯୯୧ ମସିହାରେ । ନାତୁଣୀ ଇଂରାଜୀରେ ଦିଲ୍ଲୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ B.A (Hons.) ପାଠ ସାରି (M.B.A. in Communication) କଲା ପରେ (ପୁନାର ସୁନାମଧନ୍ୟ ଫ୍ଲେମ୍ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍‌ରେ) ସେ ଏବେ ତା'ର ବାପାଙ୍କ କମ୍ପାନୀରେ ବାପାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଆମର ନାତି ସୋମ୍ ସେହି ଫ୍ଲେମ୍ ଇନ୍‌ଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ୍‌ରେ B.B.A କୋର୍ସ କରୁଛି । ଆମର ବଡ ପୁଅର ଏକମାତ୍ର ଝିଅ ସୌକ୍ତିକା (ଗୁଡ୍ଡୁଲି) ୨୨ ତାରିଖ ଡିସେମ୍ବର ୧୯୯୩ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଏକ ନର୍ସିଂହୋମ୍‌ରେ ଜନ୍ମହେଲା । ସେ ଏବେ କଲିକତାରେ J.D.Birla Institute of Management ରେ B.B.A ର ଛାତ୍ରୀ । ନାତି ନାତୁଣୀ, ପୁଅ ଝିଅମାନେ ସମୟ ସମୟରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସି ଆମ ସହିତ ରହନ୍ତି ଯାହାକି ଆମକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦ ଦେଇଥାଏ ।

ନବାନ୍ନ ଅଥବା ନୂଆଖାଇ ଏକ କୃଷିଭିତ୍ତିକ ସାମାଜିକ ଗଣପର୍ବ ଯାହାକି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତି ସହିତ ମିଶିଯାଇଛି । ଆମେ ଯେଉଁ ତିନିବର୍ଷ ଜ୍ୟୋତି ବିହାରରେ ରହିଲୁ, ପ୍ରତିବର୍ଷ ଆମ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ନୂଆଁଖାଇ ଦିନ ଏକ ଭୋଜିର ଆୟୋଜନ କରୁଥିଲୁ । ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଆମ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ତଥା ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବଙ୍କ ଛୁଆପିଲା ଓଡ଼ିଶା ବାହାରେ ରହନ୍ତି ତଥା ଏମାନେ ସେହି ସମୟରେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ଏକା ଥାଆନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଡକା ଯାଇଥାଏ । ଏପରି ପ୍ରାୟ ୭୦ଜଣ ହେଇ ଯାଉଥିଲେ । ଧ୍ରୁବ ନାମରେ ଜଣେ ଲୋକ ଆମ ଘରେ ରାନ୍ଧୁଥାଏ । ସେ ଆଉଜଣେ ହେଲ୍‌ପର୍ ଗଙ୍ଗା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପିଲା ସହିତ ରନ୍ଧାବଢ଼ା କରେ । ସେ ଭଲ ରାନ୍ଧେ ବୋଲି ତାର ନାଁ ଅଛି । ସମସ୍ତେ ନିଜ ନିଜ ଘରେ

ପୂଜାପାଠ ସାରି ପ୍ରାୟ ୧୦/୧୧ଟା ବେଳେ ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଗାଡି, ସ୍କୁଟର, ମୋଟରସାଇକେଲ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଆସି ବୁର୍ଲା ଜ୍ୟୋତିବିହାରକୁ ଆସନ୍ତି ଓ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଚା ଇତ୍ୟାଦି ଖାଇ ଫେରି ଯାଆନ୍ତି ।

ଆମେ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ କୁଳପତିଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାରେ ଏକ M.E.School ଚାଲିଥାଏ । କାରଣ ପ୍ରାୟତଃ କୌଣସି କୁଳପତି ପରିବାର ସହିତ ଜ୍ୟୋତି ବିହାରରେ ରହୁନଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଆମେ ଯିବା ପରେ ପ୍ରଥମେ ଏକ ପ୍ରଫେସର କ୍ୱାର୍ଟରରେ ଆମେ ରହିଥିଲୁ । ଜ୍ୟୋତି ବିହାର କେମ୍ପସ୍ ଏକ ମନୋରମ ସ୍ଥାନ । ଆମ କ୍ୱାର୍ଟର ପଛପଟେ ଏକ ଜଙ୍ଗଲ ସହିତ ପାହାଡ଼ । ଆମ କ୍ୱାର୍ଟର ସାମ୍ନାରେ ଦୂରରୁ ବାରପାହାଡ଼, ମଝିରେ ବିସ୍ତାରିତ ସମତଳ ସ୍ଥାନରେ ଗଛପତ୍ର, ବିଲବାଡି ସହିତ ମଝିରେ ମଝିରେ ହ୍ରଦ ପରି ପାଣି ଜମିରହି ଅତି ଚମତ୍କାର ଦିଶୁଥାଏ । ଆମ ଘରେ ବି ଏକ ଦୁବଘାସଭରା ଲନ୍ ଥାଏ । ସେଠି ବି ସମସ୍ତେ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି । ସେଦିନଟି ବହୁତ ଖୁସିରେ କଟେ । ସେଦିନ ଗ୍ରୁପ ଫଟୋ ବି ଉଠାଯାଏ । ଆମେ ୨୦ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୯୯୪ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଫେରିଲୁ । ଫେରିଲା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ସମଲେଶ୍ୱରୀ ମାଁଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲୁ । ଯିବା ସମୟରେ ଏକାଦଶିଆ ଡ୍ରାଇଭର ଆମକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଜ୍ୟୋତି ବିହାରକୁ ନେଇଥିଲେ ଓ ଆସିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଏକାଦଶିଆ ଆମକୁ ଭାଇସ୍‌ଚାନ୍‌ସେଲରଙ୍କ ଗାଡିରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଛାଡ଼ିଥିଲେ ।

ପ୍ରାୟ ଦୁଇବର୍ଷ କାଟିବା ପରେ ଆମ ମନରେ ଚିନ୍ତା ଆସିଲା ଯେ ଜ୍ୟୋତିବିହାରରେ ଯେମିତି ନୂଆଁଖାଇ ସମୟରେ ପାରିବାରିକ ଭୋଜି ହେଉଥିଲା ସମ୍ବଲପୁରରେ କାହିଁ କି ନ ହେବ! ଆମେ ନୂଆଁଖାଇର ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ସମ୍ବଲପୁରରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲୁ । ଆମ ପରିବାରରେ ଆମ ବଡ଼ଭାଉଜ (ଉର୍ମିଳା) ବୟୋଜ୍ୟୋଷ୍ଠା, ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଦାଦା ଘରେ ସମସ୍ତେ ବସି ମିଟିଂ କରୁ । ପ୍ରଥମେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହୁଏ କେଉଁ ଭାଇ ଘରେ ଭୋଜି ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହେବ, ତାପରେ କଣ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବ ମାନେ କି କି ଆଇଟମ୍ ହେବ, କି ମିଠା ହେବ ଓ କେଉଁ ଦୋକାନରୁ ଅଣାହେବ । କରଡି ଆମ୍ବିଳ ତ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ କାରଣ ଏହା ସମ୍ବଲପୁର ନୂଆଁଖାଇର ସ୍ପେସିଆଲ୍ । ଥରେ ଥରେ କାକରା ପିଠା ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ନୂଆଁଖାଇରେ ସରଗି ପତ୍ରର ଖଲି, ଦନାରେ ନଖାଇଲେ କି ମଜା ବୋଲି ବିଚାର ହୁଏ । ମୋର ପିଲା ଦିନର ସାଙ୍ଗ ଜୟ ଗୁଡ଼ିଆ ଦୋକାନରୁ ରସଗୋଲା ଆସେ । କିଏ କ'ଣ ଦାୟୀତ୍ୱ ନେବ ସେ ମିଟିଂରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଆଯାଏ । ମୁଁ ସିନା ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ବହନ କରେ କିନ୍ତୁ ଭାଇ ଓ ପୁତୁରାମାନେ ଭାଗ ବାଣ୍ଟି ସବୁ ଦାୟୀତ୍ୱ ନିଅନ୍ତି । ମୋର ବଡ଼ ଭାଇଙ୍କ ମଝିଆ ପୁଅ ଅନୋକକୁ ମୁଁ ଟଙ୍କା

ଦେଇଦେଲେ ସେ ସବୁ ଦବାନବା କରି ଖର୍ଚ୍ଚକରେ । ଚିତ୍ତ (ମୋ ତଳ ଭାଇ) ରନ୍ଧା ସୁପରଭିଜନ୍‌ର ଦାୟିତ୍ୱ ନିଏ । ଜଣେ ରାନ୍ଧୁଣିଆକୁ ଡକାଯାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭାଇ ଭଉଣୀ, ପୁତୁରା, ଝିଆରୀ, ଭଣଜା ଭାଣିଜୀ ଓ ନାତିନାତୁଣୀ ସହିତ ଡକାଯାଏ । ଆମର ଭଣଜା ରବୀନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର (କାତୁ) ହିରାକୁଦ ଇଣ୍ଡାଲ୍‌କୋର ମୁଖ୍ୟ ପରିଚାଳକ ଥିଲେ, ସେ ମଧ୍ୟ ପୁଅ ଝିଅକୁ ନେଇ ଆସନ୍ତି । ସେ ଦିନଟି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ଉଲ୍ଲାସରେ କଟାଉଥିଲୁ ଓ ଆମେ ପୁଣି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ଆସୁ ଆସନ୍ତା ବର୍ଷର ଅପେକ୍ଷାରେ । ନୂଆଁଖାଇ ଦିନ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ମିଶିବାଟା ପ୍ରକୃତରେ ଏହା ଏକ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ବିଚାର ଥିଲା ଯେ ଆମ ସମ୍ବଲପୁର ଟାଉନ୍‌ରେ ଆଉ କେତେକ ପରିବାରରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ଆମେ କେତେଜଣ ବନ୍ଧୁ କୃଷି କଲେଜରୁ କିଏ ଡିନ୍, କିଏ ପ୍ରଫେସର ହିସାବରେ ୧୯୯୩ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ପ୍ରାୟ ଅବସର ନେଇଥାଉ । ଡଃ ହେମନ୍ତ ମହାନ୍ତି, ଡଃ ସୁଶୀଳ ସିହ୍ନା ଦୁଇବର୍ଷ ତଳେ (extension) ପାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଅବସର ପରେ ମଧ୍ୟ ଦୁହେଁ ବିନା ପ୍ରାପ୍ୟରେ କ୍ଲାସ ନେଉଥାଆନ୍ତି ଓ ଗବେଷଣା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ମୁଁ ୧୯୯୪ରେ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଫେରିଲା ପରେ ଭାବିଲି ଆରେ ଏଠିତ କାହା ସହିତ କାହାର ଆଉ ଦେଖା ବି ହେବନାହିଁ ଯଦିଓ ୧/୨ କିଲୋମିଟର ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ରହୁଥାଉ । ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାସ ଜଣେ ଜଣେ ନିଜ ଘରେ ଚା'ପାନରେ ଆପ୍ୟାୟିତ କରିବା (Rotation) ହିସାବରେ । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଭାରି ପସନ୍ଦ କଲା ଓ ଆମେ ପ୍ରଥମେ ଏ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କଲୁ । ଯେଉଁମାସ ଯାହାର ପାଳି ପଡେ ସେଦିନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରେ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ଦେଖି ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଏ । ଏପରି ଚାଲିବାରୁ ଯାହାହେଉ ମାସକ ଥରେ ଜଣଙ୍କ ଘରେ ଆମର ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ୍ ଗୁଲିଖଟି ସବୁ ଚାଲେ । ମୋ ବ୍ୟତୀତ ଡଃ ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର ମିତ୍ର ପ୍ରକାଶଚନ୍ଦ୍ର ପରିଛା, ଜଗନ୍‌ମୋହନ ଶତପଥି, ଡଃ ସୁଶୀଳ ସିହ୍ନା ଓ ଡଃ ହେମନ୍ତ ମହାନ୍ତି ଏ ଗ୍ରୁପରେ ଥାଆନ୍ତି । ଆମେ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ମିଶାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲୁ କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ । ଏହି ବନ୍ଧୁ ମିଳନ ଆମେ ବହୁତ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲୁ ।

କେତେବର୍ଷ ବିତିଯିବା ପରେ ଆମର ପରମ ବନ୍ଧୁ ତଥା ମୋର ସମୁଧି ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ ପାଢ଼ୀ ଏପରି ଏକ ପ୍ରୋପୋଜାଲ୍ ଆଣିଲେ କୃଷି ବିଭାଗର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଅଫିସର କେତେଜଣ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପ୍ରତିମାସ ଜଣଙ୍କ ଘରେ ଟି ପାର୍ଟି କରିବା ପାଇଁ । ଶୁଭାରମ୍ଭ ହେଲା ଜୟଦେବ ପାଢ଼ୀଙ୍କ ଘରେ ପ୍ରଥମ ମାସ । ଯାହାଘରେ ପାର୍ଟି ହେବ, ସେହି ଦିନହିଁ ଆର ମାସର ହୋଷ୍ଟ କିଏ ହେବ ଘୋଷଣା କରାଯାଏ ଓ ଦିନ ତାରିଖ ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ

ଫୋନ୍‌ରେ କୁହାଯାଏ । ଏଥିରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ ନିହାର ରଞ୍ଜନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ଜୟଦେବ ପାଢ଼ୀ, ରଙ୍ଗାଧର ଶତପଥି, ରାମକୃଷ୍ଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଶରତଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ଶମ୍ଭୁ ମହାପାତ୍ର, କ୍ଷେତ୍ରବାସି ମହାନ୍ତି, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର, ଡଃ ରାମାରାଓ ଓ ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜମୋହନ ପଟ୍ଟନାୟକ । ମୁଁ କୃଷି ବିଭାଗର ଅଫିସର ନହେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମତେ ତାଙ୍କ ଗ୍ରୁପରେ ମିଶାଇଥିଲେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅଲଗା ବସୁ ଓ ସବୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଅଲଗା ଜାଗାରେ ବସନ୍ତି ଓ ଗପସପରେ ସମସ୍ତେ ମସ୍‌ଗୁଲ୍ ରହୁ ଓ ତା ସହିତ ଜଳଖିଆ ଚା'ଖୁସିରେ ଉପଭୋଗ କରୁ । ସମସ୍ତେ ତ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଅଫିସର ତେଣୁ ଯାହାର ଯିବା ଆସିବା ଅସୁବିଧା ହୁଏ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ସୁବିଧା କରାହୁଏ । ଏହି ଯୋଜନାର ଉଦ୍ୟୋକ୍ତା ଜୟଦେବ ପାଢ଼ୀ ଓ ନିହାର ରଞ୍ଜନ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଦୁଃଖର କଥା ସେମାନଙ୍କର ଆଗପଛ ହୋଇ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଯିବା ପରେ ଏହି ବନ୍ଧୁ ମିଳନ ସବୁ ଦିନପାଇଁ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ।

ରଖେ ହରି ମାରେ କିଏ !

ମୋ ଜୀବନରେ ଏକ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଦୁର୍ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା ୧୯୯୦ ମସିହାରେ । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଆସାମ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବୋର୍ଡ ଅଫ୍ ମେନେଜମେଣ୍ଟର ସଦସ୍ୟ ଥାଏ, ଆସାମ ଗଭର୍ଣ୍ଣରଙ୍କର ନୋମିନି ହିସାବରେ । କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ ତିନିଜଣ କୁଳାଧିପତି ମୋତେ ନୋମିନି ହିସାବରେ ରଖୁଥାଆନ୍ତି । ଏମିତି ୧୯୮୨ରୁ ୧୯୯୭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୧୫ ବର୍ଷ ସଦସ୍ୟ ରହିଥିଲି । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ଅଫିସ ଯୋରହାଟରେ ଓ ଆଉ ଏକ ଅଫିସ ଗୌହାଟୀରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । କ୍ରମାଗତ ୧୫ ବର୍ଷ ସଭ୍ୟ ରହିବାର ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା ବୋର୍ଡ଼ରେ ମୋର ଭୂମିକାକୁ ବୋର୍ଡ଼ର ଅନ୍ୟ ସଭ୍ୟମାନେ ତଥା କୁଳପତିମାନେ ଖୁବ୍ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ । କୌଣସି ପରାମର୍ଶରେ ମୋର ପକ୍ଷପାତିତା ରହୁ ନଥିଲା କାରଣ ମୁଁ ଆସାମ ବାହାରର ଏକ କୃଷି ବୈଜ୍ଞାନିକ । ଯୋରହାଟରେ କୃଷି କଲେଜ୍, ହୋମ୍ ସାଇନ୍ସ କଲେଜ ଓ ବେସିକ୍ ସାଇନ୍ସ କଲେଜ ଥାଏ । ଗୌହାଟୀରେ ଭେଟେରିନେରୀ କଲେଜ ବହୁତ ପୁରୁଣା ତେଣୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀପୁରରେ ନୂଆ ଭେଟେରିନେରୀ କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥାଏ । ଗୌହାଟୀରୁ ଯୋରହାଟ୍ ରାସ୍ତାରେ ବାଟରେ ଏକ ନଉଗାଁ ଫିସେରୀ କଲେଜ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ସେହି କଲେଜର ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କମିଟିର ମୁଁ ଚେୟାରମେନ୍ ଥିଲି । ଅନେକ ଆଞ୍ଚଳିକ କୃଷି ଗବେଷଣା ଓ ପଶୁପାଳନ ଗବେଷଣାମାନ world bank ଅର୍ଥ ସାହାଯ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଏସବୁ ସ୍ଥାନରେ ମୁଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ । ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୬ଥର କେବେ ଯୋରହାଟରେ ଓ କେବେ ଗୌହାଟୀରେ ହୋଇଥାଏ । ମୋର ଉପଯୁକ୍ତ ପରାମର୍ଶ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଗ୍ରହଣୀୟ ହୋଇଥିବାରୁ ମୁଁ MTroubleshooter ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ଯେକୌଣସି ଛାତ୍ର ସମସ୍ୟା, କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସମସ୍ୟା ଓ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକରେ ସମାଧାନ ପାଇଁ ମତେ ଚେୟାରମେନ୍ ଭାବରେ ପ୍ରାୟ ରଖିଥାଆନ୍ତି ଓ ଏପରି ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୭/୮ ଥର ଯୋରହାଟ୍ କିମ୍ବା ଗୌହାଟୀକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ।

କଲିକତାରୁ ଯୋରହାଟକୁ ସବୁଦିନ flight ନଥାଏ ତେଣୁ ଅନେକଥର ଗୌହାଟୀରୁ କାର୍ ଯୋଗେ ଯୋରହାଟ୍ ଯିବାକୁ ହୁଏ । ଥରେ ବୋର୍ଡମିଟିଂ ଯୋରହାଟରେ ବସିବାର ଥିଲା । ମୁଁ ଆଗଦିନ ଗୌହାଟୀରେ ପହଞ୍ଚି କାର୍ ଯୋଗେ ରାତ୍ରିରେ ସଡକ ପଥରେ

ଯୋର୍‌ହାଟ୍ ଯାତ୍ରା କଲି । ମୋ ସହିତ ଭେଟେରିନାରୀ କଲେଜର ଜଣେ ପ୍ରଫେସର (ଜଣେ ବୋର୍ଡର ସଭ୍ୟ) ବି ଗଲେ । ସକାଳେ ପହଞ୍ଚି ବୋର୍ଡ ମିଟିଂରେ ଯୋଗଦେଲି । ରାତିରେ ପୁଣି ଗୌହାଟୀ ଫେରିଆସିବା କଥା କାରଣ ମୋର ଫ୍ଲାଇଟ୍ କଲିକତା ପାଇଁ ତା'ପର ଦିନ ଗୋଟାଏ ବେଳେ ଥାଏ । ୧୨ଟା ପୂର୍ବରୁ ଏୟାର୍‌ପୋର୍ଟରେ ପହଞ୍ଚିବା ନିତାନ୍ତ ଜରୁରୀ କିନ୍ତୁ ରାତ୍ରିରେ ନ ବାହାରି ଆମେ ଠିକ୍ କଲୁ ଯେ ଭୋରରୁ ବାହାରିଲେ ବି ଚଳିବ । କାର୍‌ଟି ନୂଆ ହୋଇଥିବାରୁ କୌଣସି ବ୍ରେକ୍‌ଡାଉନ୍‌ର ବି ଭୟ ନଥାଏ । ଅତି ଭୋରରୁ ଉଠି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କଲୁ । ନଉଗାଁ ଆଗରୁ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଓହ୍ଲାଇ ଚା ଜଳଖିଆ ଖାଇଲୁ । ଝିପିଝିପି ବର୍ଷା ହେଉଥାଏ । ନଉଗାଁ ପହଞ୍ଚିବା ପୂର୍ବରୁ ଗାଡିଟି ହାଇୱେରୁ slip) କରି ଆକାଶମାର୍ଗରୁ ପଡିଲା ପରି ଡ଼ିଆଁମାରି ଗୋଟିଏ ପୋଖରୀ ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ପଡ଼ି ପୁଣି ସେଠୁ ସେହି ମଧ୍ୟଭାଗରୁ ଡ଼ିଆଁମାରି ପୋଖରୀ କୂଳରେ ପଡ଼ି କାଦୁଅ ଭିତରେ ପଶିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଡ୍ରାଇଭର ସହିତ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୋଧହୁଏ କିଛି ସମୟ ନିଦ ଲାଗି ଯାଇଥିଲା ନିଶ୍ଚୟ । ଗାଡ଼ିର କାଚସବୁ ବନ୍ଦଥାଏ ଖୋଲିଲା ମାତ୍ରେ କାଦୁଅ ଗାଡି ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲା । ମୁଁ ଯୋତା ଖୋଲିଦେଇ କାଦୁଅ ଭିତରେ ପଶି ବାହାରି ପଡିଲି ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନେ ଖଣ୍ଡିଆ ଖାବରା ହୋଇ ଗାଡିରୁ ବାହାରିଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅନତିଦୂରରେ ଥିବା ଏକ ହେଲ୍‌ଥ୍ ସେଣ୍ଟରକୁ ନିଆଗଲା । ମୋର ଏୟାର୍ ଟିକେଟ୍ ବାକ୍ସରେ ନଥାଇ ପକେଟରେ ଥିଲା । ଲୋକେ ରୁଣ୍ଡହୋଇ ମତେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ଷତ ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଏବଂ କହିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ମୋର ରାଶିଫଳ ଭଲ ଥିବାରୁ ଆଜି ଅନ୍ୟମାନେ ଏତେବଡ ଦୁର୍ଘଟଣାରୁ ବର୍ତ୍ତିଗଲେ ।

ମୋର ପୋଷାକ ପରିଧାନରୁ କାଦୁଅ କଢାକଢ଼ି କରି ଅଳ୍ପ ପାଣିରେ ଧୋଇଲି । କିଛି ସମୟ ପରେ ଏକ ଯାତ୍ରୀବାହୀ ବସ୍ ଆସିଲା ଓ ମୁଁ ବସରେ ଉଠିଲି । ନଉଗାଁରେ ବସ୍ କିଛି ସମୟ ରହିବା ଭିତରେ ହଳେ ହାୱାଇ ଚପଲ କିଣିଲି । ବସ୍ ଗୌହାଟୀରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳେ ଗୋଟିଏ ବାଜିଗଲା । ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଆଶା ସେଦିନ ଗଲା । ତାପରଦିନ ବି ଟିକେଟ୍ ମିଳୁ ନଥିଲା କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ କାମ୍‌ରୂପ୍ କଲେକ୍‌ଟରଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ମିଳିଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ମୋର ବାକ୍ସ ଆସି ଯାଇଥିବାର ଖବର ପାଇଲି । କୌଣସି ଜିନିଷ ଏପରିକି ନୋଟ୍ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ତିନ୍ତି ନଥାଏ । ଧନ୍ୟ ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଲୀଳା । ଓଡ଼ିଶାର କେମିକଲ୍ ସୋସାଇଟିର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ ସେଦିନ ମୋର ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେବାର ଥିଲା କିନ୍ତୁ ସବୁ ଫସର ଫାଟିଗଲା । ସେଥର ରେଭେନ୍‌ସା କଲେଜରେ ସେହି ସଭା ହେଉଥାଏ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ଶୁଣିଲି ଯେ ମତେ ନେବାପାଇଁ କଟକରୁ ଗାଡି ଆସିଥିଲା ଓ ସେମାନେ ନିରାଶ ହୋଇ ଫେରିଗଲେ । ଆଉ ତ ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନଥିଲା ସୋସାଇଟି କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ କ୍ଷମା ମାଗି ଏକ ପତ୍ର ଲେଖିଲି ।

ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ

ଜୁଲାଇ ୨୬ତାରିଖ ୨୦୦୬ ମସିହାରେ କଥା । ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଅବ୍ୟାହତି ନେବା ଓ ଅବସର ଗ୍ରହଣ କରିବା ୧୨ ବର୍ଷ ବିତିଯାଇଥାଏ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଘରେ ବସି ଖବରକାଗଜକୁ ଦୋହରାଉଛି ମନରେ ଏକ ଭାବନା ଆସିଲା, ବୟସ ତ ୭୫ ହେଲାଣି, ଆଉ କିଛି ବିଶେଷ କରି ହେବନାହିଁ ଏଥର ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ନେଲେ ବି ଚଳିବ । ହଠାତ୍ ଏକ ଫୋନ୍ କଲ୍ ଆସିଲା- ଆମ ସମୁଧୁଣୀ ଶ୍ରୀମତୀ ପାଢ଼ୀ କହିଲେ କଂଗ୍ରାଚୁଲେସନ୍ ! ମୁଁ କହିଲି କେଉଁ ବିଷୟରେ ? ସେତେବେଳେ ମୋର ପରମବନ୍ଧୁ ତଥା ସମୁଧି ଶ୍ରୀ ଜୟଦେବ ପାଢ଼ୀ ଫୋନ୍ ତାଙ୍କଠୁ ନେଇ ମୋତେ ଚାର୍ଜ କଲେ ଏମିତି କିଛି ନଜାଣିଲା ପରି କ'ଣ ହେଉଛୁ ? ତୁ ପରା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଚେୟାରମେନ୍ ହେଲୁ, ଏବେ ଟିଭି ରେ ସମ୍ବାଦରେ କହିଲା । ସେ କହିଲା (ଆମେ ବହୁତ ସାଙ୍ଗ ହୋଇଥିବାରୁ ତୁ ସମ୍ବୋଧନ କରିଥାଉ ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କୁ) ସମ୍ବାଦରେ କହିଲା ଯେ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପୂର୍ବତନ କୁଳପତି ପ୍ରଫେସର ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ହେଲେ । ମୁଁ ଏକଥା ଶୁଣି ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିନାହିଁ କହିଲାରୁ ସେ ମୋତେ ବିଶ୍ୱାସ କଲାନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦ ବିଷୟରେ ମୁଁ ପୁରା ଅଜ୍ଞ ଥିଲି । କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଧାରଣା ହେଲା ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦ ପାଇଛି । କିଛି ସମୟ ପରେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଝିଅ ଫୋନ୍ କରି କନ୍‌ଗ୍ରାଚୁଲେଟ୍ କରି କହିଲା ଲୁଚାଇ ଥିଲ କି ବୋଲି । ପରେ ପରେ କଲିକତାରୁ ବଡପୁଅ ଫୋନ୍ କଲା ଜେ.କେ.ପୁରରୁ ତାର ସାଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ବାଦରେ ଟିଭିରୁ ଶୁଣି ତାକୁ ଫୋନ୍ କରିଥିଲେ ବୋଲି । ଗଣମାଧ୍ୟମର ସମ୍ବାଦ ପରିବେଷଣକାରୀ କେତେଜଣ ଆପଣା ଅଣରାଜନୈତିକ ଲୋକ ହୋଇ ଏହି ପଦବୀ କିପରି ପାଇଲେ ? ଯାହାର ଉତ୍ତର ମୋ ପାଖରେ ନଥିଲା । ଦୂରଦର୍ଶନ ଖବର ପରେ ଦିନ ବିତୁଥାଏ କିନ୍ତୁ ମୋର ନିଯୁକ୍ତି ନେଇ କୌଣସି ବିଜ୍ଞପ୍ତି ପ୍ରକାଶ ପାଉ ନଥାଏ । ମତେ ଅନେକ କହିଲେ ବୁଝାବୁଝି କରିବା ପାଇଁ, ମୁଁ ବା କାହାଠୁ ବୁଝିବି ଯାହାର କି ରାଜନୈତିକ କିମ୍ବା ସଚିବାଳୟର ବଡ ଅଫିସରମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ନଥାଏ । ଶୁଣିଲି, କେତେକ ରାଜନୈତିକ ନେତା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପାଖରେ ଫେରାଦ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଅଣରାଜନୈତିକ ଲୋକ ହେଲେ ପାର୍ଟିର ବିଧାୟକ ଓ ସାଂସଦ କେମିତି ଚଳିବେ । ସେ ଯାହାହେଉ ରାଜନୈତିକ ଆଶାୟୀମାନେ ନିରାଶ ହେଲେ ।

ଜୁଲାଇ ୩୧ ତାରିଖ ଦିନ ବିକାଶ ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣ ଗୋପାଳ ମହାପାତ୍ର ଓ ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରମଣି ତ୍ରିପାଠୀ ମଧ୍ୟାହ୍ନରେ ମୋର ନିଯୁକ୍ତିର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଧରି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେହିଦିନ ଯୋଗ ଦେବାପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ସେଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଥିଲା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଯୋଗଦାନ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ, ମୁଁ ରାଜୀବ ଭବନର ଷଷ୍ଠ ମହଲାରେ ଥିବା ବିକାଶ ପରିଷଦ ଅଫିସକୁ ଗଲି ଓ ଯୋଗଦାନ ପତ୍ର ଲେଖିଲି । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହ ଭେଟ ପାଇଁ ଅନୁମତି ମିଳିଲା । ନିଜ ସହାୟକ ଶ୍ରୀ ତ୍ରିପାଠୀ ମତେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଅଫିସକୁ ନେଇଗଲେ । ଆଗରୁ ମୋର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ କେବେ ଦେଖା ହୋଇ ନଥିଲା । ପ୍ରାୟ ଅଧଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରିବା ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ୭ଟାରେ ମୋର ତାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । ମନେ ମନେ ମୁଁ ଭାବୁଥାଏ ମତେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ରାସ୍ତାରୁ ଗୋଟାଇ ଆଣି ଏ ପଦବୀ ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ କ'ଣ କହିବି ଚିନ୍ତା କରି ପାରୁନଥାଏ । କେମିତି କ'ଣ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା କଥା କହିବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ ମନରେ ଏକ ଚିନ୍ତା ଆସିଲା, କହି ପକାଇଲି କ୍ଷମା କରିବେ ମତେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦରେ ଥାଇ ଦରମା ଗ୍ରହଣ ନକରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ମିଳୁ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବରିଷ୍ଠ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ବିଜୟ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦେଖି ସେ କହିଲେ, ୟୁ ସି, ୟୁ ସି (you see, you see) । ସେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବେ ଯେ ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ପ୍ରଫେସର କେବିନେଟ୍ ମନ୍ତ୍ରୀର ଦରମା ତ୍ୟାଗ କରୁଛି । ସରକାରୀ ବାସ ଭବନରେ ବି ରହିଲି ନାହିଁ । ପରିଷଦକୁ ସରକାର ଦୁଇଗୋଟି କିସ୍ତିରେ ୫୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନୁଦାନ ଦେଉଥାଆନ୍ତି । ସେହି ଅର୍ଥରେ ସମସ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦରମା ସହିତ ସମସ୍ତ କଣ୍ଟିଜେଣ୍ଟ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ବି ହେବ । ସୁତରାଂ ପରିଷଦର କିଛି ଅର୍ଥ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଲେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇପାରିବ ଭାବି ଖାଲି ପଡ଼ିଥିବା ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କଲିନାହିଁ । ଯଥା ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ସେକ୍ରେଟେରୀ, ଷ୍ଟେନୋ, ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଅଫିସରେ ଗୋଟିଏ କିରାଣୀ ଗୋଟିଏ ଚତୁର୍ଥଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତ କଲିନାହିଁ । ଏପରିକି ସିକ୍ୟୁରିଟି ଅଫିସର ପଦବୀ ମଧ୍ୟ ଖାଲି ରଖିଥିଲି ।

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ୧୯୯୮ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମେ ବରଗଡ, ବଲାଙ୍ଗୀର, ଝାରସୁଗୁଡ଼ା, ଦେବଗଡ଼, ନୂଆପଡ଼ା, ସମ୍ବଲପୁର ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାକୁ ନେଇ ବିକାଶ ପରିଷଦ ଗଠନ ହୋଇଥିଲା । ପରେ ୨୦୦୦ ମସିହାରେ ବିଧାୟକମାନଙ୍କର ଦାବିକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇ ସରକାର ବୌଦ୍ଧ ଜିଲ୍ଲାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କଲେ । ଅନୁଗୋଳ ଜିଲ୍ଲାର ଆଠମଲ୍ଲିକ ଉପଖଣ୍ଡ ୨୦୦୩ ମସିହାରେ ସଂଶୋଧନ ଆଇନ ବଳରେ ବି ମିଶ୍ରଣ ହେଲା । ବିକାଶ ପରିଷଦର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳର ସାମାଜିକ, ଆର୍ଥିକ ଓ

ସାଂସ୍କୃତିକ ଉନ୍ନତି ଓ ବିକାଶ ଦ୍ୱାରା ଆଞ୍ଚଳିକ ବୈଷମ୍ୟ ଦୂର କରିବା । ସଂଶୋଧିତ ଆଇନ ବଳରେ ୨୦୦୧-୦୨ରୁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ପରିଷଦ ୫୦ କୋଟି ଅନୁଦାନ ବର୍ଷକୁ ପାଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ୨୦୦୮-୦୯ ଆର୍ଥିକ ବର୍ଷରୁ ବିଭିନ୍ନ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଅନୁଦାନକୁ ୧୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କଲେ । ୧୯୯୯-୨୦୦୦ ବର୍ଷରେ ୩କୋଟି ୫୦ଲକ୍ଷ ଓ ୨୦୦୧-୦୨ରେ ତିରିଶ କୋଟି ଟଙ୍କା ଅନୁଦାନ ମିଳୁଥିବା ସମୟରେ ଶ୍ରୀ ନରସିଂହ ମିଶ୍ର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିଲେ ।

ଆଇନ୍ ଅନୁସାରେ ବିକାଶ ପରିଷଦର ପରିଚାଳନା ଭାର ଏକ ପରିଷଦ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ଏଇ କମିଟିରେ ୧୧ଟି ଜିଲ୍ଲାରୁ ଅନ୍ୟୂନ ଜଣେ ଲେଖାଏଁ ବିଧାୟକ, ଦୁଇଗୋଟି ଲୋକସଭା କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟସଭା ସାଂସଦ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ରାଜସ୍ୱ କମିଶନର, ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ ସଦସ୍ୟ ରହନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ ନିର୍ବାହୀ ଅଧିକାରୀ ପରିଷଦର ସମ୍ପାଦକ (ସଂଯୋଜକ) ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନସମ୍ପନ୍ନ, ଶିକ୍ଷା, ପ୍ରଶାସନ, ବିତ୍ତ ପରିଚାଳନା, ଇଞ୍ଜିନିୟର୍, ଡାକ୍ତର ଏପରି ଦଶଜଣ ସଭ୍ୟ ରହନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଭାବରେ ତିନିମାସ ବ୍ୟବଧାନରେ ଥରେ ପରିଷଦ ସଭା ବଜେଟ୍ ଅନୁମୋଦନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପରିଚାଳନା ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା ହୁଏ । ଅନୁଦାନ ରାଶିର ଅଟକଳ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତାବ ମାଧ୍ୟମରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ଅନୁମୋଦିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ୨୦୦୬ ପୂର୍ବରୁ କେବଳ ବିଧାୟକ ଓ ସାଂସଦ ଦେଉଥିଲେ । ମୁଁ ଏହି ଆଇନ ଅସଙ୍ଗତ ତ୍ରୁଟିକୁ ୨୦୦୭ ମସିହାରୁ ପରିଷଦ ଅଞ୍ଚଳର ଯେକୌଣସି ନାଗରିକ ଏପରିକି ଜଣେ ସାଧାରଣ କୃଷକ ମଧ୍ୟ ପରିଷଦର ବିଚାର ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତାବ ଓ ତା ସହିତ ମୋଟାମୋଟି ଖର୍ଚ୍ଚର ପ୍ରସ୍ତାବ ମଧ୍ୟ ପଠାଇ ପାରିବେ ବୋଲି ନିୟମ ଲାଗୁ କରିଦେଇଛି । ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ଅନୁମୋଦିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ସହିତ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତାବ ବିଧାନସଭା ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ହେଲାପରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ଯୋଜନା ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମିତ୍ତ ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଯଥା ବ୍ଲକ୍, ରାସ୍ତାଘାଟ ନିର୍ମାଣ, କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ, ଉଠାଜଳସେଚନ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଅନୁରୋଧ ପତ୍ର ପଠାଯାଏ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ଯୋଜନା, ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ହୋଇ ବୈଷୟିକ ଅନୁମୋଦନ ପ୍ରାପ୍ତି ପରେ ପରିଷଦର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ତାହା ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ହୁଏ । ପରିଶେଷରେ ସଂଶୋଧିତ ଆକାରରେ ପ୍ରଶାସନିକ ଅନୁମୋଦନ ଲାଭକରେ ଯାହାକି ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରଶାସନିକ ଅନୁମୋଦନ ଲାଭ କଲାପରେ ବିଭିନ୍ନ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳର ଆର୍ଥିକ ରାଶି ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଯାଏ ଡ୍ରାଫ୍‌ଟ ଆକାରରେ ।

ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଯେଉଁ ସଂସ୍ଥା ପ୍ରକଳ୍ପର ନକ୍ସା ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଆନ୍ତି ସେହି ସଂସ୍ଥା ହିଁ ପ୍ରକଳ୍ପକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ବାସ୍ତବ ରୂପ ଦିଅନ୍ତି । ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦ କୌଣସି ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ନିଜେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରେନାହିଁ । ଏଥିପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ଉପରେ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ଭାର ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥାଏ ଯଥା ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ, ଗୃହ ନିର୍ମାଣ, ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ, ଜଳସମ୍ପଦ (କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ଓ ଉଠା ଜଳସେଚନ), ଓଡିଶା କ୍ଷୁଦ୍ର କୃଷି ଶିଳ୍ପ ନିଗମ, ବନ୍ୟା ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂସ୍ଥା, ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଭାଗ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବାର କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ, ପଞ୍ଚାୟତ ବିଭାଗ, ନଗର ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ (ପୌରପରିଷଦ ବିଜ୍ଞାପିତ ଅଞ୍ଚଳ ପରିଷଦ) ଶକ୍ତି ବିଭାଗ 'ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଯୋଗାଣ' ପଞ୍ଚାୟତରାଜ ବିଭାଗ ବ୍ୟତୀତ ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସମୟରେ ପ୍ରାୟ ୧୯ ପ୍ରତିଶତ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଯୋଡ଼ି ଥାଆନ୍ତି ପ୍ରୋରାଟା (Pro rata) ହିସାବରେ ଯାହାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ଥିଲାପରି ମନେ ହୁଏନି । ପରିଷଦ ଗଠନ କରିବାର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା ରାଜ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଆଞ୍ଚଳିକ ବୈଷମ୍ୟ ଦୂର କରିବା । ବିଧାୟକ ଓ ସାଂସଦମାନେ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ପାଆନ୍ତି ତାହା ବି ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା କିନ୍ତୁ ସେସବୁ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ପ୍ରୋରାଟା ଚାର୍ଜ କାହିଁକି କରାଯାଏ ନାହିଁ, ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ଏକ ଚିଠି ଲେଖିଲି ବିତ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଓ ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟ କରିଥିଲି । ତାଙ୍କର ବି ହୃଦୟଙ୍ଗମ ହେଲା, ସେ ରାସ୍ତା ଓ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ସେକ୍ରେଟାରୀଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ଲେଖିଥିଲେ କିନ୍ତୁ କିଛି ସୁଫଳ ହେଲାନାହିଁ ।

ପ୍ରକଳ୍ପର ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ବିଷୟରେ କିଛି ଲେଖିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରୁଛି । ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ- ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦୁଇଟି ସ୍କୁଲ, ଉଭୟେ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ୫ କିଲୋମିଟର ବ୍ୟବଧାନରେ ଅବସ୍ଥିତ । ସେଥିପାଇଁ ୨ଟି କ୍ଲାସ୍ ରୁମ୍ ତିଆରି ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ଆସିଲା । ଉଭୟ ସ୍କୁଲର କ୍ଲାସ୍ ରୁମ୍‌ର ଲମ୍ବ ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଉଚ୍ଚତା ସମାନ । ମୂଳଦୁଆ ଏକ ରକମର କାରଣ ସମାନ ରକମର ମାଟି ଇତ୍ୟାଦି । ପ୍ଲାଷ୍ଟରିଂ ଓ ଫ୍ଲୋରିଂ ବି ସମାନ କିନ୍ତୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲର ଦୁଇଲକ୍ଷ ୩୦ ହଜାର ହେଲେ ଅନ୍ୟ ସ୍କୁଲର ୪ଲକ୍ଷ । ଏପରି ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ଅମୂଳକ ବୋଲି ଜଣେ ସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ବିବେଚନା କରିପାରିବ ଓ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏପରି ଅଟକଳକୁ ଅନୁମୋଦନ କିପରି କରିବ । ଯଦି କରାଗଲା ନାହିଁ, ତାହାହେଲେ ବିଧାୟକ ସେଥିପାଇଁ କ୍ଷୁବ୍ଧ । ଏପରି ଏକ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ଜଣେ ବିଧାୟକ ଯୋଜନା ଓ ସମନ୍ୱୟ ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅନଙ୍ଗ ଉଦୟ ସିଂଦେଓଙ୍କୁ ମୋ ନାମରେ ଫେରାଦ କଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଏ ବିଷୟରେ ସ୍ପେସିଏଲ୍ ସେକ୍ରେଟେରୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଲୋଡିଲେ ଓ ମତେ ମଧ୍ୟ

ପଚାରିଲେ । ମୁଁ କହିଲି ଏପରି ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ପାଇଁ ସେହି ପ୍ରକଳ୍ପର ସଂଶୋଧିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ କେବେ ପରିଷଦକୁ ଫେରେନାହିଁ । ଥରେ ମତେ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, ଆପଣ ବେସରକାରୀ ସ୍କୁଲ ଯଥା ସରସ୍ୱତୀ ଶିଶୁମନ୍ଦିର, ଅରବିନ୍ଦ ପାଠଶାଳା ଇତ୍ୟାଦିର ପ୍ରକଳ୍ପକୁ କାହିଁକି ଅନୁମୋଦନ କରି ଅନୁଦାନ ଦେଉଛନ୍ତି ? ମୁଁ ଉତ୍ତର ଦେଲି, ଏ ସ୍କୁଲ ଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଦାନ ପାଇବା ପାଇଁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ କାରଣ ଏପରି ଅନୁଷ୍ଠାନର ପାଠପଢ଼ା ଭଲ ହେଉଛି ଓ ଅନ୍ତତଃ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷାର ଉନ୍ନତି ହେଉଛି । ସେହି ହିସାବରେ ସରକାରୀ ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ିକ ସରକାରଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଅଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଅନୁଦାନ ଦେବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଆଉ ଥରକର କଥା ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, ବିଧାୟକ ଓ ସାଂସଦମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତାବ କାହିଁକି ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି ? ମୁଁ କହିଲି, ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବ ବିଚାର କରିବା ଆଇନ ସମ୍ମତ । କୌଣସି ଆଇନ୍ ନାହିଁ ଯାହାକି ଏପରି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବାରଣ ବା ପ୍ରତିହତ କରୁଛି । ଆହୁରି ମୁଁ କହିଲି, ଯଦି ମୁଁ ଆଇନ ବିରୁଦ୍ଧ କାମ କରୁଛି ତାହାହେଲେ କୁହନ୍ତୁ ।

ମୁଁ ବିକାଶ ପରିଷଦରେ ଯୋଗଦେବାର ଏକ ବର୍ଷପରେ ପ୍ରାୟ ୨୫ଗୋଟି ସଙ୍ଘ ବିଜ୍ଞାନ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତି ଓ ଉପଜାତି ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ପେସିଆଲ କୋଚିଂ କ୍ଲାସ୍ (Special Coaching Class) ଆରମ୍ଭ କଲି ପରିଷଦ ବଜେଟରୁ । ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପାଇଁ ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବେତନ ବ୍ୟତୀତ ଅତିରିକ୍ତ ପାରିଶ୍ରମିକ ଦିଆଗଲା । ଏପରିକି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ କ୍ଲାସ କରିବା ପାଇଁ ବିଜୁଳି ଖର୍ଚ୍ଚ ବି ପରିଷଦ ବହନ କଲା । ଏଥିରେ ବି ବାଟମାରଣା ହେଲା । କେତେକ କଲେଜରେ ମୋଟେ କ୍ଲାସ ନକରି ଖାଲି କପୋଳକଳ୍ପିତ ରିପୋର୍ଟ ଓ ମିଥ୍ୟା ବିଲ୍ ପଠାଇଲେ । ଗୋଟିଏ କଲେଜକୁ ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରାୟ ୬୦/୬୫ ହଜାର ଟଙ୍କା ଏ ବାବଦରେ ଅନୁଦାନ ଦିଆଗଲା । ଥରେ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲାର ଉପଖଣ୍ଡକୁ ମୁଁ ଗସ୍ତ କରୁଥାଏ ପରିଷଦ କାର୍ଯ୍ୟ ତଦାରଖ କରିବା ପାଇଁ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସେହି ସହରରେ ବିଜ୍ଞାପିତ ଅଞ୍ଚଳ ପରିଷଦର ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଲେଜର ହୋଷ୍ଟେଲକୁ ପଶିଗଲି । ସେହି ହଷ୍ଟେଲର ମରାମତି କାମ ପାଇଁ ଅନୁଦାନ ଦିଆ ହୋଇଥିଲା । କଥା ଛଳରେ ପିଲାଙ୍କୁ ପଚାରିଲି, ତମେ ସ୍ପେସିଆଲ୍ କୋଚିଂ କ୍ଲାସକୁ ଯାଇନାହିଁ ? ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଓ କୋଚିଂ କ୍ଲାସ କଥା ସେମାନଙ୍କୁ କିଛି ଜଣାନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ।

ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କରିବା ପାଇଁ ତିନିଥର ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ବିଧାୟକ, ରାଜ୍ୟସଭା ସାଂସଦ ଓ ଲୋକସଭା ସାଂସଦମାନଙ୍କର ସଭା ଡକାହେଲା ସର୍ବସମ୍ମତି କ୍ରମେ ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବାପାଇଁ କିନ୍ତୁ ତିନିଥର ଯାକ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ ହୋଇପାରିଲାନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିକାଶ ପରିଷଦ ଅଫିସ

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଅଛି ଯଦିଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ବିଧାନସଭାରେ ଓ ବିଧାନସଭା ବାହାରେ ଏ ବିଷୟରେ ନାନାଦି ପ୍ରଶ୍ନ ଉତ୍‌ଥାପନ ହୋଇ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ସରକାର କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇ ପାରନ୍ତିନି କାରଣ ବିକାଶ ପରିଷଦରୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ସମ୍ପର୍କରେ ସୁପାରିସ ଯାଇପାରୁ ନାହିଁ । ବିଭିନ୍ନ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀର ଜନ ପ୍ରତିନିଧିମାନେ କେବଳ ନିଜ ଅଞ୍ଚଳ ସମ୍ପର୍କରେ ଚିନ୍ତା କରି ତାଙ୍କରି ଅଞ୍ଚଳରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ । ଏପରିକି ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ ପାଇଁ ବିକାଶ ପରିଷଦ ଏକ ପାଞ୍ଚଜଣିଆ ଅଣରାଜନୈତିକ କମିଟିଙ୍କୁ ଦାୟୀତ୍ୱ ଦେଲେ ଯେଉଁଥିରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ , ମୁଖ୍ୟ ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ରାଜସ୍ୱ କମିଶନର ଓ ଦୁଇଜଣ ବିଶେଷଜ୍ଞ ସଭ୍ୟ ରହିଲେ । ମାତ୍ର ବିଡ଼ମ୍ବନା, ଏହି କମିଟି ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାର ବଜେଟ ଅଧିବେସନରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଆଲୋଚନା ସମୟରେ କଣ୍ଟାବାଞ୍ଜି ବିଧାୟକ ମାନ୍ୟବର ସନ୍ତୋଷ ସିଂ ସାଲୁଜା କହୁ କହୁ କହିଦେଲେ ଯେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଦରମା ସିନା ନେଉନାହାନ୍ତି କିନ୍ତୁ ୫ ପ୍ରତିଶତ ପି.ସି percentage) ନେଉଛନ୍ତି ଯଦିଓ ବିଧାୟକମାନେ ୧୦ ପ୍ରତିଶତ ନେଉଛନ୍ତି । ଏହା ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବା ଧରିତ୍ରୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଏଭଳି ଆକ୍ଷେପକୁ ମୁଁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରୋନିକ୍ ମିଡିଆ ସମେତ ବିଭିନ୍ନ ଗଣମାଧ୍ୟମ ଜରିଆରେ କେବଳଖଣ୍ଡନ ନୁହେଁ ବିରୋଧ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲି । ମୁଁ ସେତେବେଳେ କହିଥିଲି, ଏହି ଦୋଷାରୋପର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ଜାଣିବା ପାଇଁ କେବଳ ରାଜ୍ୟ ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ବିଭାଗ କାହିଁକି ଦେଶର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଗୁଇନ୍ଦା ସଂସ୍ଥା ସିବିଆଇ (central bureau of investigation) ମାଧ୍ୟମରେ ତଦନ୍ତ କରାଯାଉ, ମୁଁ ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଯାହାହେଉ ବିଧାନସଭାରେ ଯୋଜନା ଓ ସମନ୍ୱୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ତରଫରୁ କୃଷି ମନ୍ତ୍ରୀ ଡାକ୍ତର ଦାମୋଦର ରାଉତ ଉତ୍ତର ଦେବା ଛଳରେ ଏପରି ଆକ୍ଷେପ ଅଯୌକ୍ତିକ ଓ ନିରାଧାର ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

ଆଉ ଥରକର ଘଟଣା । ସେହି କଣ୍ଟବାଞ୍ଜିର ପୂର୍ବତନ ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀ ଆୟୁବ ଖାଁ ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଯୌକ୍ତିକ ଭାବରେ ମଞ୍ଜୁର କରାଇବା ପାଇଁ ମୋ ଉପରେ ଅହେତୁକ ଚାପ ପକାଇଲେ । ମୁଁ ମନା କଲାରୁ ସେ ରାଗିଯାଇ ହାତ ଉଠାଇ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି କହିଲେ । ମୁଁ ଉତ୍ତରରେ କହିଥିଲି 'ଯାହାହେଲେ ବି କରିବି ନାହିଁ । ଆପଣ ମୋ ନାଁରେ

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଫେରାଦ କରିପାରନ୍ତି ।' ଏଭଳି ଅମୂଳକ ମନ୍ତବ୍ୟ ଓ ଆଶାଳୀନ ବ୍ୟବହାର ମୁଁ ସହି ଯାଇଥିଲି କାରଣ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ଲୋକସେବା ଓ ଉନ୍ନୟନ ମୋର ମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ହାରାହାରି ବୃଷ୍ଟିପାତର ହାର ବାର୍ଷିକ ୧୪୫୨ ମିଲିମିଟର । ଏତେ ବୃଷ୍ଟି ହୋଇ ମଧ୍ୟ ବର୍ଷା ଜଳର ସୁପରିଚାଳନାର ଅଭାବରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜମି ଜଳସେଚନର ଆଶାନୁରୂପ ଓ ବିଶେଷ ଫଳପ୍ରଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇ ପାରିନାହିଁ, ଯଦିଓ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନାରେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି । ଏହାର ଏକ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଲା ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମାଞ୍ଚଳ, ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳ ଓ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ଜମିର ସ୍ଥିତି ଖାଲଢ଼ିପ ଓ ଢ଼ାଲୁଆ । ବୃଷ୍ଟିଜଳ ନିଷ୍କାସନ ଚେନାଲ୍ ଗୁଡ଼ିକରେ ନଇ ନାଳକୁ ବୋହିଯାଇ ବନ୍ୟା ବିପ୍ଳାତ ହେଉଛି ସିନା କୃଷକ କିଛି ଲାଭ କରିପାରୁନାହିଁ । ଏହି ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଜଳକୁ ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ଜମି ଭିତରେ ପୁରାଇ ପାରିଲେ ତାହାର ସଦୁପଯୋଗ ହୋଇପାରିବ । ଏତଦ୍‌ଦ୍ୱାରା ବନ୍ୟାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ସହିତ କୃଷକମାନେ ମରୁଡ଼ିରୁ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା ପାଇପାରିବେ । ଏସବୁ ଚିନ୍ତାକରି ବିକାଶ ପରିଷଦ ଏକ ଅଭିନବ ଯୋଜନା ଓ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇ ପାରିଛି । ଜଙ୍ଗଲ ଓ ଅନାବାଦି ଜମିଗୁଡ଼ିକରୁ ବର୍ଷାପାଣିକୁ ଛାଡ଼ି ନଦେଇ ଛୋଟ ଛୋଟ ହିଡ଼ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଦକରି ତଳେ ତଳେ ନାଳ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳନା କରି ବର୍ଷା ଜଳକୁ ମାଟି ତଳକୁ ପଶିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସୁଯୋଗ ମିଳୁଛି କାରଣ ଭୂ-ପୃଷ୍ଠ ଜମିରେ ପ୍ରାୟ ୪୦ ପ୍ରତିଶତ ଜଳ ସଞ୍ଚାଳନ ପାଇଁ ସ୍ଥାନ space ଥାଏ, ଏହାଦ୍ୱାରା ଭୂ-ପୃଷ୍ଠ ଉପରେ ଜଳାଶୟ ନିର୍ମାଣ ନକରି ଭୂଗର୍ଭରେ ଜଳାଶୟ ନିର୍ମାଣ ହୋଇପାରିବ, ଯାହାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ କେନାଲ ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଫସଲ ଚେର ସାହାଯ୍ୟରେ ପାଣିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିପାରିବ । ଏହି ଯୋଜନା ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ତତଃ ଯେଉଁ ୭୦ ପ୍ରତିଶତ ଜଳ ବୋହିଯାଇ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି ତାହା ବନ୍ଦହୋଇ ବନ୍ୟାରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିବ । ଏପରି ପ୍ରକଳ୍ପରେ ହେକ୍‌ଟର୍ ପ୍ରତି ୨୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ଜଳସେଚନର ସୁବିଧା ହୋଇପାରିଛି ।

ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଉଦାହରଣ ହେଲା, ସୋନପୁର ଜିଲ୍ଲାର ପୁଆ ପଞ୍ଚାୟତରେ ଅବସ୍ଥିତ ପୁଆ ଗ୍ରାମରେ କୃଷି ଇଞ୍ଜିନିୟର ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ନାୟକଙ୍କ ବୈଷୟିକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଦ୍ୱାରା ସୋନପୁର ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିବା ଜଳ ଅମଳ ପ୍ରକଳ୍ପ । ଏହାର ସୁଫଳ ବିଭିନ୍ନ ଋତୁରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଫସଲ ଚାଷ କରି, ବିନା ମରୁଡ଼ି ଭୟରେ ଚାଷୀ ଲାଭବାନ ହୋଇପାରିଛି । ଏହି ଗ୍ରାମରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦ ପ୍ରାୟ

୬୦ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ କରିଛି । ଏପରି ଅନୁରୂପ ପ୍ରକଳ୍ପ ବଲାଙ୍ଗୀର ଜିଲ୍ଲା, ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ଓ ଦେବଗଡ ଜିଲ୍ଲାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି । ଏହି ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ଓଡିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାରେ ଅଳ୍ପ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଜଳସେଚନ ହୋଇପାରିବ ଓ ତଦ୍ୱାରା ହେକ୍‌ଟର୍ ପ୍ରତି କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବଢ଼ିପାରିବ ।

ମୁଁ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଗସ୍ତରେ ଗଲେ ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ିକ ପରିଦର୍ଶନ କରେ । ସ୍କୁଲ ପରିଦର୍ଶନ ବେଳେ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ଏପରିକି ବେସରକାରୀ ସ୍କୁଲ କଥା ତ ଅଲଗା ସରକାରୀ ବାଳିକା ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ମଧ୍ୟ ଝିଅମାନେ ତଳେ ବସି ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି । ଏ ଦୃଶ୍ୟ ମତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱିତ କରିବା ସହିତ ଗଭୀର ଦୁଃଖପ୍ରଦ ହେଲା । ଗୋଟିଏ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲି ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀରେ ଶହେରୁ ବେଶୀ ଝିଅ ବସି ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି । ସ୍ଥାନ ଅଭାବରୁ ବିଭିନ୍ନ ସେକ୍ସନ୍ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଏସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ମୁଁ ଏପରି ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ବେଞ୍ଚ ଓ ଡେକ୍ସ ତିଆରିପାଇଁ ଏବଂ ଅନ୍ୟୂନ ଦୁଇଟି କୋଠରୀ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଅନୁଦାନ ପ୍ରଦାନ କଲି । ନୂତନ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ବିକାଶ ପରିଷଦ ପାଣ୍ଠିରୁ ଯୋଜନା ଓ ନକ୍ସା ଅନୁସାରେ ତାର ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟକଳ ପରୀକ୍ଷା କରି ଅନୁଦାନ ଦେଉଥିଲି । ଅନେକ ଟାଇଲ୍ ଛାତ ଓ ମୂଳଦୁଆ ଭଲ ଥିଲେ କଂକ୍ରିଟ ଛାତ ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ମନସ୍ଥ କରି ତାହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କଲି ।

ମୋର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତି ମାସରେ ପ୍ରାୟ ୧୫ଦିନ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଗସ୍ତ କରିଛି । ପରିଷଦ ପରିସରରେ ଥିବା ୮୯ଟି ବ୍ଲକ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ୮୦ଟି ବ୍ଲକ୍ ପରିଦର୍ଶନ କରି ବ୍ଲକ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି । ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କାଳରେ ପ୍ରାୟ ୫୦୦ ସ୍କୁଲ, କଲେଜ ଓ ସାଧାରଣ ଜନସଭା ଓ ସମାବେଶରେ ବକ୍ତୃତା ପ୍ରଦାନ କରିଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ସେଇ ସଭାରେ ମୋର ବ୍ୟକ୍ତବ୍ୟ ହେଲା ସମାଜର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉଭୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାମୁହିକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଆବଶ୍ୟକ । ରାଜନୈତିକ ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ପ୍ରଗତିର ଅନ୍ତରାୟ ହେଲେ ସମାଜର ପ୍ରତି ବର୍ଗର ଲୋକେ ପଛୁଆ ହୋଇ ରହିବେ, ତେଣୁ ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସମସ୍ତେ ସାମିଲ୍ ହେବାପାଇଁ ମୁଁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲି, ଏଇ ସଭା-ସମିତି ମାଧ୍ୟମରେ ।

ମୋର ହାର୍ଟ ଅପରେସନ୍ ହେଲାବେଳେ ମତେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇମାସ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ମୁମ୍ବାଇରେ । ସେତେବେଳ ବି ଅଫିସରୁ ଲୋକ ଫାଇଲ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ ଓ ମୁଁ ଫାଇଲରେ ଯାହା ଆଦେଶ ଦେବା କଥା ଦେଇ ଚେକ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ବି ଦସ୍ତଖତ କରିଥିଲି । ମୁଁ ମୋର କର୍ତ୍ତବ୍ୟରେ କେବେ ବି ସାରାଜୀବନ ହେଳା କରିନାହିଁ କିମ୍ବା ଖିଲାପ ମଧ୍ୟ କରିନାହିଁ ବୋଲି

ମତେ ଆତ୍ମତୃପ୍ତି ମିଳେ । ମୋର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ବିକାଶ ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି reimbursement ନେଇନାହିଁ । ମୋର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କାଳରେ ବିକାଶ ପରିଷଦର କେତୋଟି ଅଭିନବ ପଦକ୍ଷେପ ଉଲ୍ଲେଖ କରୁଛି ।

୧) ସରକାରୀ ଅନୁଦାନ ୫୦କୋଟିରୁ ବୃଦ୍ଧି ହୋଇ ୧୦୦କୋଟି ହେଲା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଦେଶରେ ।

୨) କୃଷି ଓ ଶିକ୍ଷାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଅନେକ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଗଲା ଯାହାକି ଆଗରୁ ହେଇନଥିଲା ।

୩) ଉନ୍ନୟନର ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକ ଏକ ସାଧାରଣ ନାଗରିକଠୁଁ ମଧ୍ୟ ବିବେଚନା କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା ଯାହାକି ଆଗରୁ ବିଧାୟକ ଓ ସାଂସଦମାନଙ୍କ ଠାରେ ସୀମିତ ରହୁଥିଲା । (Expert member) ମାନେ ବି ନିଜର ଇଚ୍ଛାମୁତାବକ ସୁଚିନ୍ତିତ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ।

୪) ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନୁଦାନ କେବଳ ସରକାରୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ସୀମିତ ନରହି ସରସ୍ୱତୀ ଶିଶୁ ମନ୍ଦିର, ଅରବିନ୍ଦ ପାଠଚକ୍ର, ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଇତ୍ୟାଦି ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଦିଆଗଲା କାରଣ ସେ ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ିକରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ାହୁଏ ।

୫) ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜଗୁଡ଼ିକୁ ବେଞ୍ଚ, ଡେସ୍କ ପାଇଁ ଅନୁଦାନ ଦେବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

୬) ଚେକ୍ ଡେମ୍ ନିର୍ମାଣ ମୋଟେ ବ୍ୟବହାରରେ ଆସୁ ନଥିବାରୁ ସେହି ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ କଟାଗଲା ।

୭) କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ହିସାବରେ ଉଠାଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦିଆଗଲା ।

୮) ରାସ୍ତାଘାଟ ମରାମତିରେ ଅନୁଦାନ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ନହୋଇ ଅପବ୍ୟୟ ଓ ଦୁର୍ନୀତି ହେଉଥିବାରୁ ସେହି ପ୍ରସ୍ତାବଗୁଡ଼ିକର ଅଙ୍କୁଶ ଲଗାହେଲା ।

୯) ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଉଦ୍ୟାନ କୃଷିର ଅଗ୍ରଗତି ପାଇଁ ଚିପିଲିମା ଉଦ୍ୟାନ କୃଷି କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠାପାଇଁ ୬କୋଟି ୫୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା (O.U.A.T) କୁ ଅନୁଦାନ ଦିଆଗଲା ।

୧୦) ଦେବଗଡ଼ ଓ ବଉଦରେ ଏଗ୍ରୋପୋଲିଟେକ୍‌ନିକ୍ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

୧୧) ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଢ଼ିପ ଜମିଗୁଡ଼ିକ ଅମ୍ଳଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବାରୁ ଡାଲି ଜାତୀୟ ଫସଲ ଓ ତୈଳବୀଜ ବିଶେଷ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୁଏନାହିଁ । ବିକାଶ ପରିଷଦ ୧୫ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର

ପେପରମିଲ୍ ସ୍ଲଜ୍ (Paper mill sludge) ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ପରିବହନ କରାଇ ୧୬ ହଜାର ୨୫୦ ଏକର ଜମିକୁ ଶୋଧନ କରାଇବା ଦ୍ୱାରା ସରକାରଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ହେଲା ।

୧୨) ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଜମିର ସ୍ଥିତି ସମତଳ ନଥିବାରୁ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଲାଭ ହୁଏନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରକଳ୍ପ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଗ୍ରାମଭିତ୍ତିରେ ବର୍ଷାଜଳର ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଚାରିଗୋଟି ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ପ୍ରକଳ୍ପ (pilot project) ହାତକୁ ନିଆଗଲା । ସୋନପୁର ଜିଲ୍ଲାର ତରଭା ବ୍ଲକର ପୁଆ ଗ୍ରାମରେ ଏଭଳି ଏକ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ଫଳପ୍ରଦ ହୋଇଛି ।

୧୩) ରାଉରକେଲାରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦ ୨କୋଟି ଟଙ୍କା ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଇ ଏକ ଭେଷଜ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିପାରିଛି ଓ କଳାହାଣ୍ଡିର ଜାରିକ୍‌ଠାରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଅପେକ୍ଷାରେ ଅଛି ।

୧୪) ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ୨୫ଟି -- କଲେଜରେ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ପିଲାଙ୍କ ସୁବିଧା ପାଇଁ କୋଚିଂ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଛି ।

ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରି ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥାରେ ନାନା ଆଳ ଦେଖାଇ ଛାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି । ଯଥା ଗୋଟିଏ ଚେକ୍ ଡେମ୍‌ର ଅଟକଳ ଥରେ ଥରେ ୧୦ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ୨୫ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହୋଇଯାଉଛି । ଏସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ତଦାରଖ ପାଇଁ କାହାରି ଆନ୍ତରିକତା ନାହିଁ । ଥରେ ଜଣେ ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ଜିଲ୍ଲା ଗ୍ରାମୀଣ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥାର ନିର୍ବାହୀ ଯନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, ସାଧାରଣ ଭାବରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମୋଦିତ ପ୍ରକଳ୍ପ ପାଇଁ ମୋଟେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆ ଯାଏନାହିଁ । ଦୁଃଖର କଥା ଉଠା ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପରୁ ପାଣି ପାଇ ମଧ୍ୟ ଧାନ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଫସଲ କରିବା ପାଇଁ କୃଷକମାନଙ୍କର ଆଦୌ ଆଗ୍ରହ ନାହିଁ । ଗ୍ରାମ୍ୟ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣ ଓ ମରାମତି ବ୍ୟତୀତ ସହରାଞ୍ଚଳରେ ମଧ୍ୟ ରାସ୍ତା ମରାମତି କାମ ପରିଷଦ ପାଣ୍ଠିରୁ ଚାହାନ୍ତି ଯଦିଓ ଭାରତ ସରକାର ଏସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅନେକ ଅର୍ଥ ମଞ୍ଜୁର କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କର ନଜର ବେଶି ରାସ୍ତା ମରାମତି ଓ ଚେକ୍ ଡେମ୍ ଉପରେ । ସେମାନେ ଉଠା ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପରେ ମଧ୍ୟ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହନ୍ତି । ଆମର ବିଧାୟକମାନେ ଭୋଟରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ କମ୍ୟୁନିଟି ସେଣ୍ଟର, କଲ୍ୟାଣ ମଣ୍ଡପ ଓ ମିନି ଷ୍ଟାଡିୟମ୍ କରିବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହୀ । ଏହା କେତେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସେମାନେ ଭାବି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଆମ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦରେ ଭରପୁର ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେଗୁଡ଼ିକର ସଦ୍-ଉପଯୋଗ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ସେଥିପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ଏକଯୁଟ ହୋଇ ଯଦି ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତେ ତାହେଲେ କେତେ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ତଥା ଉନ୍ନତିର ପଥ ଉନ୍ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରନ୍ତା ତାହା କଳ୍ପନାତୀତ । ଏଥିପାଇଁ ମାନବସମ୍ବଳ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ଯେକୌଣସି ଗ୍ରାମର ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତିର ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଜଳସେଚନର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକତା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ରାସ୍ତାଘାଟର ଅଗ୍ରଗତି, ଶିକ୍ଷା ସୁବିଧା, ଗ୍ରାମରେ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ଆଖପାଖରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ର, ସ୍ୱଚ୍ଛ ପାନୀୟ ଜଳ ଯୋଗାଣ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂଯୋଗ ପାଇଁ ବିକାଶ ପରିଷଦ ପାଣ୍ଠି ଯଦି ବିନିଯୋଗ ହୁଅନ୍ତା ତାହାହେଲେ ପରିଷଦ ପ୍ରକୃତରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ବୈଷମ୍ୟ ଦୂର କରିପାରନ୍ତା । ଏସବୁ ଗୁଡ଼ିକର ଆମ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହ ଓ ନିଷ୍ଠାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅର୍ଥନୀତି ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଗବେଷଣାଲବ୍ଧ ତଥ୍ୟରୁ ବୈଷମ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତେକ ସୂଚନା ମିଳେ । ଜିଲ୍ଲାର କୃଷି, ଶିଳ୍ପ ଭିତ୍ତି (Industrial infrastructure) ମାନବସମ୍ବଳ, ମେକ୍ରୋ ଆର୍ଥିକ ଉନ୍ନତି (Macro-Economic Development) ଓ ଦୁର୍ବଳ ବର୍ଗଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ବିଚାରକୁ ନେଇ ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପଛୁଆ, ପଛୁଆ ଓ ସାମାନ୍ୟ ଉନ୍ନତ ଓ ଉନ୍ନତ (tMost Backward, Backward, Developing & Developed) ଏପରି ଚାରି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତିକୁ ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି (Overall Development) ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକର ବର୍ଗୀକରଣ କରାଯାଇଛି । (Overall) ହିସାବରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଦେବଗଡ଼, ବୌଦ୍ଧ ଓ ନୂଆପଡ଼ାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପଛୁଆ ହିସାବରେ ନିଆଯାଇଛି । ସେହିପରି ପଛୁଆ ଭାବରେ କଳାହାଣ୍ଡି, ସୋନପୁର ଓ ବଲାଙ୍ଗୀରକୁ ଗଣନା କରାଯାଇଛି । ଉନ୍ନତି ଆଡକୁ ଅଗ୍ରସର ଜିଲ୍ଲାଗୁଡିକ ହେଲା ବରଗଡ଼ ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ । ସେହିପରି ଉନ୍ନତ ଜିଲ୍ଲା ଶ୍ରେଣୀରେ ସମ୍ବଲପୁର ଓ ଝାରସୁଗୁଡ଼ାକୁ ନିଆ ଯାଇଛି । ଅନୁଗୁଳ ଜିଲ୍ଲାର ଆଠମଲ୍ଲିକ ଉନ୍ନତି ଆଡକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥିବା ଶ୍ରେଣୀରେ ଯାଉଛି । କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବରଗଡ, ଝାରସୁଗୁଡା, ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାହୋଇଥିବା ବେଳେ ବଲାଙ୍ଗୀର, ବଉଦ, କଳାହାଣ୍ଡି, ନୂଆପଡା ଓ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଅତ୍ୟଧିକ ପଛୁଆ ଭାବରେ ଗଣନା କରାଯାଇଛି । ସୋନପୁର କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉନ୍ନତି ଆଡକୁ ଗତି କରୁଥିବା ବେଳେ ଅନୁଗୁଳ (ଆଠମଲ୍ଲିକ) ପଛୁଆ ହିସାବରେ ଶ୍ରେଣୀଭୂକ୍ତ ହୋଇଛି ।

ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୧ ତାରିଖ ଓ ତା'ପରେ...

ନବବର୍ଷର ଅପେକ୍ଷାରେ ରହି ୩୧ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୧୦ ରାତି ୧୨ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଗୀତାପାଠ, ବିଷ୍ଣୁ ସହସ୍ର ନାମ, ଭାଗବତ ଗୋଟିଏ ଅଧ୍ୟାୟ ପାଠକରି ସାରି ଠିକ୍ ରାତି ୧୨ଟା ବେଳେ ବାହାରେ ନବବର୍ଷ ଆଗମନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବାଣ ଫୁଟିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ସମୟରେ ଆମେ ଆଳତୀ ଦେଇ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଶୋଇବାକୁ ଗଲୁ । ରାତି ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଟା ବେଳେ ମୋ ଦେହରୁ ପ୍ରଚୁର ଝାଳ ବାହାରି ଚାଦର, ତକିଆ ତିନ୍ତିଗଲା । ମୁଁ ଖଟରେ ବସି ପଙ୍ଖା ଚଳାଇ ଦେଖିଲି ଥଣ୍ଡା ପବନ ବାଜିବାରୁ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ବ୍ଲଡ୍ ପ୍ରେସର୍ ମେସିନ୍ ଆଣି ରକ୍ତଚାପ ଦେଖିଲି ୧୩୦/୭୦ ଥାଏ । ମୁଁ ମୋଟେ ବ୍ୟସ୍ତ ନହୋଇ ପୁଣି ଶୋଇ ପଡିଲି । ସକାଳୁ ଉଠି ସାଢ଼େ ପାଞ୍ଚଟା ବେଳକୁ ଲାଫ୍‌ଟର୍ କ୍ଳବକୁ ଗଲି । ଚାଲିଲାବେଳେ ଟିକେ ଦୁର୍ବଳ ଲାଗୁଥାଏ । ଲାଫ୍‌ଟର୍ କ୍ଳବରେ ସମସ୍ତେ ପରସ୍ପରକୁ ନବବର୍ଷର ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଇଲୁ । ବ୍ୟାୟାମଗୁଡିକ ଅନ୍ୟଦିନ ପରି କଲୁ କିନ୍ତୁ ମତେ ଟିକେ ଭଲ ନଲାଗିବାରୁ ମୁଁ ତଳେ ବସି ପଡ଼ିଲି ଓ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟାୟାମଗୁଡ଼ିକ କଲି ନାହିଁ । ନୂଆବର୍ଷ ଦିନ ଘରୁ ଚା,ଜଳଖିଆ ନେଇ ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆପ୍ୟାୟିତ କରି ଥାଏ । ସମସ୍ତେ ଜଳଖିଆ ଖାଇ ଚା' ପିଇଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଖାଲି ଚା କପ୍‌ଟେ ପିଇଲି ଓ ମତେ ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ଅନେକ ବନ୍ଧୁ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ନବବର୍ଷର ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଆସିଲେ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯଥାବିଧି ଦେଖାକରି ସାରିବା ପରେ ୧୧ଟା ବେଳେ ଅଫିସ ବାହାରିଲି ଓ ବାଟରେ କେପିଟାଲ୍ ହସ୍ପିଟାଲ ବାଟ ଦେଇ Dr. Murty ଙ୍କୁ ଦେହ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଭାବିଲି । ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ E.C.G କରାହେଲା ଓ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଔଷଧ ଲେଖିଦେଲେ । ତାହା ଖାଇବା ପରେ ବେଶ୍ ଭଲ ଲାଗିଲା । ୫ତାରିଖ ଦିନ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରକୁ ଟୁର୍‌ରେ ମୁଁ ଯିବାର ଥିଲା ତେଣୁ ଆଉଥରେ ଡାକ୍ତର ମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ପୁଣି ଦେଖାକଲି । ପୁଣି (E.C.G) କରାହେଲୋ ଓ ସେ (E.C.G) ଦେଖି ଟିକେ ବ୍ୟସ୍ତହେଲେ ଓ କହିଲେ ଆପଣ ତ Cabinet Minister ପାହ୍ୟାର ତେଣୁ ମୁଁ (Cuttack Medical College Hospital) (ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ମେଡିକଲ୍ କଲେଜ)କୁ refer କରି ଦେଉଛି ଆପଣ କାର୍ଡ଼ିଓଲୋଜି ବିଭାଗରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଯାଆନ୍ତୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ । ମୁଁ ସେହିଦିନ ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ, (Dr. H.N.Mishra ଙ୍କୁ ଫୋନ୍‌ରେ

ଯୋଗାଯୋଗ କରି ୪ ତାରିଖ ସକାଳେ S.C.B Medical Collge ର Cardiology ବିଭାଗରେ ଭର୍ତ୍ତିହେଲି ଯେଉଁ ବିଲ୍ଡିଂ ନୂଆ ତିଆରି ହୋଇଛି । ସେଠି (E.C.G) ରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ହାର୍ଟର ସବୁପ୍ରକାର ପରୀକ୍ଷା କରାହେଲା । ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ (Sample) ହସ୍ପିଟାଲ ବାହାରେ ଘରୋଇ କ୍ଲିନିକକୁ ପଠାଯାଉଥାଏ । ମୁଁ ଭାବି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲି ଯେ ଜଣେ ହୃଦରୋଗୀର ରକ୍ତପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ବି ସୁବିଧା ନାହିଁ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଯଦିଓ ଏହା ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରଥମ ସର୍ବ ପୁରାତନ ମେଡ଼ିକଲ୍ କଲେଜ ଓ ଏକ ନାମକରା ହସ୍ପିଟାଲ୍ । ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରୋଗ ପାଇଁ ଏହା ନିୟମ । ନାନା ରକମର ଔଷଧ ମଧ୍ୟ ଘରୋଇ ଔଷଧ ଦୋକାନରୁ କିଣାହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ଛଅ ତାରିଖ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମାନ୍ୟବର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରସନ୍ନ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ କଟକ ମେଡ଼ିକାଲକୁ ମତେ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଡଃ ମିଶ୍ର ମୋର ଅବସ୍ଥା ନେଇ ଏକ ପ୍ରକାର ନିରାଶବାଣୀ ଶୁଣାଇଲେ ଓ ଏମିତି ମଧ୍ୟ କହିଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ବିଭାଗରେ ମୋର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ କୌଣସି ସୁବିଧା ନାହିଁ । ତେଣୁ କିଛି ବି ଘଟି ଯାଇପାରେ ! ଆମର ବଡପୁଅ ସ୍ୱରୁପ ଏକଥା ଶୁଣି ବିବ୍ରତ ହୋଇଯାଇ ତାର ମାଁକୁ କହିଲା ଆମେ ଯେତେ ଶୀଘ୍ର ହୋଇପାରେ ଏଠୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଭଲ ହସ୍ପିଟାଲକୁ ବାପାଙ୍କୁ ନେଇଯିବା । କାଳବିଳମ୍ବ ନକରି ଆଦିତ୍ୟ କେଆରକୁ ଯୋଗାଯୋଗ କଲେ । ତାଙ୍କର ଆମ୍ବୁଲାନ୍ସ ଠିକ୍ ନଥିବାରୁ (Apollo Hospital)କୁ ଫୋନ୍ କରି ସବୁ ସ୍ଥିରକଲେ ଓ ମୋତେ ରାତି ୧୨ଟାରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ନେଇଆସି ସିଧା I.C.U ରେ ରଖିଲେ Apollo ରେ Dr. Brajesh Dash ମୋର ଚିକିତ୍ସା ଦାୟୀତ୍ୱରେ ଥାଆନ୍ତି । ଚାରିଦିନ ପରେ ତାଙ୍କୁ ସିଙ୍ଗାପୁରର ଏକ Cardiology conference ରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଯିବାକୁ ପଡିଲା ଓ Dr. Sahu ମୋର ଚିକିତ୍ସା ଦାୟୀତ୍ୱରେ ରହିଲେ । ଦୁଇଦିନ ପରେ ସେ ମୋର ସାନପୁଅକୁ ଏବେ Stayable ଥିବା ସମୟରେ ଡେରି ନକରି ଯଦି ବାହାର ହସ୍ପିଟାଲକୁ ନେବାର ଅଛି ତେବେ ଅତିଶୀଘ୍ର ନେଇଯିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । Asian Heart Institutes ର Dr. Ramakanta Panda ଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରି ସବୁ ଠିକ୍ ଠାକ୍ କରାହୋଇଥିଲା ତେଣୁ କାଳ ବିଳମ୍ବ ନକରି ମତେ ୧୪ ତାରିଖରେ Air India ବିମାନରେ ମୁମ୍ବାଇ ନିଆଗଲା । ମୋର ସହିତ ମୋର ସହଧର୍ମିଣୀ, ଦୁଇ ପୁଅ ଓ ଜଣେ ଡାକ୍ତର ମଧ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ଗଲେ ମୋ Strecher ପାଇଁ ଛଟି ସିଟ୍ ଏପରି ସର୍ବମୋଟ ଦଶଟି ଟିକେଟ୍ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ମୁଁ ସେତେବେଳେ (semi-consciousness)ରେ ଥିଲି । ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ ଯେ ମତେ କୁଆଡ଼େ ଗୋଟେ ନିଆଯାଉଛି । Asian Heart Institute ରୁ

Ambulance ଆସିଥାଏ Air Port କୁ । ଆମେ ଛଅଟାରେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ଓ ମତେ ସିଧା ହସ୍ପିଟାଲ ନେଇ (ICU)ରେ ରଖାଗଲା ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ Guest-House ରେ ରହିଲେ ।

ତିନିଦିନ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ହେବାପରେ ୧୮ ତାରିଖ ଜାନୁୟାରୀରେ ମୋର ଏନ୍‌ଜିଓଗ୍ରାମ ହେଲା ଓ ଚାରୋଟି ବ୍ଲକ୍ ଥିବାର ଜଣାଗଲା, ସେଥିରୁ ଦୁଇଟି ବ୍ଲକେଜ୍ ଅତି ବିପଦଯୁକ୍ତ ଥିଲା । ଆଉ ଅପେକ୍ଷା ନକରି ତା'ପରଦିନ ଅପରେସନ୍ କରିଦେବା ପାଇଁ ଡ଼ାକ୍ତର ଚାହିଁଲେ କିନ୍ତୁ ମୁଁ କୁଆଡ଼େ Physically fit ନଥିଲି ତେଣୁ ୨୦ ତାରିଖ ସକାଳୁ Operation କରିବା ପାଇଁ ଠିକ୍ କଲେ । ସକାଳ ୭.୧୫ରେ ମତେ I.C.U ରୁ operation Theatre କୁ ନିଆଗଲା । ସର୍ଜରୀ ଦିନସାରା ଚାଲିଲା । ମଝିରେ ମଝିରେ ମୋ ବଡ଼ପୁଅର ମୋବାଇଲ୍‌କୁ ମେସେଜ୍ ଆସୁଥାଏ କେତେବେଳେ କେତେ risk ଅଛି ଇତ୍ୟାଦି । ଅବଶେଷରେ ପ୍ରାୟ ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ଟାରେ Dr. Ramakanta Panda ଖବର ଦେଲେ ଯେ ସର୍ଜରୀ ବେଶ୍ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଛି ଓ Dr. Panda ନିଜେ ବହୁତ ଖୁସି ଯେ ଏତେ ଜଟିଳତା ଭିତରେ ସେ ଅପରେସନରେ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ପୁଣି ଚିନ୍ତାର ବିଷୟ ରହିଲା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଯେ ମୋର ଚେତା ପାଞ୍ଚଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଲା ନାହିଁ ମାନେ ମୁଁ ହେଲୁସିନେସନ୍ (Hallucination)ରେ ରହିଲି । ସେଥିପାଇଁ ଡାକ୍ତରମାନେ ଚିନ୍ତିତ ଥିଲେ । ଚେତା ଆସିବା ପାଇଁ ଯାହା ଚେଷ୍ଟା କରିବା କଥା ସ୍ପେଶାଲିଷ୍ଟ ମାନଙ୍କୁ ବାହାରୁ ଡାକି ଦେଖାଇବା ଇତ୍ୟାଦି କରାଗଲା କିନ୍ତୁ ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି ବୋଲି ଜଣାପଡୁଥାଏ । ଷଷ୍ଠ ଦିନ ସକାଳେ ହଠାତ୍ ମୋର ଚେତା ଫେରି ଆସିଲା ଓ ସେତେବେଳେ ଠିକ୍ ଭାରତୀ ମୋ ସାମ୍ନାରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖି ହସିଦେବାରୁ ସେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ମତେ ପଚାରିଲା ମୁଁ କିଏ କହିଲ, ମୁଁ ଭାରତୀ ବୋଲି କହିବାରୁ ସେ ଧାଇଁଯାଇ ଡାକ୍ତର ଓ ନର୍ସମାନଙ୍କୁ କହିଲା । ତା'ପରେ ତିନିଦିନ ପରେ ମତେ ଅନ୍ୟ single room କୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଗଲା । ପୁଣି ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ମୋ ଫୁସଫୁସରେ ଅନେକ (fluid) ଜମିଛି, ତାକୁ କଢ଼ାଯିବା ପରେ ନାନାପ୍ରକାର ଫିଜିଓଥେରାପି ବ୍ୟାୟାମ କରାଇଲେ । ମୁଁ ଅତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇ ଯାଇଥିଲି । ଫେବୃୟାରୀ ୭ତାରିଖରେ ହସ୍ପିଟାଲରୁ ଛୁଟି ମିଳିଲା କିନ୍ତୁ ଡଃ ପଣ୍ଡା ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ଯେ ଆହୁରି ଏକମାସ ମୁମ୍ବାଇରେ ରହି ଫିଜିଓଥେରାପି କରିବାକୁ ପଡିବ ଯଦ୍ୱାରା କି ଦୁର୍ବଳତା ସହଜରେ ଏବଂ ଶୀଘ୍ର ଦୂର ହୋଇଯିବ । ହସ୍ପିଟାଲରୁ ୨୪ କିଲୋମିଟର ଦୂର ମୋର ଝିଅ ଜୋଇଁଙ୍କ ଏକ ଅପାର୍ଟମେଣ୍ଟ ଥିଲା ଯାହାକି furnished ଥିଲା

ଓ ଭଡାବାଲା ତା'ପୂର୍ବରୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିବାରୁ ଖାଲି ଥିଲା । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଦୁଇଜଣ ପିଲା ଜଣେ ବାହାର କାମ ଓ ଜଣେ ରୋଷେଇ ପାଇଁ ନିଆଗଲା ଓ ଅତି ସୁବିଧାରେ ଘରଲୋକେ ମୋର ଯତ୍ନ ନେଇପାରିଲେ ଓ ପ୍ରତି ଦିନେ ଛଡ଼ା ଦିନେ Asian institute କୁ ନେଇ ଫିଜିଓଥେରାପି ମଧ୍ୟ କରାଇ ପାରିଲେ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା ପରେ ଜୁନ୍ ମାସରେ ମାନେ ଛଅମାସ ପରେ ଏପୋଲୋ ହସ୍ପିଟାଲର ଡଃ ବ୍ରଜରାଜ ଦାସ ମୋର E.C.G, Echo, Blood test ସବୁ କରାଇ ସବୁଠିକ୍ ଥିବାରୁ କହି ଖୁସି ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ତା'ପରେ ମୋର ଶରୀର କଷ୍ଟର ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଅନେକ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ମୋର ପ୍ରୋଷ୍ଟେଟ୍ ସମସ୍ୟା ଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ Urologist Dr. Samiran Adhikari ଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କଲି । ultrasound ରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ୨ ମିଲିମିଟର ପରିଶ୍ରା ରହିଯାଉଛି । ମୋର ହିମୋଗ୍ଲୋବିନ୍ ବହୁତ କମ୍ ଥିବାରୁ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ମାସ ପୂର୍ବରୁ ହାର୍ଟ ଅପରେସନ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ପ୍ରୋଷ୍ଟେଟ୍ ଅପରେସନ୍ କରିବାକୁ ମନାକଲେ Dr. Brajaraj Dash । ଯା ଭିତରେ strong antibiotics ପାଇଁ କିଡ୍‌ନିରେ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଲା ଓ Dr. Dash ଓ Dr. Adhikari ବିଚାର କରି ନେଫ୍ରୋଲୋଜିଷ୍ଟ ଡଃ ସୁଧିର ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଲୋଡ଼ିଲେ । Review କରିବା ପରେ ବି ସେମାନେ କୌଣସି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସମୟକ୍ରମେ ଡଃ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ମୁମ୍ବାଇରେ ଏକ ବଡ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଚାକିରୀ ହେଇଯିବାରୁ ସେ ଏପୋଲୋ ହସ୍ପିଟାଲରୁ ମୁମ୍ବାଇ ଚାଲିଗଲେ କାରଣ ତାଙ୍କର ପରିବାର ସେଠି ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସେ ମୁମ୍ବାଇରେ ଥିଲେ ବି ଆମକୁ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ମୋର ସ୍ତ୍ରୀ ଫୋନ୍ ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲା ।

ତାପରେ ଆମେ ଡଃ ପାଲିତ, ଯେ'କି ନୀଳାଚଳ ହସ୍ପିଟାଲରେ ନେଫ୍ରୋଲୋଜି କନ୍‌ସଲ୍‌ଟେଣ୍ଟ ହିସାବରେ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଗ୍ରହଣ କଲୁ । ମୁଁ ସେତେବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଥିବାରୁ ୨/୩ ମାସ ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ (Wipos) ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ନେଲି ରକ୍ତ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ।

ଆମର ବଡ ପୁଅ କଲିକତାରେ ଚାକିରୀ କରେ । ସେ କଲିକତାର ଏକ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ନେଫ୍ରୋଲୋଜିଷ୍ଟଙ୍କ ସହିତ ପରାମର୍ଶ କରି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲା ଯେ ଆମେ କଲିକତା ଚାଲିଯାଇ ସେଠି ଚିକିତ୍ସା କରାଇଲେ ଭଲହେବ । ତେଣୁ ଆମେ କଲିକତା ଗଲୁ ଓ ଡଃ ସୁରେନ୍ଦ୍ର ଦାସ, ନେଫ୍ରୋଲୋଜିଷ୍ଟଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ଚିକିତ୍ସିତ ହେଲି । ଅଲଟ୍ରାସାଉଣ୍ଡ ଇତ୍ୟାଦି ହେବା ପରେ କିଡନି ସମସ୍ୟା ବିଶେଷ ନଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ Urologist, Dr. Gopal

Krishnan ଙ୍କୁ ଦେଖାକଲୁ । ଉଭୟ ଡାକ୍ତର କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ପରେ ୟୁରିନ୍ କଲ୍‌ଚର୍ କରାହୋଇ ବାହାରିଥିବା report ରେ ଦର୍ଶାଇଥିବା ଦିନକୁ ଦୁଇଟି କରି ଇଣ୍ଟେର୍‌ଭେନସ୍ ଇଞ୍ଜେକ୍ସନ୍ ନେବାକୁ ହେଲା ୧୦ଦିନ ପାଇଁ । ଏହି ଔଷଧ କେବଳ ମାସେ ଶରୀରରେ effect କରିବା କଥା ତେଣୁ ସେହି ମାସେ ଭିତରେ ପ୍ରୋଷ୍ଟେଟ୍ ଅପରେସନ୍ କରିଦେବା ପାଇଁ ଡାକ୍ତର ଚାହିଁଲେ । ଫୋର୍ଟିସ୍ (Fortis) ହସ୍ପିଟାଲରେ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଅପରେସନ୍ ହେବାପରେ ଆମେ କିଛି ଦିନପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରି ଆସିଲୁ । କିନ୍ତୁ ମୋର ଶରୀରରେ କଷ୍ଟ ଭୋଗିବା ଶେଷ ହୋଇ ନଥିବାରୁ ପୁଣି ମାସକ ପରେ ପୁରୁଣା ପ୍ରୋବ୍ଲେମ୍ ବାହାରିଲା ଓ ଆମେ କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲର ଦ୍ୱାରସ୍ଥ ହେଲୁ ଓ Dr. Mahakur (Nefrologist) ଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେଲୁ । ତାଙ୍କ ଔଷଧରେ କିଛି ଉପଶମ ହେବାରୁ ପୁଣି କଲିକତା ଯାଇ Fortis Hospital ରେ ପୁଣି admit ହେଲି ଓ ସେଠାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛୋଟ ଅପରେସନ୍ ହେଲା । ମୁଁ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭକଲି । ବଡପୁଅ ଘରେ କିଛିଦିନ ରହିବା ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା ପାଇଁ ପ୍ଲେନ୍ ଟିକେଟ୍ କରାହୋଇ ସାରିଥିଲା କିନ୍ତୁ ମୋର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ତିନି ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ହଠାତ୍ ସକାଳେ ମତେ ରକ୍ତ ବାନ୍ତିହେଲା ଓ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ପାଖରେ ଥିବା ଏକ ବଡ଼ ହସ୍ପିଟାଲ Belle Vue Clinic ରେ ମତେ ଭର୍ତ୍ତି କରାହେଲା ଓ ଦେଖାଗଲା ଯେ ମୋ ପେଟରେ କେବେଠୁ ଗୋଟିଏ ulcer ଥିଲା ଓ ତାହା ଫାଟିଯାଇଛି । ରକ୍ତବାନ୍ତି ବନ୍ଦ ହେଉ ନଥାଏ । ଆଠ ୟୁନିଟ୍ ରକ୍ତ ଦିଆହେଲା ଓ ଅନେକ କଷ୍ଟରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଚେଷ୍ଟାରେ ରକ୍ତସ୍ରାବ ବନ୍ଦହେଲା । ଦଶ ଦିନ I.C.Uରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ଡଃ ମନୋଜ ଅଗ୍ରୱାଲ୍, କହିଲେ ଯେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ ଖୁସି ଯେ ଏତେ critical problem ଥିବା ulcer ସେ ଉପଚାର କରି କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଲେ । Discharge ହେବାର ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ସବୁ ରକମର ରକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ହେଲା ଓ ଡାକ୍ତର ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି ବୋଲି କହିଲେ । ସେ ପୁଣି ଛଅ ସପ୍ତାହ ପରେ ଆସି Endoscopy କରିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ସେ ବିଦେଶ ଯିବାର ଜରୁରୀ ଥିବାରୁ ମାସକ ପରେ ଏଣ୍ଡୋସ୍କୋପି କରି ଦେଖିଲେ ଯେ ଅଲ୍‌ସର୍ ପ୍ରାୟ ଶୁଖିଯାଇଛି କିନ୍ତୁ ଗ୍ୟାଷ୍ଟ୍ରିକ ଓ ହାଇପର୍ ଏସିଡିଟି ଯୋଗୁଁ ପୁଣି ଅଲ୍‌ସର୍ ହେବାର ଭୟଥିବା ହେତୁ ସଜାଗ ରହିବାକୁ କହିଲେ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଭାବିଥିଲି ଏଥର ଭଲ ହୋଇଯାଇ ମୋର ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଫେରିପାଇବି ବୋଲି କାରଣ ମୁଁ ଖୁସିରେ ଭାତ ଡ଼ାଲି ତରକାରୀ ଇତ୍ୟାଦି ଖାଇ ପାରୁଥିଲି ଓ ମତେ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଭୋକ ବି ହେଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବାର ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି ଯେ ମୋର ଶରୀର କଷ୍ଟର ସମାପ୍ତି ହୋଇନାହିଁ କାରଣ ଦେଖାଗଲା ଯେ

ମୋର ପେଟ ଫୁଲି ଯାଉଛି । ସେତେବେଳେ ଆମେ ଡାକ୍ତର ଶଶାଙ୍କ ଶେଖର ମିଶ୍ରଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ । ସେ ବରମୁଣ୍ଡାରେ ନିଜର ଏକ ହସ୍ପିଟାଲ କରିଛନ୍ତି (APEX), ସେ ହେଉଛନ୍ତି Gastroneterologist ଓ O.U.A.T ର ସ୍ୱର୍ଗତ ଡଃ ଅନିରୁଦ୍ଧ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଜୋଇଁ । ଡଃ ଶଶାଙ୍କ ମିଶ୍ର ଆମକୁ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । କଳିଙ୍ଗ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଅଲଟ୍ରାସାଉଣ୍ଡ ହେଲାପରେ ପେଟରେ ପାଣି ଜମୁଥିବାର ଜଣା ପଡ଼ିଲା । ଏପୋଲୋ ହସ୍ପିଟାଲରେ ଆମର ବହୁତ ଚିହ୍ନା ପରିଚୟ ଡାକ୍ତର ଥିବାରୁ ସେଠି ଚିକିତ୍ସା କରାଇବାକୁ ଚିନ୍ତାକଲୁ । ସେଠି ପୁଣି ଅଲଟ୍ରାସାଉଣ୍ଡ୍ କରାହେଲା ଓ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଲିଭରରେ ସମସ୍ୟା ଅଛି ଓ ସେଥିପାଇଁ ପାଣି ଜମିଛି । Acid fluid କଢ଼ାହୋଇ ପରୀକ୍ଷା କରାଗଲା ଯେ ସେଥିରେ ମେଲିଗ୍ନେନ୍‌ସି ନାହିଁ । ଏପୋଲୋରେ ଏବ୍‌ଡୋମେନ୍‌ର M.R.I କରାଗଲା ଓ କଲିକତା ପଠାଯାଇ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନିଆହେଲା କିନ୍ତୁ ମତେ ପୁଣି କଲିକତା ଯାଇ ସେଠି ଆଉଥରେ ଲିଭରର ସବୁ angleରୁ ଫଟୋ ନେଇ ଚିକିତ୍ସା କିରିବେ ବୋଲି ଡାକ୍ତର ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ପୁଣି ଆମେ କଲିକତା ଯାଇ M.R.I କରାଯିବାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ଲିଭର୍ ଭିତରେ ଟ୍ୟୁମର୍ ଅଛି ।

ଲିଭର୍‌ରେ ଟ୍ୟୁମର୍ ! ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଆଉ ଭଲ ହେବିନାହିଁ ବୋଧହୁଏ । କାରଣ ମୋର ବୟସ କିମ୍ବା ଶାରିରୀକ ଶକ୍ତି କେଉଁଟା ହେଲେ ଟ୍ୟୁମର୍‌ର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଉପଯୋଗୀ ନୁହେଁ । ମତେ ବର୍ତ୍ତମାନ ୮୨ ବର୍ଷ ଚାଲୁଛି ଓ ଗତ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ବର୍ଷଧରି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସମସ୍ୟା ଦ୍ୱାରା ଶରୀର ଅତି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଇଛି । ଜୀବନରେ ଭଗବାନ ମତେ ବହୁତ କୃପା କରିଛନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ କୃତଜ୍ଞ । ମୋର ପୁଅ ବୋହୂ ମୋ ପାଇଁ ଯେତିକି କରୁଛନ୍ତି ମତେ ଦେଖି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଛି । ମୋ ବୋହୂ ସରିତା (ପୁଲଟୁ)ର ସେବାରେ ମୁଁ ଦ୍ରବୀଭୂତ । ପୁଅମାନେ, ଝିଅ, ସ୍ତ୍ରୀ ଏମାନେ ତ ମୋ ପାଇଁ କରିବା ସ୍ୱାଭାବିକ କିନ୍ତୁ ବୋହୂର ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣର ସେବା ବିରଳ । ଭଗବାନ ତା'ର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ । ଜୋଇଁ ବି ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କାରିଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଆମର ବୋହୂ କହେ, ବାପା ଆପଣଙ୍କ ଜୀବନ ଏକ ସଫଳ ଜୀବନ । କାରଣ ଆପଣ ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ପତି, ଆଦର୍ଶ ପିତା ଓ ଆଦର୍ଶ ଶ୍ୱଶୁର ମଧ୍ୟ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆପଣଙ୍କୁ ପାଇ ଗର୍ବିତ, ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆମର ପୂର୍ବ ଜନ୍ମର ସୁକୃତ ଅଛି । ତା'କଥା ଶୁଣି ମୁଁ ମନେ ମନେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି କହୁଛି, ମୁଁ ବି ତୁମମାନଙ୍କୁ ପାଇ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଭାଗ୍ୟବାନ । କବିଙ୍କ ଭାଷାରେ:

କେହି ରହିନାହିଁ ରହିବେ ନାହିଁଟି ଭବରଙ୍ଗ ଭୂମି ତଳେ

ସର୍ବେ ନିଜ ନିଜ ଅଭିନୟ ସାରି ବାହୁଡ଼ିବେ କାଳ ବଳେ ।

ମଣିଷ ଜନ୍ମହେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ- ତେଣୁ ମୋର ଦୁଃଖ କରିବାର କିଛିନାହିଁ । ତଥାପି କହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି ଅଥବା ନ କହି ରହିପାରୁନି ଯେ ମୋର ଆଶା ଥିଲା ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଭଲ ହେଇଯିବି, କାରଣ ଏ ଦୁଇ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଶରୀରରେ ବହୁତ କିଛି ଘଟିଯାଇଛି ଯାହାକି ଅସାଧାରଣ ସମସ୍ୟାରୁ ପୁଣି ପୁରା ଭଲ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଯାଇଛି । ମୁଁ ସମାଜ ପାଇଁ ଆହୁରି ବହୁତ କିଛି କରିବି ଭାବିଥିଲି ଯାହାରକି ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତି ମନ ଭିତରେ ମୋର ସବୁବେଳେ ଚାଲିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କ ମଞ୍ଜୁରୀ ଆଉ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ମନେ ପଡୁଛି ବୈକୁଣ୍ଠ ନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ରଚିତ ତାଙ୍କ ଝିଅ ସୁନନ୍ଦା ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ କଣ୍ଠରେ

ଜୀବନ ପାତ୍ର ମୋ ଭରିଛ କେତେ ମତେ

ନଦେଲ ବୋଲି କିଛି କହିବି କିବା ଆଉ...

ପ୍ରଭୁ ବହୁତ କୃପା କରିଛନ୍ତି ଜୀବନରେ । ଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ମିନତି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯେ ମୋର ଅନ୍ତଃକରଣରେ ରାମନାମ ସଦା ସର୍ବଦା ଉଚ୍ଚାରିତ ହେଉଥାଉ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ...

ହରି ଓଁ ତତ୍‌ସତ୍‌, ହରି ଓଁ ତତ୍‌ସତ୍‌, ହରି ଓଁ ତତ୍‌ସତ୍‌ ।

ଡଃ ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା : ଏକ ବିରଳ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ

ପ୍ରଫେସର ଦୁର୍ଗା ପ୍ରସାଦ ନାୟକ

ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରେ ମୁଁ ୧୯୪୦ ଦଶକରେ ଛାତ୍ର ଥିଲି । ଆମେ ହେଲୁ ସେଇ କଲେଜର ପ୍ରଥମ ପିଢ଼ିର ଛାତ୍ର । ପରବର୍ତ୍ତି କାଳରେ ଏହି କଲେଜ ଓଡ଼ିଶାର ବରପୁତ୍ର ସ୍ୱଭାବ କବି ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେରଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ ହେଲା ଏବଂ ଅଧୁନା ଏହା ଗଙ୍ଗାଧର ମେହେର ସ୍ୱୟଂଶାସିତ କଲେଜ ଭାବରେ ପରିଚିତ । ମୁଁ କଲେଜ ଛାତ୍ରଥିବା ସମୟରେ ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା ଥିଲେ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ର । ମୁଁ ଥାଏଁ ନିଖିଳ ଭାରତ ଛାତ୍ର ସଂଘର ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ଶାଖା ସମ୍ପାଦକ । ସଂଗଠନ ଓ ପ୍ରଚାର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ହାଇସ୍କୁଲ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସହ ସମ୍ପର୍କ ରକ୍ଷା କରିବା ମୋର ଦାୟିତ୍ୱ । ନିରଞ୍ଜନ ସମୟ ସମୟରେ ଏହି ଛାତ୍ର ସଭାମାନଙ୍କରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ସେଠି ହୋଇଥିଲା ଆମର ଅତି ସାମାନ୍ୟ ପରିଚୟ । ପରବର୍ତ୍ତି ସମୟରେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ନାନୀ (ବଡ ଭଉଣୀ) ସୌରେନ୍ଦ୍ରୀବାଳା ପଣ୍ଡାଙ୍କୁ ବିବାହ କଲା ପରେ ସେ ହେଲେ ମୋର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଓ ଅତି ପ୍ରିୟ ଶାଳକ । ଏହି ସମ୍ପର୍କ ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଅତି ନିକଟରୁ ଜାଣିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଲି । ନିଜର ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ, ଜ୍ଞାତି କୁଟୁମ୍ବ ଓ ସାହି ପଡିଶାରେ ନିରଞ୍ଜନ ପରିଚିତ ଥିଲେ "ନିର" ଭାବରେ । ମେଟ୍ରିକୁଲେସନ୍ ପରୀକ୍ଷାରେ ସେ ଉତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲାପରେ ସମ୍ବଲପୁର କଲେଜରେ ଆଇ.ଏସ୍‌ସି. ଶ୍ରେଣୀରେ ନାମ ଲେଖାଇଲେ । ଆଇ.ଏସ୍‌ସି. ପଢି ସାରିଲା ପରେ ସେଇ କଲେଜରେ ସେ ଚାକିରୀ କଲେ ଲେବୋରାଟୋରୀ ଏସିସ୍‌ଟେଣ୍ଟ ପଦବୀରେ, କାରଣ ସେତେବେଳେ କଲେଜରେ ବି.ଏସ୍‌ସି. ଶ୍ରେଣୀ ଖୋଲି ନଥାଏ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ପରିବାରର ବିତୀୟ ସ୍ଥିତି ସେତେ ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ନଥିଲା ତେଣୁ ସମ୍ବଲପୁର ବାହାରକୁ ଯାଇ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଅସମ୍ଭବ ଥିଲା । ସେତେବେଳେ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପଶୁ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବଶ୍ୟକ ବୈଷୟିକ ଜ୍ଞାନ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ କୃଷି ଓ ପଶୁଧନ ବିକାଶ ପାଇଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ ଥିଲା । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶିକ୍ଷାଦାନ ପାଇଁ କୌଣସି ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଓଡ଼ିଶାରେ ନଥିଲା । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓଡିଶା ବାହାରକୁ ଯାଇ ଯେଉଁମାନେ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପଶୁ ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାତ୍ରବୃତ୍ତି ଦେଇ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଥିଲେ । ଅବଶ୍ୟ ଏଥିପାଇଁ ଛାତମାନଙ୍କୁ ଯୋଗ୍ୟତା ଭିତ୍ତିରେ ଚୟନ କରାଯାଉଥିଲା । ନିରଞ୍ଜନ ଛାତ୍ରବୃତ୍ତି ପାଇ ବନାରସ ହିନ୍ଦୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୃଷି

ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରୁ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନରେ ସ୍ନାତକ ଉପାଧି ଅର୍ଜନ କଲେ । ପରୀକ୍ଷାରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲାପରେ ସେ କୃଷି ବିଭାଗରେ କୃଷି ଓଭରସିଅର୍ ଚାକିରୀ ପାଇଲେ । ସ୍ୱ-ଉପାର୍ଜିତ ଅର୍ଥ ସଂଚୟ କରି ପରବର୍ତ୍ତି ସମୟରେ ସେ ନିଜ ଉଦ୍ୟମ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଏଲାହାବାଦ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳରୁ ମୃତ୍ତିକା ରସାୟନ ବିଷୟରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଉପାଧି ଲାଭକଲେ । ପରେ ପରେ ମାର୍କିନ୍ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରର ମିଶୋରୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମୃତ୍ତିକା ରସାୟନ ସମ୍ପର୍କରେ ଗବେଷଣା କରି ପିଏଚ୍‌ଡି ଡିଗ୍ରୀ ହାସଲ କଲେ ।

ବହୁବର୍ଷ ଧରି ନିରଞ୍ଜନ ଓଡିଶା କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମୃତ୍ତିକା ରସାୟନ ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟାପକ ଥିଲେ ଓ ପରବର୍ତ୍ତି କାଳରେ କୃଷି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଡିନ୍ ଭାବରେ ଅବସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ସୁଚାରୁ ରୂପେ ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ । ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଓଡିଶା କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବୋର୍ଡ ଅଫ୍ ମେନେଜମେଣ୍ଟର ସଦସ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବହୁବର୍ଷ ରହିଥିଲେ । କେବଳ ଓଡ଼ିଶା ନୁହେଁ ଆସାମର ଗୌହାଟୀସ୍ଥିତ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବୋର୍ଡ ଅଫ୍ ମେନେଜମେଣ୍ଟର ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ସକ୍ରିୟ ସଦସ୍ୟ । ଶିକ୍ଷା ଓ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା ଅତି ନିବିଡ । ଜଣେ ଛାତ୍ରବତ୍ସଳ ଅଥଚ ଅନୁଶାସନପ୍ରିୟ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଶାସକ ଭାବରେ ନିରଞ୍ଜନ କେବଳ ଓଡିଶା ନୁହେଁ ଓଡିଶା ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ସୁପରିଚିତ । ଏହି ସୁନାମ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠା ଯୋଗୁଁ ସେ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳପତି ରୂପେ ଓଡିଶା ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ୟପାଳ ତଥା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୁଳାଧିପତିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନୋନୀତ ହୋଇ ସେହି ପଦବୀରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଅତି ସୁଚାରୁ ରୂପେ ସମ୍ପାଦିତ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଆନ୍ତରିକ ଉଦ୍ୟମ, ଆଧୁନିକ ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ ଶିକ୍ଷାର ମାନବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ହେତୁ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ବିଭିନ୍ନ ଓ ବିଭାଗଗୁଡିକରେ ସେମେଷ୍ଟର ପଦ୍ଧତି ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପଦ୍ଧତି ପ୍ରଚଳନ କଲାବେଳେ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କେତେକ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ସମ୍ପନ୍ନ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରବଳ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ । ସେଥିରେ ତାଙ୍କର ଉତ୍ସାହ ଆଦୌ କମି ନଥିଲା । ଅବିଚଳ ହୋଇ ପ୍ରବଳ ଉଦ୍ୟମ କରି ସେ ଏହି ନୂତନ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରଚଳନ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଏହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ପରୀକ୍ଷା ଫଳ ସଠିକ୍ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ପାରିଲା ଏବଂ ଏହା ଓଡିଶାର ଅନ୍ୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରୂପେ ପରିଗଣିତ ହେଲା ।

ଅବସର ଗ୍ରହଣ ପରେ ନିରଞ୍ଜନଙ୍କୁ ଅକସ୍ମାତ ଏବଂ ଅଯାଚିତ ଭାବେ ମିଳିଥିଲା ଆଉ ଏକ ଦାୟିତ୍ୱ । ସେ ହେଲା ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା । ଆକସ୍ମିକ ଓ

ଅଯାଚିତ ଏଇଥି ପାଇଁ ଯେ ଏହି ପଦବୀ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଆଦୌ ତୋଷାମଦ ବା ସୁପାରିସ (Lobby)ର ପନ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡି ନଥିଲା । ଏଠି ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ହେବ ଯେ ନିରଞ୍ଜନ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ପଦ ପାଇଁ ମନୋନୀତ ହୋଇଥିଲେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରାୟ ରାଜନୈତିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମିର ବ୍ୟକ୍ତି । କେବଳ ଡ: ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା ହେଉଛନ୍ତି ଏକମାତ୍ର ଅଣରାଜନୈତିକ ବ୍ୟକ୍ତି, ସେ ପୁଣି ମୂଳତଃ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେ ଏହି ପଦ ଅଳଙ୍କୃତ କରି ସୁଚାରୁ ରୂପେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ପନ୍ନ କରିଥିଲେ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଉ ଦୁଇଟି ବିଷୟ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ । ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କ ପାଇଁ ଯଦିଓ ଏକ ବିଶାଳ ସରକାରୀ ବାସଭବନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି, ନିରଞ୍ଜନ ସରକାରୀ ବାସଭବନରେ ରହିବା ପାଇଁ ରାଜି ହୋଇ ନଥିଲେ । ଏଭଳିକି ସେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ବେତନ ବା ପାରିଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ନେଉ ନଥିଲେ । ତାଙ୍କରି ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ସମୟରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ଲୋକେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ସ୍ଥିତିକୁ ଏବଂ ତା'ର ବିକାଶମୁଖୀ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ତାଙ୍କ ପରି ଜଣେ ଉଦ୍ୟମୀ, ସଚ୍ଚୋଟ ଓ କର୍ମଯୋଗୀ ବ୍ୟକ୍ତି ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପଦ ଅଳଙ୍କୃତ କରିବେ କି ନାହିଁ, ସନ୍ଦେହଜନକ ।

ବିଭିନ୍ନ ଉଚ୍ଚ ପଦ ପଦବୀରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ସୁଦ୍ଧା ଡ: ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଜୀବନଶୈଳୀ ଥିଲା ଅତି ସରଳ । ତାଙ୍କ ଚରିତ୍ରର ଆଉ ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା, ସେ ମୁକ୍ତ ଥିଲେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଓ କୁସଂସ୍କାର ଠାରୁ । କର୍ମ ହିଁ ଜୀବନ- ଏହା ଥିଲା ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଏକମାତ୍ର ମନ୍ତ୍ର ଓ ଧ୍ୟେୟ । ତାଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ଆଉ ଏକ ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା ଯେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ବଦଭ୍ୟାସ ନଥିଲା । ସେ ମୁକ୍ତ ଥିଲେ କୌଣସି ମାଦକ ଦ୍ରବ୍ୟ ସେବନର ବଦଭ୍ୟାସ ଏବଂ କୁପ୍ରଭାବରୁ ।

ସେ ଥିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ । ନିଜର ସୁଚିନ୍ତିତ ମତାମତକୁ ମନରେ କୌଣସି ଦ୍ୱିଧା ଓ ଦ୍ୱନ୍ଦ ନରଖି ସେ ଅତି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ । ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାରେ ସେ ତିଳେମାତ୍ର କୁଣ୍ଠିତ ନଥିଲେ । ଏହି କାରଣରୁ ବେଳେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ବାଧାବିଘ୍ନର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡିଛି । ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବାକୁ ଯାଇ ଥରେ ତାଙ୍କୁ ମାନହାନୀ ମକଦ୍ଦମାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡିଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ସେ ମାନହାନୀ ମକଦ୍ଦମାରୁ ସେ ନିଜକୁ ଦୋଷମୁକ୍ତ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ଆଉ ଥରେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଦୁର୍ନୀତି ନିବାରଣ ଆଇନ ଜନୀତ ମାମଲା ରୁଜୁ ହୋଇଥିଲା । ଅବଶ୍ୟ ପୂର୍ବଭଳି ଏ

ମୋକଦ୍ଦମାଟି ମଧ୍ୟ ଖାରଜ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ନାନାଦି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ କେବେହେଲେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ହରାଇ ନଥିଲେ ବରଂ ଜଣେ ଶାନ୍ତ, ଶାଳୀନ ଅଥଚ ଦୃଢ଼ ଯୋଦ୍ଧାରୂପେ ସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ସେ ପ୍ରତିହତ କରିଥିଲେ । ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ରହିଥିଲା ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ବେଦନା । ନିମ୍ନବର୍ଗର କର୍ମଚାରୀମାନେ ଯେପରି ନିଜର ନ୍ୟାଯ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ନହେବେ ସେଥିପାଇଁ ସେ ଥିଲେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନଶୀଳ । ମୋର ଜାଣିବାରେ ସେ ଥରେ ଜଣେ ତଳିଆ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ନିଜର ହକ୍ ହାସଲ ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଆଶ୍ରୟ ନେବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଏହି ମକଦ୍ଦମା ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ ।

ଡ: ନିରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା ଏଭଳି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯେ କେବଳ ନିଜ ପାଇଁ ବଞ୍ଚି ନାହାନ୍ତି । ସେ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି ଅନ୍ୟପାଇଁ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଆମ ସମାଜରେ ଯେଉଁଦିନ ଏଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକାରୁ ଅଧିକତର ହେବ ସେ ଦିନହିଁ ସମାଜରେ ଆସିବ ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ପରିବର୍ତ୍ତନ । ତାଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମମୟ ଜୀବନକୁ ତର୍ଜମା କଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ କର୍ମ ହିଁ ଉପାସନା- ଏହା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଜୀବନାଦର୍ଶ ଓ ମୂଳମନ୍ତ୍ର । ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ ଆଚରଣ ଥିଲା ଏକ । ଯାହା କହୁଥିଲେ ତାହା କରି ଦେଖାଉଥିଲେ । ସେ "Work is Worship" ମନ୍ତ୍ରକୁ କରି ନେଇଥିଲେ ଜୀବନର ପାଥେୟ ।

ଓଁ

ମୋ ସ୍ମୃତିର ଜୀବନ

ପ୍ରେମମୟୀ 'ଭାରତୀ' ପଣ୍ଡା

କାଳିଆରେ !
ମୁଁ କାର ମାତର ମୋର ବୋଲି ଆଉ
କହିବାକୁ ନାହିଁ ବାଟ,
ଦୂରୁ ଶ୍ରୀ ଚରଣେ ଅର୍ପଣ କରୁଛି
ଘେନ ହେ ବିଶ୍ୱ ସମ୍ରାଟ ।

ହେ କରୁଣା ସାଗର ଶ୍ରୀ ଚରଣେ ତୋର କୋଟି କୋଟି ପ୍ରଣାମ ମୋର । ମୋ ଅନ୍ତରର ଚାରି ପାଖରେ ଅଶାନ୍ତ, ସୀମାହୀନ ସମୁଦ୍ରରେ ଅତୃପ୍ତ, ବେଦନାଜଡିତ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀର ଢେଉଗୁଡିକ ମୁଣ୍ଡ ପିଟି ହେଉଛନ୍ତି ଅନବରତ... କାହିଁକି ଏମିତି ହେଲା, କାହିଁକି ଏମିତି ହେଲା, କାହିଁକି ଏମିତି ହେଲା, ଲାଗୁଛି ଯେମିତି ମୋ ଜୀବନରଗତି ଥମିଯାଇଛି, ସ୍ପନ୍ଦନହୀନ, ଛନ୍ଦହୀନ ହୋଇଯାଇଛି । ଦୁନିଆ ପାଇଁ ତ ଏଇଟା ଅତି ସାଧାରଣ କଥା । ସମସ୍ତେ କହିବେ କେହି ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଆସି ନଥାନ୍ତି ସୁତରାଂ ଆଗପଛ ହୋଇ ଯିବାଟା ସ୍ୱାଭାବିକ କିନ୍ତୁ ମୋ ପାଇଁ ତାହା କେତେଯେ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ହୋଇ ପଡିଲା ମୁଁ କହିବି କାହାକୁ ? ଅଜ୍ଞାନତା ଘେରରେ ମୁଁ ଛନ୍ଦିହୋଇ ଯାଇଥିଲି । 'ପ୍ରାରବ୍ଧ' ବୋଲି କିଛି ମୋ ପାଇଁ ଥାଇପାରେ ମୁଁ ଏଇଟା ପୁରା ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ଯାହାପାଇଁ ତୋ ପାଖରେ କୁଆଡେ କିଛି ପ୍ରତିକାର ନଥାଏ ଓ ମଣିଷକୁ ତାହା ଭୋଗିବାକୁ ହିଁ ପଡେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ....

ଦୁଇବର୍ଷ କାଳ ୟା'ଙ୍କର ତ ନାନା ପ୍ରକାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟା, ଗୋଟିଏ ଭଲ ହେଲେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଚରମ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆସିଯାଏ ଓ ପୁଣି ଭଲ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ । ତା ଭିତରେ ମୁଁ ତତେ ଦିନେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରିଲା ବେଳେ ତୋର ସ୍ୱର ମତେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଶୁଭିଲା ପରି ଲାଗିଲା ମୋ ଭିତରେ ଯେ ''ତୋ ପାଇଁ ମୁଁ ବହୁତ କଲିଣି, ଏଥର ମୁଁ ଯାହା ଚାହିଁବି ତାହା କରିବି'' ମୁଁ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲି କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତାକୁ ଅଣଦେଖା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲି, ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲି ଯେ ମତେ ସେମିତି ଲାଗିଗଲା ବୋଧେ କିନ୍ତୁ ଏବେ ଭାବୁଛି ପ୍ରାରବ୍ଧର ତାହା ଚେତାବନୀ ଥିଲା ଓ ଯାହା କି ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନତାବଶତଃ ମୂର୍ଖ ପାଲଟିଗଲି ।

ଯେତେବେଳେ ଇଏ କଲିକତା ବେଲ୍‌ଭିଉ ହସ୍ପିଟାଲରେ କୋମାରେ ଥିଲେ ସେତେବେଳେ ବି ମୁଁ ସାଧାରଣ ମଣିଷଟେ ଥିଲି କାହିଁକିନା ତୋ ଉପରେ ମୋର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲାଯେ ତୁ ମୋ ପାଇଁ କିଛି ଅଲୌକିକ କରିବୁ ଓ ଶେଷରେ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତକଲିଯେ ତାଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଚିତାରେ ଜଳିବି, କିନ୍ତୁ ସେଇଟା ବି ତୁ ମଞ୍ଜୁର କଲୁନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ ଏହି ପ୍ରାରବ୍ଧର ସତ୍ୟତା ବୁଝାଇବା ପାଇଁ । ଧନ୍ୟରେ କାଳିଆ ! ପୁଣିଥରେ ତୋ ପାଦ ତଳେ ପ୍ରଣାମ କରୁଛି ।

ଶ୍ରୀ ଭାଗବତ ନନ୍ଦ ବହୁ ବର୍ଷ ହେଲା ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରି ଚାଲିଥିଲେ ଆତ୍ମଜୀବନୀ ଲେଖିବା ପାଇଁ କିନ୍ତୁ ଇଏ ତ କର୍ମଯୋଗୀ ; କାମରେ ସବୁବେଳେ ନିଜକୁ ବୁଡ଼ାଇ ରଖି ନିଜ ବିଷୟରେ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଯୋର୍ ଦେଇ କେବେ ଭାବୁନଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରେ ଅବନତି ଆରମ୍ଭ ହେଲାପରେ ତାଙ୍କର ପୁଣି ଫୋନ୍ ଆସିଲା ଓ ଇଏ ଲେଖା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟରେ ଯାହା ହେଇପାରିଲା ଲେଖିଦେଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଜୀବନର ଅନେକ ଘଟଣା ଅକୁହା ରହିଗଲା । ଭାଗବତ ବାବୁଙ୍କୁ ବହୁତ ବହୁତ ଧନ୍ୟବାଦ କାରଣ ତାଙ୍କ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଯୋଗୁଁ ଯେପରି ହେଉ ବି ଲେଖାଯାଇ ପାରିଲା ଯଦିଓ ୟାକୁ ଆତ୍ମଜୀବନୀ କୁହାଯାଇ ପାରିବନି, ଜୀବନର ଇଏ କେତୋଟି ପୃଷ୍ଠା ମାତ୍ର ! ଶ୍ରୀ ଅଭୟ ପାଢ଼ୀଙ୍କ ମୁହଁରେ ତୁ କୁହାଇଲୁ ୟା'ଙ୍କ ବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି ଲେଖିବା ପାଇଁ, ମୋର ଇଚ୍ଛା ମୋଟେ ହେଉନଥିଲା କିନ୍ତୁ ତୋ ଆଦେଶକୁ ଅମାନ୍ୟ କରିବାର ଆସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ମୁଁ କରିବି କିପରି ? ହେ ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଅଧୀଶ୍ୱର, ହେ ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ଅଧିନାୟକ, ତୁ ହିଁ ତ ଲେଖାଇବୁ, ସେଥିପାଇଁ ମୋର ଚିନ୍ତା କରିବାର କ'ଣ ଅଛି । ତୁହିଁ ସାହା...

ମୋ ସ୍ୱାମୀ ଥିଲେ ମୋର ଚଳନ୍ତି ଠାକୁର । ସେ ଥିଲେ, ଜଣେ ଦାମ୍ଭିକ, ସାହସୀ, ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ, ଧୈର୍ଯ୍ୟବାନ୍ ଓ ନିର୍ମଳ ହୃଦୟର ଏକ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ପୁରୁଷ । ବାହାରେ ସେ ଥିଲେ ସିଂହ କିନ୍ତୁ ଘରର ଗେଟ୍ ଭିତରକୁ ଆସିଗଲେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଧରଣର ମଣିଷଟେ ହେଇଯାଉଥିଲେ କାରଣ ଆମ ଦୁହିଙ୍କ ଭିତରେ ଅହଂ ବିହୀନ ନିର୍ମଳ ସ୍ନେହ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା । ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ ଯଦି ଅହଂ ରହିଲା, ଜୀବନ କଦାପି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳ ହୁଏନାହିଁ । ମୋର ମନେହୁଏ ବିବାହ ବେଦୀରେ ଯେଉଁ ହୋମ କରାଯାଏ ଓ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ସେଥିରେ ଦୁହେଁ ମିଶି ଆହୂତି ଦିଅନ୍ତି ତାହା ଏହି ଅହଂକୁ ହିଁ ଆହୂତି ଦେବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଇ ଥାଇପାରେ ।

ଆମ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହେଇଥିଲା ସାଇକେଲରୁ । ବିବାହ ପରେ ମାସେ କୋଡ଼ିଏ ଦିନ

ସମ୍ବଲପୁରରେ ରହି ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲି । ମୁଁ ଆସିବା ପରେ ଦେଖିଲି ସେ ବହୁତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପରାୟଣ ଓ ସେତେବେଳେ ବି କଲେଜର ଡିପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ଅନେକ ଦାୟୀତ୍ୱ ତାଙ୍କ ଉପରେ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ତା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୋ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ ଜ୍ଞାନ ଦେଖି ମତେ ବହୁତ ଖୁସି ଲାଗୁଥିଲା । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବୁଲି ବାହାରୁଥିଲୁ । ଜ୍ୟୋତି ଓ ପାଢୀବାବୁ ଯେ କି ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ଆମର ସମୁଧି, ସମୁଧୁଣୀ ହେଲେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆମର ଅତିଶୟ ଆନ୍ତରୀକତା ପ୍ରଥମରୁ ରହିଥିଲା । ଆମେ ଚାରିଜଣ ସିନେମା ବି ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ଜ୍ୟୋତି ଓ ମୁଁ ରିକ୍ସାରେ ଓ ପାଢୀବାବୁ ଓ ଇଏ ଦୁଇଟି ସାଇକେଲରେ । ଏଇଟା ୫୩ ବର୍ଷ ତଳର କଥା, ସେତେବେଳେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଦୁଇ ଭାଗରେ ଥିଲାପରି ଲାଗୁଥିଲା କାରଣ ଏଇଟା ଥିଲା ନିଉ କ୍ୟାପିଟାଲ ଓ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମନ୍ଦିର ଥିବା ଭାଗଟା ଥିଲା ପୁରୁଣା ଭୁବନେଶ୍ୱର । ନିଉକେପିଟାଲରେ ସଫାସୁତୁରା ପିଚୁ ରୋଡର ଦୁଇ କଡ଼ରେ ଗଛଗୁଡା ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଥାଏ । ହାତ ଗଣତି କେତୋଟି ସରକାରୀ ବିରାଟ ସୌଧ ଯଥା ସେକ୍ରେଟେରିଏଟ୍, ଏଜି ଅଫିସ, ରବିନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପ ଓ ଷ୍ଟେଟ୍ ଗେଷ୍ଟ ହାଉସ ଶୋଭା ବର୍ଦ୍ଧନ କରୁଥାଏ । ସେତେବେଳେ ବିଧାନସଭା ଗୃହ ବି ତିଆରି ହେଇ ନଥିଲା । ନିଉ କେପିଟାଲରେ ଗୋଟିଏ ସିନେମା ଗୃହ ''କଳ୍ପନା'' ଓ Old Town ରେ ଗୋଟିଏ ସିନେମା ଗୃହ ''ରୂପ ମନ୍ଦିର'' ବୋଲି ଥାଏ । ଏବେ ଭାବିଲେ ମଜା ଲାଗୁଛି ଯେ ଥରେ ଥରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ସାଇକଲରେ ପୁରୁଣା ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ସିନେମା ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଥିଲୁ । ଲୋକ ଗହଳି ତ ବହୁତ କମ୍ ଥାଏ ତେଣୁ ନିଛାଟିଆ ରାସ୍ତାରେ ଯାଉ ଯାଉ ସାମ୍ନାରୁ ଦୂରରୁ ଗାଡି ଲାଇଟ୍ ଦିଶିଗଲେ ମୁଁ ସାଇକଲରୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡୁଥିଲି ଓ ଗାଡିଟି ପାର ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲି ଚାଲି ଯାଉଥିଲୁ ।

ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ୧୬ଟି ମାସ କଟାଇବା ପରେ ଇଏ ଆମେରିକା ଗଲେ ଅଢେଇ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଓ ମୁଁ ପୁଣି ବାପଘର ଝିଅ ତଥା କଲେଜ ଛାତ୍ରୀ ହେଇଗଲି ଏଇସବୁ ମଧୁର ସ୍ମୃତିକୁ ଆଧାର କରି ।

ସେତେବେଳେ ଟେଲିଫୋନରେ ବି କଥା ହେବାକୁ ଆମେ ସୁବିଧା ପାଉ ନଥିଲୁ । ସେଇ ନୀଳ କାଗଜ AIR MAILର ଅପେକ୍ଷାରେ ଅନାଇଁ ରହିବାକୁ ପଡେ । କଲେଜରୁ ଫେରିବା ପରେ ପଢା ଟେବୁଲ୍ ଉପରକୁ ପ୍ରଥମ ଦୃଷ୍ଟି ଯାଉଥିଲା ଚିଠି ଆସିଛି କି ବୋଲି ।

ମୋର ବି.ଏ ଶେଷ ବର୍ଷଟା ବାକିଥାଏ ଓ ଇଏ ଆମେରିକାରୁ ପିଏଚ୍‌ଡି ଡିଗ୍ରୀ ପାଇ ଫେରିଆସିଲେ ଓ ଆମେ ପୁଣି ଆମର ଆନନ୍ଦମୁଖର ନୀଡ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥରପାଇଁ ନାନା ରଙ୍ଗ

ବେରଙ୍ଗରେ ସଜାଇବାକୁ ଲାଗିଲୁ । ମତେ ଶୈଳବାଳା ମହିଳା କଲେଜରେ ଫାଇନାଲ ବର୍ଷଟା ପଢ଼ିବାକୁ ପଡିଲା କାରଣ ମୋର Home Science Subject ଥିଲା । ସେତେବେଳେ ସକାଳ କଲେଜ ଥିଲା ତେଣୁ ମତେ ସକାଳୁ ବାହାରି ଫାଷ୍ଟ ବସ୍‌ଟା ଧରିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ଓ ଫେରୁ ଫେରୁ ଦିନେ ଦିନେ ଅଢ଼େଇ କିମ୍ୱା ତିନିଟା ବି ହେଇଯାଉଥାଏ । ଆମ ପାଖରେ ରୋଷେଇ କରିବାକୁ ପିଲା ଯଦି ନଥାଏ ହୋଟେଲରୁ ଟିଫିନ କେରିଅରରେ ମିଲ୍ ଅଣା ଯାଉଥିଲା କିନ୍ତୁ ଦିନେ ଦିନେ ଇଏ ଭାତ ଓ ଅଣ୍ଡାଝୋଳ କରି ମୋତେ ହତବାକ୍ କରି ଦିଅନ୍ତି । ମୁଁ କ୍ଲାନ୍ତ ହେଇ ଯାଉଥାଏ ଯେଉଁଦିନ ମୁଁ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଖଟରେ ବିଶ୍ରାମ ନିଏ ଓ ଇଏ ମୋର ପାଠ ପଢି ମତେ ଶୁଣାଇ ଦିଅନ୍ତି । କାଳିଆରେ ! ଏମିତି ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ହୃଦୟର ସ୍ୱାମୀକୁ ମୁଁ ହରାଇ କିପରି ସହଜ, ସ୍ୱାଭବିକ ହେଇପାରିବି ବୋଲି ଭାବୁଛୁ ?

ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ବି.ଏ ଓ ଏମ୍.ଏ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ପାଶ୍ କଲି ଅର୍ଥାତ୍ ଆମର ଝିଅ ଜନ୍ମ ହେବା ଦିନ ହିଁ ବି.ଏ ଫଳାଫଳ ବାହାରିଲା । ତାର ୧୩ ମାସ ପରେ ବଡପୁଅ ଜନ୍ମ ହେଲା ।

ଆମେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଚଳିବାର ବି ଥିଲା ପୁରା ନିଆରା ମାନେ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର । ଦୁଇ ଛୁଆଙ୍କୁ ଜାଆଁଳା ପରି ପାଳିବାକୁ ହେଉଥିଲା । ସେମାନେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ କାନ୍ଦିବେ, ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଖାଇବେ ଇତ୍ୟାଦି । ତେଣୁ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ମିଶି ତାଙ୍କର ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଆମେ କିନ୍ତୁ ଛୁଆମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କେବେ ହେଳା କରିନୁ ଯେତେ ଅସୁବିଧା ହେଲେବି । ଯେତେବେଳେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ପିଲାଟି ନଥିବ (ଯାହା କି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସାଧାରଣ କଥା) ଇଏ କଲେଜ ଗଲାବେଳେ ମୋତେ ଛୁଆଙ୍କୁ ଛାଡି କାମ ନକରିବାକୁ କହି ଯାଇଥାଆନ୍ତି ଓ ସେ ଫେରିବା ପରେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ରଖିଲେ ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ଯାହା ହେଇପାରେ ରୋଷେଇ କରିଦେଲେ ଆମେ ଚଳିଯାଉ । କଲେଜ କାମ ଓ ପରିବାର ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ଛାଡିଦେଲେ ସେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜିନିଷ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବଡ ନଥିଲା । ରାତିରେ ବି ଦୁଇଟା ବୋତଲ ସଜାଡିବାକୁ ପଡେ ଓ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ଉଠିଲେ ଦୁହେଁ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବୋତଲ ଦେଇ ଶୁଆଇ ଦେଉ । ଛୁଆମାନେ ଟିକେ ବଡ ହେବାପରେ ଛୁଟିଦିନ ସେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଗାଧୋଇ ଦିଅନ୍ତି ଓ ଦୁହେଁ ଦୁଇ ଛୁଆଙ୍କୁ ଭାତ ଖୁଆଇବା ପାଇଁ ବସିପଡୁ । ଆମ ଝିଅ କହେ ଯେ ବାପାଙ୍କ ହାତରେ ବଡ ବଡ ଗୁଣ୍ଡାର ମିଠା ଏବେ ବି ମୋ ପାଟିରେ ଲାଖି ରହିଛି । ଇଏ ସଉକରେ ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଗୋଟେ ପେରାମ୍‌ବୁଲେଟର୍ ଆଣିଥିଲେ । ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ସେଥିରେ ସାମ୍ନାସାମ୍ନି ବସାଇ ଦେଇ ପାରାମ୍‌ବୁଲେଟରକୁ ଦୁହେଁ ଠେଲି ଠେଲି

ରାସ୍ତାରେ ବୁଲୁ ନଚେତ୍ ସାଙ୍ଗ ସାଥି କାହା ଘରକୁ ଯାଉ । ତାପରେ ଆମେ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଟର କିଣିଲୁ । ଛୁଆମାନଙ୍କୁ Convent Schoolରେ ଦିଆହେଲା । ଏତେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତତା ଭିତରେ ବି ସେ ସ୍କୁଲରେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଛାଡୁଥିଲେ ଓ ଆଣୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ । ଜୀବନକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥିତ କରିଦେଲେ ଚଳିବାଟା ସହଜ ହେଇଯାଏ । ଛୁଆମାନଙ୍କ ସ୍କୁଲ ଡ୍ରେସ୍ ଇସ୍ତ୍ରୀ କରିବାଟା ତାଙ୍କ କାମ ବୋଲି ସେ ଭାବି ନେଇଥାନ୍ତି । ଦିନେ ଦିନେ ସଭା ସମିତିରେ ରହିଯାଇ ଛୁଆମନଙ୍କୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଡେରି ହେଇଗଲେ ସବୁ ଛୁଆମାନେ ଚାଲିଯାଇ ଥାଆନ୍ତି ଓ ଆମ ଛୁଆ ଦୁଇଟି ଷ୍ଟିଲର ବହି ବାକ୍ସକୁ ଠିଆ କରାଇ ବାକ୍ସ ଉପରେ ବସି ବାପାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାଆନ୍ତି । ଝିଅ ଆମର ତାର ସାଙ୍ଗମାନେ ଗାଡିରେ ଯିବା ଆସିବା ଦେଖି କହେ, ବାପା ଏ ମାସ ଦରମା ପାଇଲେ ଆମେ ଗାଡିଟେ କିଣିବା । ସତକୁ ସତ କାଳିଆରେ, ତୋ କୃପାରୁ ଆମେ Standard Herald ଗାଡିଟେ ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କାରେ କିଣିଲୁ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଛଅ ସାତବର୍ଷ ହେଇଥାଏ । ଟିକେ ବଡ ହେବାପରେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ମୁଁ ଟ୍ୟୁସନ ଦେବାକୁ ଚାହିଁଲେ ବି ଇଏ ଜମା ଚାହିଁଲେନି । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପଢାଉ । ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ ଛୁଆମାନେ ବାପାଙ୍କ ଆସିବା ବାଟକୁ ଅନାଇ ରହିଥାନ୍ତି । କଲେଜରୁ ଆସିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ପଢାଇବାକୁ ବସି ପଡନ୍ତି ନିରଳସ ଭାବରେ । ମୁହଁରେ ସଦା ପ୍ରଫୁଲ୍ଲତା ବିରାଜୁଥାଏ । କେଉଁଦିନେ ବି ମୋତେ ଭୋକ ହେଲାଣି, କ'ଣ ଟିକେ ଆଗ ଦେ ବୋଲି କହନ୍ତିନି କିମ୍ବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେବା କିମ୍ବା ପଢାଇଲା ବେଳେ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଚାପୁଡାଟେ ମାରିବା ଘଟଣା ଦେଖାଯାଇନି । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଦିବ୍ୟତା ଭରି ରହିଥିଲା ।

ମୁଁ ପିଲାମାନଙ୍କ ଡ୍ରେସ୍ ନିଜେ ମେସିନ୍‌ରେ ସିଲାଇ କରୁଥିଲି । ଇଏ ମୋ ପାଇଁ ଝିଅ ଜନ୍ମପରେ ଏକ ଉଷା ହାତ ମେସିନ କିଣି ଦେଇଥିଲେ । ପୁଅର ବାବାସୁଟ୍‌ର ସାର୍ଟଟା ତ କରିଦିଏ କିନ୍ତୁ ପେଣ୍ଟର ଇଲାଷ୍ଟିକ୍ ପାଇଁ ଆଉ ଜଣଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ଦରକାର ହୁଏ ତେଣୁ ତାହା ମୁଁ ଛୁଟି ଦିନ ପାଇ ରଖିଦେଇ ଥାଏ ଓ ତାଙ୍କୁ କହିଦେଇ ଥାଏ ଯେ ତାଙ୍କର ସମୟ ସୁବିଧା ଦେଖି ତାହା କରିବାକୁ ହେବ । ଏବେ ଭାବିଲେ ହସ ଲାଗୁଛି, ତା'ପରଦିନ ହୁଏତ ଜନ୍ମଦିନ, ଗଣେଶ ପୂଜା କିମ୍ବା ସରସ୍ୱତୀ ପୂଜା ଥିବ ଓ ଆମ ଦୁହିଙ୍କୁ ସମାନ ସମୟ ସୁବିଧା ମିଳି ନଥିବାରୁ ତାହା ଶେଷ ହୋଇ ପାରି ନଥିବ ସେତେବେଳେ ଡ୍ରେସ୍ ନ ସାରିଲେ ନଚଳେ ବୋଲି ମୁଁ ଘରକାମ ସାରି ରାତି ୧୧ଟା ୧୨ଟା ବାଜି ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମେସିନ୍ ଖୋଲିଦିଏ । ଆମେ ବସି ପଡୁଥିଲୁ ଓ ଇଏ ଇଲାଷ୍ଟିକ୍ ଟାଣି ଧରିଲେ ମୁଁ ସିଲାଇ କରୁଥିଲି । ଏପରି ଆମେ ମିଳିମିଶି ଚଳୁଥିବାରୁ ଯେତେ ସମସ୍ୟା ସାମ୍ନାକୁ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ହସି ହସି

ଚଳିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ବଡ ପୁଅକୁ ସାତ ବର୍ଷ ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ ସାନ ପୁଅର ଜନ୍ମହେଲା । ସେତେବେଳେ ଆମେ ବୟସ୍କ ହେଇଯିବା ପରି ଲାଗୁଥାଏ । ମତେ ୩୦ ଚାଲୁଥାଏ ଓ ୟାଙ୍କୁ ୪୦ ପୂରି ୪୧ ବର୍ଷ ଚାଲୁଥାଏ । ସାନପୁଅ କଥା କାହାକୁ କହିଲା ବେଳେ କହନ୍ତି ଇଏ ଆମର old age dividend । ସାନପୁଅ ପିଲାଦିନୁ ସେବାପରାୟଣ ଓ ନିର୍ମୋହୀ । ଛୋଟଥିବା ବେଳଠୁ ସେ ତାଙ୍କର ଗୋଡଘଷା ଆରମ୍ଭ କରିଛି ନିଜେ ନିଜେ ଯାହାକି ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟେ ଦିନ ବନ୍ଦ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ମୁଁ ତ ମିତବ୍ୟୟୀ ହେଲେବି ଟିକେ ସଉକିଆ ଥିଲି କିନ୍ତୁ ଇଏ ମୋଠୁଁ ବେଶୀ ମିତବ୍ୟୟୀ । ୟାଙ୍କ ମନକୁ ଜଗି ଜଗି ଚଳିବା ଅଭ୍ୟାସରେ ମୋର ଭିତରର ସଉକ ଗୁଡିକ ଆପେ ଆପେ ଉଭେଇ ଯିବାକୁ ବସିଲା ଓ ମୁଁ ଅନୁଭବ କଲି ଯେ ତାଦ୍ୱାରା ମୋର ଆତ୍ମିକ ଉନ୍ନତି ହେଉଛି ଓ ମୁଁ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରି ୟାଙ୍କୁ ମନେ ମନେ ପ୍ରଣାମ କରେଁ କାରଣ ମୁଁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ବୁଝିଥିଲି ଯେ ଇଏ ଲୋଭି କିମ୍ୱା କଞ୍ଜୁସ ନୁହନ୍ତି ବରଂ ବହୁତ ଉଦାରମନା ଓ ସଂଯମପ୍ରିୟ । ପୁରାଣରେ ସୁ-ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଗୁଣ ଯେମିତି ପଢ଼ିଥିଲି ସେଇ ଗୁଣଗୁଡିକ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ମୋ ଶ୍ରଦ୍ଧା ବଢି ଚାଲିଥିଲା ।

ମୁଁ କହିବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ଦୁହିଙ୍କୁ ବୁଝିବାଟା ପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏକ ସୁନ୍ଦର ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନ ପାଇଁ । ଆରମ୍ଭରୁ ମୋର ଜୀବନର ପରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଥିଲା ଯେ ମୁଁ ଏକ ଭଲ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ, ଭଲ ଧର୍ମପତ୍ନୀ ତଥା ଭଲ ସ୍ତ୍ରୀ ହେବି ଓ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ପୂର୍ଣ୍ଣ dedicated ହୋଇ ତାଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣପ୍ରାଣ ସ୍ନେହ ପାଇ ମୋର ଜୀବନ ସଫଳ କରିବି । ଏହା ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଇ ଦେଇଥିଲି ମଧ୍ୟ । ମୁଁ ଭାବେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ଦୁନିଆଁରେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ, ପ୍ରେମ, ପବିତ୍ର ସ୍ନେହଠୁ ବଳି ବଡ ଅନ୍ୟକିଛି ହେଇ ନପାରେ ! ତାଙ୍କର ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ବଡ ଗୁଣ ଥିଲା ଯେ ସେ ମୋଠୁ କିଛି ଅଧିକ ଆଶା କରୁ ନଥିଲେ । ମୁଁ ଯାହା ଅଟେ, ଯେମିତି ଅଟେ ସେ ସେଥିରେ ପୁରା ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥିଲେ ।

ହଁ, ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ମୋର ସବୁ କଥାରେ ସବୁବେଳେ ସେ ରାଜି ହେଇଯାଉଥିଲେ । ପୁରୁଷ ଲୋକମାନେ ତ ସାଧାରଣତଃ impractical ତେଣୁ ଅନେକ କଥା ସେ ଚାହୁଁ ନଥିବେ କିନ୍ତୁ ଆମକୁ କରିବାକୁ ପଡିବ ବୋଲି ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଥିବି, ତାଙ୍କୁ ତାହା ବୁଝାଇ convince କରିବାକୁ ପଡେ ଓ ବେଳେବେଳେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ମଧ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡେ କିନ୍ତୁ ଏମିତି କଥାଗୁଡିକ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ସେତେବେଳେ ନକହି ଛୁଆମାନେ ଘରେ ନଥିବା ସମୟରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେ ଏକୁଟିଆ ଥିବା ସମୟରେ କହୁଥିଲି କାରଣ ମୁଁ ଚାହୁଁ ନଥିଲି ଯେ

ଛୁଆମାନେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟକେହି ଆମର ଯୁକ୍ତିତର୍କ ଶୁଣନ୍ତୁ । ଥରକରେ ସେ ନ ବୁଝିଲେ ସମୟ ଦେଖି ଆଉଥରେ ପରେ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ ଓ ସେ ଶେଷରେ ରାଜି ହୁଅନ୍ତି । ଆମ ଦୁହିଙ୍କ ବହୁତ ଗୁଡିଏ ଭଲ ଗୁଣ ମିଶୁଥିଲା । ଆମେ ନିଜପାଇଁ ମିତବ୍ୟୟୀ କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟପାଇଁ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଦରକାର ପଡିଲେ ଆମେ ମୁକ୍ତ ହସ୍ତରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରୁଥିଲୁ ଓ ଖୋଲା ମନରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପାରୁଥିଲୁ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଦିନକୁ ଦିନ ଗରମ ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା ଓ ଗରମ ଅସହ୍ୟ ହେବା ପରେ ଅନେକଙ୍କ ଘରେ A.C ବ୍ୟବହାର ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ବହୁତ ଦିନ ପରେ ମୁଁ କହିଲି ଆମେ ବି ଗୋଟେ A.C କିଣିଲେ ହେବ କାରଣ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ କୁଲର୍ କାମ ଦେଉନାହିଁ । ମୋ ଦେହରେ A.C ର ଥଣ୍ଡା ଯାଏନି ଓ ସେ fan ରେ adjust ହେଇ ଯାଉଥିଲେ ତେଣୁ ପୁରା ମନା କରିଦେଲେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଆମର ଦରକାର ନାହିଁ ବୋଲି । ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୋ ମନଟା ମୋଟେ ମାନୁ ନଥାଏ କାରଣ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଘରମାନଙ୍କରେ, କାର୍ଯ୍ୟାଳୟରେ ତଥା ଗାଡିରେ ସବୁଠି A.C ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ଅଥତ ଏଠିକି ଆସିଲେ ସେମାନେ କଲବଲ ହେଉଥିବା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରି ଯା'ଙ୍କ ପିଛା ଲାଗିଲି ଯେ ଆମେ ଆମପାଇଁ ନୁହେଁ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କିଣିବାକୁ ପଡିବ କାରଣ ବାବୁ (ବଡପୁଅ) ବାହାରୁ ଘରକୁ ଆସିଲେ ପବନ ପାଇଁ ଖଟ ଉପରକୁ ଚଢ଼ି ଠିଆ ହୋଇଯାଏ । ମୁଁ କହିଲି ଯଦି ଆମେ A.C ନକିଣିବା ଧିରେ ଧିରେ ଛୁଆମାନେ ଘରକୁ ଆସିବା ବନ୍ଦ କରିଦେବେ । ସେ ବୁଝିଗଲେ ଓ ସାଙ୍ଗ ସାଙ୍ଗେ ଗର୍ଦ୍ଧବ ବାବୁଙ୍କୁ ଫୋନକରି A.C ଟେ ପାଇଁ ବୁଝାବୁଝି କରିବାକୁ କହିଲେ । ଏଇ ଦାୟୀତ୍ୱଗୁଡା ସେ ପ୍ରାୟ ଗର୍ଦ୍ଧବ ବାବୁଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି ।

ଆଜିକାଲି ଛୁଆମାନେ କଲେଜରେ ପଢ଼ିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ କିଛି ଟଙ୍କା ଦିଆଯାଉଛି ଯାହାକୁ କି pocketmoney କୁହାଯାଏ । ମୋର ସ୍ୱାମୀ କିନ୍ତୁ ଥିଲେଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର । ସେକହନ୍ତି ଯାହା ଦରକାର ସେମାନେ ଘରୁ ପଇସା ନେଇ ପାରିବେ ଓ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବେ ।

ବାବୁ, ଆମର ବଡ଼ପୁଅ ବାଣିବିହାରରେ ଯେତେବେଳେ ପଢ଼ିଲା ତାକୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟରେ ଆଉଥରେ University ଯିବାକୁ ପଡ଼େ ବେଡ ମିଣ୍ଟନ୍ ଖେଳିବା ପାଇଁ । ସେତେବେଳେ ତା ପାଇଁ ସାଙ୍ଗେସାଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ସ୍କୁଟର କିଣିଦେଲେ କାରଣ ସେ ଅନୁଭବ କଲେଯେ ତା ପାଇଁ ତାହା ନିହାତି ଜରୁରୀ, ନହେଲେ ସେ ରାତିରେ ପାଠ ପଢ଼ି

ପାରିବନି । ସେ ଯେହେତୁ ଭଲ ଖେଳାଳି ଥିଲା ତା ପାଇଁ ପାଠସହିତ ଖେଳ ବି ସେତିକି ଦର୍କାର ଥିଲା । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ବାବୁ ଚାକିରୀ କରିବାପରେ ଯେତେବେଳେ Asst. manager ରୁ manager ପଦକୁ ଉନ୍ନିତ ହେଲା ତାକୁ ଖୁସିରେ ମାରୁତି A.C ଗାଡିଟେ କିଣି Present କରିଥିଲେ । ଅଯଥା ଖର୍ଚ୍ଚ ନ କରି ପ୍ରକୃତ ଯାଗାରେ ପ୍ରକୃତ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାଟା ତାଙ୍କର ଥିଲା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗୁଣ ।

ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ, ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତି ଓ ଅନୁଶାସନ ପ୍ରିୟ ଥିଲେ । ସମୟ ପୂର୍ବରୁ କ୍ଲାସରେ ପହଞ୍ଚିବା ଟିକେ ବି ଏପଟ ସେପଟ ହୁଏନି । ସକାଳ କ୍ଲାସ ଥିବା ସମୟରେ ଥରେଅଧେ ମୋର କଳଖିଆ ଦେବାରେ ଡେରି ହେଲେ ସେ ନଖାଇ ଚାଲିଯାଇ ଥବାର ମଧ୍ୟ ସ୍ୱଳ୍ପ ହେଲେହେଁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଛି । ମୁଁ ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମର୍ମାହତ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ପରେ ତାଙ୍କରି ପ୍ରେରଣାରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତି ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରି ସଫଳ ହୋଇଛି । ଦାମ୍ପତ୍ୟ ଜୀବନର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ହୋଇଥିବା ଏ ତ୍ରୁଟୀର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହୋଇନାହିଁ । ସେ ମଧାହ୍ନ ଭୋଜନ ପାଇଁ ଘରକୁ ଆସିଲାବେଳେ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଟା ହେଇଯାଏ କିନ୍ତୁ ଖରା, ବର୍ଷା ଶୀତ ସବୁଦିନ ଅଢ଼େଇଟା ବେଳେ ପୁଣି ବାହାରି ପଡନ୍ତି କଲେଜକୁ । କଲେଜ ବାହାରିଲାବେଳେ ଛୁଆମାନେ ଅଝଟ ହେଲେ ସେ କହନ୍ତି ମୁଁ କାମ କରିବାକୁ ନଗଲେ ତୁମେ 'ଦଦ' (କ୍ଷୀର) କେମିତି ପିଇବ ? ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ବାହାରକୁ ମଧ୍ୟ କାଳକ୍ରମେ ବିଭିନ୍ନ ସଭା ସମିତି ଓ ବ୍ୟାଖ୍ୟାନମାଳା ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଯିବାକୁ ପଡିଲା । କିନ୍ତୁ ଫେରିବା ପରେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କଲେଜକୁ ବାହାରି ପଡନ୍ତି ଏମିତିକି ଟ୍ରେନ କିମ୍ୱା ଉଡାଜାହାଜ ୪ଟା/୪.୩୦ମି ରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ବି ସେ ଘରେ ଜିନିଷପତ୍ର ରଖିଦେଇ ବାହାରି ପଡନ୍ତି କଲେଜକୁ । କଲେଜରେ ପିଲାଙ୍କ Thesis କାମ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଘରକୁ ଆସି ପୁଣି କିଛି ସମୟ ପରେ କଲେଜ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ଓ ବିଳମ୍ବିତ ରାତ୍ରିରେ ଫେରନ୍ତି । ମୁଁ ତାଙ୍କ ଆସିବା ବାଟକୁ ଅନାଇ ରହିଥାଏଁ ଓ ଆସିବା ପରେ ଗରମ ଗରମ ରୋଟି ଦୁଇଟି ଖାଇବାକୁ ଦିଏଁ । ସେ ଯେତେ ମନାକଲେ ବି ମୁଁ ମାନେନି ।

ସେ ଯେତିକି କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ସେତିକି ପରୋପକାରୀ ଥିଲେ । କଲେଜରେ ଶାରୀରିକ କିମ୍ୱା ମାନସିକ ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କ ଥଇଥାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଚାକିରୀ ପାଇଥିଲେ ତାଙ୍କ ବିଭାଗରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅବସ୍ଥାପିତ କରା ଯାଇଥିଲା । କେତେଜଣ ଅପାରଗ ଓ ଅକ୍ଷମ କାମ ନକରି ମଧ୍ୟ ଦରମା ନିଅନ୍ତି । ଆଉ ଯିଏ ଘର ପରିବାରକୁ ହେଳା

କରେ ତାଙ୍କୁ ବେତନର ଅଧା ପଇସା ଦେଇ ତାର ପରିବାରର ପ୍ରତିପୋଷଣ ଓ ପରିପାଳନ ପାଇଁ ବାକି ଅର୍ଦ୍ଧେକ ବେତନ ଦିଅନ୍ତି ପରିବାରର ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ।

ସେ ସତ୍ୟପ୍ରିୟ ଓ ସ୍ପଷ୍ଟବାଦୀ ଥିଲେ ତଥା ନ୍ୟାୟ ପଥରେ ଚାଲୁଥିଲେ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ପରିଚାଳନା କମିଟି (Board of Management) ରେ ଦୀର୍ଘକାଳ ସଭ୍ୟ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ସୁବିଧା ହେଉଥିଲା । ଅନ୍ୟାୟକୁ ସେ ମୋଟେ ବରଦାସ୍ତ କରୁନଥିଲେ ତେଣୁ ବିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । କିନ୍ତୁ ବିଚିତ୍ର ଚରିତ୍ର ତାଙ୍କର, ସମୟ ଆସିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ବି ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ଯେହେତୁ ସେ ସମଦୃଷ୍ଟିସମ୍ପନ୍ନ ଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ଥିଲା ଯେ କେହି ତାଙ୍କର ବିରୋଧୀ ନୁହନ୍ତି । ବରଂ ସେ ଅନ୍ୟାୟ, ଅସତ୍‌କୁ ହିଁ ବିରୋଧ କରୁଥିଲେ । ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ଯଦିଓ ଅନେକେ ଦୁଃସାହସିକ ପଦକ୍ଷେପ ମନେ କରୁଥିଲେ, ସେ କିନ୍ତୁ ଏ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଜୀବନର ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ । ମୁଁ ଯେଉଁଟା ମନା କରିବି ସେଇଟା ସେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଜାଣି ଥାଆନ୍ତି ତେଣୁ ପ୍ରଥମ ସ୍ତରରେ ସେଗୁଡ଼ା ମତେ ଲୁଚାଉଥିଲେ ମାତ୍ର ପରେ ପରେ ସେ ସକାରାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ନେଇ ମତେ ସବୁଗୁଡ଼ା ବିଷଦ ଭାବରେ କହୁଥିଲେ । କେବଳ ପାରିବାରିକ ନୁହେଁ ସେ ନିଜର ବୃତ୍ତିଗତ ଓ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅନେକ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ମୋ ସହିତ ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଥମରୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶ ଥିଲା ଯେ କାହାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପରେ ପ୍ରତିଦାନ ସ୍ୱରୂପ ଯଦି କେହି ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ବା କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ରାତିକ୍ଷୁଦ୍ର ଉପହାର ନେଇ ଘରକୁ ଆସିବେ ଆମେ ତାହା ମୋଟେ ରଖୁନଥିଲୁ । ଥରେ ଥରେ ଯଦି କିଏ ଚାଲାକି କରି ଭୋଗ ବୋଲି ଆଣି ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଦେଉଥିଲେ ମୁଁ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏମାତ୍ର ପ୍ରସାଦ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ବାକିତକ ଫେରାଇ ଦେଉଥିଲି । ଏହି ନିୟମ ତାଙ୍କର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମଜୀବନରେ ଆମେ ପାଳନ କରିଥିଲୁ ।

ଦିନ ଗଡି ଚାଲିଥାଏ ଓ ୟା'ଙ୍କର ଦାୟୀତ୍ୱ ବଢି ଚାଲିଥାଏ । ତଥାପି ସେ ଆମକୁ ମାନେ ପରିବାରକୁ କେବେ ହେଳା କରି ନାହାନ୍ତି । ଘରର ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା ସେ ଜାଣୁଥିଲେ, ବୁଝୁଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଘର ଚଳାଉଥିଲି । ଘର ଚଳାଇବା ଦାୟୀତ୍ୱ ଓ ସବୁକଥା ବୁଝିବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ମତେ ଦେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମୋର ନିଜସ୍ୱ ସ୍ୱଭାବ ଯୋଗୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥା ତାଙ୍କୁ ପଚାରି, ବୁଝି ଆଗଉ ଥିଲି । ବାପା ମା ତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ, ଆମେ ତା ଭିତରେ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ବି ହେଇଗଲୁ । ଝିଅର ବାହାଘର ୧୯୮୫ ମସିହାରେ ହେଲାପରେ ଜୋଇଁ ହେଲେ ପରିବାରର ନୂଆଁ ସଦସ୍ୟ । ୧୯୯୧ ମସିହାରେ ବୋହୂ

ଆସିଲା ଘରକୁ ବଡ ପୁଅର ବାହାଘର ପରେ । ତା'ପରେ ଝିଅର ଝିଅ ଶର୍ମିଳି (କୁନ୍‌ମୁନ୍) ଓ ପୁଅ ମନିଷ (ସୋମ୍) ଏବଂ ଆମର ବଡ ପୁଅର ଏକମାତ୍ର ଝିଅ ସୌକ୍ତିକା (ଗୁଡ୍ଡୁଲି), ଏଭଳି ତିନି ନାତି ନାତୁଣୀର ଅଜା ଆଈ ଓ ଜେଜେମା ଜେଜେବାପା ବି ହେଇଗଲୁ । ବୟସ ବଢ଼ିଲେ ବି ଆମର ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ପୂର୍ବବତ୍ ରହିଥାଏ ଓ ଅନ୍ତଃକରଣରେ ଆମେ ଆହୁରି ନିବିଡ ଓ ନିକଟତର ହୋଇଚାଲିଲୁ ।

ସେ ବହୁତ ବନ୍ଧୁବତ୍ସଳ ଏବଂ ମେଳାପୀ ଥିଲେ । ଆମେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବହୁବର୍ଷ ହେଲା ରହିଲୁଣି କାରଣ ଚାକିରୀ ଜୀବନଟା ତ ପ୍ରାୟ ଏଠି ବିତିଛି ତେଣୁ O.U.A.T. ଛଡା ଅନ୍ୟମାନେ ବି ବିଭାଘର, ବ୍ରତଘର ଇତ୍ୟାଦିରେ ସମସ୍ତେ ଡାକିବାଟା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଆମର ନିହାତି ଅସୁବିଧା ନହେଲେ ଆମେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସବୁ ଉତ୍ସବମାନଙ୍କରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲୁ; ସେ ପିଅନଟେ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ମନ୍ତ୍ରୀ ହୁଅନ୍ତୁ ସେକଥା ଆମେ ବିଚାର କରୁନଥିଲୁ । ଇଏତ ଭୋଜି ଖାଇବାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ତେଣୁ ହୁଏତ ଘରେ ଖାଇଦେଇ ଥାଆନ୍ତି ନଚେତ୍ ଆସିବା ପରେ ଖାଆନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ନହେବ ବୋଲି ମୁଁ ସେଠି କିଛି ଖାଇଦିଏ ।

ରାକ୍ଷୀ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ଛାତ୍ରମାନେ ଆସି ସାର୍‌ମାନଙ୍କ ହାତରେ ରାକ୍ଷୀ ବାନ୍ଧିବାଟା ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ପରମ୍ପରା O.U.A.T. ରେ । ଥରକର ଘଟଣା, ଜଣେ ଛାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବହୁତ ସୁନ୍ଦର ତଥା ବହୁତ ଦାମିକା ରାକ୍ଷୀ ୟାଁ'ଙ୍କ ହାତରେ ବାନ୍ଧିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳେ ୟାଁ'ଙ୍କ ନଜର ପଡିଗଲା ରାକ୍ଷୀଟା ଉପରେ, ଗୋଟେ ବଡ ପାଟିକରି ଗାଳି ଆରମ୍ଭ କରିଦେବାରୁ ପିଲାଟି ଚମକି ପଡିଲା ଓ ୟାଁ'ଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଚାହିଁଲା । ପ୍ରଥମେ ତ ପାଟି କଲେ, ତା'ପରେ ତାକୁ ବୁଝାଇ ଦେଲେ ଯେ ବାପା କଷ୍ଟକରି ରୋଜଗାର କରୁଛନ୍ତି ଓ ତୁମେ ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ଏମିତି ଅଯଥା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାଟା ମୋଟେ ନ୍ୟାୟଯୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ଅତି ସାଧାରଣ ରାକ୍ଷୀରେ କାମ ଚଳିବ, ମୁଁ ଜମା ରାଜି ହେବିନି ଏହା ବାନ୍ଧିବା ପାଇଁ କହି ମୋଟେ ବାନ୍ଧିଲେ ନାହିଁ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ପିଲାଟିକୁ ଦୁଃଖ ଲାଗି ଥାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସାର୍‌ଙ୍କର ହୃଦୟର ପରିଚୟ ପାଇ ନିଶ୍ଚେ କିଛି ଶିକ୍ଷା ସାରାଜୀବନ ପାଇଁ ପାଇଥିବେ ।

୧୯୯୧ରୁ ୧୯୯୪ ମସିହା-ଏ ତିନିବର୍ଷ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ କୂଳପତି ପଦରେ ଥିବା ସମୟରେ ସେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଯାହା ଚାହିଁଥିଲେ ତାହା ଅନେକ ବାଧାବିଘ୍ନ ସତ୍ତ୍ୱେ କରି ପାରିଥିଲେ । ପ୍ରଭୂ ତୋର ସମଲେଶ୍ୱରୀ ମାତୃରୂପର ଆଶୀର୍ବାଦ ଯୋଗୁ ଏସବୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ତୋ କୃପାରୁ ଆମେ ସମ୍ବଲପୁର ଜ୍ୟୋତି ବିହାରରୁ ଫେରି

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ୧ ୨ ବର୍ଷକାଳ ଗୋଟିଏ ଭଡାଘରେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ କଟାଇଲୁ । ସେଇଟା ଆମର ସାଂସାରିକ ଜୀବନର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗ କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ କାରଣ ସେ ସମୟରେ ହିଁ ଆମେ ଦୁଇଜଣ ମିଶି ତୋର ଆରାଧନା କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲୁ । ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ପୁନର୍ବାର ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିବା ତାଙ୍କ ଭାଇମାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନଥିଲା । ସେମାନେ ଚାହୁଁଥିଲେ ଆମେ ସମ୍ବଲପୁରରେ ରହି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ସମୟ କଟାଇବୁ, କିନ୍ତୁ ୟା'ଙ୍କର ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ସମସ୍ତଙ୍କଠୁ ଭିନ୍ନ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସେ ସତ୍ ବିନିଯୋଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ସେଇ ପରୋପକାର ଭିତରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । ତେଣୁ ଆମେ ଫେରିଆସି ନିରାଡମ୍ବର ଜୀବନଯାପନ କଲୁ ଯାହାକି ଆମକୁ ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଆଶ୍ରମ ଜୀବନର ଆନନ୍ଦ ଦେଉଥିଲା ।

ସେ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସଭ୍ୟ ବା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ୍ୟ ଇତ୍ୟାଦି ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ବାରମ୍ବାର ଓଡିଶା ବାହାରକୁ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ତା'ବ୍ୟତୀତ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବି ଅନେକ ସଭା ସମିତିରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଶିକ୍ଷା ବିକାଶ ପରିଷଦର ସେ ସଭ୍ୟ ଥିବାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ସବୁବେଳେ ସଭା ମାନଙ୍କରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଧିରେ ଧିରେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରେ ପରିଷଦର ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାଳୟଗୁଡିକ ଅଛି ସେମାନେ ସେଠିବି ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି କରି ତାଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ ଓ ଇଏ ବସ୍‌ରେ ସେଠିକି ଯିବା ଆସିବା କଲେ । ଏଭଳି ଯାତାୟତ କେବଳ ସମୟସାପେକ୍ଷ ନୁହେଁ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମଧ୍ୟ ସେ ବୟସରେ ସ୍ପୃହଣୀୟ ନଥିଲା । ମୁଁ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଉପାୟ ଖୋଜିଲି ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ । କାରଣ ସେହି ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ଭଲ ନଥିବାରୁ ଯିବା ଆସିବା ପାଇଁ ଟେକ୍ସିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା । ସୁତରାଂ ଏହା ବନ୍ଦ କରିବା ଜରୁରୀ ହୋଇ ପଡିଲା ମୋ ପାଇଁ, ତାଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦଷ୍ଟିରୁ । ତାଙ୍କ ଅଜାଣତରେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଡାଏରୀରୁ ଶିକ୍ଷା ବିକାଶ ପରିଷଦର ସଚିବଙ୍କ ନମ୍ବର ବାହାର କଲି ଓ ଫୋନକରି ଅନୁରୋଧ କଲି ଯେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବାହାରେ ହେଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ନ ଡାକିବା ପାଇଁ । ପରେ ୟାଙ୍କୁ ମୁଁ ସଚିବଙ୍କୁ ଫୋନ୍ କରିଥିବା କଥା କହି ଦେଇଥିଲି । ମନେହୁଏ ସେ ମୋର ଏଭଳି କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ବ୍ୟଥିତ ବା ବିରକ୍ତ ହୋଇ ନଥିଲେ ବରଂ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ଏହା ମୋ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ।

ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଫେରିବା ପରେ ତାଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆଠନମ୍ବର ଖେଳ ପଡିଆରେ ହାସ୍ୟକ୍ଲବ (Laughter Club) ପ୍ରାୟ ୩୦/୩୫ ଜଣଙ୍କୁ ନେଇ । ସେଠି କାହାର ନିଜ ଜନ୍ମଦିନ କାହାର ନାତି ନାତୁଣୀ ମାନଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନରେ

ସଦସ୍ୟମାନେ କ୍ଲବରେ ଚା ଜଳଖିଆରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅପ୍ୟାୟିତ କରିଥାଆନ୍ତି । ଆମ ବୋହୁର ଜନ୍ମଦିନ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ଦଶ ତାରିଖରେ ପଡ଼େ । ଅମେ ଭାବିଲୁ ଏଥର ଆମେ ଆମ ବୋହୁପାଇଁ ହାସ୍ୟକ୍ଲବରେ ସେଦିନ ଚା ଜଳଖିଆ ଦେଲେ ବହୁତ ଭଲହେବ । ପ୍ରକୃତରେ ତାହା କରିବା ଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତେ ବହୁତ ଖୁସି ହେଲେ ଓ କହିଲେ ସାର୍ ଗୋଟେ ନୂଆ କଥା କଲେ କାରଣ ବୋହୁପାଇଁ ଏମିତି କେବେ କେହି କରିନଥିଲେ

ହାସ୍ୟକ୍ଲବର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିବସ ପାଳନର ଏକ ପରମ୍ପରା ମଧ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ପ୍ରତିବର୍ଷ କ୍ଲବର ଏହି ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷେ ସେ ଗୋଟିଏ ହାଲୁକା, ସୁନ୍ଦର ନିରାଡମ୍ବର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିଲେ । ସବୁଦିନ ଭଳି ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟାୟାମ, ଗୀତାପାଠ ଆଦି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରେ ସେ ସଭାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଅଭିମତ ଦେଇ ହାସ୍ୟକ୍ଲବର ଜଣେ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ସମ୍ମାନିତ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖୁଥିଲେ । ଏଭଳି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ସେ ଚୟନ କରୁଥିଲେ ବର୍ଷସାରା ଯାହାଙ୍କ ଭିତରେ ସେ କିଛି ବିଶେଷତ୍ୱ ଲକ୍ଷ କରିଥିବେ । ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାଁ ସେ ଗୋପନ ରଖୁଥିଲେ ଓ ଉତ୍ସବ ସ୍ଥଳରେ ହିଁ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ମନୋନିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଫ୍ରେମ ବନ୍ଧା ଗୋଟିଏ ମାନପତ୍ର ଆଗରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ସେ ସଭାକୁ ନେଉଥିଲେ । ମାନପତ୍ରରୁହିଁ ଜଣାପଡୁଥିଲା ସେ ବର୍ଷର ସମ୍ମାନିତ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ନାଁ । ସେଇ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଉପଢ଼ୌକନ ରୂପେ ଦିଆଯାଉଥିଲା ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ଓ କୁମ୍ଭ ଧଡିଥିବା ଏକ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଗାମୁଛା । କେବେହେଁ ସମ୍ମାନିତ ହେବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ପୂର୍ବସୂଚନା ଦିଆଯାଉ ନଥିଲା । ସେଇ ରହସ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ କୌତୂହଳ ଓ ଉତ୍ସୁକତା ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା ଓ ପରିଶେଷରେ ସମସ୍ତେ ଚକିତ ହେଇ ଯାଇଥିଲେ । ନିରାଡ଼ମ୍ବର ଉତ୍ସବର ଉଦ୍‌ଯାପନୀ ହେଉଥିଲା କିଛି ଜଳଯୋଗ ଓ ଚା ପାନ ପରେ । ପରିଣତ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଏଭଳି ଚପଳତା ବନ୍ଧୁମହଲରେ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରିୟପାତ୍ର କରି ପରିଥିଲା ।

Ph.D. Thesis ପରୀକ୍ଷକଭାବରେ ମୋର ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ଅନେକଥର ବନାରସ ଯିବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ଥରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ମିଶିକରି ଯାଇଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଫେସରଙ୍କଘରକୁ ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ପାଇଁ ଯାଇଥିଲୁ । କଥା ପଡୁ ପଡୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଚାଲିଥିବା ହାସ୍ୟ କ୍ଲବ କଥା ପଡିଲା ଓ ପ୍ରଫେସର ସନ୍ତୁ ସିଂ ବହୁତ ମନଯୋଗ ସହିତ କଥାଟି ଶୁଣି ଚାହିଁଲେଯେ ତାଙ୍କର ସେଠି ବି ଯେଉଁମାନେ ସାଙ୍ଗସାଥି ପ୍ରାତଃ ଭ୍ରମଣରେ ଯାଆନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସେମାନେ ବି ଗୋଟିଏ ହାସ୍ୟକ୍ଲବ ଆରମ୍ଭ କରିପାରିବେ । ତା'ପରଦିନ ଆମେ ରହୁଥିବା ଅତିଥି ଭବନକୁ ସକାଳୁଆସି ତାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଗଲେ ଓ ସବୁ କଥା ଆଲୋଚନା କରି ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗ୍ରହ

ଥିବା ଜାଣିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ଏଠି ଯାହାସବୁ ବ୍ୟାୟାମ କରାହୁଏ, ଆଖି ବେକରୁ ଆରମ୍ଭକରି ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁ ବ୍ୟାୟାମ ଗୁଡ଼ିକ demonstrate କରିବାପରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା କୁ ନେଇ ଯାହା ପ୍ରାର୍ଥନା ସହିତ ଗୀତାର ଦୁଇଟି ଶ୍ଳୋକ ପାଠ ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିବା କଥା ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲେ । ସବୁ ସଦସ୍ୟ ମାନେ ବହୁତ ପ୍ରଭାବିତ ହେବାରୁ ତା'ପର ଦିନଠୁ ତାଙ୍କର କ୍ଲବ (ବନାରସ ହାସ୍ୟକ୍ଲବ) ନିୟମିତ ଭାବରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁଅଛି । Dr. Santh Singhଙ୍କ ପୁଅ ପ୍ରଫେସର ଆନନ୍ଦ ସିଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ଏଇ କେତେ ମାସତଳେ ଆସିଥିବା ସମୟରେ ହାସ୍ୟକ୍ଲବ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବନାରସରେ ଚାଲୁଥିବା କଥା ଖୁସିରେ କହୁଥିଲେ ।

ତାଙ୍କର ଭାଇମାନଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଖେଳରେ କେବଳ ଆଗ୍ରହନୁହେଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପାରଦର୍ଶିତା ଥିଲା । ମୋର ସ୍ୱାମୀ ଖେଳାଳୀ ନଥିଲେ ମାତ୍ର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖେଳ ପ୍ରିୟ ଥିଲେ । ବିଶେଷ କରି କ୍ରିକେଟ୍ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଅତିପ୍ରିୟ ଖେଳ । ଯେଉଁଦିନ ଟି.ଭି.ରେ କ୍ରିକେଟ୍ ଖେଳଥିବ ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେବା ଯଥେଷ୍ଟ ପୂର୍ବରୁ ସେ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି ଓ ଟି.ଭି. ସାମ୍ନାରେ କୌତୁହଳି ଶିଶୁଟିଏ ପରି ବସିପଡନ୍ତି । ଯଦି ଦିନ ଓ ରାତିରେ ଦିନିକିଆ ମେଚ୍ ହେଉଥିବ ତେବେ ସାରାରାତି ଅନିଦ୍ରା ହୋଇ ଖେଳ ସରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟି.ଭି. ସାମ୍ନାରେ ବସିବସି ବିତେଇ ଦିଅନ୍ତି । ଏଇ କର୍ମଯୋଗୀଙ୍କ ଟି.ଭିରେ କ୍ରିକେଟ ଦେଖିବାର ଅଦ୍ଭୁତ ସଉକ ଦେଖି ଆମେ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦିତ ହେବା ସହ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲୁ ।

ପ୍ରଭୁ ତୋ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ଅବସର ନେବାର ଦୀର୍ଘ ୧୨ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶା ବିକାଶ ପରିଷଦର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ୍ୟ ଭାବେ ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ଅନୁନ୍ନତ ଅଂଚଳର ଜନସେବାରେ ନିୟୋଜିତ ହେବାର ସୁଯୋଗ ଦେଲୁ । ଏହା ଆମ ପ୍ରତି ତୋ'ର ଅହେତୁକ କରୁଣାର ଫଳ । ଏଇ ଦାୟୀତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କଲାପରେ ଯେଉଁଦିନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଦେଖା କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିଥିଲା ସେଦିନ ସକାଳେ ସ୍ନାନାଦି ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ସେ ମୋତେ ପଚାରିଲେ, ''ଭାରତୀ ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଥା ଭାବିଛି, ଯଦି ତୁ ରାଜି ହେବୁ ତାହାହେଲେ ମୁଁ ଦରମା ନ ନେଇ କାମ କରିବି, ଶ୍ରୀ ବିଜୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ପରି ନାମକୁ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା ନେବି ।'' ମୁଁ କହିଲି, ''ତୁମେ ପୁରା ବିନା ଦରମା କଥା ନଭାବି ଗୋଟିଏ ଟଙ୍କା କଥା କାହିଁକି ଭାବୁଛ, ମୁଁ ବୁଝି ପାରୁନି । ବିନା ଦରମାରେ କାମ କଲେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଖୁସି ହେବି । ଭଗବାନଙ୍କ ଆମ ଉପରେ ଅଶେଷ କରୁଣା, ତାହାହିଁ ଆମକୁ ଏ ଜୀବନର ଅବଶିଷ୍ଟ ପଥରେ ଚଳେଇନେବ । ଏବେ ତାଙ୍କରି ସେବା ହିଁ ଆମର ଏକମାତ୍ର ଧ୍ୟେୟ ।''

ମୋ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଇଏ ଥିଲେ ହୃଦୟରେ ଭକ୍ତ, ହସ୍ତରେ କର୍ମୀ ଓ ଚକ୍ଷୁରେ ଜ୍ଞାନୀ କାରଣ ତାଙ୍କ ଭିତରେ କର୍ମଯୋଗ, ଜ୍ଞାନଯୋଗ ଓ ଭକ୍ତିଯୋଗର ଥିଲା ଅପୂର୍ବ ସମନ୍ୱୟ । ସେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡିଶାର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ବହୁତ କିଛି କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଏଇ ପଦବୀରେ ଯେଉଁ ନିୟମ କାନୁନ ରହିଥିଲା ଜଣେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ୍ୟ ନିଜେ ଏକା ଚାହିଁବାର ମାନେ କିଛି ନାହିଁ । ତଥାପି ପ୍ରାଣପଣେ ସେ ଚେଷ୍ଟାକରି ଚାଲିଥିଲେ ନିଜ ଦ୍ୱାରା ଯାହା ହେଇପାରିବ କରିବେ ବୋଲି । ଆମେ ତ ଦୁହେଁ ମିଶି ସବୁଆଡ଼େ ଯାଉଥିଲୁ ଟୁର୍‌ରେ, ମତେ ସାର୍କିଟ ହାଉସରେ ଛାଡିଦେଇ, ସେ ବାହାରି ପଡନ୍ତି ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଏପରିକି ଥରେ ସେ ସକାଳୁ ଯାଇ କଳାହାଣ୍ଡିରୁ ରାତିରେ ଫେରିଛନ୍ତି । ଚାଲି ଚାଲି ବହୁତ ଯାଗା ବୁଲିବା, ଖାଇବା ପିଇବାକୁ ଭୃକ୍ଷେପ ନକରି ଦିନକୁ ୪/୫ଟା ସଭାରେ ଭାଷଣଦେବା ଇତ୍ୟାଦି ଅହେତୁକ ଶ୍ରମଜନୀତ କ୍ଲାନ୍ତି ଜୀବନର ଶେଷ ଯବନୀକା ଟାଣିବାର କାରଣ ହେଲା । ଯେଉଁ ମଣିଷ ୭୯ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିରଳସ ଭାବରେ କାମ କରି ଚାଲିଥିଲେ ଅବଶେଷରେ ସେ ଦୁଇ ବର୍ଷକାଳ ବିଭିନ୍ନ ଶାରୀରିକ ସମସ୍ୟାର ଶରବ୍ୟ ହେଲେ । ଆହୁରି ଅନେକ କିଛି କରିବାର ସ୍ୱପ୍ନ ଥିଲା ତାଙ୍କର । ହେଲେ, ରାତି ପାହିଗଲା ଶୀଘ୍ର ।

ମଣିଷ ଜୀବନଟା ସ୍ମୃତିର ଏକ ଫରୁଆ ମାତ୍ର । ହେ ଜଗତନିଅନ୍ତା ! ତୁ ହିଁ ଜୀବନରେ ହସ କ'ଣ, ଖୁସି କ'ଣ ଆନନ୍ଦ କ'ଣ ଓ ତୃପ୍ତି କ'ଣ ସବୁ ଅନୁଭବ କରାଇଲୁ ଆଉ ଏବେ ଦୁଖଃ କ'ଣ, ଶୋକ କ'ଣ, ଯନ୍ତ୍ରଣା କ'ଣ, ପିଡା କ'ଣ- ସବୁ ଅନୁଭବ କରାଉଛୁ । ଢିମା ଢ଼ିମା ଆଖିରେ ତୁ ଅନାଇ ରହି ହସି ହସି ଗଡି ଯାଉଛୁ ମୋର ଅବସ୍ଥାକୁ ଦେଖି । ମୁଁ ଖୁସି ଥିବା ସମୟରେ ବି ହସି ହସି ବୋଧେ ଗଡିଯାଉଥିଲୁ ଆଉ ଏବେ ବି, କିନ୍ତୁ ସତ କହ ଧନ, ଏ ଅକିଞ୍ଚନ ଜୀବ ତତେ କେତେବେଳେ ବି ପାଶୋରି ଯାଇଛି କି ? ଖୁସିରେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇ ନାଁ ଦୁଃଖରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ? ସେଥିପାଇଁ ବୋଧେ ଏବେ ବାହୁ ବିସ୍ତାର କରି କହୁଛୁ, ନାଁ ଖୁସିର କିଛି ଅର୍ଥ ଅଛି ନାଁ ଦୁଃଖର କିଛି ଅର୍ଥ ଅଛି । ଜୀବନରେ ସବୁ ମନର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅବସ୍ଥା ମାତ୍ର । ସବୁକୁ ପଛରେ ପକାଇ ତୋ ଭିତରକୁ ପଶିଯିବା ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛୁ ଆଉ ମ୍ନେ ପକାଇ ଦେଉଛୁ ଜଗତ୍‌ଗୁରୁ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଆତ୍ମଷଟ୍‌କମ୍‌ର-

ମନୋବୁଦ୍ଧ୍ୟହଂକାର ଚିତ୍ତାନି ନାହଂ
ନ ଚ ଶ୍ରୋତ୍ର ଜିହ୍ୱେନ ଚ ଘ୍ରାଣନତ୍ରେ ।
ନ ଚ ବ୍ୟୋମଭୂମିର୍ନ ତେଜୋ ନ ବାୟୁଃ
ଚିଦାନନ୍ଦରୂପଃ ଶିବୋଽହମ୍ ଶିବୋଽହମ୍ ।୧।

ନ ଚ ପ୍ରାଣ ସଂଜ୍ଞୋ ନ ବୈ ପଞ୍ଚବାୟୁଃ
ନବା ସପ୍ତଧାତୁର୍ନ ବା ପଞ୍ଚକୋଷଃ
ନ ବାକ୍ ପାଣି ନ ଚୋପସ୍ଥ ପାୟୁଃ
ଚିଦାନନ୍ଦରୂପ ଶିବୋଽହମ୍ ଶିବୋଽହମ୍ ।୨ ।
ନ ମେ ଦ୍ୱେଷରଗୌ ନ ମେ ଲୋଭମୋହୌ
ମଦୋ ନୈବ ମେ ନୈବ ମାତ୍ସର୍ୟଭାବଃ
ନ ଧର୍ମୋ ନ ଚାର୍ଥୋ ନ କାମୋ ନ ମୋକ୍ଷଃ
ଚିଦାନନ୍ଦ ରୂପଃ ଶିବୋଽହମ୍ ଶିବୋଽହମ୍ ।୩।
ନ ପୁଣ୍ୟ ନ ପାପଂ ନ ସୌଖ୍ୟ ନ ଦୁଃଖଂ
ନ ମନ୍ତ୍ରୋ ନ ତୀର୍ଥଂ ନ ବେଦା ନ ଯଜ୍ଞାଃ ।
ଅହଂ ଭୋଜନଂ ନୈବ ଭୋଜ୍ୟ ନ ଭୋକ୍ତା
ଚିଦାନନ୍ଦ ରୂପଃ ଶିବୋଽହମ୍ ଶିବୋଽହମ୍ ।୪।
ନମେ ମୃତ୍ୟୁଶଙ୍କା ନମେ ଜାତିଭେଦଃ
ପିତାନୈବମେ ନୈବମାତା ନଜନ୍ମ
ନ ବନ୍ଧୁର୍ନ ମିତ୍ରଂ ଗୁରୁର୍ନୈବ ଶିଷ୍ୟଃ
ଚିଦାନନ୍ଦ ରୂପଃ ଶିବୋଽହମ୍ ଶିବୋଽହମ୍ ।୫।
ଅହଂ ନିର୍ବିକଳ୍ପୋ ନିରାକାର ରୂପୋ
ହ୍ୱିଭୁର୍ବ୍ୟାପ୍ୟ ସର୍ବତ୍ର ସର୍ବେନ୍ଦ୍ରିଣାମ୍
ସଦା ମେ ସମତ୍ୱଂ ନ ମୁକ୍ତିର୍ନ ବନ୍ଧଃ
ଚିଦାନନ୍ଦରୂପଃ ଶିବୋଽହମ୍ ଶିବୋଽହମ୍ ।୬ ।

ହରି ଓଁ ତତ୍ ସତ୍

ସ୍ମୃତି ସଂପଦ

ଶରଣାଗତ
ମୋ ଜୀବନ